TÜRKİYE CUMHURİYETİ
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI

2023 YILI
İDARE FAALİYET RAPORU

TÜRKİYE CUMHURİYETİ DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI

"Yurtta Sulh, Cihanda Sulh"

İÇİNDEKİLER

BAKAN SUNUŞU 1
I. GENEL BİLGİLER 11
A. 2019-2023 DÖNEMİ STRATEJİK PLANINDA YER ALAN MİSYON VE VİZYON 11
B. YETKİ, GÖREV VE SORUMLULUKLAR 11
C. İDAREYE İLİŞKİN BİLGİLER 11
1. FİZİKSEL YAPI 11
2. TEŞKİLAT YAPISI 12
3. TEKNOLOJİ VE BİLİŞİM ALTYAPISI 16
3.1. BİLİŞİM SİSTEMLERİ 16
3.2. KÜTÜPHANE VE ARŞİV 16
4. İNSAN KAYNAKLARI 16
5. SUNULAN HİZMETLER 18
5.1. MERKEZ TEŞKİLATIMIZ TARAFINDAN SUNULAN HİZMETLER 18
5.2. YURTDIŞI TEŞKİLATIMIZ TARAFINDAN SUNULAN HİZMETLER 24
6. YÖNETİM VE İÇ KONTROL SİSTEMİ 25
II. AMAÇ VE HEDEFLER 26
A. TEMEL POLİTİKA VE ÖNCELİKLER 26
B. 2019-2023 STRATEJİK PLANINDA YER ALAN AMAÇLAR VE HEDEFLER 30
III. FAALİYETLERE İLİŞKİN BİLGİ VE DEĞERLENDİRMELER 31
A. MALİ BİLGİLER 31
1. BÜTÇE UYGULAMA SONUÇLARI 31
2. TEMEL MALİ TABLOLARA İLİŞKİN AÇIKLAMALAR 34
3. MALİ DENETİM SONUÇLARI 34
B. PERFORMANS BİLGİLERİ 35
1. PROGRAM, ALT PROGRAM, FAALİYET BİLGİLERİ 35
1.1. ÇOKTARAFLI DIŞ İLİŞKİLER (Uluslararası ve Bölgesel Teşkilatlarla İlişkiler ve Uluslararası Nitelikli Konular) 36
1.2. İKİLİ DIŞ İLİŞKİLER 51
1.3. ULUSLARARASI İŞBİRLİĞİNİN VE KAMU DİPLOMASİSİNİN GELİŞTİRİLMESİ FAALİYETLERİ 104
1.4. KONSOLOSLUK FAALİYETLERİ 109
1.5. YURTDIŞINDA TÜRK KÜLTÜR VARLIĞININ KORUNMASI VE TANITILMASI 111

1.6. YURTDIŞINDA YAŞAYAN VATANDAŞLARA YÖNELİK DİĞER FAALİYETLER 113
1.7. YURTDIŞINDA YAŞAYAN VATANDAŞLARIN MANEVİ DEĞERLERİNİN KORUNMASINA YÖNELİK FAALİYETLER 114
1.8.YURTDIŞINDA TÜRK ŞEHİTLİĞİ ANITLARININ YAPIMI VE BAKIMI 115
1.9. ULUSLARARASI EĞİTİM İŞBİRLİKLERİ VE YURTDIŞI EĞİTİM 116
1.10. TEFTİŞ, DENETİM VE DANIŞMANLIK HİZMETLERİ 117
1.11. ÜST YÖNETİM, İDARİ VE MALİ HİZMETLER 118
2. PERFORMANS SONUÇLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ 123
2.1. ALT PROGRAM HEDEF VE GÖSTERGELERİ GERÇEKLEŞME SONUÇLARI VE DEĞERLENDİRMELER 123
2.2. PERFORMANS DENETİM SONUÇLARI 135
3. STRATEJİK PLANIN DEĞERLENDİRİLMESİ 142
4. PERFORMANS BİLGİ SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ 154
IV. KURUMSAL KABİLİYET VE KAPASİTENİN DEĞERLENDİRİLMESİ 155
A. Üstünlükler 155
B. Güçlendirilmesi Gereken Yönler 155
V. ÖNERİ VE TEDBİRLER 156
EKLER 157
EK- 1 İÇ KONTOL GÜVENCE BEYANI 157
EK- 2 MALİ HİZMETLER BİRİM YÖNETİCİSİNİN BEYANI 158
EK-3 BİLANÇO 159
EK-4 FALİYET SONUÇLARI TABLOSU 161
EK-5 BÜTÇELENEN VE GERÇEKLEŞEN TUTARLARIN KARŞILAŞTIRMA TABLOSU 164

TABLOLAR

Tablo 1. Sayılarla Yurtdışı Teşkilatımız 15
Tablo 2. Bakanlığımız Envanterinde Kayıtlı Bilgisayar ve Ekipmanlar 16
Tablo 3. Personelin Hizmet Yıllarına Göre Dağılım Tablosu 18
Tablo 4. Ekonomik Sınıflandırma Düzeyinde 2023 Yılı Ödenek ve Harcama Verileri 31
Tablo 5. Sermaye Giderleri Ödenek ve Harcama Dağılımı 32
Tablo 6. Form 1. Performans Göstergesi Gerçekleşmeleri İzleme Formu (3 Aylık) 123
Tablo 7. Form 2: Performans Göstergesi Sonuçları Formu 135

ŞEKİLLER

Şekil 1: Dış Temsilciliklerimizin Türlerine Göre Dağılımı (%) 14
Şekil 2. Dış Temsilciliklerimizin Coğrafi Dağılımı (%) 15
Şekil 3. 2023 Yılı Harcamalarının Ekonomik Sınıflandırma Düzeyinde Dağılımı 31
Şekil 4. 2023 Yılı Harcamalarının Programlara Göre Dağılımı 33
Şekil 5. 2023 Yılı Harcamalarının Hizmet Yerlerine Göre Dağılımı (%) 33

TEŞKİLAT ŞEMASI 13

BAKAN SUNUŞU

Cumhuriyetimizin 100., Hariciye Teşkilatımızın 500. kuruluş yıldönümünü idrak ettiğimiz 2023 yılı, aynı zamanda Sayın Cumhurbaşkanımızın çerçevesini çizdiği "Türkiye Yüzyılı" vizyonunun hayata geçirilmeye başlandığı yıldır.

Sözkonusu vizyon çerçevesinde, tam bağımsız ve milli dış politikamızı etkin biçimde hayata geçirecek şekilde, çalışmalarımızı yıl boyunca şevkle ve kararlılıkla yürüterek "Türkiye Yüzyılı"na doğru adımlarımızı güçlü ve özgüvenli bir şekilde attık.

Dışişleri Bakanlığımızın milli güvenlik sistemimizin temel bir parçası olduğu anlayışıyla, devletimizin bekasına ve milletimizin refahına katkı sunma asli görevimiz çerçevesinde faaliyetlerimizi şekillendirmekteyiz.

Bu çerçevede Bakanlığımız, bölgemizde barış ve güvenliğin güçlendirilmesi, refah ortamının geliştirilmesi, dış ilişkilerimizin kurumsal zemininin genişletilmesi ve küresel sistemin dönüşümüne tesir edilmesi amacıyla 7/24 esasına dayalı biçimde çalışmaktadır.

2023 yılı İdare Faaliyet Raporu, bu stratejik hedeflerimize ulaşmaya yönelik faaliyetlerimizden kesitler sunmaktadır.

Küresel ve bölgesel gündemin oldukça hareketli olduğu 2023 yılı, başta yakın çevremiz olmak üzere muhtelif bölgelerdeki kriz ve ihtilafların küresel barış ve istikrarı tehdit ettiği bir yıl olmuştur. Yıl boyunca hem tehdit ve sınamaları bertaraf ederek ulusal güvenliğimiz ve çıkarlarımız korunmuş hem de gerek yakın çevremizde gerek uluslararası düzeyde güvenlik, istikrar ve refahın sağlanması amacına matuf çalışmalar yürütülmüştür.

Bir yandan **Ukrayna ile Rusya Federasyonu** arasındaki savaşın adil ve kalıcı bir barış temelinde sonlandırılmasına, diğer taraftan bölgesel ve küresel etkilerinin sınırlandırılmasına yönelik çaba harcanmıştır.

Küresel gıda güvenliğinin sağlanmasında ve Karadeniz'de istikrarın muhafazasında kilit rol oynayan Karadeniz Girişimi'nin yeniden canlandırılması yönünde gayretlerimiz sürdürülmüştür.

Uluslararası alanda; silahlı çatışmalara ilaveten, terörizm, düzensiz göç, yabancı düşmanlığı ve İslam karşıtlığı ile iklim değişikliği gibi çeşitli sınamalar da yıl boyunca artarak devam etmiştir. Mevcut küresel yönetişim mekanizmaları, birbiriyle ilintili ve çok boyutlu bu küresel sınamalar karşısında uluslararası düzeyde barış, istikrar, refah ve adaleti tesis etmekte, eşitsizlikleri ve kırılganlıkları ortadan kaldırmakta yetersiz kalmıştır. Son olarak 7 Ekim'den itibaren **Gazze**'de yaşanan insanlık dramı, mevcut uluslararası sistemin içinde bulunduğu zafiyeti, bölgesel ve küresel krizlere çözüm üretmekten çok uzakta olduğunu bir kez daha gözler önüne sermiştir.

İsrail'in Gazze'ye saldırısının ilk gününden itibaren yoğun bir diplomasi trafiği yürütülerek bölgesel ve uluslararası mekanizmalar harekete geçirilmiştir. İslam İşbirliği Teşkilatı ve Arap Ligi Olağanüstü Ortak Zirvesi'nde kurulan Temas Grubu sayesinde ilk kez alınan kararların takipçisi olacak bir ortak platform ihdas edilmiştir. Temas Grubu ile yürütülen uluslararası girişimler sayesinde Filistin meselesinde toplumlarımızın hissiyatı ve beklentisi doğrudan muhataplara aktarılmış, Batı dahil önde gelen aktörler üzerinde baskı oluşturulmuştur.

Filistin konusunda çalışmalarımız iki ana kulvarda yürütülmüştür. Birinci kulvarda; ateşkesin sağlanması, yaşanan insani felaketin sonlandırılması, Filistin halkının acil ihtiyaçlarının karşılanması ve yaralarının sarılması için çaba harcanmıştır. Aynı zamanda bu vahşetin bölgede toplumsal patlamaya yol açma riski gündeme taşınmıştır. İkinci kulvarda ise; gerek ikili gerek çok taraflı platformlarda sürdürdüğümüz girişimlerimizle iki devletli bir çözüm doğrultusunda adil ve kalıcı barışın sağlanması yönünde çaba sarf edilmiştir.

Sayın Cumhurbaşkanımızın Refikaları Sayın Emine Erdoğan'ın liderliğinde İstanbul'da düzenlenen "Filistin İçin Tek Yürek" Zirvesi'nde yapılan barış çağrısı, küresel vicdanın sesi olmuştur.

Bölgemizde güvenlik, huzur ve istikrara yönelik en büyük tehdit olan terör örgütleriyle ve uzantılarıyla mücadelemiz 2023 yılında da ilgili kurumlarımızla eşgüdüm içerisinde sürdürülmüştür. **Suriye**'den terör unsurlarının temizlenmesinin yanısıra, ülkenin birlik ve toprak bütünlüğünün korunması suretiyle siyasi süreçte ilerleme sağlanması ve Suriyelilerin güvenli ve gönüllü bir şekilde ülkelerine dönmelerine yönelik olarak hem sahada hem de masada çabalarımız yıl boyunca devam etmiştir. Suriye'nin kuzeyinde bir terör devleti teşkilini engellemeye yönelik mücadele yürütülmüştür. DEAŞ ile mücadele kisvesi altında PKK/PYD/YPG/SDG terör örgütünü desteklemenin stratejik hata olduğu her platformda muhataplarımıza vurgulanmıştır.

Komşumuz **Irak**'taki PKK terör örgütü ve uzantılarına yönelik mücadelemiz de hız kesmeden sürdürülürken, ikili ilişkilerimizi geliştirmeye ve Irak'ın olumlu bir gündem temelinde bölgesiyle bütünleşmesine yönelik projelerde bu ülkeyle birlikte çalışılmıştır. Irak'taki her kesimle yakın işbirliği halinde Irak'ın istikrarı ve refahına yönelik çalışmalara destek verilmiştir.

Komşu coğrafyamız olan **Orta Doğu ve Kuzey Afrika** ülkeleriyle ilişkilerimizde son bir yılda önemli ilerlemeler katedilmiştir. Körfez ülkeleriyle stratejik işbirliğimiz, yıl boyunca gerçekleştirilen üst düzey ziyaretler, ikili anlaşmalar ve yüksek düzeyli işbirliği mekanizmaları vasıtasıyla daha da ileri taşınmıştır. Sayın Cumhurbaşkanımız, Körfez İşbirliği Konseyi toplantısına onur konuğu olarak katılmıştır.

Mısır'la ilişkilerimizde karşılıklı Büyükelçi atanmasıyla yeni bir döneme girilmiştir. Mısır yönetimiyle anlayış birliği ve ortak irademiz çerçevesinde ilişkilerimiz karşılıklı temas ve ziyaretlerle çeşitlendirilerek geliştirilmiştir.

Libya'nın Doğu, Batı ve Güneyindeki tüm kesimlerle diyaloğumuzun geliştirilmesine özen gösterilmiştir. Ülkenin birlik ve bütünlüğünü koruyacak ve kalıcı istikrarın tesisine imkan sağlayacak siyasi çözümün temini yönündeki çabalara aktif katkımız devam etmiştir.

Yemen'deki iç savaşa yönelik, Yemen'in toprak bütünlüğünden yana bir yaklaşım izlemekteyiz. Ülkedeki insani ve siyasi krize yönelik çözüm çabalarımız, diyalog ve arabuluculuk temelli olarak devam etmiştir.

Doğu Akdeniz'de ve Ege'de ülkemizin ve KKTC'nin hak ve çıkarlarının kararlılıkla korunması ve savunulması sürdürülmüştür. Yıl içerisinde Yunanistan'la devam eden nispeten olumlu atmosfer çerçevesinde ikili mekanizmalar yeniden canlandırılmıştır.

Ayrılmaz bir parçası olduğumuz **Balkanlar**'da barış ve istikrarın muhafazası için ikili, bölgesel ve çok taraflı platformlarda çaba göstermeye devam edilmiştir. Kosova'daki NATO KFOR Gücü'nün Komutası 10 Ekim itibarıyla ülkemizce üstlenilmiştir. Bölgede dönem dönem tırmanan gerginliğin barış ve istikrara tehdit oluşturmasını engellemek üzere önalıcı ve yapıcı politikalar izlenmektedir.

Türkiye-**AB** ilişkilerinin yeniden ele alınarak ülkemizin tam üyelik sürecinin canlandırılması yönünde girişimler sürdürülmüştür.

Avrupa Birliği ile bütünleşme sürecimizi ilerletme konusunda kararlılığımız sürmektedir. Ancak, bunun için Birliğin de gerekli iradeyi sergilemesi ve üyelik sürecini canlandıracak somut adımlar atması gerektiği muhataplarımıza her platformda aktarılmıştır.

Savunma ve güvenlik politikamızın temel yapı taşlarından olan **NATO**'nun harekat ve misyonlarına katkı sunulmaya devam ederken, İttifakın terörizmle mücadeledeki rolünün artırılması, bu tehdide karşı Müttefikler arasındaki işbirliğinin tahkim edilmesi ve savunma sanayi alanındaki kısıtlamaların sona ermesi için girişimlere de devam edilmiştir.

Bazı NATO ülkelerinin Suriye'de PKK/YPG'ye verdiği destek ve Türkiye'ye savunma sanayiinde uygulanan yaptırımların, NATO müttefikliği ile yarattığı çelişki, her platformda dile getirilmekle kalmayıp, bunun jeo-stratejik riskleri ve NATO ülkelerinin güvenliğini zedelediği de izah edilmiştir.

Türkiye-**ABD** Stratejik Mekanizması'ndan da istifadeyle, ABD ile ortak çıkarlara sahip olduğumuz birçok bölgesel ve küresel meselede işbirliğimiz ilerletilirken, milli güvenliğimizi ilgilendiren meselelerde müttefiklik ruhuna uygun hareket edilmesi gerektiğinin vurgulanması sürdürülmüştür.

Uluslararası konjonktürde yaşanan gerginliklerin etkisiyle **enerji** arz güvenliğine dair endişelerin arttığı bir dönemde ülkemizin ve Avrupa'nın enerji arz güvenliğini artırmaya yönelik adım atmaya devam edilmiştir. Akkuyu Nükleer Santral Projesi kapsamında, ilk nükleer yakıt 27 Nisan 2023 tarihinde sahaya getirilmiştir.

2023 yılı içerisinde Bulgaristan, Macaristan ve Romanya ile imzalanan doğalgaz tedarik anlaşmaları sayesinde de Avrupa'nın gaz güvenliğine katkıda bulunmaya devam edilmiştir.

2023 yılı, enerji arz güvenliğinin yanısıra kesintisiz ulaşımın stratejik öneminin de öne çıktığı bir yıl olmuştur. Uluslararası konjonktür, bölgesel bağlantısallığı güçlendirmeye yönelik "Hazar Geçişli Doğu-Batı Orta Koridor" girişimimizin güvenilir bir alternatif rota olduğunu bir kez daha kanıtlamıştır.

Hem ulaştırma ve enerji yollarındaki kritik konumu hem de insani, ekonomik ve ticari bağlarımız sebebiyle büyük önem verdiğimiz bir bölge olan **Güney Kafkasya**'da kapsamlı barış ve istikrarın tesisi, 2023 yılında da en kritik dış politika konuları arasında yer almıştır. Bölgedeki tarihi barış fırsatı, **Azerbaycan**'ın Karabağ'da gerçekleştirdiği terörle mücadele operasyonu sonrasında daha da güçlenmiştir. Kardeş Azerbaycan'la müttefiklik seviyesine yükselttiğimiz ilişkilerimizin her alanda geliştirilmesine önem verilmiştir.

Bölgemizde kapsamlı barışın tesisi hedefimiz doğrultusunda **Ermenistan**'la normalleşme süreci devam etmiştir.

Güney Kafkasya'da Azerbaycan'la birlikte öncülüğünü yaptığımız 3+3 Bölgesel İşbirliği Platformu, ilk kez Dışişleri Bakanları düzeyinde Tahran'da toplanmıştır.

Orta Asya'daki kardeş Cumhuriyetlerle ekonomiden enerjiye, eğitimden kültüre, ulaşımdan savunma sanayiine, turizm, tarım ve sağlık sektörlerine pek çok alandaki yakın işbirliğimizi güçlendirme çabalarımız yıl içerisinde sürdürülmüştür. Ülkemiz bölgedeki ilk beş yatırımcı arasında yer almıştır.

2023 yılı **Türk Devletleri Teşkilatı**'nın kurumsal yapısının güçlendirilmesi ve Türk Dünyasının birlikte daha güçlü kılınması bakımından somut adımların atıldığı bir yıl olmuştur. Teşkilat bünyesinde İstanbul merkezli Türk Yatırım Fonu'nun kurulması ve afetlerle ortak mücadele için Sivil Koruma Mekanizması'nın hayata geçirilmesi kararları, son bir senedeki somut adımlarımızdan sadece bazılarıdır.

Siyasi, ekonomik ve güvenlik alanında sınamalarla karşı karşıya olan **Afrika** Kıtası ülkelerine "Afrika Ortaklık Politikamız" çerçevesinde eşit ortaklık ilkesi temelinde katkı sağlamaya yönelik çalışmalarımız sürdürülmüştür.

Çeyrek asır önce başlatılmış bulunan **Latin Amerika ve Karayipler** Açılım Politikamız kapsamında halklarımız arasındaki bağlar, tüm ilgili kurumlarımızın katkılarıyla ve ülkemizin yumuşak gücünün artmasıyla her geçen gün pekişmeye devam etmiştir.

Binlerce yıllık geçmişe dayalı tarihi, kültürel ve beşeri bağlara sahip bulunduğumuz Asya kıtasındaki ülkelerle ilişkilerimizi **Yeniden Asya** Girişimi çerçevesinde ekonomi, ticaret, teknoloji ve savunma sanayi alanları başta olmak üzere kapsamlı ve çok boyutlu bir yaklaşımla güçlendirmeye yönelik çalışmalarımıza 2023'te de devam edilmiştir.

Pakistan, Endonezya, Malezya başta olmak üzere Güney Asya'daki kardeş ülkelerle karşılıklı dayanışma içerisinde münasebetlerimizi üst seviyeye çıkarmaya yönelik girişimlerimize önem verilmektedir.

Bölgesel istikrar açısından önem taşıyan **Afganistan**'da kalıcı istikrar ve barış için uluslararası alanda öncü rolümüz, tarihten gelen dostluk ve kardeşlik bağımızın olduğu Afgan halkının karşı karşıya olduğu derin insani kriz karşısında insani yardımlarımız ve eğitim faaliyetlerimiz sürdürülmüştür.

Çin Halk Cumhuriyeti'yle ilişkilerimiz milli menfaatlerimiz temelinde yürütülürken, Uygur Türkü soydaşlarımızın temel hak ve özgürlüklerinin korunmasına ilişkin beklenti ve hassasiyetlerimiz vurgulanmaya da devam edilmiştir.

Bölgemizde ve dünyada barış, refah ve huzurun sağlanmasını teminen ikili ilişkilerimizin yanısıra çok taraflı diplomasiden de etkin biçimde yararlanmaya devam edilmiştir. Küresel düzeydeki sınamaların en geniş katılımla ele alındığı yegâne evrensel örgütü teşkil eden **Birleşmiş Milletler**'e ilaveten, küresel ekonomik işbirliği ve eşgüdüm açısından önemli bir platform olan **G20**'nin çalışmalarına da ilgili kurumlarımızla birlikte aktif katkı sağlanmıştır.

İslam İşbirliği Teşkilatı'nın, başta Filistin meselesi ve İslam karşıtlığı olmak üzere, İslam Alemini ilgilendiren önemli konularda daha etkin rol oynaması için çabalarımız sürdürülmüştür.

2023, yabancı düşmanlığı, ayrımcılık ve İslam karşıtlığının tüm dünyada, özellikle de Avrupa ülkelerinde ciddi bir boyuta ulaştığı bir yıl olmuştur. Yıl boyunca tüm uluslararası platformlarda bu sorunla mücadeleye dair girişimlere öncülük edilmiştir.

Kur'an-ı Kerim'e yönelik saldırılar konusunda gerek ikili gerek uluslararası düzeyde diplomasinin tüm imkanları seferber edilmiştir. 2023 yılında BM'de kabul edilen ve ortak sunucusu olduğumuz kararlarla kutsal kitapların tahkir edilmesi, dini nefret ve uluslararası hukukun ihlali olarak nitelendirilmiştir.

Bölgesel ve küresel sorunlara yapıcı çözümlerin kolaylaştırılması ve küresel yönetişimin daha da etkinleştirilmesi bakımından önemli bir istişare platformu olan **MIKTA**'nın dönem başkanlığı 2023 Mart ayında Endonezya'ya devredilmiştir. Küresel sağlık, etkin göç yönetimi ve gıda güvenliğini öncelik olarak belirlediğimiz Dönem Başkanlığımız süresince, MIKTA'da birçok ilke imza atılmıştır.

Yılın ikinci yarısında, geniş Karadeniz havzası için önemi enerji, çevre ve bağlantısallık boyutlarıyla daha da artan, ancak RF-Ukrayna Savaşının başlangıcından bu yana zorlu bir süreçten geçmekte olan **Karadeniz Ekonomik İşbirliği** (KEİ) Örgütü'nün dönem başkanlığı ülkemizce yürütülmüş ve 2012'den beri müzakereleri devam eden Ekonomik Gündem Belgesi dönem başkanlığımızda kabul edilmiştir.

Küresel ölçekte etkileri gittikçe artan çevre sorunlarıyla mücadele bağlamında, Sayın Cumhurbaşkanımızın Refikaları Sayın Emine Erdoğan Hanımefendi'nin himayelerinde başlatılan **Sıfır Atık Projesi** kapsamında bu yıl 30 Mart "Uluslararası Sıfır Atık Günü" olarak ilk defa kutlanmıştır.

BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi 28. Taraflar Konferansı'nın (COP28) 1-2 Aralık tarihlerinde düzenlenen Dünya İklim Eylemi Zirvesi'nde, Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından ulusal beyanımız yapılmış, ülkemizin çevre sorunlarıyla ve iklim değişikliğiyle mücadeleye yönelik somut çabaları ortaya konmuştur.

Dünyada en fazla mülteciye evsahipliği yapan ülkelerden biri olmanın yanısıra, göçmen kaçakçılığıyla mücadele ve **düzensiz göçün** yönetilmesi konularındaki çabalarımıza devam edilmiştir.

Ülkemiz, 2023 Küresel İnsani Yardım Raporu verilerine göre, gerçekleştirdiği 7,2 milyar ABD Doları tutarındaki insani yardımla, 2022 yılında gayrisafi milli gelirinin %0,65'ini insani yardımlar için ayırarak "Dünyanın en cömert ülkesi" olmaya devam etmiştir.

Yükselen müşfik güç konumumuz 2023'te de sürdürülmüştür**. İnsani yardımlar** alanında güçlü bir aktör olduğumuz, BM Genel Sekreteri Antonio Guterres'in ifade ettiği "yüzyılın en büyük felaketlerinden biri" olan 6 Şubat depremlerinin ardından uluslararası toplumun ülkemizle sergilediği güçlü dayanışmada görülmüştür. Bakanlığımız mensupları depremin ilk günlerinden itibaren sahadaki çalışmalara iştirak etmiştir. Bakanlığımız ayrıca, depremin büyüklüğü ve yarattığı yıkım karşısında ortaya çıkan ihtiyaçların karşılanmasına yönelik uluslararası yardımların eşgüdümünü yürütmüş, BM Kalkınma Programı, Dünya Bankası ve AB uzmanlarının da katkılarıyla sonuçlandırılan "Türkiye Deprem Toparlanma ve Yeniden İmar Değerlendirmesi" (TERRA) raporunun hazırlık sürecinde eşgüdüm sağlanmıştır.

Küresel barış ve istikrara yönelik çabalarımıza ilaveten, **yurtdışındaki vatandaşlarımızın, soydaş ve akrabalarımız**ın haklarını korumak ve geliştirmek, bulundukları ülkelerde güvenlik, huzur ve refah içinde yaşamlarını sürdürebilmelerini sağlamak, başlıca önceliklerimiz arasında yer almaktadır.

Vatandaş odaklı yaklaşımımız kapsamında 2023 yılında da yeni konsolosluk hizmetleri hayata geçirilmiştir.

Konsolosluk hizmetlerine getirdiğimiz yeniliklerle yurtdışında yaşayan vatandaşlarına en fazla sayı ve çeşitlilikte hizmet sunan ülkelerin başında gelmekteyiz.

Temsilciliklerimize uzak olan vatandaşlarımıza ulaşmak amacıyla başlattığımız uygulama çerçevesinde, 2023 yılında 59 farklı şehirde 74 Gezici Konsolosluk Hizmeti verilmiştir.

Vatandaşlarımızın kriz bölgelerinden güvenli bir şekilde tahliyesi sağlanmıştır. Ülkemizde yapılan seçimlerde yurtdışında kurduğumuz sandıklar aracılığıyla vatandaşlarımıza ulaşılmıştır.

6 Şubat depreminin ardından uluslararası insani, ayni ve nakdi yardımların ülkemize ulaştırılması, sahada görev alacak yabancı arama-kurtarma ekipleri ve STK'ların eşgüdümü ve yönlendirilmesi için tüm imkanlar seferber edilmiştir.

Dünyanın neresinde olursa olsun vatandaşlarımızın ülkemizin şefkatli gücünü hissetmelerini sağlamak için çalışılmaktadır.

Gerek vatandaşlarımıza ulaşmak gerek dış politikamızı geniş kitlelere hızlı ve doğru aktarmak amacıyla iletişim teknolojilerinden yoğun şekilde faydalanılmaktadır. Bu kapsamda çeşitli sosyal medya kanallarından etkin bir şekilde istifade edilmiştir. Bakanlığımızın Türkçe X (eski adıyla Twitter) hesabı, Dışişleri Bakanlıkları arasında takipçi sayısı bakımından Avrupa'da anadildeki hesaplar içinde birinci, dünya genelinde ise en fazla takipçisi olan ilk üç hesaptan biridir. Tüm dillerde takipçi sayıları toplamı baz alındığında, Bakanlığımız X hesapları dünyada 5. sıradadır. 10 dilde hizmet veren internet sitemiz de kamu diplomasisi çalışmalarımızda etkin bir araç olarak kullanılmıştır.

Türkiye'nin kültürel zenginliğinin yurtdışında tanıtılması önemli bir faaliyet alanımızı teşkil etmektedir. Bu kapsamdaki mutat faaliyetlerimize ilaveten, Cumhuriyetimizin kuruluşunun 100. yıldönümü, Hariciye Teşkilatımızın 500. yılı vesilesiyle tüm Dış Temsilciliklerimizce 600'e yakın kültürel etkinlik gerçekleştirilmiştir. İkili kültürel

ilişkilerimizi ve işbirliklerimizi artırmaya yönelik faaliyetlerimizin yanısıra, çoktaraflı kültürel ilişkiler alanında da aktif rol oynamaya devam edilmiştir.

Bu yıl, ülkemiz, UNESCO İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirası Listesinde en fazla unsuru bulunan ikinci ülke konumuna yükselmiştir.

Ülkemiz, Dünya Kültürel ve Doğal Miras Sözleşmesi'ne Taraf Devletler Genel Kurulu'nun 22-23 Kasım 2023'te Paris'te düzenlenen 24. Oturumunda aday olduğumuz açık sandalye kategorisinde 137 oyla en yüksek oyu alarak 2023-2027 dönemi için UNESCO Dünya Miras Komitesi üyeliğine seçilmiştir.

İdare Faaliyet Raporu'nun da ortaya koyduğu üzere, dış ilişkilerimiz çok paydaşlı ve çok disiplinli bir şekilde ve eşgüdüm içerisinde yürütülmektedir. Güvenlik, istihbarat, teknoloji, ekonomi, ticaret, enerji, ulaştırma ve kültür gibi dış ilişkilerin her alanında uygulama, koordinasyon, yönlendirme ve daha da geliştirme amacıyla ilgili kurum ve kuruluşlarımızla birlikte azimle çalışılmaktadır.

Ülkemizin dış ilişkilerin her veçhesinde etkin ve müessir bir aktör olma konumunu güçlendirmeye yönelik tüm bu çalışmalarımızda, sahip olduğumuz dünyanın en geniş beşinci temsil ağı bize güç vermektedir.

2023 yılı içerisinde açılan yeni temsilciliklerimizle birlikte **Dış Temsilcilik sayımız** 146 Büyükelçilik, 13 Daimî Temsilcilik, 99 Başkonsolosluk, 1 Konsolosluk Ajanlığı, 1 Konsolosluk Bürosu ve 1 Ticaret Ofisi olmak üzere toplam 261'e ulaşmıştır.

Uluslararası anlaşmaların imzalanmalarını takiben onay ve yürürlük işlemleri de titizlikle yürütülmüştür. Bu çerçevede, 2023 yılında ikili ve çok taraflı düzeyde onay süreci tamamlanan 105 uluslararası andlaşma Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Bakanlığımızca onay işlemleri kapsamında aynı yıl toplam 277 andlaşma Cumhurbaşkanlığına sevk edilmiştir.

Stratejik Araştırmalar Merkezi, yıl boyunca yabancı muadil kuruluşlarla toplantılar ve akademisyenlerle çeşitli çalışmalar gerçekleştirmiştir. 2023 yılında Cumhuriyetimizin 100., Hariciye Teşkilatımızın 500. yılı olması kapsamında "Perceptions" adlı hakemli akademik dergimizin özel sayısı yayımlanmıştır.

2023 yılı içinde 285 öğrenciye Bakanlığımızda ve yurtdışı temsilciliklerimizde staj imkanı sağlanmıştır. Bakanlığımız, Cumhurbaşkanlığı İnsan Kaynakları Ofisince "Stajyer Memnuniyetinin En Yüksek Olduğu Kurum" ödülüne layık görülmüştür.

Diplomasi Akademisi, Bakanlığımızın kamu diplomasisi faaliyetleri bağlamında yabancı diplomatlara yönelik ikili eğitim faaliyetlerini 2023 yılında da sürdürmüştür. Akademimizin kuruluşundan bu yana eğitim verdiği yabancı diplomat sayısı 3.636'ya ulaşmıştır. Çok taraflı programlar meyanında bu yıl İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT) üyesi ülkelerin genç diplomatlarına yönelik "Barış için Arabuluculuk Sertifika Programı"nın dördüncüsü düzenlenmiştir.

Akademimiz tarafından, 2023 yılında kamu kurum ve kuruluşlarında görevli toplam 3.381 kamu görevlisine, dış politika, protokol ve müzakere teknikleri gibi çeşitli konularda eğitim verilmiştir.

Diplomasi Akademimiz ayrıca, personelimizin kapasite gelişimine yönelik hizmetiçi eğitimler sunmuştur. Bu kapsamda yıl içerisinde 465 mensubumuza muhtelif eğitimler verilmiştir.

Arşiv belgelerimizin Devlet Arşivleri Başkanlığı sistemi üzerinden araştırmacıların istifadesine sunulabilmesi için tasnif ve gizliliği kaldırma süreçleri devam etmektedir. Bu kapsamda 74 ülkeyle ilişkilerimize dair 865.468 sayfa belge Aralık ayı itibarıyla araştırmacılara açılmıştır.

Bakanlığımızın üstlendiği zorlu görevin üstesinden layıkıyla gelebilmesini teminen, gerek fiziki altyapımızın gerek kurumsal kapasitemizin her alanda güçlendirilmesine yönelik kapsamlı bir reform süreci 2023 yılında başlatılmıştır. Uluslararası gelişmelerin evrimine koşut olarak yeni Genel Müdürlükler ve Daire Başkanlıkları öngörülmüş, bazı alanlarda Özel Temsilciler atanmıştır.

Dış Temsilciliklerimizin, dünyanın her yerinde, ülkemizin itibarına yakışan fiziki koşullarda, vatandaşlarımıza en iyi şekilde hizmet verebilmelerine yönelik çalışmalar gerçekleştirilmiştir.

Dış Temsilcilik sayımızdaki artış doğrultusunda, Diplomatik Kariyer Memuru alımlarına devam edilmiştir.

Kurumsal kapasitemizi geliştirmeye yönelik çalışmalarımızın önemli bir diğer boyutunu teknoloji ve yenilikçilik teşkil etmiştir. 2023, çığır açan teknolojilerin uluslararası ilişkilerin yeni bir gündem maddesi olarak konumunu iyice pekiştirdiği bir yıl olmuştur.

Bakanlığımız bu gelişmeye uygun şekilde bir yandan sözkonusu teknolojilere dair gelişmeleri yakından takip ederek bu alandaki uluslararası süreçlere katkı sunarken, diğer yandan dijital çağın gerekleri doğrultusunda bilgi teknolojileri altyapısını iyileştirmeye çalışmaktadır. Dijitalleşmeden ve çığır açan teknoloji ve yeniliklerden stratejik öngörü süreçlerinde, kamu diplomasisinde, konsolosluk hizmetlerimizin kalitesinin artırılmasında daha fazla istifade etmeye yönelik çalışmalar yürütülmektedir.

Dışişleri Bakanlığı olarak, "Türkiye Yüzyılı"'nda, Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde, sahip olduğumuz değerler ve kapasiteye dayalı, her türlü dış etki alanından bağımsız, Türkiye eksenli milli bir dış politika yürütülmüştür. Faaliyetlerimizi gerçekleştirirken 2023 tasarruf tedbirlerine riayet edilmiş, etkinlik ve verimlilik ilkelerine özen gösterilmiştir.

2023 yılı içerisinde atmış olduğumuz tüm bu adımlar, önümüzdeki dönemde gerçekleştirmeyi öngördüğümüz faaliyetler bakımından da yol gösterici niteliktedir. Bakanlığımız "Türkiye Yüzyılı" vizyonunun dış ilişkiler boyutunu uygulamaya bundan sonra da aynı şevk ve özveriyle devam edecek, ülkemiz bölgesinde ve küresel ölçekte görüşleri dinlenen, işbirliği için aranan, sorun çözen ve sorumluluk alan bir aktör olmaya devam edecektir.

"Değişmeyen tek şeyin değişimin kendisi olduğu" şiarıyla sürekli yenilik ve rakiplerimizden bir adım önde olma arayışımız sürdürülecektir.

Bakanlığımızın değerli mensuplarına 2023 yılındaki çalışmalarımıza katkılarından ötürü şükranlarımı sunuyor, 2023 Yılı İdare Faaliyet Raporu'nun hazırlanmasında emeği geçen tüm mesai arkadaşlarıma teşekkür ediyorum.

Saygılarımla,

Hakan FİDAN
Bakan

YÖNETİCİ ÖZETİ

Bakanlığımızın 2023 Yılı İdare Faaliyet Raporu ilgili birimlerimizin değerli katkılarıyla derlenerek kamuoyumuzun bilgisine sunulmaktadır. Stratejik Plan ve Performans Programındaki amaç, hedef ve göstergeler temelinde hazırlanan İdare Faaliyet Raporu, Program Bütçe esaslarına da uygun şekilde düzenlenmiştir.

Raporun "Genel Bilgiler" kısmında, Bakanlığımızın Misyon ve Vizyonu yinelendikten sonra, fiziki ve teşkilat yapımız açıklanmış, teknoloji ve bilişim altyapımıza ilişkin temel bilgiler paylaşılmış, insan kaynakları hakkında bilgi verilmiş ve sunduğumuz hizmetler özetlenmiştir. Bu kısım esasen Bakanlığımızın temel yapısına yönelik bilgileri içermektedir.

Raporun "Amaçlar ve Hedefler" kısmında, 2019-2023 Stratejik Planı'nda belirtilen amaç ve hedeflerimiz yer almış; ayrıca temel politika ve önceliklerimiz sıralanmıştır. Böylelikle, faaliyetlerimizin hangi amaçlarla ve stratejilerle yürütüldüğü anlatılmıştır.

Raporun "Faaliyetlere İlişkin Bilgi ve Değerlendirmeler" kısmının "Mali Bilgiler" bölümünde, harcamalarımız açısından şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkeleri doğrultusunda, Bakanlığımız bütçesinin hangi kalemlerde harcandığına dair mali verilere tablolar ve grafikler marifetiyle yer verilmiştir.

"Faaliyetlere İlişkin Bilgi ve Değerlendirmeler" kısmının "Performans Bilgileri" bölümünde, faaliyetlerimiz Program Bütçe esaslarına uygun olarak Program ve Alt Programlar temelinde gösterilmiş; 2023 yılında Bakanlığımız birimlerince yapılan çalışmalar, temaslar, ziyaretler ve faaliyetler ülkeler ve konular bazında ayrıntılı şekilde açıklanmıştır. Bu kısım aynı zamanda sene içinde Bakanlığımızın gerçekleştirdiği çalışmalar hakkında kamuoyunun bilgi sahibi olması açısından toplu bir kaynak niteliği de taşımaktadır.

"Faaliyetlere İlişkin Bilgi ve Değerlendirmeler" kısmının "Performans Sonuçlarının Değerlendirilmesi" bölümünde, "Performans Göstergesi Gerçekleşmeleri İzleme Formu" ve "Performans Göstergesi Sonuçları Formu" paylaşılmıştır. Bu formlar, 2023 yılında gerçekleştirilen faaliyetler ile, amaç ve hedeflerin yerine getirilmesinde kaydedilen ilerlemeyi göstermesi açısından yönlendirici olmuştur. Ayrıca, her bir amaç ve hedefe ilişkin Stratejik Plan Değerlendirme Tabloları da oluşturulmuştur.

I. GENEL BİLGİLER

A. 2019-2023 DÖNEMİ STRATEJİK PLANINDA YER ALAN MİSYON VE VİZYON

Misyon
Ülkemizin ve vatandaşlarımızın menfaatlerini en iyi şekilde korumak için insani, girişimci ve çok boyutlu diplomasiyi barışçıl bir işbirliği anlayışıyla uygulamak.

Vizyon
Güvenli bir gelecek için köklü, güçlü, girişimci ve insani diplomasi yürütmek.

B. YETKİ, GÖREV VE SORUMLULUKLAR

Dışişleri Bakanlığı'nın görev ve yetkileri 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 128. maddesinde sayılmaktadır.

Bakanlığımız, Türkiye Cumhuriyeti'nin dış politikasının Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından tayin ve tespit edilen hedef ve esaslara göre uygulanması, diplomatik ilişkilerin tüm boyutlarıyla yürütülmesi ve koordinasyonu, uluslararası alanda Devletimizin çıkarlarının korunması, Türkiye Cumhuriyeti'nin ve Sayın Cumhurbaşkanımızın yabancı devletler ve uluslararası kuruluşlar nezdinde temsil edilmesi, yurtdışında yaşayan vatandaşlarımızın hak ve menfaatlerinin korunması ile konsolosluk hizmetinin ve himayesinin sağlanmasından sorumludur. Ayrıca dış ekonomik, ticari ve kültürel ilişkilerin geliştirilmesi ve kamu diplomasisi faaliyetlerinin yürütülmesi de Bakanlığımızın görevleri arasındadır.

Bakanlığımız çalışma usulleri 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu, 6004 sayılı Dışişleri Bakanlığı Personeline İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun ve ilgili yönetmeliklere dayanmaktadır.

C. İDAREYE İLİŞKİN BİLGİLER

1. FİZİKSEL YAPI

a. Bakanlığımız Yurtiçi Teşkilatınca Kullanılan Taşınmazlar

Merkezdeki Hizmet Binaları

Merkez teşkilatınca kullanılan 12 adet taşınmaz bulunmakta olup, bunların 9 adedi devlet malı, 3 adedi ise kiralıktır. Sözkonusu taşınmazların 5 adedi (2 tanesi devlet malı, 3 tanesi kiralık) hizmet binası olarak kullanılmakta olup, diğerleri konut ve arsa niteliğindedir.

Bakanlığımızın çalışma sistemine uygun ofisler, çok sayıda toplantı salonu ile temsil alanı içeren, bilişim altyapısı ve güvenlikli haberleşme ağı ile temsil koşullarına uygun olarak tasarlanmış ve uzun dönemde ihtiyaçlarını karşılayacak olan yeni bina projesinin hayata geçirilmesi çalışmalarına başlanılmıştır.

Yurtiçi Temsilcilikler

Bakanlığımızın yurtiçinde İstanbul, İzmir, Edirne, Antalya, Gaziantep, Hatay, Diyarbakır, Van ve Trabzon'da Temsilcilikleri bulunmaktadır. Yurtiçi Temsilciliklerimizce halihazırda kullanılan 7 adet devlet malı bina ve 5 adet kiralık resmi konut bulunmaktadır.

b. Bakanlığımız Yurtdışı Teşkilatınca Kullanılan Taşınmazlar:

Bakanlığımızın yurtdışında resmi konutları, hizmet binaları ile bu iki fonksiyonun bir arada yer aldığı müşterek binaları/yerleşkeleri ve ek hizmet binaları bulunmaktadır.

c. Taşıtlar

Dış Temsilcilik hizmetlerinde kullanılmak üzere Bakanlığımız için öngörülen araç kotası 2023 mali yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu ekindeki (T) işaretli cetvelde belirtilmiştir.

2023 yılı içinde bazı Dış Temsilciliklerimizin zaruri taşıt ihtiyaçları, diğer Dış Temsilciliklerimizde ihtiyaç fazlası duruma düşen taşıtların nakledilmesi suretiyle karşılanmaya çalışılmıştır. Bu çerçevede on sekiz (18) adet taşıtın nakli gerçekleştirilmiştir.

2. TEŞKİLAT YAPISI

Bakanlığımız 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi uyarınca merkez ve yurtdışı teşkilatından oluşmaktadır. Merkez teşkilat yapımız müteakip şemada yer almaktadır.

* Aralık 2023 itibarıyla.

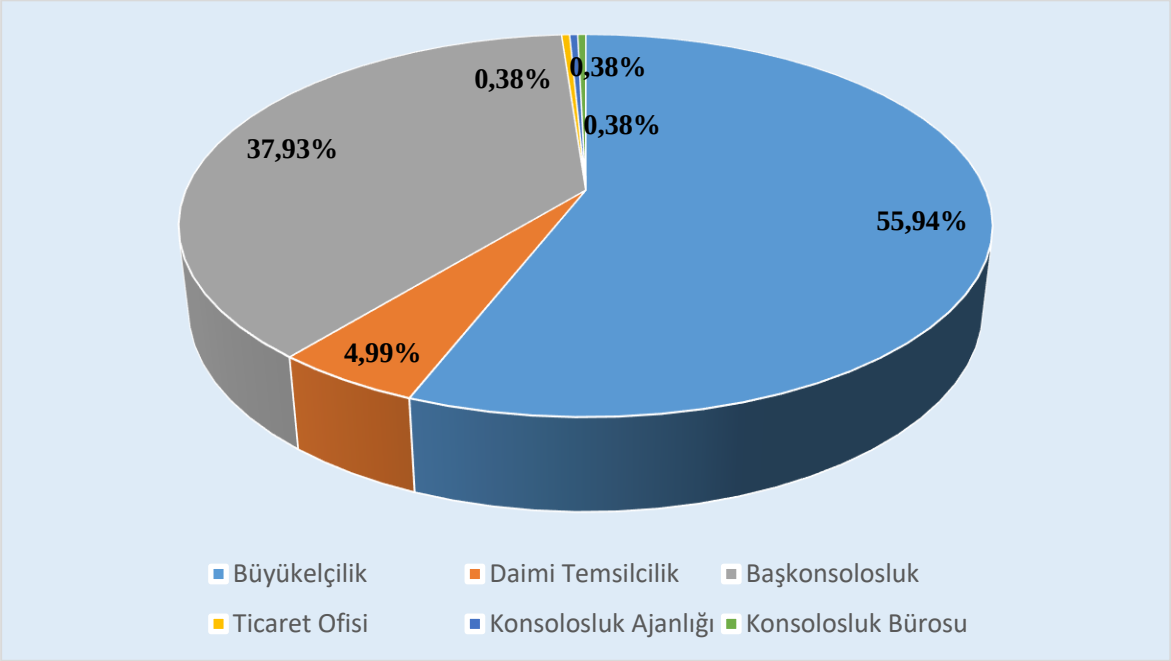
a. Merkez Teşkilatı: Bakanlık merkez teşkilatımız, Bakan Yardımcılıkları, Genel Müdürlükler, bunlara bağlı Genel Müdür Yardımcılıkları, Dış Politika Danışma Kurulu, Teftiş Kurulu Başkanlığı, Strateji Geliştirme Başkanlığı, Diplomasi Akademisi Başkanlığı, Stratejik Araştırmalar Merkezi Başkanlığı, Diplomatik Arşiv Dairesi Başkanlığı, Tercüme Dairesi Başkanlığı ve Özel Kalem Müdürlüğünden meydana gelmektedir.

b. Yurtiçi Temsilcilikler: Merkez teşkilatımıza ilaveten İstanbul, Edirne, İzmir, Antalya, Hatay, Gaziantep Diyarbakır, Van ve Trabzon'da Temsilciliklerimiz bulunmaktadır.

c. Yurtdışı Teşkilatı: Bakanlığımızın yurtdışı teşkilatı 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 159. maddesinde düzenlenmektedir. Bu çerçevede, dış teşkilatımız halihazırda 146'sı Büyükelçilik, 13'ü Daimi Temsilcilik, 99'u Başkonsolosluk, 1'i Konsolosluk Ajanlığı, 1'i Konsolosluk Bürosu, 1'i Ticaret Ofisi olmak üzere toplam 261 muvazzaf temsilcilik ile Fahri Başkonsolosluklar ve Fahri Konsolosluklardan oluşmaktadır.

Dış Temsilciliklerimizin türlerine göre dağılım yüzdesi aşağıda gösterilmektedir.

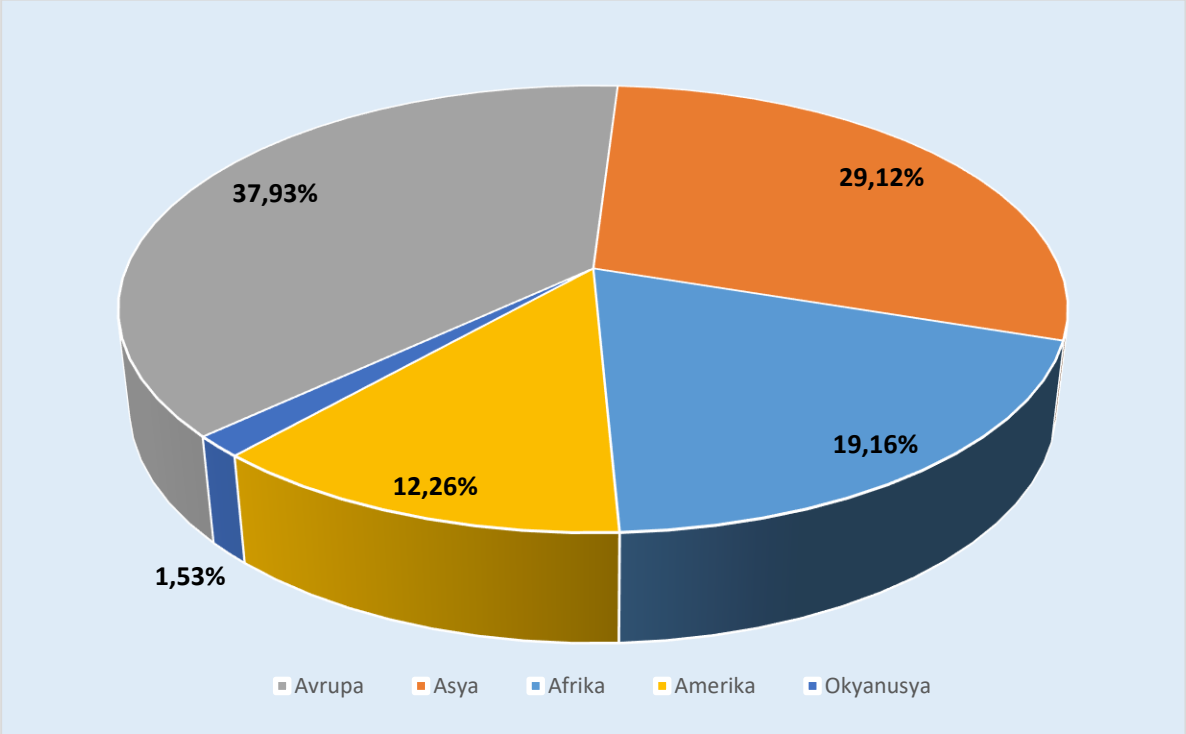
Şekil 1: Dış Temsilciliklerimizin Türlerine Göre Dağılımı (%)

Tablo 1. Sayılarla Yurtdışı Teşkilatımız

Yıl	Büyükelçilik	Daimi Temsilcilik	Başkonsolosluk	Konsolosluk Ajanlığı	Konsolosluk Bürosu	Ticaret Ofisi	Toplam
2020	142	13	91	1	-	1	248
2021	144	13	94	1	-	1	253
2022	146	13	96	1	1	1	258
2023	146	13	99	1	1	1	261

Şekil 2. Dış Temsilciliklerimizin Coğrafi Dağılımı (%)

Coğrafi dağılım bakımından 261 Dış Temsilciliğimizden 99'u Avrupa, 76'sı Asya, 50'si Afrika, 32'si Amerika ve 4'ü Okyanusya'dadır.

d. Bağlı Kuruluş: 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile AB Başkanlığı Bakanlığımıza bağlı kuruluş olarak belirlenmiştir. Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı (Ulusal Ajans) AB Başkanlığı'nın ilgili kuruluşudur. Türk Akreditasyon Kurumu (TÜRKAK) ise Bakanlığımızın ilgili kuruluşudur.

3. TEKNOLOJİ VE BİLİŞİM ALTYAPISI

3.1. BİLİŞİM SİSTEMLERİ

Son teknolojik gelişmeler takip edilerek Bakanlığımız bilişim altyapısını yenileme ve geliştirme çalışmalarına 2023 yılında da yoğun bir şekilde devam edilmiştir.

Bakanlığımızca yürütülen ISO/IEC 27001 Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemi (BGYS) standardına uyum çalışmaları tamamlanmış ve TSE tarafından gerçekleştirilen denetim sonucunda ISO/IEC 27001 sertifikası almaya hak kazanılmıştır. Her yıl gerekli denetimlerden geçilmektedir.

Bakanlığımız siber güvenlik önlemleri kapsamında gerekli adımları atmaktadır. Yazılım ve sunucu altyapısının güncel teknolojik gelişmelere göre iyileştirilmesi ve bilişim sistemleri güvenliğinin geliştirilmesine yönelik faaliyetlerin yanısıra, mevcut insan kaynağının teknik bilgi ve tecrübe düzeyinin artırılmasını hedefleyen eğitim faaliyetlerinin düzenli bir şekilde gerçekleştirilmesine yönelik çalışmalar sürdürülmüştür.

Tablo 2. Bakanlığımız Envanterinde Kayıtlı Bilgisayar ve Ekipmanlar

DONANIMLAR	MERKEZ	YURTDIŞI	TOPLAM
Masaüstü Bilgisayarlar	3.477	6.617	10.094
Dizüstü Bilgisayarlar	1.000	2.051	3.051
Yazıcılar	3.078	7.544	10.622
Tarayıcılar	285	2.410	2.695
Ekranlar(Bilgisayar Monitörleri)	3.242	6.433	9.675
Sunucu	410	508	918

3.2. KÜTÜPHANE VE ARŞİV

Bakanlığımız Kütüphanesi, mensuplarımız ve birimlerin görevlerini yerine getirirken ihtiyaç duyabilecekleri kaynakları sağlayan bir ihtisas kütüphanesidir. Kütüphane koleksiyonu, kurum içi ve dışı bağışlar ve resmi kanallardan gelen yayınlarla zenginleştirilmektedir. İşlemler halihazırda uzmanlığı kütüphanecilik olan personel tarafından yürütülmektedir. Mensuplarımız kurum içi intranet sistemi üzerinden kütüphane kataloğuna ve e-kitaplara erişebilmektedir. 2023 yılı itibarıyla Kütüphane koleksiyonu 21.462 kitaptan oluşmaktadır.

4. İNSAN KAYNAKLARI

Bakanlığımızda memur, sözleşmeli personel ve işçi statüsünde personel istihdam edilmektedir. Personelimizin istihdam şekline göre taşıyabilecekleri kadro/pozisyon unvanları ile hizmet sınıfları, kadro dereceleri ve serbest kadro sayıları, "2 sayılı Genel Kadro Usulü Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi" ekinde yer alan (I), (IV) ve (V) sayılı cetvellerde belirtilmiştir.

Ayrıca, 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin "Bakanlık Personeli" başlıklı 160. maddesinde meslek memuru, konsolosluk ve ihtisas memuru, danışman, uzman müşavir, dışişleri uzmanı, mali hizmetler uzmanı, değişik hizmet sınıflarında merkez teşkilatında sürekli görev yapan merkez memuru, mütercim ve koruma

görevlileri Bakanlığımız personeli olarak unvanlarıyla zikredilmektedir. Bahsekonu mevzuatta yer verilmemekle birlikte hukuk müşaviri de yine Bakanlığımızın uzmanlık gerektiren bir kadrosudur.

Bakanlığımızda 31 Aralık 2023 tarihi itibarıyla 7.245 personel görev yapmaktadır. Bu personele ilişkin ayrıntılı bilgilere müteakip tablolarda yer verilmiştir.

Bakanlığımızda memur statüsünde görev yapan personelin çoğunluğunu diplomatik kariyer memurları (meslek memurları ile konsolosluk ve ihtisas memurları) oluşturmaktadır.

Bakanlığımızda halihazırda 1.143 meslek memuru ve 860 konsolosluk ve ihtisas memuru görev yapmaktadır.

Meslek memuru veya konsolosluk ve ihtisas memuru olarak istihdam edilebilmek için, 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 6004 sayılı Dışişleri Bakanlığı Personeline İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun ve Dışişleri Bakanlığı Sınav Yönetmeliği'nin ilgili hükümlerinde belirtilen şartları taşımak ve yine ilgili mevzuat uyarınca Bakanlığımızca gerçekleştirilen yazılı ve sözlü sınavlarda başarılı olmak gerekmektedir. Hukuk müşaviri, danışman, mütercim vb. kadrolara da yine sınavla personel alınmaktadır.

Personel istihdamındaki diğer bir yöntem ise, Bakanlığımızın talebine binaen Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS) sonuçlarına göre değişik hizmet sınıflarındaki "KPSS B" grubu kadrolara ÖSYM tarafından yapılan atamalardır. Buna ilaveten, KPSS B grubu kadrolara, 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu ile 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu kapsamında da atama yapılabilmektedir.

Sözleşmeli personelimizden Dış Temsilciliklerimizde görev yapanlar, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunun 4/B maddesine göre istihdam edilmekte olup, 6/6/1978 tarihli ve 7/15754 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan "Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esaslar"a uygun olarak çalıştırılmaktadır.

Merkezde görevli Sözleşmeli Dışişleri Hukuk Uzmanları, Sözleşmeli Bilişim Personeli ve Sözleşmeli Hizmet Personeli ise, kadro pozisyonlarına göre sırasıyla 657 sayılı Kanunun 4/B maddesi, 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin (KHK) Ek 6. maddesi ve 12 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'ne uygun olarak istihdam edilmektedir. Bu kapsamda 27 Sözleşmeli Dışişleri Hukuk Uzmanı, 25 Sözleşmeli Bilişim Personeli ve 4 Sözleşmeli Hizmet Personelimiz bulunmaktadır. Toplamda 318 sürekli işçi statüsündeki personelimiz ise 4857 sayılı İş Kanunu kapsamında istihdam edilmektedir.

Tablo 3. Personelin Hizmet Yıllarına Göre Dağılım Tablosu

Personel Kadro/Pozisyon Unvanı	0-3 Yıl	3-6 Yıl	6-10 Yıl	10-15 Yıl	15-20 Yıl	20 Yıl Üzeri	Toplam
Bakan Yardımcısı	-	1	-	-	-	3	4
Diplomatik Kariyer Memurları ve Üst Yönetim	226	274	268	251	209	778	2.006
Hukuk Müşaviri	-	9	2	4	1	2	18
Uzman Müşavir	4	3	-	-		1	8
Danışman	2	1	5	1	3	4	16
Basın ve Halkla İlişkiler Müşaviri	3	-	4	-	-	-	7
Dışişleri Uzmanı	15	2	6	1	-	-	24
İç Denetçi	-	-	1	-	-	-	1
Ataşe (Koruma Görevlisi)	582	-	-	-	-	-	582
Mali Hizmetler Uzmanı	1	-	4	2	-	6	13
Merkez Memuru	104	106	143	288	88	324	1.053
Sürekli İşçi	11	101	164	6	2	34	318
Geçici İşçi	-	-	-	-	-	-	-
Sözleşmeli Dışişleri Hukuk Uzmanı (4/B Merkez)	27	-	-	-	-	-	27
Sözleşmeli Bilişim Personeli (Merkez)	11	10	2	1	1		25
Sözleşmeli Hizmet Personeli (Merkez)	-	-	-	-	1	3	4
Sözleşmeli Personel (Yurtdışı)	640	450	505	658	359	527	3.139
Toplam	**1.626**	**957**	**1.104**	**1.212**	**664**	**1.682**	**7.245**

Bakanlığımızda her yıl istihdam edilebilecek yeni personel sayısı, Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı ve Personel ve Prensipler Genel Müdürlüğü'nün müşterek teklifi üzerine Cumhurbaşkanlığı tarafından belirlenen yıllık atama iznine bağlıdır.

5. SUNULAN HİZMETLER

5.1. MERKEZ TEŞKİLATIMIZ TARAFINDAN SUNULAN HİZMETLER

İkili Siyasi İşler Genel Müdürlükleri

a. Coğrafi görev alanlarındaki ülkelerle ikili düzeydeki siyasi ilişkiler ile bölgesel nitelikli siyasi örgütlerle ilişkiler ve işbirliği için gerekli çalışmaları yapmak, koordine etmek ve yürütmek,
b. Yabancı ülkelerle siyasi ve ekonomik ilişkileri yürütmek,
c. Yabancı ülkelerle ilişkileri ve işbirliğini geliştirmek,
ç. Sorunlara ilişkin gelişmeleri izlemek, gerekli politika ve hareket tarzlarının belirlenmesi için gerekli çalışmaları yapmak,
d. Uluslararası hukuk çerçevesinde denizcilik ve havacılık konuları ile deniz yetki alanlarının sınırlandırılması, hava sahası düzenlemeleri ile kara sınırı konularında gerekli faaliyetleri icra ve koordine etmek,
e. Türkiye'ye komşu ülke veya bölgelerle ve diğer ülkelerle ikili düzeydeki ekonomik ve ticari ilişkilerin geliştirilmesi için gerekli olan çalışma ve faaliyetleri, ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği içerisinde yürütmek.

Uluslararası Güvenlik İşleri Genel Müdürlüğü
a. Kuzey Atlantik Antlaşması Teşkilatı (NATO) ve Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT) ile ilişkileri yürütmek, bu teşkilatların gündemindeki konuları takip etmek ve bu teşkilatlar nezdinde Türkiye'nin hak ve çıkarlarını ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapmak suretiyle savunmak,
b. Avrupa-Atlantik güvenliği, bu çerçevedeki savunma ilişkileri, silahların kontrolü ve silahsızlanma, NATO altyapı ve lojistik konuları ile sivil olağanüstü hal planlaması konularında faaliyetlerde bulunmak ve koordinasyonu sağlamak.

Çok Taraflı Siyasi İşler Genel Müdürlükleri
Birleşmiş Milletler, Avrupa Konseyi ve diğer uluslararası siyasi teşkilatlar ile ilişkileri yürütmek, bu teşkilatların gündemindeki konuları takip etmek ve bu teşkilatlar nezdinde Türkiye'nin hak ve çıkarlarını ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapmak suretiyle savunmak.

Küresel ve İnsani Konular Genel Müdürlüğü
Çevre, insan hakları, göç, iltica, insan ticareti ve insani yardımlar ile küresel boyut taşıyan diğer konularda politika ve hareket tarzlarının belirlenmesi için gerekli çalışmaları yapmak ve tatbikine yönelik faaliyetlerde bulunmak, ilgili kurum ve kuruluşlarla koordinasyonu sağlamak.

Dış Politika, Analiz ve Eşgüdüm Genel Müdürlüğü
a. Dış politikamızı ilgilendiren bölgesel ve uluslararası konulara ilişkin olarak analiz, planlama, öngörü, programlama ve eşgüdüm çalışmalarına katkıda bulunmak,
b. Uluslararası kuruluşlar bünyesindeki arabuluculuk, çatışmaların önlenmesi ve kriz yönetimi çalışmalarını ve bu kapsamdaki diğer projeleri yürütmek.

Çok Taraflı Ekonomik İşler Genel Müdürlüğü
a. Dünya Ticaret Örgütü, OECD, Birleşmiş Milletler sistemi içindeki ekonomik ve sosyal kuruluşlar ile diğer uluslararası ve bölgesel nitelikli ekonomi, ticaret, çevre ve benzeri alanlarda faaliyet gösteren kuruluşlar ile ilişkileri, ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapmak suretiyle yürütmek, bu teşkilatların gündemindeki konuları takip etmek ve bu teşkilatlar nezdinde ülkenin hak ve çıkarlarının savunulmasını sağlamak,
b. Dış ilişkiler ile bağlantısı olan enerji ile bölgesel ve sınıraşan sular konularındaki politika ve hareket tarzlarının oluşturulması ve uygulanması çerçevesinde icra edilecek çalışma ve faaliyetlerde, ilgili kurum ve kuruluşlar ile işbirliği yapmak suretiyle yer almak ve gerekli koordinasyonu sağlamak.

Uluslararası Hukuk Genel Müdürlüğü
Uluslararası hukukun ve uluslararası hukuk içtihadının gelişimine yönelik süreçleri takip etmek, bu süreçlere iştirak edilmesini ve katkıda bulunulmasını sağlamak.

Andlaşmalar Genel Müdürlüğü
a. Diğer devletlerle ve uluslararası kuruluşlarla akdedilecek andlaşmalara ilişkin temas, müzakere, yetki belgesi, imza, onay ve tescil süreçlerini ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile işbirliği içinde yürütmek,
b. Andlaşma taslaklarının mevzuata uygunluğunu incelemek, görüş bildirmek, onay ve yürürlük sürecini takip etmek,
c. Taraf olunan andlaşmaları veya tescil edilmiş kopyalarını muhafaza etmek ve sicillerini tutmak,
ç. Taraf olunan andlaşmalar konusunda Türkiye Büyük Millet Meclisi Dışişleri Komisyonu ile Cumhurbaşkanını düzenli olarak bilgilendirmek.

Konsolosluk İşleri Genel Müdürlükleri
a. Konsolosluk ilişkilerini ve buna dair görüşmeleri yürütmek ve koordinasyonu sağlamak,
b. Konsolosluk hizmetleri, vize, yurtdışında yaşayan vatandaşlar ve yurtdışında yaşayan Türk toplumu ile dış ilişkileri ilgilendiren emlak konularındaki çalışma ve faaliyetleri, ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapmak suretiyle yürütmek.

Araştırma ve Güvenlik İşleri Genel Müdürlüğü
İkili ve çok taraflı güvenlik işbirliğinin tesisi ve yürütülmesinin yanısıra uluslararası boyutu bulunan veya dış ilişkileri ilgilendiren terörizm, uyuşturucu kaçakçılığı ve diğer örgütlü suçlar ile ülke aleyhine faaliyetlerle mücadele konularını takip etmek, bu görevlerini ilgili kurum ve kuruluşlar ile işbirliği yapmak suretiyle yerine getirmek.

Enformasyon Genel Müdürlüğü
a. Bakanlık sözcülüğü yapmak,
b. Bakanlığın yerli ve yabancı medya kuruluşları ve medya mensupları ile ilişkilerini yürütmek,
c. Basın toplantılarının ve Bakanlık açıklamalarının yapılması görevlerini yürütmek,
ç. Dış politika alanında medya aracılığıyla yerli ve yabancı kamuoyu ile iletişimi sağlamak,
d. Kamu diplomasisi alanındaki faaliyetlerin planlanması ve icra edilmesinde ilgili kurum ve kuruluşlar ile işbirliği içinde hareket etmek,
e. 9/10/2003 tarihli ve 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu çerçevesinde Bakanlık içi koordinasyonu sağlamak.

Yurtdışı Tanıtım ve Kültürel İşler Genel Müdürlüğü
a. İlgili kurum ve kuruluşlar ile işbirliği yapmak suretiyle; kültür, eğitim, bilim, spor ve benzeri alanlarda diğer ülke ve uluslararası kuruluşlarla ikili ve çok taraflı ilişkileri ve işbirliğini yürütmek,
b. Türkiye'nin yurtdışındaki tanıtımına yönelik proje ve faaliyetlerin yürütülmesini ve koordinasyonunu sağlamak.

Protokol Genel Müdürlüğü
a. Dışişleri protokolünü düzenlemek ve uygulamak, Devlet protokolünü uygulamak,
b. Ülkedeki yabancı misyonların diplomatik işlemlerini, yurtdışındaki Türk misyonları ile ülkedeki yabancı misyonların güvenlikle ilgili iş ve işlemlerini, diplomatik pasaport işlemlerini, misyon şeflerinin atama belgeleri ile yabancı konsolosların buyrultu belgelerinin hazırlanması işlemlerini yürütmek.

Personel Genel Müdürlüğü
a. Bakanlığın insan kaynakları politikasını oluşturmak, uzmanlık, kadro, unvan, kıdem ve benzeri kıstasların analizleri doğrultusunda insan kaynağı planlamasını yapmak, Bakanlık kadrolarının dağıtımı, tahsisi, tenkisi ve kadro verimliliği konusunda çalışmalar yapmak ve bu çalışmaları Bakanlık teşkilatı ile bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşları koordine ederek uygulamak,
b. Nitelikli insan kaynağını tespit etmek ve kuruma kazandırmak başta olmak üzere yetenek yönetimi sistemini kurmak ve uygulamak,
c. Liyakat temelli ölçümler ve insan kaynağı planlamasına göre atama, nakil, terfi, yurtiçi, yurtdışı görevlendirmeleri ve yedeklemeyi yapmak üzere kariyer yönetimi sistemini kurmak,
ç. Performans ve ödül yönetim sistemini kurmak ve uygulamak,
d. Personelin özlük işlemlerini yürütmek,
e. İnsan kaynakları süreçlerinin yönetildiği ve izlendiği çevrimiçi sistemi kurmak,
f. Bakanlık Komisyonunun raportörlüğünü yapmak.

Destek Hizmetleri Genel Müdürlüğü

a. Merkez ve yurtdışı teşkilatında kullanılmak üzere gerekli araç, gereç ve malzemenin temini ile ilgili işleri yürütmek,
b. Merkez ve yurtdışı teşkilatında ihtiyaç duyulan arazinin ve binaların kiralanması ve satın alınması ile bina inşası ve büyük onarımlarıyla ilgili işleri yürütmek,
c. Bina ve tesis yönetimi, güvenliği, temizliği, aydınlatması, ısıtması, bakımı, onarımı ile taşıma işlerini yürütmek,
ç. Yurtiçindeki ve yurtdışındaki lojmanlar ile sosyal tesislerin kurulması, yönetimi ve bakımı ile ilgili işleri yürütmek,
d. Kargoların sevkiyatını sağlamak ve bunlara dair yazışmaları yürütmek.

Bilgi Teknolojileri Genel Müdürlüğü

a. Merkez ile yurtdışı teşkilatı arasındaki haberleşmeyi yürütmek,
b. Gelen ve giden haberleşme evrakının kayıt, tasnif ve dağıtımını sağlamak,
c. Bilişim ve haberleşme ihtiyaçları ile bağlantılı yazılımları temin etmek, oluşturmak ve geliştirmek, merkez ve yurtdışı teşkilatında bilişim ağının kurulumu, bakımı, ikmali, geliştirilmesi ve güncellenmesi ile ilgili işleri yürütmek,
ç. Haberleşme güvenliğini sağlamak ve bu konularda görev üstlenen personelin bilgi teknolojilerindeki gelişmelere uygun olarak düzenli şekilde eğitim almalarını sağlamak,
d. Siber güvenlik alanında Bakanlık merkez ve yurtdışı teşkilatında gerekli önlemleri almak, siber güvenlikle ilgili çalışmalar yapmak,
e. Merkez ile yurtdışı teşkilatı arasında mevcut haberleşme sistemi üzerinden yapılması uygun görülmeyen yazışmaları periyodik diplomatik kuryeler göndermek suretiyle ulaştırmak ve bunlara dair yazışmaları yürütmek,
f. Dijital teknolojiler, dijital diplomasi, yapay zeka, büyük veri alanlarında dünyadaki gelişmeleri takip etmek ve Bakanlığın görev alanına giren konular itibarıyla bunlara ilişkin altyapı, yazılım ve donanım çalışmalarını yapmak.

Hukuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü

a. Bakanlığın taraf olduğu ve 659 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 7. maddesinin 2. fıkrası uyarınca Cumhurbaşkanlığı Hukuk Birimi tarafından takibi gerek görülenler dışında kalan iç ve dış tahkim yargılamalarında, icra işlemlerinde ve yargıya intikal eden diğer her türlü hukuki uyuşmazlıklarda Bakanlığı temsil etmek, dava ve icra işlemlerini vekil sıfatı ile takip etmek,
b. Bakanlığın hak ve menfaatlerini koruyucu, uyuşmazlık ve anlaşmazlıkları önleyici hukuki tedbirleri süresinde almak, ilgili birimlerce alınması için gerekli çalışmaları yapmak,
c. Bakanlık birimleri tarafından hazırlanan her türlü hukuki düzenlemenin hazırlanmasına katkıda bulunmak ve sorulan hukuki konular ile hukuki, mali, cezai sorumluluk veya sonuç doğuracak Bakanlık işlemleri hakkında hukuki görüş oluşturmak,
d. Bakanlığın görev alanına giren konularda, diğer bakanlıklar ile kamu kurum ve kuruluşlarınca hazırlanan mevzuat taslakları hakkında istenen hukuki görüşleri bildirmek ve katkıları sağlamak, Bakanlığımızı doğrudan veya dolaylı etkilemesi muhtemel hukuki metinleri takip etmek ve Bakanlığın yararları doğrultusunda hazırlanması için gayret göstermek,
e. Adli ve idari uyuşmazlıkların sulh yoluyla halli ile uzlaşmaya ilişkin işlemleri yürütmek; davaların açılmasını, takibini, davayı kabul ve feragati, kanun yollarına başvurulmasından vazgeçilmesi konusundaki işlemleri yürütmek,
f. Yurtdışı sözleşmeli personelin yurtdışında açtığı davalara ilişkin görüş bildirmek,
g. 6325 sayılı Arabuluculuk Kanunu hükümlerine göre, arabuluculuk faaliyetlerinde idareyi temsil edecek Komisyonların çalışmalarına üye sıfatı ile katılmak ve sekretarya hizmetlerini yürütmek,

h. Adli ve idari davalar sonucu Bakanlık aleyhine oluşan Hazine zararının, işlem ve eylemleri ile bu zarara sebep olanlara rücu edilmesine ilişkin iş ve işlemleri yürütmek,
i. Katılım sağlanması gereken kurul veya komisyon toplantıları ile temsilci bulundurulması istenen toplantılara katılmak ve hukuki görüş bildirmek,
j. Hukuk ve yargı alanındaki gelişmelerin izlenmesi ve bu konularda personele gerekli eğitimin verilmesinin sağlanması amacıyla ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapmak, bilimsel toplantılara katılmak, uygun görülmesi durumunda konuşmacı olarak iştirak etmek ve bildiri sunmak,
k. Bakanlığı ilgilendiren yargı kararları ve hukuki görüşler ile ilgili veri tabanı ve istatistikler oluşturmak,
l. 659 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve diğer mevzuat ile hukuk birimlerine verilen diğer görevleri yapmak.

Strateji Geliştirme Başkanlığı
Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri, 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu ve ilgili diğer mevzuatla strateji geliştirme birimlerine verilen görevler kapsamında;
a. Bakanlığın stratejik plan ve performans programının hazırlanmasını koordine etmek,
b. Bakanlık bütçesini, stratejik plan ve yıllık performans programına uygun olarak hazırlamak ve bu bağlamda Bakanlığın faaliyetlerinin sözkonusu plan ve programa uygunluğunu izlemek ve değerlendirmek,
c. Ayrıntılı harcama programı hazırlamak ve hizmet gereksinimlerini dikkate alarak ödeneğin ilgili birimlere tahsisatını sağlamak,
ç. Dış Temsilciliklerimizin, merkez birimlerimizden gönderilen avans ve kredilerden yaptıkları harcamalara ait mahsup bildirimlerini kontrol etmek ve avansların usulüne uygun biçimde kapatılmasını sağlamak,
d. Bütçe uygulama sonuçlarına ilişkin verileri toplamak, değerlendirmek ve bütçe kesin hesabı ile malî istatistikleri hazırlamak,
e. Harcama birimleri tarafından hazırlanan birim faaliyet raporlarını esas alarak İdare Faaliyet Raporu'nu hazırlamak,
f. Bakanlığın, diğer idareler nezdinde takibi gereken malî iş ve işlemlerini yürütmek ve sonuçlandırmak,
g. Ön malî kontrol faaliyetini yürütmek,
h. İç kontrol sistemi standartlarının uygulanması ve geliştirilmesi konularında çalışmalar yürütmek,
ı. Bakanlığı ilgilendiren kamu alacaklarının takip sürecini yürütmek,
i. Bakanlığın mali yönetimine ilişkin mevzuat hazırlıklarına katkı sağlamak ve bu alanda kamu kurumlarınca yapılan çalışmalara görüş vermek,
j. Mali yönetim konusunda daha etkin olmak ve tasarrufa yönelik çalışmaları geliştirecek biçimde dijital teknolojiden azami ölçüde yararlanmak ve buna yönelik geliştirmeleri yaparak, entegrasyon projelerini yaygınlaştırmak.
k. Türk Devletleri Teşkilatı'nın idari ve mali işlemlerinden sorumlu Türk İşbirliği Teşkilatları Bütçe ve Mali Konular Çalışma Grubu ile diğer ilgili birimlerinin çalışmalarına aktif katılım sağlamak.

Dış Politika Danışma Kurulu Başkanlığı
Türkiye Cumhuriyeti'nin dış politikasının oluşturulması, yönlendirilmesi ve uygulanması hakkında değerlendirmeler yapmak ve görüş bildirmek.

Teftiş Kurulu Başkanlığı
a. Bakanlık merkez ve yurtdışı teşkilatının her türlü faaliyet ve işlemlerini, Bakan adına incelemek, denetlemek ve gerekli görülmesi halinde soruşturmak,
b. Merkez ve yurtdışı teşkilatını oluşturan birimlerin işleyişini mevcut görev tanımları ve verimlilik esasları temelinde Bakanın emriyle gözden geçirip tavsiyelerde bulunmak.

Stratejik Araştırmalar Merkezi Başkanlığı
Türk dış politikası, uluslararası ilişkiler ve bölgesel konular hakkında bilimsel araştırma, inceleme ve analizler yapmak ve bağımsız kaynaklarca oluşturulan analizleri Bakanlığın ilgili birimlerinin kullanımına sunmak.

Diplomasi Akademisi Başkanlığı
a. Türkiye Cumhuriyeti'nin dış ilişkilerinin, Türk dış politikasının ve konsolosluk hizmetlerinin yürütülmesinde görev alan Bakanlık mensuplarının temel ve hazırlayıcı eğitimleri ve stajları ile Bakanlığın ihtiyaçlarına göre tespit edilen diğer hizmetiçi eğitim faaliyetlerini planlamak ve icra etmek,
b. Bakanlık mensuplarının yurtiçinde ve yurtdışındaki eğitim programlarına, yabancı dil ve mesleki eğitim amaçlı kurslara, seminerlere ve benzeri etkinliklere katılımları ile diplomasi ve konsolosluk alanında diğer ülkelerle gerçekleştirilen eğitim işbirliği faaliyetlerini, ilgili Bakanlık birimleri ve gerekli görülmesi halinde diğer kamu kurum ve kuruluşlarıyla eşgüdümde bulunmak suretiyle planlamak ve yürütmek,
c. Diğer kamu idarelerinin yurtdışına sürekli görevle atanan memurları ile bu idarelerin dış ilişkilerle bağlantılı birimlerinde görevli memurlar için eğitim programları planlamak ve yürütmek.

Diplomatik Arşiv Dairesi Başkanlığı
a. Bakanlık arşivini muhafaza etmek, arşiv sistemini yönetmek ve geliştirmek,
b. Diğer devletlerle ve uluslararası kuruluşlarla akdedilen andlaşmaların tasnifini ve muhafazasını gerçekleştirmek,
c. Gizli içerikli belgelerin belli süreler sonunda araştırmacıların istifadesine açılmasına yönelik olarak gizliliği kaldırma komisyonları oluşturmak ve bunların faaliyetlerini düzenlemek.

Tercüme Dairesi Başkanlığı
Yabancı devletler ve uluslararası teşkilatlar ile akdedilen anlaşmalar başta olmak üzere, dış politikanın yürütülmesi çerçevesinde Bakanlıkça ihtiyaç duyulan belge ve metinlerin tercüme edilmesini veya yapılmış olan tercümelerin gözden geçirilmesini sağlamak.

Özel Müşavirlikler
Bakan ve Bakan Yardımcıları ile Bakanlık birimleri arasında koordinasyon ve karşılıklı bilgi akışını süratle sağlamak.

Özel Kalem Müdürlüğü
Bakanın resmi ve özel temaslarını planlamak, yazışmalarını yürütmek, protokol, tören, ziyaret, karşılama, uğurlama ve ağırlama ile ilgili hizmetleri düzenlemek, yerine getirmek.

Bakanlık Komisyonu
Büyükelçiler ve Daimi Temsilciler dışında kalan Bakanlık personelinin terfi, tayin ve diğer özlük işlerini görüşmek ve Bakan onayına sunulmak üzere gerekli teklifleri hazırlamak.

5.2. YURTDIŞI TEŞKİLATIMIZ TARAFINDAN SUNULAN HİZMETLER

Büyükelçiliklerin Faaliyetleri

a. Kuruldukları ve akredite edildikleri devlet nezdinde Türkiye Cumhuriyeti'ni temsil etmek, Türkiye Cumhuriyeti'nin, vatandaşlarının ve uyrukluğunu taşıyan tüzel kişilerin hak ve menfaatlerini korumak,
b. Kuruldukları ve akredite edildikleri devletlerin hükümetleri ve ilgili kuruluşları ile gerekli temas ve müzakereleri yürütmek,
c. Türkiye Cumhuriyeti ile nezdinde bulundukları ve akredite edildikleri devlet arasında dostluk ilişkileri kurulması ve siyasi, askeri, ekonomik, kültürel, bilimsel ve diğer alanlardaki ilişkilerin ve işbirliğinin geliştirilmesi için çalışmak,
ç. Nezdinde bulundukları ve akredite edildikleri ülkelerdeki gelişmeleri takip etmek, görevleriyle ilgili bilgi ve değerlendirmeleri merkez ve yurtdışı teşkilatındaki ilgili birimlere iletmek.

Daimi Temsilciliklerin Faaliyetleri

a. Bulundukları uluslararası kuruluş nezdinde Türkiye Cumhuriyeti'ni temsil etmek, Türkiye Cumhuriyeti'nin menfaatlerini korumak ve geliştirmek,
b. Nezdinde bulundukları uluslararası kuruluşla veya bu kuruluşta icra edilen toplantılar çerçevesinde ilgili muhataplarla gerekli temas ve müzakereleri yürütmek,
c. Nezdinde bulundukları uluslararası kuruluşa ve bu kuruluşun faaliyetlerine ilişkin gelişmeleri takip etmek, bilgi ve değerlendirmeleri merkez ve yurtdışı teşkilatındaki ilgili birimlere iletmek,
ç. Nezdinde bulundukları uluslararası kuruluş ile Türkiye Cumhuriyeti arasındaki ilişkileri ve işbirliğini geliştirmek için faaliyette bulunmak.

Başkonsoloslukların Faaliyetleri

a. Görev çevreleri dahilinde, Türkiye Cumhuriyeti'nin menfaatlerini korumak ve geliştirmek, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarına ve uyrukluğunu taşıyan tüzel kişilere yönelik konsolosluk işlemlerini yürütmek ve konsolosluk himayesi sağlamak,
b. Yabancılara yönelik vize işlemlerini yürütmek ve vize ita etmek,
c. 1963 tarihli Konsolosluk İlişkileri Hakkında Viyana Sözleşmesinde sayılan diğer görevleri ifa etmek.

Büyükelçilikler Bünyesindeki Konsolosluk Şubelerinin Faaliyetleri

a. Büyükelçiliğin bulunduğu ve akredite edildiği ülke genelinde ya da bu ülkedeki belli bir görev çevresi dahilinde, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarına ve uyrukluğunu taşıyan tüzel kişilere yönelik konsolosluk işlemlerini yürütmek ve konsolosluk himayesi sağlamak,
b. Yabancılara yönelik vize işlemlerini yürütmek ve vize ita etmek,
c. 1963 tarihli Konsolosluk İlişkileri Hakkında Viyana Sözleşmesinde sayılan diğer görevleri ifa etmek.

Büyükelçiliklere Bağlı Olarak Kurulan Fahri Başkonsolosluk ve Fahri Konsoloslukların Faaliyetleri

a. Türkiye Cumhuriyeti'nin menfaatlerini korumak, geliştirmek ve tanıtımına katkıda bulunmak,
b. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarına ve uyrukluğunu taşıyan tüzel kişilere yönelik konsolosluk himayesi sağlamak,
c. Özel olarak yetkilendirildiği takdirde, konsolosluk işlemleri yapmak,
d. Büyükelçilik tarafından verilen diğer görevleri yerine getirmek.

6. YÖNETİM VE İÇ KONTROL SİSTEMİ

Strateji Geliştirme Başkanlığı'na bağlı İç Kontrol Daire Başkanlığı tarafından, iç kontrol sistemi oluşturulmasının eşgüdümü, ihalelerin mevzuata uygunluğunun incelenerek görüş ve onay verilmesi, Sayıştay Raporlarındaki bulguların takibi ve diğer ön mali kontrol işlemleri gerçekleştirilmiştir.

Ayrıca, mali mevzuat hükümlerinin uygulanmasında ortaya çıkan tereddütleri gidermek üzere 2023 yılında 10 adet görüş verilmiş; Bakanlığımızca yurtiçi ve yurtdışında gerçekleştirilen yatırımlara ilişkin 25 adet ihale işlem dosyası ve sözleşme tasarısı kontrol edilmiş ve görüş bildirilmiş; Bakanlığımız kadro dağılım cetvelleri, geçici işçi pozisyonları, sözleşmeli personel sayısı ve sözleşmelerine ilişkin cetveller, tazminat ve yan ödeme cetvelleri, yurtdışına geçici görevli olarak gönderilen personele ödenecek gündelikler ve konaklama giderleri, seyahat kartları ön mali kontrol işlemine tabi tutulmuş; yurtiçinde ve yurtdışında gerçekleştirilen yatırımlar ile merkez harcama birimlerimizin yapmış oldukları satın alma ve ihale işlemleriyle ilgili konularda mali katkı sağlamak üzere danışmanlık faaliyetleri yürütülmüştür.

II. AMAÇ VE HEDEFLER

A. TEMEL POLİTİKA VE ÖNCELİKLER

Dışişleri Bakanlığımızın milli güvenlik sisteminin parçası olduğu anlayışıyla belirlenen temel politika ve önceliklerimiz bağlamında;

a. Bölgemizde barışı ve güvenliği güçlendirme

- Ülkemizin etrafında bir barış, istikrar ve refah kuşağı oluşturulması hedefi doğrultusunda, komşu ülkeler başta olmak üzere, yakın coğrafyamızla siyasi, ekonomik, ticari, sosyal ve kültürel alanlardaki ilişkilerimizin ve işbirliğimizin pozitif gündemle güçlendirilmesi,
- Mevcut sorunların iyi komşuluk ilkesi dahil temel dış politika ilkelerimiz ve uluslararası hukuk çerçevesinde, ülkemizin hak ve çıkarları gözetilerek çözülmesi, dostlarımızın sayısının artırılması ve mevcut dostluklarımızın daha da güçlendirilmesi,
- Doğu Akdeniz'de ve Ege'de ülkemizin ve KKTC'nin uluslararası hukuktan kaynaklanan meşru çıkarlarının korunması,
- Milli davamız Kıbrıs meselesinde KKTC'ye olan desteğimizin sürdürülmesi, Kıbrıs Türk halkının müktesep hakları olan egemen eşitliği ve eşit uluslararası statünün tescilinin sağlanması,
- FETÖ, PKK/PYD/YPG, DEAŞ ve DHKP-C başta olmak üzere terör örgütleriyle mücadelenin kararlılıkla sürdürülmesi, terörizmle mücadelede uluslararası eşgüdümün güçlendirilmesi,
- Ülkemiz aleyhine, çeşitli siyasi saiklerle gündeme getirilen asılsız soykırım iddialarıyla mücadele çabalarımızın kesintisiz sürdürülmesi,
- Çatışma alanlarının azaltılmasına yönelik tedbir ve girişimlerin yoğunlaştırılması,
- Bölgesel krizlerin önlenmesi ve çatışmaların barışçı yollardan çözümü amacıyla ihtilaf tarafları arasında diyaloğun teşviki, arabuluculuk/kolaylaştırıcılık faaliyetlerinin sürdürülmesi,
- Rusya-Ukrayna savaşının sona erdirilmesine yönelik diplomatik çabalar ve gıda güvenliğine katkı sağlanması için çalışılması, barışın tesisi ve barış sonrası yeniden imar çabalarına katkıda bulunulması,
- Orta Doğu ve Kuzey Afrika'da kalıcı barış ve istikrarın sağlanması ve mevcut ihtilafların ilgili ülkelerin toprak bütünlüğü ve siyasi birliklerinin korunması temelinde çözümüne destek verilmesi,
- Suriye'deki ihtilafın siyasi bir süreçle ve Suriye'nin toprak bütünlüğü temelinde çözüme kavuşturulmasının savunulmaya devam edilmesi, Suriye'yi terör örgütlerinin sığınağı olmaktan çıkarmak için her türlü çabanın gösterilmesi, güvenli ve onurlu geri dönüşlerin sağlanmasına yönelik çalışmaların hızlandırılması,
- Irak'ın toprak bütünlüğünün ve siyasi istikrarının başlıca savunucusu olarak Irak'ın terör örgütlerinden arındırılmasına desteğin sürdürülmesi,
- Orta Doğu'da kalıcı barışın tek yolu olan uluslararası parametreler temelinde iki devletli çözüme, Doğu Kudüs'ün başkent olduğu, bağımsız egemen Filistin devletinin kurulmasına desteğin devamı,
- Afrika'da son dönemde artan darbeler ve istikrarsızlık karşısında, güvenliğin tesisi ve barışın temini açısından ön alıcı adımlar atılması,
- Güney Kafkasya'da istikrar ve barışın sağlanmasına katkı sağlanması, bu bağlamda Azerbaycan'a desteğimizin güçlendirilerek sürdürülmesi, bölgede kalıcı istikrar, huzur,

refah ve güvenlik için Türkiye-Ermenistan ve Azerbaycan-Ermenistan normalleşme süreçlerinin eşgüdüm halinde ilerlemesi,
- Balkanlar'da kalıcı barış ve sürdürülebilir kalkınmanın ikili ve çok taraflı girişimlerle desteklenmesi,
- AB ile tam üyelik müzakerelerimizin ilerletilmesi,

b. Dış ilişkilerimizin kurumsal zemininin genişletilmesi

- Mevcut işbirliği ve ittifak sistemlerimizin daha etkin kılınması, eşitlik ve karşılıklı saygı temelinde sürdürülmesi,
- Yeni ittifaklar ve ortaklık mekanizmaları oluşturulması,
- Bölgesel sahiplenmenin ve bölgesel işbirliği platformlarının teşviki,
- Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyleri ve bölgesel istişare mekanizmalarının etkin ve verimli şekilde kullanılması,
- Transatlantik bağların güçlendirilerek devamı yönünde çalışılması,
- NATO İttifakı içindeki öndegelen konumumuzun tahkimi ve güvenliğin bölünmezliği ilkesi uyarınca Teşkilatın etkinliğinin artmasına katkı sağlanması,
- ABD ile ilişkilerimizin ulusal çıkar ve hassasiyetlerimiz bağlamında geliştirilmesi,
- Orta Asya Cumhuriyetleriyle işbirliğimizin, bu ülkelerin siyasi ve ekonomik istikrarını geliştirecek yönde ilerletilmeye devam edilmesi, Türk Devletleri Teşkilatı'nı güçlendirecek adımların sürdürülmesi,
- Kalıcı işbirlikleri amacıyla teknik yardım ve kapasite aktarım programlarının daha sistemli hale getirilmesi,

c. Refah ortamının geliştirilmesi

- İkili ve bölgesel ilişkilerimizin ekonomi, ticaret ve finansal ayaklarının daha sistemli ve kurumsal hale getirilmesi,
- Ülkemizin ve bölgemizin finansal güvenliğini sağlamak için alternatif mali ve ekonomik araçlar geliştirilmesine destek verilmesi,
- İnsan, sermaye, mal ve hizmetlerin dolaşımını hızlandıracak politikaların hayata geçirilmesi,
- AB ile Gümrük Birliği'nin güncellenmesi ve vize serbestisinin sağlanması konusundaki çabaların yoğunlaştırılarak sürdürülmesi,
- Dünyanın en büyük 10 ekonomisi arasına girme hedefimiz doğrultusunda tüm coğrafyalarla ticari ve ekonomik ilişkilerimizin çeşitlendirilerek geliştirilmesi,
- Savunma sanayi dahil, yüksek ve kritik teknoloji alanlarındaki ekonomik faaliyetlerin dış ilişkiler boyutunun yürütülmesine katkı sağlanması,
- Bilişim ve teknoloji alanındaki gelişmelerin ve yeniliklerin takip edilmesi,
- Enerji ve ulaşım koridorlarında merkez olma konumumuzun tahkimi ve bağlantısallık kapasitemizin artırılması,
- TANAP Doğal Gaz Boru Hattı, Hazar Geçişli Doğalgaz boru hattı, Doğu-Batı Orta Koridor gibi enerji ve ulaştırma alanlarında en uygun ve güvenilir güzergâhları oluşturan bağlantısallık projelerine öncelik verilmesi suretiyle tüm bölge halklarının enerji ve tedarik zinciri güvenliğine katkı sunulması,
- Irak'ın Kalkınma Yolu projesinin desteklenmesi,

d. Küresel sistemin dönüşümüne tesir edilmesi

- Tüm coğrafyalarla bağlarımızın, büyüyen diplomatik ağımızın da katkısıyla bölgesel odaklı açılım politikalarıyla geliştirilmesi,
- Yeniden Asya, Afrika ve Latin Amerika-Karayipler'e yönelik açılım ve ortaklık politikalarımızı daha ileri safhalara taşımak amacıyla siyasi, ekonomik, ticari, sosyal ve kültürel alanlardaki ilişkilerimizin ve işbirliğimizin kuvvetlendirilmesi,
- Dünya ekonomisinde ve siyasetinde ağırlığı artan Asya bölgesiyle ilişkilerimizi bütüncül ve uzun vadeli bir strateji çerçevesinde geliştirmeyi hedefleyen Yeniden Asya girişimimize daha da hız ve etkinlik kazandırılması,
- Daha adil bir dünya düzeni için küresel sorunların çözümüne katkı sağlamaya devam edilmesi,
- Uluslararası sistemin güçlendirilmesini teminen etkin çoktaraflılığın tesisine destek verilmesi,
- BM ve diğer uluslararası kuruluşlarda daha adil temsilin sağlanması ve bu kuruluşların etkinliğinin artırılması çalışmalarına katkı sağlanmaya devam edilmesi,
- Uluslararası kuruluşlarda ülkemizin temsilini ve BM başta olmak üzere çok taraflı forumlar nezdinde yürütülen etkin diplomasinin güçlendirilmesi, bu amaçla diğer kurum ve kuruluşlarla eşgüdüm sağlanması,
- Kitle imha silahlarının yayılması, iklim değişikliği, yoksulluk, salgın hastalıklar, doğal afetler, örgütlü suçlar, düzensiz göç, ırkçılık, İslam karşıtlığı ve yabancı düşmanlığı dahil küresel tehditlerle uluslararası mücadele çabalarına etkin katkı sağlanması, bu konularda uluslararası toplum ve insanlığın yararına sonuçlar alınmasına katkıda bulunulması,
- Küresel kalkınma diplomasisinde etkin rol oynanması, gerek insani gerek kalkınma yardımları alanında artan rolümüzün sürdürülmesi,
- İstanbul'un bir BM merkezi haline getirilmesine yönelik çalışmaların sürdürülmesi,
- 2053 yılı net sıfır emisyon ve Yeşil Kalkınma Devrimi hedefleri doğrultusunda, iklim kriziyle mücadeleye devam edilmesi,

e. Yurtdışındaki vatandaşlarımızın ve soydaşlarımızın haklarının korunması

- Yurtdışında yaşayan 7 milyondan fazla vatandaşımız ile soydaşlarımızın ihtiyaçlarının karşılanması ve sorunlarının çözümlenmesi yönünde çalışılması,
- Yurtdışındaki Türk toplumu mensuplarının, anadilleri ve kültürleriyle bağlarını koparmadan, bulundukları ülkelerin sosyal, ekonomik, siyasal ve kültürel hayatlarına katkıda bulunan, hukuk düzenine saygılı, mutlu ve müreffeh kişiler olarak yaşamalarına destek olunması,
- Vatandaşlarımıza verdiğimiz konsolosluk hizmetlerinin teknolojik gelişmelerden de istifadeyle daha da geliştirilmesi ve çeşitlendirilmesi, vatandaşlarımızla Temsilciliklerimizin temaslarına özel önem verilmesi,
- Vatandaş ve soydaşlarımızı da hedef alan yabancı düşmanlığı, ırkçılık ve İslam karşıtlığı ile tüm dünyada mücadele edilmesi,

f. Kurumsal kapasitemizin yenilikçi bir anlayışla güçlendirilmesi

- Personelimizin farklı alanlardaki kapasitelerinin artırılması,
- Personel sayısının artırılması, personel seçimi ve yerleştirilmesi politikalarının geliştirilmesi,

- Dijital Diplomasi girişimimiz bağlamında, diplomatlarımıza güncel becerilerin kazandırılması, büyük veri ve yapay zeka başta olmak üzere teknolojik imkanlardan dış politikamızın tüm boyutlarında en kapsamlı şekilde istifade edilmesi, konsolosluk hizmetlerinden kamu diplomasisi ve dış politika analizine kadar her kulvarda teknolojinin dönüştürücü gücünden yararlanılması,
- Verimliliğin artırılmasını teminen etkili bir performans değerlendirmesinde bulunulması, bu amaçla somut ölçütler belirlenmesi,
- Verimli ve etkin dış politika yürütmeyi sağlayacak ve çağın gerekliliklerine uygun şekilde mevzuatın güncellenmesi,
- Mali kaynakların ve bütçenin azami faydayı ve verimliliği sağlayacak biçimde etkin olarak kullanılmasının sağlanması,
- Kaynakların verimliliğini artıracak entegrasyona yönelik yöntemlerin ve teknolojik geliştirmelerin yaygınlaştırılması,
- Tayin ve terfilerde nesnel kıstasların uygulanması ve liyakatin esas alınması,
- Kadın-erkek eşitliğinin her seviyede gözetilmesi,
- Personelin ve aile bireylerinin özlük haklarını geliştirmek için gerekli çalışmaların yürütülmesi,
- Bakanlığımızın ve yurtdışı teşkilatımızın gerek fiziki gerek bilişim ve teknoloji altyapısının geliştirilmesi.

B. 2019-2023 STRATEJİK PLANINDA YER ALAN AMAÇLAR VE HEDEFLER

2019-2023 dönemi Stratejik Planımızda, 6 stratejik amaç altında 15 hedef yer almaktadır.

AMAÇ VE HEDEFLER
Amaç 1: Ulusal çıkarlarımız doğrultusunda bölgemizde ve ötesinde girişimci ve insani dış politika yürütülmesi ve dış politikamızın etkinliğinin artırılması.
Hedef 1.1: Komşularımız, yakın coğrafyamız ve ötesinde tüm kıtalarla siyasi, ekonomik, ticari, sosyal ve kültürel alanlardaki ilişkilerimizin ve işbirliğimizin güçlendirilmesi için çalışmalara devam edilecektir.
Hedef 1.2: Uluslararası ve bölgesel teşkilatlardaki etkinliğimiz artırılacaktır.
Hedef 1.3: Dış politikanın daha etkin ve yaygın biçimde yürütülebilmesi için Dış Temsilcilik sayısı artırılacak, Temsilciliklerimizin işlevi çeşitlendirilecek ve çalışmaları daha etkin hale getirilecektir.
Amaç 2: Terörizmle etkin mücadele edilmesi.
Hedef 2.1: Terörizmin finansmanıyla mücadelede uluslararası eşgüdüm güçlendirilecektir.
Hedef 2.2: Terör örgütlerinin propagandasına karşı uluslararası düzeyde etkin mücadeleye devam edilecektir.
Amaç 3: İnsan odaklı dış politikamız çerçevesinde başta yakın bölgemiz olmak üzere tüm kıtalarda güvenlik, istikrar ve kalkınmanın desteklenmesi.
Hedef 3.1: Yakın bölgemizde güvenlik ve istikrara katkı çabalarına devam edilecektir.
Hedef 3.2: Afrika'nın güvenlik ve istikrarına katkı sağlanması çabalarına devam edilecektir.
Amaç 4: Bakanlığımızın kurumsal kapasitesinin geliştirilmesi ve güçlendirilmesi.
Hedef 4.1: Bakanlık birimlerinin ihtiyaçları doğrultusunda Bakanlık personelinin nitelikleri artırılacaktır.
Hedef 4.2: Bakanlığımız merkez ve yurtdışı teşkilatına ait binaların fiziki altyapısı iyileştirilecektir.
Hedef 4.3: Bakanlığımız merkez ve yurtdışı teşkilatının bilişim ve teknolojik altyapısı geliştirilecektir.
Hedef 4.4: Çeviri faaliyetlerinde etkinlik ve koordinasyon güçlendirilecek ve çeviri kalitesi artırılacaktır.
Amaç 5: Yurtdışında yaşayan vatandaşlarımıza verilen konsolosluk hizmetleri ve ihtiyaç duyan yabancılara verilen vize hizmetlerinin daha da etkin biçimde sunulması.
Hedef 5.1: Konsolosluk Çağrı Merkezi tarafından 7/24 verilen hizmetler daha da geliştirilecektir.
Hedef 5.2: Konsolosluk Çağrı Merkezi bünyesine dahil edilen E-Vize'ye ilişkin çağrılar kapsamında 7/24 verilen hizmetler daha da geliştirilecektir.
Amaç 6: Ülkemizin tanınırlığının ve kamu diplomasisi alanındaki etkinliğinin artırılması.
Hedef 6.1: Dış Temsilciliklerimizde, ülkemizin tanıtımına yönelik, kültürel, sanatsal ve sosyal etkinlikler artırılarak sürdürülecektir.
Hedef 6.2: Bakanlığımızın diplomasi eğitimi alanındaki kapasitesi artırılacak ve diğer ülke Dışişleri Bakanlıkları ve farklı kamu kurum ve kuruluşlarıyla paylaşılacaktır.

III. FAALİYETLERE İLİŞKİN BİLGİ VE DEĞERLENDİRMELER

A. MALİ BİLGİLER

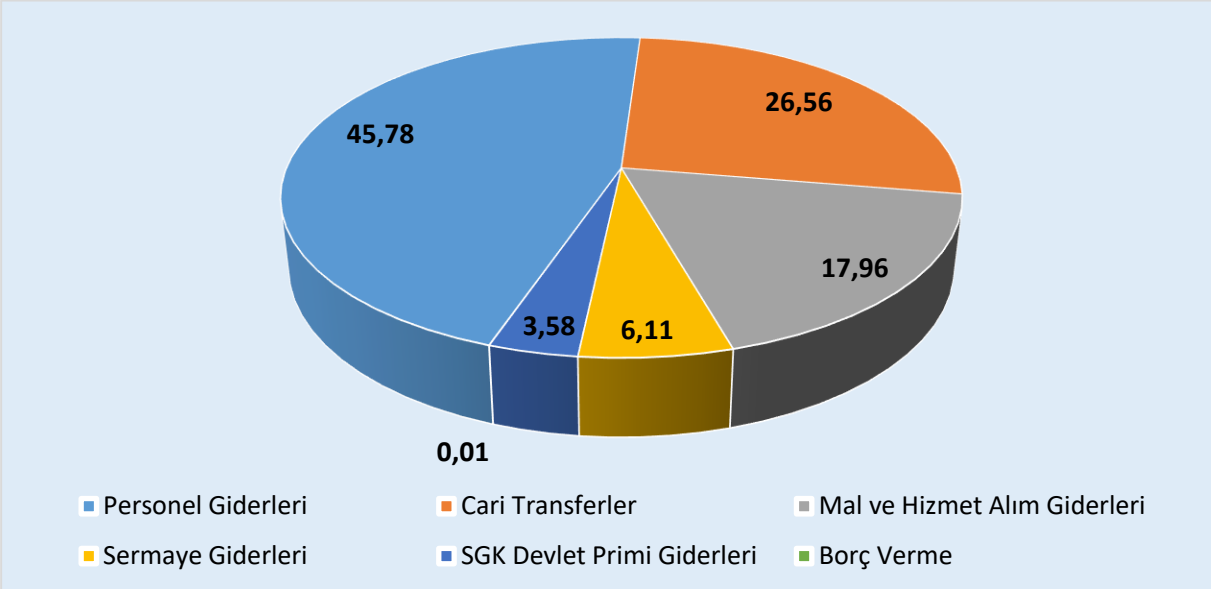
1. BÜTÇE UYGULAMA SONUÇLARI [1]

2023 yılı için Bakanlığımıza Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu ile 16.778.583.000 TL ödenek tahsis edilmiş olup, yıl içerisindeki uyarlamalar sonucunda toplam ödeneğimiz 17.837.827.441 TL olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 4. Ekonomik Sınıflandırma Düzeyinde 2023 Yılı Ödenek ve Harcama Verileri

Ekonomik Kod	Bütçe Ödeneği (TL)	Yıl Sonu Ödeneği (TL)	Harcama (TL)
Personel Giderleri	7.132.718.000	7.926.956.848	7.921.297.028
SGK Devlet Primi Giderleri	483.241.000	633.322.000	619.808.765
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	2.303.777.000	3.352.406.734	3.108.207.903
Cari Transferler	5.964.276.000	4.809.404.000	4.595.283.665
Sermaye Giderleri	892.945.000	1.113.307.916	1.057.719.849
Borç Verme	1.626.000	2.429.943	1.483.078
Genel Toplam	**16.778.583.000**	**17.837.827.441**	**17.303.800.288**

Şekil 3. 2023 Yılı Harcamalarının Ekonomik Sınıflandırma Düzeyinde Dağılımı

a. Personel Giderleri: Personel giderleri harcama kaleminden 2023 yılı için 7.132.718.000 TL ödenek tahsis edilmiş, yıl içerisindeki uyarlamalar sonucunda toplam ödeneğimiz

[1] Mali veriler 29.02.2024 tarihinde derlenmiştir.

7.926.956.848 TL olmuştur. Sözkonusu harcama kaleminden 2023 yılında 7.921.297.028 TL harcama gerçekleşmiştir.

b. Mal ve Hizmet Alım Giderleri: Mal ve hizmet alımları harcama kalemine 2023 yılında tahsis edilen ödenek 2.303.777.000 TL'dir. Yıl içerisinde eklenen ve düşülen ödenekler neticesinde anılan kalemde toplam ödenek 3.352.406.734 TL'ye baliğ olmuştur. Bu kalemden 2023 yılında 3.108.207.903 TL harcama gerçekleştirilmiştir.

c. Cari Transferler: Öğretmen, okutman ve din görevlisi maaşları ile ülkemizin üye olduğu uluslararası ya da bölgesel kuruluşlara yapılan katkı ve üyelik aidatı ödemeleri cari transferler kaleminden karşılanmaktadır. 2023 yılında 5.964.276.000 TL olarak tahsis edilmiş olup, yıl içerisinde eklenen ve düşülen ödenekler neticesinde anılan kalemde toplam ödenek 4.809.404.000 TL'ye baliğ olmuştur. Bu kalemden 2023 yılı içerisinde 4.595.283.665 TL harcanmıştır.

d. Sermaye Giderleri: Sermaye giderleri harcama kalemindeki ödeneğimiz, merkezdeki binalarımızın ve Dış Temsilciliklerimizin fiziki ve teknolojik altyapısının iyileştirilmesi, Dış Temsilciliklerimize devlet malı binalarda hizmet sunmalarının sağlanması için bina satın alınması ya da inşa ettirilmesi, hizmetin gereğinin layıkıyla yerine getirilebilmesi bakımından büyük çaplı onarımdan geçirilmesi gereken devlet malı binalarımızın onarımı, Bakanlığımızın bilişim altyapısının yenilenmesi ve geliştirilmesi amacıyla kullanılmaktadır. Bu harcama kaleminden 2023 yılında tahsis edilen ödenekler ile yapılan harcama tutarları Tablo 5'te gösterilmektedir.

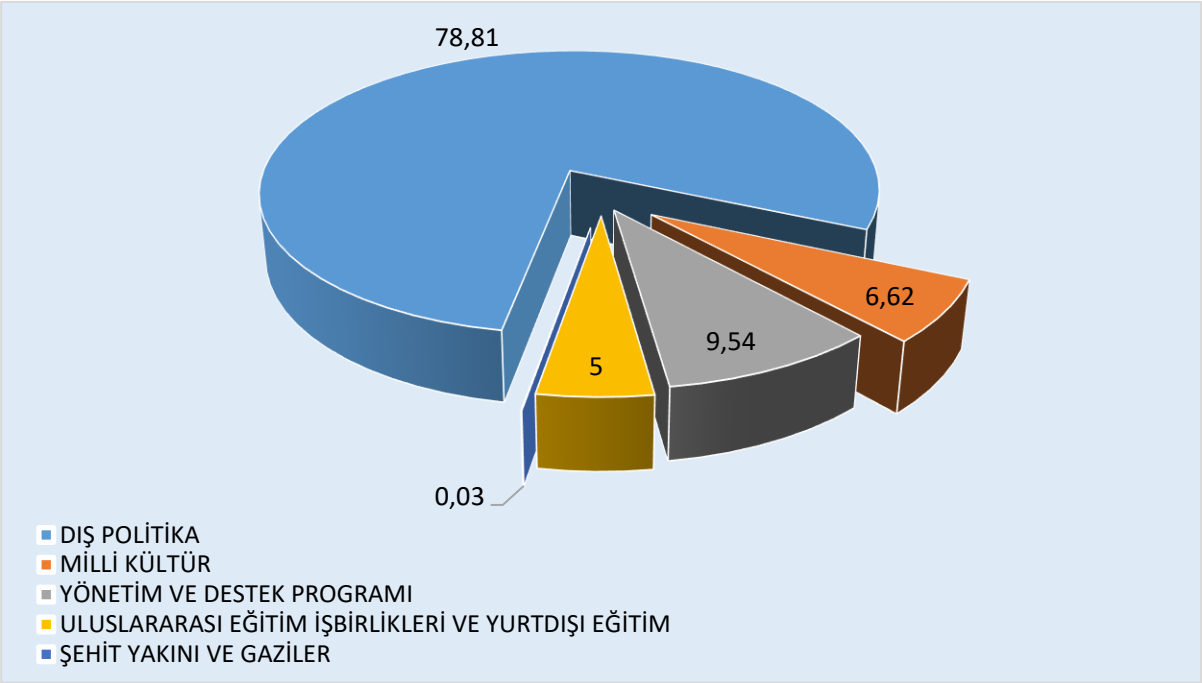
Tablo 5. Sermaye Giderleri Ödenek ve Harcama Dağılımı

Açıklama	Ödenek (TL)	Harcama (TL)
Gayrimenkul Sermaye Üretim Giderleri	40.043.799	22.317.533
Gayrimenkul Büyük Onarım Giderleri	262.154.394	251.261.712
Mamul Mal Alımları	589.109.723	563.050.760
Gayri Maddi Hak Alımları	222.000.000	221.089.844
TOPLAM	**1.113.307.916**	**1.057.719.849**

Mali veriler 29.02.2024 tarihinde derlenmiştir.

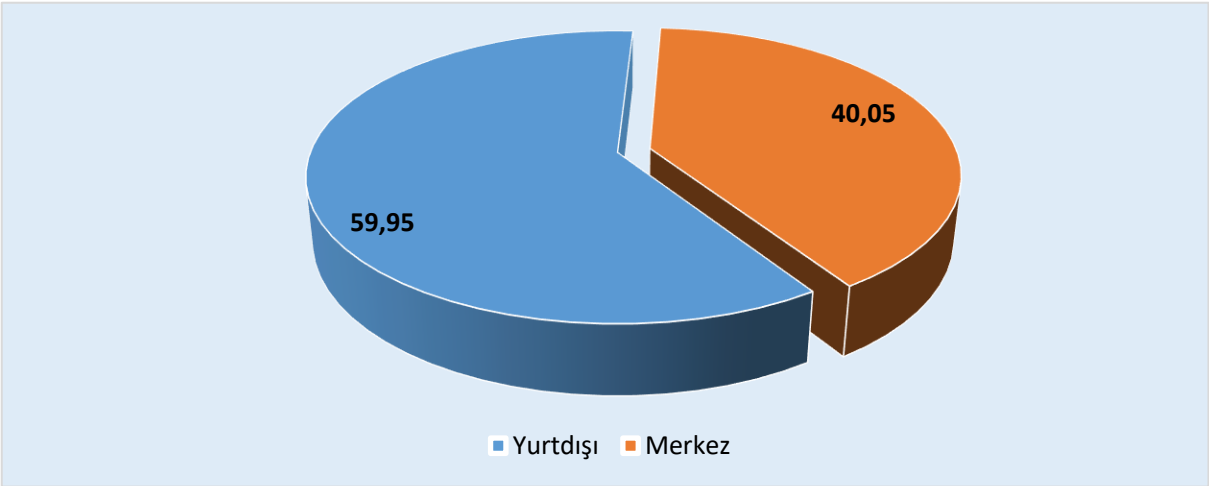
e. Alacak ve Tahsil İşlemleri: Takip ve tahsili gereken Kişilerden Alacaklar ile "Kamu Zararlarının Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik" hükümleri çerçevesinde kontrol, denetim veya inceleme ile kesin hükme bağlama neticesinde 2023 yılında açılan dosya sayısı 326 adettir. Bunların 47'sini yabancı ülkelerde güç ve muhtaç duruma düşen vatandaşlarımıza Bütçe Kanunlarının (E) Cetvelinin ilgili maddesi gereği yurda dönüş için verilen ödünç paralara ilişkin senetli alacaklar teşkil etmektedir. 2023 yılında açılan dosyalardan 276 adedi tahsil edilerek kapatılmıştır. Kalan dosyaların takip ve tahsil işlemlerine devam edilmektedir.

Şekil 4. 2023 Yılı Harcamalarının Programlara Göre Dağılımı

Bakanlığımız yıl sonu harcama tutarının program sınıflandırmasına göre dağılımı incelendiğinde, harcamaların; %78,81'inin Dış Politika Programı, %6,62'sinin Milli Kültür Programı, %0,03'ünün Şehit Yakını ve Gaziler Programı, %5'inin Uluslararası Eğitim İşbirlikleri ve Yurtdışı Eğitim Programı, %9,54'ünün ise Yönetim ve Destek Programı kapsamında yapıldığı görülmektedir.

Şekil 5. 2023 Yılı Harcamalarının Hizmet Yerlerine Göre Dağılımı (%)

Diğer taraftan, Bakanlığımızın 2023 yılında yapılan harcamalarının hizmet yerlerine göre dağılımına bakıldığında; toplam harcamanın %59,95'inin (10.373.185.062 TL) yurtdışı teşkilatında, %40,05'inin (6.930.615.226 TL) ise merkez teşkilatında gerçekleştiği görülmektedir.

2. TEMEL MALİ TABLOLARA İLİŞKİN AÇIKLAMALAR

Hazine ve Maliye Bakanlığı Yönetim Bilişim Sistemi'nden (YBS) alınan Bakanlığımızın 2023 yılı bilançosu, faaliyet sonuçları tablosu ile bütçelenen ve gerçekleşen tutarların karşılaştırma tablosu Rapor ekinde sunulmaktadır.

3. MALİ DENETİM SONUÇLARI

Sayıştay Başkanlığı Denetçileri tarafından Bakanlığımız mali iş ve işlemleri üzerinde yürütülen denetimler sonucunda hazırlanan 2022 Yılı Taslak İdare Denetim Raporu 2023 Mayıs ayında Bakanlığımıza gönderilmiş, ilgili birimlerle oluşturulan görüş ve cevaplar 30 günlük yasal süre içerisinde Sayıştay Başkanlığı'na iletilmiştir. 2022 Yılı Nihai Denetim Raporu Eylül ayında açıklanmıştır. Raporda, 2 bulgu yer almıştır. Bakanlığımızın çalışmalarına olumlu katkı sağlayan anılan bulgu ve değerlendirmeler dikkate alınmaktadır.

B. PERFORMANS BİLGİLERİ

1. PROGRAM, ALT PROGRAM, FAALİYET BİLGİLERİ

Program Adı	Dış Politika
Alt Program Adı	Dış İlişkiler
Alt Program Hedefi	Komşu ve yakın coğrafyalar başta olmak üzere, ikili ilişkilerimiz ile uluslararası ve bölgesel teşkilatlarla işbirliğinin geliştirilmesi, terörizmle uluslararası alanda etkin mücadeleye devam edilmesi, Türkiye'nin uluslararası işbirliği altyapısının hukuki ve stratejik çerçevesinin geliştirilmesi.
Faaliyet Adı	Çoktaraflı Dış İlişkiler
Faaliyet Açıklaması	Uluslararası ve bölgesel teşkilatlarla ilişkilerimizin geliştirilmesi ve bu teşkilatlarda etkinliğimizin artırılarak Türkiye'nin hak ve çıkarlarının en iyi şekilde savunulması, alınacak kararlarda öncü rol üstlenilmesi, bölgesel krizlerin yönetimi, bölgesel istikrarın güçlendirilmesi, uluslararası terörizmle kapsamlı biçimde mücadele edilmesi, kalkınma, çevre ve enerji konuları ile ülkemizin gerçekleştirdiği uluslararası insani yardım faaliyetlerine yönelik çalışmaları kapsamaktadır.
Faaliyet Adı	İkili Dış İlişkiler
Faaliyet Açıklaması	Başta yakın coğrafyamız olmak üzere, bölgemiz ve ötesinde yer alan ülkelerle stratejik ilişkilerimizin ilerletilmesi, diğer ülkelerle ulusal çıkarlarımız doğrultusunda ikili siyasi, ekonomik, ticari, savunma alanlarında ilişkilerimizin geliştirilmesi, enerji güvenliğimizin temini, uzak kıtalarla bağlarımızın güçlendirilmesine yönelik çalışmaları kapsamaktadır.
Faaliyet Adı	Uluslararası İşbirliğinin ve Kamu Diplomasisinin Geliştirilmesi Faaliyetleri
Faaliyet Açıklaması	Ulusal çıkarlarımız doğrultusunda ülkemizin yürüttüğü girişimci ve insani dış politikanın sürdürülmesi, ülkemizin tanınırlığının artırılması ve kamu diplomasisi faaliyetlerimizin yürütülmesi, arabuluculuk, çatışmaların önlenmesi ve kriz yönetimi alanlarında oynadığımız etkin rol ve görünürlüğümüzün artırılması, diplomasi alanında eğitim verilmesi, Bakanlık arşivinin düzenlenmesi ve sayısal veri tabanının oluşturulmasına yönelik faaliyetleri kapsamaktadır.

1.1. ÇOKTARAFLI DIŞ İLİŞKİLER (Uluslararası ve Bölgesel Teşkilatlarla İlişkiler ve Uluslararası Nitelikli Konular)

I. AVRUPA BİRLİĞİ

Avrupa Birliği (AB) ile ilişkiler bağlamında 2023 yılında yürütülen faaliyetler Bakanlığımıza bağlı Avrupa Birliği Başkanlığı tarafından hazırlanan 2023 yılı İdare Faaliyet Raporu'nda yer almaktadır. Aynı şekilde, Bakanlığımıza bağlı Türk Akreditasyon Kurumu tarafından da 2023 yılı İdare Faaliyet Raporu hazırlanmaktadır.

II. ULUSLARARASI GÜVENLİK VE ASKERİ İŞBİRLİĞİ

Ülkemiz önemli jeostratejik konumu itibarıyla, NATO ve Avrupa-Atlantik güvenliği ve savunması bakımından İttifaka muhtelif katkılarını artırarak devam ettirmiş; silahların kontrolü, silahsızlanma ve yayılmanın önlenmesi alanlarında aktif ve girişimci siyasetini geçmiş yıllarda olduğu gibi 2023 yılında da sürdürmüştür.

Rusya'nın 24 Şubat 2022 tarihinde Ukrayna'da başlattığı savaş küresel güvenlik ortamında sarsıcı bir değişiklik meydana getirmiş olup, Montrö Sözleşmesinin ilgili hükümlerini uygulamamız kapsamında Türk Boğazlarını harp gemilerine kapatmamız başta olmak üzere, savaş sonrasında izlediğimiz aktif ve dengeli diplomasi ülkemizin uluslararası barış ve güvenliğin sağlanmasında üstlendiği rolü daha da pekiştirmiştir.

Diğer hususlar meyanında; ülkemiz 2023 Ekim ayında NATO'nun Kosova Gücü (KFOR) Komutanlığını devralmış, 2023 Aralık ayında Romanya'daki NATO Hava Polisliği Misyonuna F-16 uçaklarımızla katkı sunmaya başlamış, ayrıca Karadeniz'deki mayın tehdidine karşı kıyıdaş Müttefiklerimiz Romanya ve Bulgaristan'la birlikte bir Mayın Karşı Tedbir Grubu (MCM BLACK SEA) ihdasına yönelik tarafımızdan başlatılan girişim sonucunda, Kasım-Aralık aylarında yürütülen müzakerelerde konuya ilişkin Mutabakat Muhtırası imzaya hazır hale getirilmiştir.

Uluslararası güvenlik ortamıyla ilgili tutum ve hassasiyetlerimizin üst düzeyli etkinlikler, çoktaraflı toplantılar, teknik nitelikli istişareler ve uluslararası konferanslar dahil uygun her platformda dile getirilmesine ve savunulmasına devam edilmiştir. Bu kapsamda NATO, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT) ve Güvenlik İşbirliği Merkezi (RACVIAC) gibi çoktaraflı kuruluşlardaki aktif rolümüz de sürdürülmüştür.

NATO Devlet ve Hükümet Başkanları Zirvesi 11-12 Temmuz 2023 tarihlerinde Vilnius'ta düzenlenmiştir. Sayın Cumhurbaşkanımız Zirve marjında Müttefik Devlet ve Hükümet Başkanlarıyla ikili görüşmeler gerçekleştirmiş; ayrıca NATO Genel Sekreteri ve İsveç Başbakanıyla hususi bir görüşme yapmış; görüşme sonunda İsveç'in taahhütlerini de içeren Üçlü Açıklama yayımlanmıştır.

İttifakın Dışişleri Bakanları düzeyinde tertiplenen olağan toplantıları 4-5 Nisan ve 28-29 Kasım 2023 tarihlerinde Brüksel'de, gayriresmi Dışişleri Bakanları Toplantısı ise 31 Mayıs-1 Haziran 2023 tarihlerinde Oslo'da gerçekleştirilmiştir. 4-5 Nisan'daki toplantıya dönemin Dışişleri Bakanı Sayın Mevlüt Çavuşoğlu katılmış; Sayın Bakanımız 28-29 Kasım'daki toplantıya iştirak etmiştir.

Üsküp'te 30 Kasım-1 Aralık 2023 tarihlerinde düzenlenen AGİT Bakanlar Konseyinin 30. toplantısına Bakan Yardımcımız Büyükelçi Sayın Burak Akçapar iştirak etmiştir.

Öte yandan, Kuzey Makedonya Dönem Başkanlığı, 2023 yılı boyunca iki defa AGİT Güçlendirilmiş Daimi Konsey toplantısı düzenlemiş; Ukrayna'daki savaşın yıldönümü vesilesiyle 24 Şubat 2023 tarihinde düzenlenen ilk toplantıya dönemin Dışişleri Bakanı Sayın Mevlüt Çavuşoğlu video mesajı göndermek suretiyle katılmış; Üsküp Bakanlar Konseyi öncesinde AGİT gündemindeki çözümsüz meseleleri ele almak için 26 Eylül 2023 tarihinde gerçekleştirilen ikinci toplantıya ise Bakan Yardımcımız Büyükelçi Sayın Burak Akçapar çevrimiçi katılım sağlamıştır.

NATO Genel Sekreteri Jens Stoltenberg 6 Şubat 2023 tarihindeki depremin ardından 15-16 Şubat 2023 tarihlerinde Ankara ve Hatay'ı ziyaret etmiş, bu vesileyle Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından kabul edilmiş, dönemin Dışişleri Bakanı Sayın Mevlüt Çavuşoğlu ve dönemin Milli Savunma Bakanı Sayın Hulusi Akar'la görüşmeler gerçekleştirmiştir. Genel Sekreter Stoltenberg ayrıca Sayın Cumhurbaşkanımızın Göreve Başlama Törenine iştirak etmek üzere 3-4 Haziran 2023 tarihlerinde Ankara ve İstanbul'u ziyaret etmiş, bu vesileyle Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından kabul edilmiştir.

AGİT Genel Sekreteri (GS) Helga Schmid de 20 Şubat 2023 tarihinde AGİT 2023 Dönem Başkanı Kuzey Makedonya Dışişleri Bakanı Bujar Osmani'yle birlikte ülkemizde yaşanan depremler sonrası Ankara'ya bir dayanışma ve destek ziyareti gerçekleştirmiş ve Sayın Bakanımızla görüşmüşlerdir.

III. BİRLEŞMİŞ MİLLETLER TEŞKİLATI

6 Şubat 2023 tarihinde meydana gelen Kahramanmaraş merkezli depremler sonrasında Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) tarafından uluslararası acil yardım çağrısı yapılmış, çağrı kapsamında uluslararası yardımların koordinasyonu ve arama kurtarma ekiplerinin ülkemiz içinde sevk ve yönlendirilmesi amacıyla Dışişleri Koordinasyon ve Destek Merkezi (DKDM) harekete geçirilmiştir. Bu süreçte yabancı ülkelerce ülkemizde kurulan sahra hastanelerinin eşgüdümü de Sağlık Bakanlığımızla işbirliği halinde yürütülmüştür.

Depremlerin ardından ortaya çıkan insani ihtiyaçların karşılanmasına destek amacıyla, Birleşmiş Milletler (BM) tarafından 16 Şubat 2023 tarihinde bir Acil Yardım Çağrısı (Flash Appeal Türkiye) yayınlanmıştır. Bu çerçevede temin edilen 529 milyon Dolar tutarında kaynak sayesinde BM ajanslarının eşgüdümünde 5,4 milyon depremzedeye acil insani yardım ulaştırılmıştır. Depremlere mukabele bağlamında BM'yle işbirliğimize dair tüm bu çalışmalar, ilgili kurumlarımızla yakın temas halinde yürütülmüştür.

Ülkemiz 19-26 Eylül 2023 tarihlerinde New York'ta tertiplenen BM 78. Genel Kurulu Yüksek Düzeyli Haftası'na Sayın Cumhurbaşkanımızın başkanlığında bir heyetle katılmıştır. Sözkonusu hafta kapsamında, Sayın Cumhurbaşkanımız BM Genel Kurulu'na hitap etmiş; çok sayıda ülkenin Devlet ve Hükümet Başkanı ve NATO Genel Sekreteri'yle görüşmüştür. Ayrıca, Sayın Cumhurbaşkanımızın Refikaları Sayın Emine Erdoğan Hanımefendi anılan hafta zarfında Sıfır Atık Girişimi başta olmak üzere, çevre ve kültür alanında faaliyetlerde ve temaslarda bulunmuştur. Sayın Bakanımız ise Sayın Cumhurbaşkanımızın temaslarına refakatin yanısıra sekiz çoktaraflı toplantıya katılmış, BM Genel Sekreteri (BMGS) ve çok sayıda ülkeden mevkidaşlarıyla ikili görüşmeler gerçekleştirmiştir.

BM 79. Genel Kurul Yüksek Düzeyli Haftası marjında Devlet ve Hükümet Başkanlarının katılımıyla 22-23 Eylül 2024 tarihlerinde gerçekleştirilecek "Geleceğin Zirvesi" ve Zirve'de kabul edilmesi öngörülen "Gelecek Paktı"na ilişkin hazırlıklar Bakanlığımız ilgili daireleriyle eşgüdüm halinde başlatılmıştır.

Ülkemiz, BM Genel Bütçesine en fazla katkı sağlayan 20. ülkedir. Türkiye bu çerçevede, BM bütçesine en fazla katkı sağlayan fikirdaş ülkelerden müteşekkil ve BM'nin idari ve mali konularda etkin şekilde çalışmasına yönelik istişari nitelikteki "Cenevre Grubu"nun üyesi olup, 2023 Nisan ayında Cenevre'de, Eylül ayında ise New York'ta düzenlenen İstişari Düzey Toplantılarına katılım sağlamıştır.

Ülkemizce en üst düzeyde takip edilmekte olan BM'nin ve özellikle BM Güvenlik Konseyi'nin (BMGK) reformuna yönelik faaliyet ve çalışmalara katkılarımız sürdürülmüş; bu çerçevede, Konsey reformu konusunda yürütülen Hükümetlerarası Müzakere sürecinde fikirdaş ülkelerden müteşekkil ve üyesi olduğumuz "Konsensüs İçin Birlik" (KiB) Grubu'nun Mart ayında Roma'da düzenlenen kıdemli temsilciler toplantısına iştirak edilmiştir.

İstanbul'un bir BM merkezi haline getirilmesine yönelik çalışmalarımız neticesinde halihazırda 12 kuruluşun İstanbul'da mevcudiyet tesis etmesi sağlanmış olup, 2023 yılında bu sayının artırılmasına yönelik çalışmalarımız devam etmiştir. Bu çerçevede, UNICEF'in bazı bölgesel ve küresel mevcudiyetlerini İstanbul'a taşımasına imkan sağlayacak şekilde; ülkemiz ile UNICEF arasında New York'ta 30 Mart 2023 tarihinde "İstanbul'da UNICEF Küresel Ofisi kurulmasına Dair Anlaşma" imzalanmıştır.

Ayrıca, Dünya Sağlık Teşkilatı (DST) Avrupa Bölge Ofisi'nin bazı faaliyetlerinin İstanbul'da tesis edilecek Avrupa Etkinleştirme Merkezi uhdesinde yürütülmesi hususunda ülkemiz ve DST arasında sağlanan ilke mutabakatı neticesinde, Evsahibi Ülke Anlaşması müzakerelerine başlanmıştır. Keza, BM Kalkınma Eşgüdüm Ofisi'nin (DCO) İstanbul'da Bölgesel Ofisi'nin kurulmasına ilişkin 9 Kasım 2022 tarihinde imzalanan Evsahibi Ülke Anlaşması 26 Aralık 2023 tarihinde TBMM Dışişleri Komisyonu'nda kabul edilerek Genel Kurul'a sevkedilmiştir.

Ülkemizin son yıllarda uluslararası planda etkinliğinin ve ağırlığının artması çerçevesinde, BM sistemi içindeki ve diğer uluslararası kuruluş/fonlara yönelik katkıların sürdürülmesine önem verilmektedir. Bu çerçevede; UNICEF, Medeniyetler İttifakı, BM Merkezi Acil Fonu Müdahale Fonu (CERF), IFRC, BM Barışı İnşa Fonu gibi fon ve programlara katkılarımız 2023 yılında da devam etmiştir.

BM'nin Suriye'ye yönelik sınır-ötesi insani yardımlarına zemin teşkil eden 2165 sayılı BMGK kararı 10 Ocak 2023 tarihinde 6 ay süreyle uzatılmış; ancak sözkonusu karar 10 Temmuz 2023 tarihinde RF vetosu nedeniyle yenilenememiştir. 10 Temmuz'dan sonra, sınır-ötesi yardımlar BM ile rejim arasında varılan anlayış temelinde Cilvegözü, Öncüpınar ve Çobanbey sınır kapılarımız üzerinden devam etmekte olup, ülkemiz bu yardımların ulaştırılmasında yegane koridor olmayı sürdürmektedir. Bu yardımlar vesilesiyle BM, kuzeybatı Suriye'de aylık ortalama 2,7 milyon ihtiyaç sahibine erişim sağlamaktadır.

Başta ülkemiz üzerinden kuzeybatı Suriye'ye yönelik BM sınır-ötesi yardımları olmak üzere Suriye insani dosyasındaki gelişmelere dair istişareler, Ankara'da yürütülen ikili ve çoktaraflı temaslar ve uluslararası toplantılara katılım sağlanarak gerçekleştirilmiştir. Bu çerçevede ayrıca, 2023 yılında Berlin'de Suriye İnsani konulu Kıdemli Memurlar Toplantısı, Yüksek Düzeyli Astana toplantıları ve bu vesileyle siyasi sürece yönelik tamamlayıcı bir güven artırıcı

önlem olarak faaliyet gösteren Zorla Alıkonan/Kaçırılan Kişilerin Serbest Bırakılması, Cenazelerin Takası ve Kayıp Şahısların Akıbetinin Tespitine Dair Çalışma Grubu toplantılarına iştirak edilmiş, BM 78. Genel Kurulu Yüksek Düzeyli Haftası marjında önde gelen ülkelerin Özel Temsilcileri/Genel Müdürleri ile görüşmelerde bulunulmuştur.

Keza, Birleşik Krallık'ın BM nezdindeki Daimi Temsilcisi Büyükelçi Barbara Woodward'ın, 7-9 Haziran 2023 tarihlerinde Gaziantep ve Hatay'ı ziyaretlerine refakat edilmiş; İsviçre'nin Ankara ve Amman Büyükelçiliği yetkililerinden müteşekkil bir heyet ile BM sınır-ötesi yardım operasyonları bağlamında Almanya'nın Suriye Özel Temsilcisi Stefan Schneck'in sırasıyla 1 Haziran ve 26 Eylül 2023 tarihlerindeki Cilvegözü sınır kapısını ziyaretlerine dair gerekli kolaylık sağlanmıştır.

Yıl içerisinde üçüncü ülkelerde meydana gelen doğal afetler nedeniyle ülkemizce yapılan yardımlar hususunda AFAD ve Kızılay başta olmak üzere ilgili kurumlarımızla işbirliğine devam edilmiştir.

İnsani yardımlar alanında ilgili kurumlarımızın katılımlarıyla tesis edilen Düzenli İstişare Mekanizması faaliyetlerini sürdürmüştür.

Sağlık konuları ve küresel sağlık acil durumları alanında Dünya Sağlık Teşkilatı'nın (DST) çalışmaları, toplantı ve diğer faaliyetleri ile salgın hastalıkların uluslararası sisteme etkileri bağlamında BMGS tarafından yapılan çağrılar, yayınlanan rapor ve siyasa belgeleri, Genel Kurul ve Güvenlik Konseyi tarafından alınan kararlar, toplantılar ve diğer girişimlerin takibi sürdürülmüştür.

Uluslararası Özel Hukukun Birleştirilmesi Enstitüsü'nün (UNIDROIT) ülkemizden Yönetim Konseyi üyesi olan Prof. Dr. Yusuf Çalışkan'ın 2024-2028 dönemi üyeliği için gerekli kampanya çalışmaları yürütülmüş ve adıgeçen 14 Aralık 2023 tarihinde gerçekleştirilen seçimlerde Konsey üyeliğine yeniden seçilmiştir.

İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü'nün talebiyle yabancı STK'ların ülkemizdeki faaliyetleri ve Türk STK'ların yurtdışında yapacağı yardımlar ilgili birimlerimizle ve Dış Temsilciliklerimizle bilistişare değerlendirilmeye devam edilmiştir.

Parlamentolar Arası Birlik (PAB) ve Akdeniz Parlamenterler Asamblesi (Akdeniz-PA) çalışmalarına destek verilmesine yönelik faaliyetlerimiz 2023 yılında da sürdürülmüştür.

Ülkemizin de üyesi olduğu BM Hükümetdışı Kuruluşlar (NGO) Komitesi'nin çalışmaları takip edilmiş, BM Ekonomik ve Sosyal Konsey (EKOSOK) nezdinde istişari statü almak isteyen sivil toplum kuruluşlarının başvurularına dair ülkemizin görüşleri ilgili kurumlarımızla eşgüdüm halinde oluşturulmuştur.

IV. İNSAN HAKLARI VE AVRUPA KONSEYİ

İnsan hakları alanında yürütülen çalışmalar bağlamında ulusal ve uluslararası teşkilatlarla işbirliğimiz sürdürülmüştür.

BM İnsan Hakları Konseyi (İHK) ve BM Genel Kurulu'nda insan hakları alanındaki çalışmalar takip edilmiş, muhtelif girişim, karar ve beyanlara öncülük yapılmış ve destek verilmiştir. BM

insan hakları mekanizmalarına ülkemizle ilgili olarak yapılan başvurular ve bildirimler, süresi içinde gerekli şekilde yanıtlanmıştır.

27 Şubat-4 Nisan 2023 tarihleri arasında Cenevre'de gerçekleştirilen 52. İHK Oturumu'na Bakan Yardımcımız ve AB Başkanı Büyükelçi Sayın Mehmet Kemal Bozay video-mesaj yöntemiyle hitap etmiştir.

Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin denetim organı olan Çocuk Hakları Komitesi'nin 1-19 Mayıs 2023 tarihlerinde Cenevre'de gerçekleştirilen 93. Oturumu'nda, ülkemiz tarafından Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı eşgüdümünde 2019 yılında Komite'ye sunulmuş olan birleştirilmiş dördüncü ve beşinci dönemsel raporumuz ele alınmıştır. Ülkemiz, 17-18 Mayıs 2023 tarihlerinde Komite'yle interaktif diyalog toplantısı gerçekleştirilmesi suretiyle yapılan incelemeye dönemin Aile ve Sosyal Hizmetler Bakan Yardımcısı Sayın İsmail Ergüneş başkanlığında, Bakanlığımız dahil ilgili kurumlardan yetkililerin de yer aldığı bir heyetle katılım sağlamıştır.

Seçimleri 19 Ekim 2023 tarihinde Cenevre'de gerçekleştirilen, 5 üyelik için 16 adayın yarıştığı BM İşkenceye Karşı Komite 2024-2027 dönemi üyeliğine Emekli Büyükelçi Erdoğan İşcan yeniden seçilmiştir.

Evrensel İnsan Hakları Beyannamesi'nin kabulünün 75. yıldönümü vesilesiyle BM İnsan Hakları Yüksek Komiserliği tarafından başlatılan UDHR75 girişimi bünyesinde ilgili kurumlarımızla eşgüdüm yapılarak beş ulusal taahhüt belirlenmiş (Kadınlar ile kız çocuklarının bilim ve teknoloji gelişim süreçlerine eşitlikçi şekilde dahil edilmesi, mülkiyet hakkı kullanımının güçlendirilmesi, yeni Yargı Reformu Stratejisi ile İnsan Hakları Eylem Planının kabul edilmesi, BM İnsan Hakları Yüksek Komiserliği ile BM Kadın'a mali katkılarımızın artırılması), ayrıca Katar ve Filistin ortak taahhütlerine katılım sağlanmıştır. Girişim kapsamında 11-12 Aralık 2023 tarihlerinde Cenevre'de düzenlenen yüksek düzeyli etkinliğe katılan Bakan Yardımcımız Sayın Yasin Ekrem Serim Filistin meselesinin ön planda olduğu "İnsan Hakları ile Barış ve Güvenliğin Geleceği" başlıklı toplantı ile "İşgal Altındaki Filistin Topraklarında İnsan Haklarının Durumu" başlıklı yan etkinliğe hitap etmiştir.

Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı'nın (AGİT) insani boyut faaliyetleri takip edilmiş, AGİT'in 4 üst düzey pozisyonunun görev süreleri konusunda AGİT'in başat ülkeleri arasında yaşanan anlaşmazlığın çözümüne katkıda bulunulmuştur. Özellikle ırkçılık, yabancı düşmanlığı, İslam karşıtlığı, hoşgörüsüzlük ve ayrımcılığa karşı mücadele konusunda yürütülen çalışmalara katkılarımız sürdürülmüştür.

Avrupa Konseyi nezdinde yürütülen çalışmalar takip edilmiş ve bu çalışmalara katkılarımız sürdürülmüştür. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) kararlarının icrasını izleyen AK Delegeler Komitesi'nin insan hakları toplantıları başta olmak üzere, AK'nın ilgili Komite toplantılarına katılım sağlanmıştır.

Sayın Bakanımız AK Genel Sekreteri Marija Pejcinovic Buric'i 13 Kasım 2023'te Ankara'da kabul etmiştir.

Bakan Yardımcımız ve AB Başkanı Büyükelçi Sayın Mehmet Kemal Bozay, 16-17 Mayıs 2023 tarihlerinde İzlanda'nın başkenti Reykjavik'te düzenlenen 4. Avrupa Konseyi Devlet ve Hükümet Başkanları Zirvesi'ne iştirak etmiş, AK Genel Sekreter Yardımcısı Bjorn Berge'yi 22 Ekim 2023'te Gaziantep'te kabul etmiştir.

TBMM Başkanımız Sayın Numan Kurtulmuş 28-29 Eylül 2023 tarihlerinde Dublin'de düzenlenen Avrupa Parlamento Başkanları Konferansı'na iştirak etmiştir.

Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisi (AKPM) Denetim Komisyonu Eş-raportörleri 12-13 Ocak 2023 tarihlerinde ülkemizi ziyaret etmişlerdir.

Ülkemizde 14 Mayıs 2023 tarihinde düzenlenen Cumhurbaşkanı Seçimi ve 28. Dönem Milletvekili Genel Seçimini AGİT ve AK ile bu teşkilatların Parlamenter Meclisleri, Karadeniz Ekonomik İşbirliği Parlamenter Asamblesi (KEİ PA), Türk Devletleri Teşkilatı (TDT) Sekretaryası, Türk Devletleri Parlamenter Asamblesi (TÜRK PA) ve Akdeniz Parlamenter Asamblesi'nden (AKDENİZ PA) toplam 478 uluslararası gözlemci izlemiştir. 28 Mayıs 2023 tarihinde gerçekleştirilen Cumhurbaşkanı Seçiminin ikinci oylamasını ise, anılan uluslararası teşkilatlardan 532 uluslararası seçim gözlemcisi izlemiştir. Anılan seçim gözlem faaliyetlerine ilişkin eşgüdüm Bakanlığımızca yürütülmüştür.

AİHM'e Devletimiz aleyhinde yapılan ve 1 Mart 2012 tarihine kadar Hükümetimize tebliğ edilmiş olan başvurular ile ülkemizin uluslararası ilişkileri ve dış politikasıyla bağlantılı başvurular, Bakanlığımız tarafından takip edilmiştir. Bu kapsamda, başta sınırdışı işlemleri kaynaklı olmak üzere bazı yabancı başvuruları, vatandaşlarımız tarafından diğer devletler aleyhinde yapılan ve müdahil olmamız için Hükümetimize tebliğ edilen başvurular ile ülkemizin uluslararası ilişkilerini ilgilendiren başvurularda savunma süreçleri takip edilmiş, gerekli görülen başvurular için dostane çözüm prosedürü işletilmiş ve AİHM kararlarının uygulanmasına ilişkin süreçler yürütülmüştür. Ermenistan devlet başvurusuna ilişkin Hükümet görüşümüzün hazırlanması sürecinde ilgili kurum ve kuruluşlarımızla hazırlık toplantıları tertiplenmiştir.

Adalet Bakanlığı tarafından takip edilen AİHM başvurularında savunmaların hazırlanması ve AİHM kararlarının icrası kapsamındaki çalışmalara, ülkemizin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler ve mekanizmalar kapsamındaki yükümlülükleri çerçevesinde Bakanlığımızca da katkı sağlanmıştır.

Keza, Anayasa Mahkemesi'ne yapılan bireysel başvurular kapsamında da Adalet Bakanlığının bilgi ve görüş talepleri yanıtlanmıştır.

Kurumlarımız ile Bakanlık birimlerimizin, ülkemizin taraf olduğu uluslararası insan hakları sözleşmelerinden doğan yükümlülükleri ve AİHM içtihatları çerçevesindeki bilgi, görüş ve katkı talepleri yanıtlanmış ve ulusal mevzuatımızın uyumlaştırılması çalışmalarına katkı sağlanmıştır.

V. TÜRK DEVLETLERİ TEŞKİLATI (TDT)

Özbekistan'ın dönem başkanlığını yürüttüğü 2023 yılında, TDT bünyesinde bir kısmı Bakan düzeyinde olmak üzere sektörel işbirliği alanlarında çok sayıda toplantı ve faaliyet icra edilmiş, Teşkilat'ın kurumsal yapısının güçlendirilmesi için önemli adımlar atılmıştır.

Ülkemizde 6 Şubat'ta yaşanan depremin ardından, Azerbaycan'ın önerisi üzerine, ülkemizle dayanışma sergilemek amacıyla 16 Mart 2023 tarihinde Ankara'da "Afet-Acil Durum Yönetimi ve İnsani Yardım" temasıyla **TDT Olağanüstü Zirvesi** gerçekleştirilmiştir. TDT üyesi devletlerin zor zamanlarda ülkemizle güçlü dayanışma gösterdiği Olağanüstü Zirve'de, Devlet

Başkanları Konseyi tarafından, afetlere ve acil durumlara müdahale etmek için ortak kapasite oluşturmak amacıyla **TDT Sivil Koruma Mekanizması** tesis edilmesi kararlaştırılmıştır.

Ankara'daki Zirve'de ayrıca, merkezi İstanbul'da bulunan **Türk Yatırım Fonu**'nun Kuruluş Anlaşmasının imzalanması Türk Dünyasının bütünleşmesi ve TDT'nin kurumsallaşması bakımından önemli ve somut bir kazanım olmuştur. Üye ülkeler tarafından "eşit sermaye katkısı ve eşit oy hakkı" ilkesi çerçevesinde kurulan Fon'un amacı, bölge içi ticaret hacmini artırmak ve ekonomik faaliyetleri destekleyerek TDT ülkelerinin kalkınmasına destek olmaktır. Gözlemci üye KKTC'nin anayasal adıyla ve Cumhurbaşkanı düzeyinde ilk defa bir TDT Zirvesi'ne katılması ve KKTC Cumhurbaşkanı ve Dışişleri Bakanı'nca katılımcılara hitapta bulunulması Olağanüstü Zirve ile elde edilen diğer bir önemli kazanımı teşkil etmiştir.

TDT üye ve gözlemci ülkeleri arasında, küresel ve bölgesel gündemdeki konuları değerlendirmek ve Teşkilat bünyesindeki işbirliğinin durumunu ele almak üzere Zirvelere kadar geçecek sürede düzenlenen üst düzeyli toplantılar ve siyasi istişarelerin sıklığı son dönemde artmıştır. 2023 yılında TDT bünyesinde, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu marjında New York'ta 22 Eylül 2023 tarihinde Dışişleri Bakanları Konseyi Gayriresmî Toplantısı düzenlenmiş ve üye ve gözlemci ülkelerin Dışişleri Bakanları Türkevi'nde evsahipliğimizde biraraya gelerek TDT 10. Zirvesi hazırlıklarını ve gündemdeki diğer konuları ele almışlardır.

Aynı şekilde yıl içinde, Azerbaycan tarafının önerisiyle, ilk defa olmak üzere TDT'ye tam üye olan beş ülkenin Cumhurbaşkanlarının Dış Politika Başdanışmanları 2 Eylül 2023 tarihinde İstanbul'da biraraya gelmiş ve bu vesileyle TDT bünyesinde yeni ve üst düzey bir işbirliği formatı daha tesis edilmiştir.

İlaveten, ülkemizin önerisiyle, Dışişleri Bakan Yardımcıları düzeyinde üye ve gözlemci ülkelerin katılımıyla İstanbul'da 4 Ekim 2023 tarihinde düzenlenen ve Teşkilat'ın güçlendirilmesinin yanısıra, çoktaraflı işbirliği ve dış politika konularının ele alındığı siyasi istişarelerin de geleneksel hale getirilmesi hususunda mutabık kalınmıştır.

TDT **10. Zirvesi**, Kazakistan'ın evsahipliğinde 3 Kasım 2023 tarihinde Astana'da "TÜRK DEVRİ- TURKTIME*"* temasıyla gerçekleştirilmiştir. Zirve ile Dönem Başkanlığı, Özbekistan'dan, bir yıl süreyle bu görevi üstlenecek olan Kazakistan'a devredilmiştir. Astana'daki Zirve'de Teşkilat bünyesinde müşterek işbirliğinin her veçhesiyle geliştirilmesine ve derinleştirilmesine yönelik çalışmalar ele alınmış ve başta Gazze'deki gelişmeler olmak üzere güncel bölgesel ve küresel meseleler hakkında görüş alışverişinde bulunulmuştur. Devlet Başkanlarınca, Teşkilat bünyesinde yürütülen işbirliklerine, yeni işbirliği alanlarına ve bütünleşme çabalarına değinilen Astana Senedi ve Zirve Bildirisi imzalanmıştır. Zirve'de, Özbekistan Cumhurbaşkanı Şevket Mirziyoyev'in önerisiyle, ülkemizde depremin yaşandığı 6 Şubat günü TDT bünyesinde *"*Afetzedeleri Anma ve Dayanışma Günü" olarak ilan edilmiştir. Astana ve İstanbul, sırasıyla 2024 ve 2025 yıllarında "Türk Dünyası Finans Merkezleri*"* olarak ilan edilmiştir. Ekonomik İşbirliği Teşkilatı'nın (EİT) başvurusuna istinaden, EİT'e gözlemci statüsü tanınmasına karar verilmiş, TDT nezdinde üye ülkelerce atanabilecek Daimî Temsilcilere ilişkin olarak Sekretarya'ya bir tüzük hazırlaması talimatı verilmiştir.

Zirve'de ayrıca, Devlet Başkanlarının huzurunda, TDT bünyesinde üye ülkelerin ilgili Bakanlıkları ve kurumları tarafından ulaştırma/bağlantısallık ve bilim (metroloji) alanlarında işbirliklerinin ilerletilmesi ve Teşkilat'ın iç yapılanmasına yönelik belgeler imzalanmıştır.

Sayın Cumhurbaşkanımız, Astana'daki Zirve marjında, katılımcı Devlet ve Hükümet Başkanlarıyla (Kazakistan Cumhurbaşkanı Kasım Cömert Tokayev, Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev, Kırgız Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Sadır Caparov, Macaristan Başbakanı Viktor Orban) ikili temaslarda da bulunmuştur. Keza, Sayın Bakanımız, Zirve marjında, Kırgız Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı Ceenbek Kulubayev ve Macaristan Dışişleri ve Dış Ticaret Bakanı Peter Szijjarto ile ikili görüşmeler gerçekleştirmiştir.

TDT Ekonomi ve Ticaret Bakanları 12. Toplantısı ve "Türk Dünyası İş Forumu" 14 Eylül 2023 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirilmiştir. Ticaret Bakanımız Sayın Ömer Bolat'ın evsahipliğinde gerçekleştirilen toplantıda TDT ülkeleri arasında ekonomik entegrasyonun sağlanması, sanayi alanında işbirliği ve girişimciliğin desteklenmesi konuları ele alınmıştır.

2023 yılında TDT bünyesinde gerçekleştirilen Medya ve Enformasyondan Sorumlu Bakanlar, Turizm Bakanları, Milli Güvenlik Kurulu/Güvenlik Konseyi Sekreterleri, Enerji Bakanları, Ulaştırma Bakanları, Tarım Bakanları ve Sağlık Bakanları toplantıları ile Türk Tarım Forumu'na ülkemizce aktif katılım sağlanmış, Bakanlığımız ilgili Bakanlık ve Başkanlıkların çalışmalarına destek sağlamıştır.

VI. İSLAM İŞBİRLİĞİ TEŞKİLATI (İİT)

16-17 Mart 2023 tarihlerinde Nuakşot'ta düzenlenen İİT 49. Dışişleri Bakanları Konseyi'nin (DBK) hazırlıkları bağlamında Cidde'de 22-24 Ocak 2023 tarihlerinde gerçekleştirilen 45. İslam Komisyonu (ICECS) ve 5-7 Şubat 2023 tarihlerinde yapılan Kıdemli Memurlar Toplantılarına Bakanlığımız ilgili birimlerinin yetkililerinden oluşan bir heyetle katılım sağlanmıştır.

28-30 Ocak 2023 tarihleri arasında Cezayir'de düzenlenen 17. İSİPAB Konferansı Genel Kurulu'na dönemin TBMM Başkanı Sayın Mustafa Şentop başkanlığında bir heyetle katılım sağlanmıştır.

6 Şubat 2023 tarihinde gerçekleşen Kahramanmaraş merkezli deprem bağlamında, İİT Genel Sekreteri (GS) Hüseyin İbrahim Taha, beraberinde bir heyetle 21-23 Şubat 2023 tarihlerinde ülkemizi ziyaret etmiştir. GS Taha, 22 Şubat'ta Gaziantep'e günübirlik bir saha inceleme gezisi gerçekleştirmiş, 23 Şubat'ta dönemin Dışişleri Bakanı Sayın Mevlüt Çavuşoğlu'yla görüşmüş, akabinde, dönemin AFAD Başkanı Sayın Yunus Sezer tarafından verilen brifinge katılmış, ardından Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığına bir ziyaret gerçekleştirerek ülkemizden ayrılmıştır.

16-17 Mart 2023 tarihlerinde Nuakşot'ta düzenlenen İİT 49. DBK Toplantısına Bakan Yardımcımız ve AB Başkanı Büyükelçi Sayın Mehmet Kemal Bozay başkanlığındaki bir heyetle iştirak edilmiştir.

49. DBK'nın ilk günü (16 Mart 2023) icra edilen seçimlerde İİT İdari ve Mali İşlerden Sorumlu Genel Sekreter Yardımcısı pozisyonuna ikinci dönem için aday gösterdiğimiz Büyükelçi Musa Kulaklıkaya seçilmiştir.

DBK kapsamında, İİT Bağımsız Daimi İnsan Hakları Komisyonu (BDİHK) bünyesinde 2024 yılında münhal hale gelecek koltuklar için yapılan seçimlerde, Adalet Bakanlığı İnsan Hakları Dairesi Başkanı Dr. Hacı Ali Açıkgül ikinci dönem için seçilmiştir.

Kahire'de 5-6 Haziran 2023 tarihlerinde "Sosyal Adalet ve Sosyal Güvenlik" temasıyla düzenlenen İİT Sosyal Kalkınma Bakanları İkinci Konferansına katılım sağlanmıştır.

İİT İcra Komitesi, ülkemizin çağrısı üzerine, İsveç, Hollanda ve Danimarka'da kutsal kitabımız Kur'an-ı Kerim'e yapılan menfur saldırılara karşı İİT nezdinde ortak bir duruş sergilemek ve bu saldırıların faillerine yönelik İİT olarak atılabilecek adımları ele almak amacıyla, 31 Ocak ve 2 Temmuz 2023 tarihlerinde Daimi Temsilciler düzeyinde olağanüstü ve açık katılımlı olarak toplanmıştır.

Ülkemiz, 31 Temmuz 2023'te çevrimiçi gerçekleştirilen 18. Olağanüstü Dışişleri Bakanları Konseyi toplantısının düzenlenmesi bağlamında öncü rol oynamıştır. Bahsekonu toplantıya Sayın Bakanımız iştirak etmişlerdir.

İsrail'in Filistin halkına yönelik askeri saldırganlığını ele almak üzere İİT İcra Komitesi 18 Ekim 2023 tarihinde Cidde'de Bakanlar düzeyinde, açık katılımlı ve fiziki olarak toplanmıştır. Sözkonusu toplantıya Sayın Bakanımızın da aralarında bulunduğu 22 Bakan katılmıştır. Kamerun dışında tüm İcra Komitesi üyeleri Bakan düzeyinde temsil edilmiştir. Ülkemiz, toplantı sonunda kabul edilen Nihai Bildirgeye proaktif ve somut operatif paragraf önerileri getirmiş, Sayın Bakanımız ayrıca şiddet sarmalının sona erdirilerek barışın tesisi ve Filistin sorununa kalıcı çözümün önünü açacak yaratıcı fikirler ortaya koyan bir hitapta bulunmuştur.

İsrail'in Filistin halkına yönelik askeri saldırganlığını ele almak üzere Riyad'da 11 Kasım'da gerçekleştirilmesi öngörülen Arap Ligi (AL) Zirvesi ile 12 Kasım'da düzenlenmesi öngörülen 8. Olağanüstü İslam Zirvesi, tek çatı altında birleştirilerek, "AL-İİT Olağanüstü Ortak Zirvesi" adıyla gerçekleştirilmiştir. Sayın Cumhurbaşkanımızın katıldığı sözkonusu Zirve neticesinde yayımlanan Ortak Bildiri, İsrail'e karşı güçlü kınamalar içermekte ve somut sonuçlar ihtiva etmektedir.

14-16 Eylül tarihlerinde Kazablanka'da yapılan "İİT Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümü Daimi Mekanizması II. Hükümetlerarası Uzmanlar Grubu (IGGE)" toplantısına katılım sağlanmıştır.

İSEDAK Merkez Bankaları Forumu 24-25 Eylül 2023'te İstanbul'da gerçekleştirilmiştir.

İslam Ülkeleri Vergi İdareleri Birliği Konferansı "Dijital Ekonominin Vergilendirilmesi" temasıyla 3-5 Ekim 2023 tarihlerinde İstanbul'da düzenlenmiştir.

Mutad olarak İslam Ülkeleri İstatistik, Ekonomik ve Sosyal Araştırma ve Eğitim Merkezi'nin (SESRIC) evsahipliğinde Ankara'da düzenlenen İİT İstatistik Komitesi (OICSTATCOM) Toplantısı bu defa, 3-4 Ekim 2023 tarihlerinde Suudi Arabistan Genel İstatistik Otoritesinin (GASTAT) evsahipliğinde Cidde'de hibrit formatta gerçekleşmiştir.

İSEDAK Dijital Dönüşüm Forumu tarafından düzenlenen Dijital Dönüşüm Liderleri Eğitimi, 9-13 Ekim 2023 tarihlerinde çevrimiçi olarak gerçekleştirilmiştir.

İİT Enformasyon ve Kültürel İşler Daimi Komitesi (COMIAC) 12. Oturumu, Dakar'da 16-18 Ekim'de gerçekleştirilmiştir.

Ülkemizce İİT bünyesinde arabuluculuk kapasitesinin geliştirilmesine katkı sağlamak amacıyla İİT Dışişleri Bakanları Konseyi tarafından kabul edilen "İİT'in Arabuluculuk Kapasitesinin Güçlendirilmesi" başlıklı kararlar çerçevesinde; İİT Sekretaryası ve İİT üye ülkelerinin diplomatlarına yönelik olarak ilki 2018, ikincisi 2019, üçüncüsü 2022 yılında gerçekleştirilen "Barış İçin Arabuluculuk Sertifika Programı"nın dördüncüsü 23-27 Ekim 2023 tarihlerinde Ankara'da düzenlenmiş olup, Programa İİT Sekretaryası ve İİT üye ülkeleri Dışişleri Bakanlıklarından 15, Bakanlığımızdan 5 olmak üzere toplam 20 diplomat katılmıştır.

Sermaye Piyasası Düzenleyicileri Forumu Yıllık Toplantısı 6-7 Kasım 2023 tarihlerinde İstanbul'da düzenlenmiştir.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanımız Sayın Bakan Vedat Işıkhan'ın da iştirak ettikleri İİT Çalışma Bakanları Beşinci Konferansı, 21-23 Kasım 2023 tarihlerinde Bakü'de gerçekleştirilmiştir. Konferansın 22 Kasım 2023 tarihli Açılış Oturumu Bakü'de faaliyete geçmesi öngörülen İİT Çalışma Merkezi'ne atfedilmiştir. Sözkonusu oturum bağlamında, ülkemizin de aralarında bulunduğu toplam 16 ülkenin (Türkiye, Azerbaycan, Suudi Arabistan, Benin, Moritanya, Sudan, Togo, Bahreyn, Libya, Fas, Irak, Filistin, Cibuti, Özbekistan, Burkina Faso ve Somali) İİT Çalışma Merkezi Tüzüğü'nü imzalamasıyla anılan Merkez ihdas olunmuştur. İİT Çalışma Merkezi'nin tüzüğünün iç hukuk onay süreci ahiren tamamlanmıştır. Bahsekonu tüzük TBMM Genel Kurulunda 23 Kasım 2023'te onaylanmış, onay Resmi Gazete'de 29 Kasım 2023 tarihinde yayımlanmıştır.

Sayın Cumhurbaşkanımızın başkanlığını deruhte ettikleri İslam İşbirliği Teşkilatı Ekonomik ve Ticari İşbirliği Daimi Komitesi (İSEDAK) 39. Bakanlar Oturumu, "İslam İşbirliği Teşkilatı Üye Ülkelerinin E-ticaret Kapasitelerinin Geliştirilmesi" temasıyla, üye/gözlemci ülkelerin İSEDAK çalışmalarından ve/veya ticaret/ekonomiden sorumlu Bakanları başkanlığındaki heyetlerin katılımıyla, 2-5 Aralık 2023 tarihlerinde İstanbul'da düzenlenmiştir.

VII. ULUSLARARASI VE BÖLGESEL EKONOMİK KURULUŞLAR

2023 yılında G20, Karadeniz Ekonomik İşbirliği Örgütü (KEİ), Gelişen Sekiz Ülke Teşkilatı (D-8), Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı (OECD), Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ), MIKTA, Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (EİT), Uluslararası Çalışma Teşkilatı (ILO), BM Dünya Turizm Teşkilatı (BMDTT) ve BM Kalkınma Programı (UNDP) ile En Az Gelişmiş Ülkeler (EAGÜ) toplantılarına katılım sağlanmıştır. Kovid-19 salgını ve Rusya-Ukrayna savaşının uluslararası ticaret, yatırım ve tedarik zincirlerinde yarattığı aksaklıkların giderilmesi için başta DTÖ ve OECD olmak üzere uluslararası ekonomik platformlarda gerçekleştirilen faaliyetlere etkin katkıda bulunulmuştur.

Ülkemiz 1 Temmuz- 31 Aralık 2023 tarihleri arasında Karadeniz Ekonomik İşbirliği (KEİ) Örgütü'nün dönem başkanlığını üstlenmiştir. Üyeleri arasında Rusya Federasyonu ve Ukrayna da bulunan KEİ, özellikle savaşın başlangıcından bu yana zorlu bir süreçten geçmektedir. Buna karşın, KEİ'nin geniş Karadeniz havzası için önemi, son dönemde bağlantısallık, ticaret ve enerji boyutlarıyla daha da artmıştır. Tüm zorluklara rağmen, dönem başkanlığımız boyunca KEİ'nin mümkün olabilecek en üst seviyede etkinliğini sürdürmesine yönelik çabalarımız devam etmiş olup, 15 Aralık 2023 tarihinde çevrimiçi olarak gerçekleştirilen Dışişleri Bakanları Konseyi Toplantısı ile tamamlanan süreçte, yoğun girişimlerimiz neticesinde, ülkemiz ve KEİ için büyük önem arzeden ve dönem başkanlığı önceliklerimiz arasında da yer alan dört alanda somut sonuçlar elde edilmiştir: 2016'dan beri işlemeyen "Proje Geliştirme Fonu" (PDF) yeniden canlandırılmış, KEİ 2024 bütçesi kabul edilmiş, KEİ İş Konseyi yeniden faal hale

getirilmiş, 2012 yılından bu yana güncellenemeyen "KEİ Ekonomik Gündem" belgesi zamanın ekonomik gerçeklerine uyum sağlayacak şekilde güncellenerek kabul edilmiştir. Böylece KEİ dönem başkanlığını başarıyla tamamlayan ülkemiz, 31 Aralık 2023 tarihi itibarıyla dönem başkanlığını Arnavutluk'a devretmiştir.

Ülkemizde Şubat ayında yaşanan depremlerin ardından ilgili kurumlarımız deprem sonrası hasar tespit ve ihtiyaç değerlendirme raporu çalışmalarına başlamışlardır. Bu kapsamda Bakanlığımız, Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı'nın öncülüğünde UNDP, Dünya Bankası ve AB ile işbirliği halinde hasar/kayıp tespiti ile arzu ettiğimiz toparlanma vizyonunu da içeren "Türkiye Depremleri Toparlanma ve Yeniden İmar Değerlendirmesi (TERRA)'' raporunun hazırlanmasına katkıda bulunmuştur.

20 Mart 2023 tarihinde AB Komisyonu ve İsveç Dönem Başkanlığı'nın evsahipliğinde Brüksel'de gerçekleştirilen Uluslararası Bağışçılar Konferansı'na dönemin Dışişleri Bakanı Sayın Mevlüt Çavuşoğlu tarafından katılım sağlanmış olup, anılan Konferansta ülkemize 1,7 milyar Avro hibe, 4,3 milyar Avro uygun koşullu kredi olmak üzere toplam 6 milyar Avro taahhüt açıklanmıştır. Bakanlığımız, sözkonusu taahhütlerin takibini ilgili kurumlarımızla işbirliği içerisinde gerçekleştirmiştir.

Bakanlığımız ayrıca, yeniden imar çalışmalarımıza katkıda bulunmak isteyen devletleri, uluslararası kuruluşları, sivil toplum kuruluşlarını ve gerçek kişileri ilgili kurumlarımızla irtibatlandırmıştır.

Ülkemiz, kurucu üyesi olduğu OECD'yi, küresel düzeyde ekonomik ve sosyal refahı artırmaya yönelik politikaları teşvik eden önemli bir araç olarak görmekte ve çalışmalarına aktif olarak katılmaktadır. 7-8 Haziran 2023 tarihlerinde Paris'te düzenlenen OECD Bakanlar Konseyi Toplantısı'na katılım sağlanmış olup, toplantı kapsamında OECD Ukrayna Ülke Programı'nın başlatılması kararlaştırılmış; Hint-Pasifik OECD Stratejik Çerçevesi ve OECD-Afrika Ortaklığı çalışma programı üzerinde mutabakata varılmıştır.

Ülkemiz, OECD'nin sekretaryasına evsahipliği yaptığı Yapay Zeka Küresel Ortaklığı'na (Global Partnership on Artificial Intelligence-GPAI) 2022 yılından beri üyedir. GPAI'in ülkemizdeki icra kurumu olan Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile yakın işbirliğimiz sürdürülmektedir.

Ülkemiz, yine kurucu üyesi olduğu DTÖ nezdinde yürütülen çalışmaları yakından takip etmekte, DTÖ'nün çalışmalarına aktif olarak katılmaktadır.

Hindistan Dönem Başkanlığı'nda 9-10 Eylül 2023 tarihlerinde Yeni Delhi'de düzenlenen G20 Liderler Zirvesi'ne ve 22 Kasım 2023 tarihinde düzenlenen Çevrimiçi G20 Liderler Zirvesi'ne Sayın Cumhurbaşkanımız, 1-2 Mart 2023 tarihlerinde Yeni Delhi'de düzenlenen G20 Dışişleri Bakanları Toplantısı'na ise dönemin Dışişleri Bakanı Sayın Mevlüt Çavuşoğlu katılım sağlamıştır.

Ülkemiz 2023 yılının Mart ayında Yeni Delhi'de gerçekleştirilen G20 Dışişleri Bakanları Toplantısıyla MIKTA (Meksika, Endonezya, Kore Cumhuriyeti, Türkiye, Avustralya) Dönem Başkanlığını Endonezya'ya devretmiştir. Endonezya Dönem Başkanlığı süresince 9-10 Eylül 2023 tarihlerinde Sayın Cumhurbaşkanımızın katılımlarıyla Yeni Delhi G20 Liderler Zirvesi marjında düzenlenen MIKTA Liderler Buluşması ve BM 78. Genel Kurulu Yüksek Düzeyli Haftası marjında 23 Eylül 2023 tarihinde düzenlenen ve Sayın Bakanımızca iştirak edilen 24.

MIKTA Dışişleri Bakanları Toplantısı gerçekleştirilmiştir. MIKTA Parlamento Başkanları Toplantısının 20 Kasım 2023 tarihinde gerçekleştirilen dokuzuncu oturumuna TBMM Başkanımız Sayın Numan Kurtulmuş tarafından katılım sağlanmıştır. Endonezya'nın öncelikleri kapsamında Dönem Başkanlığı süresince gerçekleştirilen etkinliklere Dış Temsilciliklerimizce gereken destek verilmekte ve aktif katılım gösterilmektedir.

Sayın Cumhurbaşkanımız, 8-9 Kasım 2023 tarihlerinde düzenlenen Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (EİT) 16. Zirvesi'ne katılmışlardır. Zirve, EİT bölgesinde bağlantısallık, ticaret, enerji ve ulaştırma alanlarındaki işbirliğinin gözden geçirilmesine fırsat vermiştir. Zirve'de EİT'e gözlemci üye olan KKTC, Cumhurbaşkanı Sayın Ersin Tatar tarafından temsil edilmiştir. Zirve'de ayrıca Gazze'deki insani durum da ele alınmıştır.

10 Ekim 2023 tarihinde Şuşa'da düzenlenen EİT 27. Bakanlar Toplantısında Sayın Bakanımız, EİT Ticaret Anlaşması (ECOTA) başta olmak üzere EİT bünyesindeki işbirliği mekanizmalarının geliştirilmesinin önemine değinmiş, ayrıca Dışişleri Bakanı düzeyinde katılım sağlayan KKTC dahil tüm EİT gözlemcileri toplantıda söz almıştır. Toplantının hitamında Sayın Bakanımız tarafından Bakü'de kurulacak EİT Temiz Enerji Merkezi Şartı imzalanmıştır. Toplantıda kabul edilen "Şuşa Bildirisi" ile üye devletler arasındaki işbirliğinin ilerletilmesi, EİT 2025 Vizyon Belgesinin etkin uygulanması, EİT'in uzun vadede sektörel önceliklerinin uygulanmasında ivme sağlanması yönünde çağrıda bulunulmuştur.

VIII. TERÖRİZMLE ULUSLARARASI MÜCADELE

Terörizmin statik bir tehdit olmadığının bilinciyle, ülkemizce dinamik bir mücadele yöntemi benimsenmektedir. Bu mücadelede Bakanlığımız kendisini sürekli yenilemekte, kullanılan yöntem ve teknikleri çeşitlendirerek, öngörülü stratejiler geliştirmektedir.

Bu anlayışla 2023 yılında, geçmiş yıllarda da olduğu gibi, ikili ve çoktaraflı düzeylerde yürütülen çalışmalarla ülkemizin terörle mücadele faaliyetlerine katkı sağlanmıştır.

PKK terör örgütünün özellikle Avrupa sahasındaki yasadışı faaliyetlerine dikkat çekilmeye devam edilmiştir. Örgütün finansman, eleman devşirme, propaganda ve organize suç faaliyetleri konusunda yabancı kamuoyu nezdinde farkındalık oluşturulmaktadır. Nitekim örgüte yönelik bu alanlarda çeşitli yargı süreçleri yürütüldüğü ve örgüt üyelerine mahkûmiyet kararları verildiği de müşahede edilmiştir.

PKK/PYD/YPG'nin aynı terör örgütü olduğu gerçeği ilgili kurumlarımızla bilistişare hazırlanan bilgi ve belgelerle uluslararası alanda ortaya koyulmaya devam edilmektedir. Bu vesileyle, terörle mücadelenin terör örgütleri arasında ayrım gözetmeksizin yürütülmesi gerekliliği her vesileyle vurgulanmakta ve faaliyetleri ile işledikleri suçlar belgeleriyle ortaya koyulmaktadır.

Başta DHKP/C olmak üzere, yurtdışında ülkemiz aleyhine faaliyet gösteren radikal sol terör örgütlerine karşı mücadele de sürdürülmüştür.

Küresel çapta faaliyet gösteren bir kült örgüt olan FETÖ'nün, terör örgütü niteliğinin yanısıra hiyerarşik bir suç ve casusluk örgütü olduğu Bakanlığımızca vurgulanmaktadır. FETÖ'nün yurtdışı faaliyetlerinin engellenmesi yönünde bazı ülkelerin somut adım attıkları da ayrıca not edilmiştir.

DEAŞ ve El-Kaide tehditlerinin Afrika'ya kaydığı tespitinden hareketle, Afganistan'daki terör tehdidi yakından takip edilmektedir. DEAŞ'la Mücadele Uluslararası Koalisyonu'nun Yabancı Terörist Savaşçılarla Mücadele Çalışma Grubu'nun eşbaşkanı olarak, 25-26 Ekim 2023 tarihlerinde, Afganistan'daki DEAŞ tehdidine odaklanan Çalışma Grubu toplantısına evsahipliği yapılmıştır.

2023 yılında Mali Eylem Görev Gücü (FATF) tarafından ülkemize sunulan Eylem Planı uyarınca MASAK tarafından hazırlanan Ulusal Eylem Planı çerçevesinde Bakanlığımızca, terörizmin finansmanının önlenmesi kapsamında gerekli çalışmalar Dış Temsilciliklerimizle eşgüdüm halinde yürütülmüştür.

Uyuşturucu kaçakçılığı ve örgütlü suç ağlarının ortadan kaldırılması için ikili ve çoktaraflı işbirlikleri geliştirilmeye devam edilmiştir. BM Uyuşturucu ve Suç Ofisi (UNDOC) Güneydoğu Avrupa Bölgesel Ofisi 1 Mart 2023 tarihinde İstanbul'da faaliyete geçmiştir.

19-23 Haziran 2023 tarihlerinde New York'ta düzenlenen ve 154 üye ülkenin yanısıra uluslararası ve bölgesel teşkilatlar/sivil toplum kuruluşlarının katıldığı "BM Yüksek Düzeyli Terörizmle Mücadele Üçüncü Konferansı"na iştirak edilerek, ülkemizin terörizmle mücadeleye bakış açısı örnekler üzerinden aktarılmıştır.

Hibrit bir tehdit olan terörizmin ulusal ve uluslararası güvenliğe yönelik en ciddi sınamalardan biri olmaya devam edeceği öngörülmektedir. Terör örgütlerinin teknolojik değişimlere de hızlı bir şekilde uyum sağlayabildikleri dikkate alınarak, mücadele stratejimiz ilgili kurumlarımızla eşgüdüm halinde çok boyutlu bir şekilde ve hukuk temelinde güvenlik ve özgürlükler dengesine hassasiyet gösterilerek sürdürülmektedir.

Ülkemiz Aleyhine Asılsız İddialarla Mücadele

Türkiye, tartışmalı tarihsel konuların ne şekilde tanımlanacağı hususunun siyasetin değil tarih bilimi ve uluslararası hukukun yetki alanında olduğu görüşündedir. Ülkemiz aleyhine, dar siyasi saikler ve konjonktürel mülahazalarla gündeme getirilen, tarihi ve hukuki temelden yoksun sözde soykırım iddialarıyla ilgili tutumumuz, her vesileyle sarih biçimde vurgulanmaktadır. 1915 olaylarıyla ilgili olarak; ABD Başkanı'nın 24 Nisan 2021, 2022 ve 2023 tarihlerindeki açıklamaları tümüyle red ve tel'in edilmiştir. Bu konuda 24 Nisan 2023 tarihinde bazı ülkelerin hükümet yetkilileri tarafından yapılan açıklamalara cevaben Bakanlığımızca bir açıklama yayımlanmıştır.

Ayrıca, çeşitli ülke parlamentolarında Türkiye karşıtı lobilerce gündeme getirilen karar ve yasa tasarılarının önüne geçilmesini veya akim bırakılmasını teminen yapılan girişimlerimiz her düzeyde devam etmektedir. Halihazırda parlamentolarında karar veya yasa kabul etmiş ülkelerin hükümet yetkilileriyle çeşitli vesilelerle yapılan görüşmelerde de ülkemize yönelik asılsız soykırım iddialarının uluslararası hukuku ihlal ettiği ve tarihsel gerçeklere uymadığının altı çizilmekte ve bu tutumdan vazgeçilmesi yönünde telkinde bulunulmaktadır. Ülkemiz aleyhine asılsız iddialara dair tezlerimiz, bu konularda "tarafsız" davranan ülkelerin makamlarıyla yapılan ikili görüşmelerde de dile getirilmekte ve radikal çevrelerin girişimlerine karşı müteyakkız olmaları istenmektedir.

Üçüncü ülke temsilcilerine, kendilerinden Türkiye-Ermenistan normalleşme sürecini yapıcı bir şekilde desteklemelerini ve sözkonusu çabaları sekteye uğratabilecek adımlardan imtina etmelerini beklediğimiz her vesileyle iletilmektedir. Tarihe önyargılarla yaklaşan parlamento

kararları ile siyasi açıklamalardan kaçınılmasının, bölgedeki barış çabaları açısından özellikle önem taşıdığı mesajı verilmektedir.

Ülkemizin 1915 olaylarına yaklaşımını şekillendiren temel unsurlar hakkaniyet, özgüven ve açıklıktır. 10 Nisan 2005 tarihinde Sayın Cumhurbaşkanımızın Başbakanlığı döneminde Ermenistan Cumhurbaşkanına gönderdiği mektuptaki Ortak Tarih Komisyonu önerimiz halen geçerlidir. Tarihin tarafsız bir şekilde incelenebilmesi için önyargısız, adil ve kapsamlı bir yaklaşım benimsenmesi gerekmektedir. Ülkemiz, bu anlamda üstüne düşeni yapmış ve yapmaya devam etmektedir.

Son yıllarda Yunanistan, sözde Pontus ve Küçük Asya soykırımı iddialarının uluslararası kamuoyunda ve siyasi düzlemde gündeme getirilmesi çabalarını yoğunlaştırmıştır. Bu asılsız iddiaların dillendirildiği ülkeler nezdinde girişimlerimiz sürdürülmektedir. Ayrıca, mesnetsiz "Pontus" iddialarının yıldönümü bahanesiyle Yunanistan'da 19 Mayıs 2023 tarihinde düzenlenen bazı etkinlikler ve Yunanistan resmi makamlarınca yapılan açıklamalar hakkında Bakanlığımızca bir açıklama yayımlanarak, İstiklal Savaşımızın başlangıcını temsil eden bu özel günün tarihi gerçekleri çarpıtan açıklamalarla hedef alınmasını beyhude bir çaba olarak gördüğümüz belirtilmiş, Yunanistan'a provokatif söylem ve eylemlerini devam ettirmek yerine, barış ve işbirliği ortamını mümkün kılacak bir vizyon benimsemesi tavsiyesinde bulunulmuştur.

Sözkonusu asılsız soykırım iddialarıyla mücadelede tarihi, hukuki ve siyasi alanda yürütülmekte olan çalışmalarımızın yanısıra, kamu diplomasisi, parlamenter diplomasi, sosyal medya alanlarında da etkin çalışmalar yapılmaktadır.

Ülkemiz ayrıca, eğitim, araştırma ve anma etkinlikleri vasıtasıyla Holokost konusunda toplumları bilinçlendirerek benzer bir olayın tekrarının engellenmesi amacıyla kurulan ve 2008 yılından bu yana gözlemci ülke olduğu Uluslararası Holokost Anma İttifakı (International Holocaust Remembrance Alliance-IHRA) adlı hükümetlerarası kuruluşun çalışmalarının takibini 2023 yılında da sürdürmüştür.

IX. ENERJİ VE ÇEVRE

Enerji Alanında Yürütülen Faaliyetler

Enerji ve çoktaraflı ulaştırma konularında; ülkemizin çıkarlarının korunması, etkinliğinin ve görünürlüğünün artırılması, uluslararası ve bölgesel teşkilatlarla ilişkilerinin geliştirilmesi ve bilimsel çalışmalara katılımının sağlanması faaliyetleri 2023 yılında da sürdürülmüştür. Bu alanlarda tertiplenen uluslararası etkinlik, seminer, forum, konferans, kongre, tören, fuar, açılış, zirve ve toplantılara Bakanlığımızı temsilen katılım sağlanmış, ülkemizin profiline ve politikalarına dair sunumlar yapılmış, ayrıca diğer Bakanlıklarımızca temsil edildiğimiz toplantılar ile heyetlerarası görüşmelere refakat edilmiştir. Ülkemizin enerji ve çoktaraflı ulaştırma stratejisini ve bu konulardaki diplomasisini ilgili kurumlarla eşgüdüm içinde yürütmek ve geliştirmek amacıyla, yurtiçinde yapılan hazırlık çalışmalarına ve eşgüdüm toplantılarına iştirak edilmiştir. Sözkonusu alanlardaki protokollerin/sözleşmelerin müzakere edilmesine ve imza süreçlerinin takip edilmesine katkı sağlanmıştır.

Kayda değer gelişmeler bağlamında, Rusya'yla işbirliği halinde yürütülen Akkuyu Nükleer Santral Projesi kapsamında ilk nükleer yakıt 27 Nisan 2023 tarihinde sahaya getirilmiştir. Santralin 2024 yılı son çeyreğinde elektrik üretimine başlaması hedeflenmektedir. Ülkemizde

kurulması öngörülen ikinci ve üçüncü nükleer santraller konusunda çeşitli ülkelerle görüşmelerin sürmesi sağlanmıştır.

Ülkemizin enerji güvenliğinin tahkimi, ayrıca Avrupa'nın enerji güvenliğine katkıda bulunma çalışmalarımız kapsamında 2023 yılı içerisinde BOTAŞ; Bulgaristan, Macaristan ve Romanya'daki muadil şirketlerle doğalgaz tedarik anlaşmaları imzalamıştır.

Sayın Cumhurbaşkanımızın Körfez ziyareti kapsamında Suudi Arabistan ile 17 Temmuz 2023 tarihinde "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Suudi Arabistan Krallığı Hükümeti Arasında Enerji Alanında Mutabakat Zaptı"; Birleşik Arap Emirlikleri ile 19 Temmuz 2023 tarihinde "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşik Arap Emirlikleri Hükümeti Arasında Enerji ve Doğal Kaynaklar Alanında Stratejik Ortaklık Çerçeve Anlaşması" imzalanması da 2023 yılı bakımından enerji alanında kayda değer gelişmeleri teşkil etmiştir.

Çevre Konularında Yürütülen Faaliyetler

Küresel ölçekte etkileri gittikçe artan çevre sorunları, salt bir "çevre" meselesi olmanın ötesine geçerek; son dönemde ekonomi, kalkınma, ticaret, tarım, su, enerji ve ulaştırma gibi çok boyutlu veçheleri olan bir konu haline gelmiş ve uluslararası gündemin üst sıralarında yerini almıştır.

Çevre, iklim değişikliği ve sınıraşan sular hususlarında; ülkemizin ikili, bölgesel ve çoktaraflı platformlarda çıkarlarının korunmasına, etkinliğinin ve görünürlüğünün artırılmasına, uluslararası teşkilatlarla ilişkilerinin geliştirilmesine yönelik faaliyetler icra edilmiştir. Bu alanlarda gerçekleştirilen uluslararası etkinliklere Bakanlığımızı temsilen ve diğer Bakanlıklarımıza refakaten katılım sağlanmış olup, ülkemizin çıkarları doğrultusunda konuşmalar, müdahaleler, müzakereler ve eşgüdüm yapılmıştır. İkili ve çoktaraflı anlaşma ve sözleşmelerin müzakere edilmesi ve imza süreçlerinin takibinde katkı sağlanmıştır. Ayrıca, ülkemizin iklim değişikliği stratejisi ile diplomasisini icracı kurumlarımızla eşgüdüm içerisinde yürütmek ve geliştirmek üzere, yurtiçinde yapılan hazırlık çalışmaları ile toplantılara iştirak edilmiştir.

Sayın Cumhurbaşkanımızın Refikaları Sayın Emine Erdoğan Hanımefendi'nin himayelerinde başlatılarak Bakanlığımızın girişimleriyle BM Genel Kurulu'nda 105 ülkenin eş sunuculuğunda alınan kararla uluslararası boyuta taşınan Sıfır Atık Hareketi kapsamında 2023 yılında 30 Mart "Uluslararası Sıfır Atık Günü" olarak ilk defa icra edilmiştir. Sıfır atık felsefesinin yaygınlaştırılmasını hedefleyen ve 2022 yılında Sayın Hanımefendi ve BM Genel Sekreteri'nin ilk imzalarını attığı "Küresel Sıfır Atık İyi Niyet Beyanı" internet sitesi üzerinden 2023 yılında bireysel imzaya açılmıştır. Yerel ve ulusal sıfır atık girişimlerinin teşvik edilmesi amacıyla 3 yıl süreyle hizmet etmek üzere oluşturulan "Yüksek Düzeyli Şahsiyetler Danışma Kurulu"nun ilk toplantısı ise İstanbul'da evsahipliğimizde başarıyla gerçekleştirilmiştir.

Sıfır Atık hareketinin uluslararası boyuta taşınmasının yanısıra, 2024 yılı Ocak ayında düzenlenecek Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli (IPCC) 60. Oturumuna evsahipliğimiz, 2026 yılında gerçekleştirilecek BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (BMİDÇS) 31. Taraflar Konferansına (COP 31) evsahipliği adaylığımız, Barselona Sözleşmesi Akdeniz Eylem Planı kapsamında iklim değişikliğine dair ülkemizin evsahipliğinde kurulması kararlaştırılan Bölgesel Faaliyet Merkezi, ülkemizin çevre sorunlarıyla ve iklim değişikliğiyle mücadeleye yönelik somut çabalarını ve aynı zamanda uluslararası görünürlük sağlayacak fırsatları teşkil etmektedir.

Sayın Cumhurbaşkanımız, 30 Kasım-12 Aralık 2023 tarihlerinde Birleşik Arap Emirlikleri başkanlığında Dubai'de düzenlenen BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi 28. Taraflar Konferansı'nın (COP28) 1-2 Aralık tarihlerinde düzenlenen Dünya İklim Eylemi Zirvesi'nin ilk gününe katılmıştır. Paris Anlaşması'nın hedeflerine ulaşılmasındaki müşterek ilerlemeye dair ilk küresel değerlendirme, COP 28'de yapılmıştır. Sayın Cumhurbaşkanımız bu çerçevede yaptığı ulusal beyanda, dünyamızın, koronavirüs salgını ve Ukrayna-Rusya savaşının ardından şimdi de Gazze'deki katliamların acı sonuçlarıyla karşı karşıya bulunduğunu; ülkemizin, tüm bu krizlerde barışın yanında olup adalet ve hakkaniyet temelinde çözüm için çalıştığını; iklim değişikliğine de bu perspektiften yaklaştığımızı, iklim finansmanı kaynaklarına ve teknoloji transferi imkanlarına daha adil şekilde erişebilmemizin önem arz ettiğini; 6 Şubat'ta yaşadığımız deprem felaketine rağmen, ekonomideki ve iklim değişikliğiyle mücadeledeki hedeflerimizden kopmadığımızı ifade ederek, ülkemizin 2053 yılı net sıfır emisyon hedefine, yenilenebilir enerji alanındaki adımlarımıza, Sıfır Atık, Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli (IPCC) 60. Oturumuna evsahipliğimize ve COP31 evsahipliği adaylığımıza değinmiştir.

İklim değişikliğinin etkisiyle sınıraşan su kaynaklarının üzerinde giderek daha fazla baskı hissettiğimiz bu dönemde, sınırlı miktardaki su kaynaklarımızdan sınıraşanların "hakça" ve "adil" kullanımında komşu kıyıdaş ülkelerle diyaloğumuzun ve işbirliğimizin akılcı ve bilimsel temelde ve ülkemiz çıkarları gözetilerek artırılması yolundaki çabalarımız sürdürülmektedir.

Bu çerçevede, Irak'la oluşturulan ve ilk toplantısı 2023 Kasım ayında gerçekleştirilen Ortak Daimi Komite vasıtasıyla su konusunun iki ülke arasında kurumsallaşmış ve süreklilik arzeden bir düzlemde ele alınması öngörülmektedir. İran'la da su konusunda teknik düzeyde işbirliğimizi geliştirmeye yönelik çalışmalarımız son temaslarla ivme kazanmıştır.

1.2. İKİLİ DIŞ İLİŞKİLER

I. KUZEY AMERİKA, LATİN AMERİKA VE KARAYİPLER BÖLGESİ

Kuzey Amerika

ABD: Bölgemizde ve uluslararası alanda yaşanan gelişmelerin de etkisiyle ABD'yle mevcut diyaloğumuz genişleyen bir çerçevede yürütülmüştür. Ticari ve ekonomik ilişkilerde yakalanan olumlu ivme artarak devam etmiş, bu bağlamda ikili ticaret hacmi rekor seviyelere ulaşmış ve ticari dengeler ülkemiz lehine gelişmiştir.

Sayın Cumhurbaşkanımız ile ABD Başkanı Biden'ın üzerinde mutabık kaldıkları Türkiye-ABD Stratejik Mekanizması 2022 Nisan ayında hayata geçirilmiştir. Mekanizma kapsamında, 2023 sonu itibarıyla ikisi Bakan seviyesinde, üçü Bakan Yardımcısı seviyesinde olmak üzere toplam beş istişare gerçekleştirilmiştir.

Sayın Cumhurbaşkanımız, Vilnius'ta gerçekleştirilen NATO Liderler Zirvesi marjında Başkan Biden ile 11 Temmuz 2023 tarihinde biraraya gelmişlerdir. Sayın Cumhurbaşkanımız ayrıca, 14 Aralık 2023 tarihinde ABD Başkanı Biden ile bir telefon görüşmesi gerçekleştirmişlerdir. Görüşmede, İsrail'in Gazze başta olmak üzere Filistin topraklarına yönelik saldırıları, Türkiye-ABD ikili ilişkileri, F-16 konusu, İsveç'in NATO'ya üyelik süreci ile küresel ve bölgesel meseleler ele alınmıştır.

Öte yandan, ABD Dışişleri Bakanı Blinken 19-20 Şubat, 6 Kasım 2023 ve 6 Ocak 2024 tarihlerinde ülkemizi ziyaret etmiştir. Sayın Bakanımız, İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT) ve Arap

Ligi'nin (AL) 11 Kasım 2023 tarihli Olağanüstü Ortak Zirvesi tarafından Gazze'deki savaşın durdurulması ve kalıcı barışın sağlanması için görevlendirilen Temas Grubu'yla birlikte 8 Aralık 2023 tarihinde Vaşington'a bir ziyaret gerçekleştirmiştir. Sayın Bakanımız ayrıca, Bakan Blinken ile yıl boyunca çok sayıda ikili görüşme ve telefon görüşmesi yapmıştır.

Buna rağmen, ABD, ulusal güvenliğimizi doğrudan ilgilendiren PKK/YPG/PYD, FETÖ ve S-400 tedarikimizle bağlantılı yaptırımlar gibi meselelerde sergilediği olumsuz tutumunu yıl boyunca devam ettirmiş, bu sorunların çözümüne yönelik somut adımlar atmaktan imtina etmiştir.

F-16 tedarik ve modernizasyon talebimiz bağlamında ABD'li muhataplarımızla gerçekleştirilen temaslarda talebimizin herhangi bir koşul veya sınırlama olmaksızın en kısa sürede onaylanması yönündeki beklentimiz aktarılmıştır. ABD Yönetimi'nin F-16 talebimize desteğini en üst düzeyde ve açıkça ortaya koymuş olması olumlu bir gelişme teşkil etmekle birlikte, Kongre kaynaklı engelleme teşebbüsleri yıl boyunca sürmüştür.

Önümüzdeki süreçte, Türkiye-ABD Stratejik Mekanizması'ndan da istifadeyle, ABD'yle aramızdaki sorunların diyalog ve diplomasi yoluyla çözüme kavuşturulmasına, ortak çıkarlarımızın bulunduğu alanlarda ise işbirliğimizin geliştirilmesine yönelik çalışmalarımız devam edecektir.

Kanada: Kanada'yla siyasi, askeri, ekonomik ve ticari alanlardaki işbirliğimizin geliştirilmesine yönelik ortak çalışmalar 2023 yılı boyunca devam etmiş, bu kapsamda Kanada makamlarıyla üst düzey temaslar sürdürülmüştür. Öte yandan, Kanada'nın ülkemize yönelik askeri malzeme ve hizmet ihracatında uyguladığı kısıtlamalar 2023 yılında da devam etmiştir. Sözkonusu kısıtlamaların tamamen kaldırılması yönünde çaba sarf edilmektedir. *(Kanada Dışişleri Bakanlığı, mezkur ihracat kısıtlamalarının kaldırılacağına dair bildirimi 29 Ocak 2024 tarihinde internet sitesinde yayınlamıştır.)*

Latin Amerika ve Karayipler

Ülkemizin 1998 yılında başlattığı Latin Amerika ve Karayipler Açılım Politikası başarılı bir şekilde sürdürülmekte, 18 Büyükelçiliğimizin ve bir Başkonsolosluğumuzun yanısıra TİKA, Yunus Emre Enstitüsü, Türkiye Maarif Vakfı başta olmak üzere çok çeşitli kurum ve kuruluşlarımızın bölgedeki faaliyetleri devam etmektedir.

Bölgeye yönelik ticaretimiz her geçen gün artmaktadır. 2002 yılında bölgeyle ticaretimiz 950 milyon Dolar iken (ihracatımız 310 milyon Dolar, ithalatımız 640 milyon Dolar), 2023 yılında toplam ticaret hacmi 13,9 milyar Dolar'a ulaşmıştır. (İhracatımız 5,3 milyar Dolar, ithalatımız 8,6 milyar Dolar) Türk Hava Yolları halihazırda 7 bölge ülkesinde 8 noktaya (Havana, Panama City, Sao Paulo, Bogota, Buenos Aires, Karakas, Cancun, Meksika Şehri) uçuş gerçekleştirmekte olup, önümüzdeki dönemde sefer sayılarının artırılmasına yönelik olarak bölge ülkelerinden kayda değer bir talep mevcuttur.

Altyapı, enerji ve turizm yatırımlarımız bölgede takdir görmektedir. Savunma sanayi ürünlerimize yönelik ilgi artışı sözkonusudur. 2023 yılı bilhassa iç güvenlik ve asayiş konularında savunma ürünlerine ihtiyaç duyan ülkelerde ülkemiz firmalarının diğer rakiplerini geride bıraktığı bir yıl olmuştur.

Bakanlığımız ile diğer kurum ve kuruluşlarımızın Latin Amerika'daki mevkidaşlarıyla-muadilleriyle temasları yıl boyunca devam etmiştir. Sayın Cumhurbaşkanımızın Göreve Başlama Törenine Venezuela Cumhurbaşkanı Nicolas Maduro, Küba Başbakanı Manuel Marrero Cruz ve Nikaragua Dışişleri Bakanı Denis Moncada iştirak etmiştir. 2023 yılında ayrıca 4 ülke (Arjantin, Kosta Rika, Panama ve Venezuela) Dışişleri Bakanı ikili görüşmeler için ülkemizi ziyaret etmiştir.

II. GÜNEY, BATI, ORTA VE KUZEY AVRUPA ÜLKELERİ

Güney ve Batı Avrupa

Güney ve Batı Avrupa ülkeleriyle ikili ilişkilerimizin siyasi boyutunun yanısıra, başta ekonomik/ticari ve kültürel alanlar olmak üzere geniş bir yelpazede çok yönlü olarak geliştirilmesi ve derinleştirilmesine dönük çabalarımız sürdürülmüştür. Bu kapsamda, Güney ve Batı Avrupa ülkeleriyle 2023 yılında üst düzey temas ve ziyaretler gerçekleştirilmiş, ikili ilişkilerimizin perçinlemesine, bölgesel/uluslararası konulardaki görüş alışverişimizin korunmasına gayret edilmiştir.

Belçika: 2023 yılında NATO müttefikimiz ve öndegelen ticaret ortağımız Belçika ile ülkemiz arasındaki diplomatik ilişkilerin kuruluşunun 185. yıldönümü Belçika ile ortak düzenlenen etkinliklerle idrak edilmiştir.

AB Dönem Başkanlığını Ocak 2024'te devralacak Belçika ile üst düzey temaslara ağırlık verilmiştir.

Sayın Bakanımız, 22 Eylül 2023 tarihinde 78. BM Genel Kurulu çerçevesinde Belçika Dışişleri, Dış Ticaret ve Federal Kültürel Kurumlar Bakanı Hadja Lahbib'le bir görüşme gerçekleştirmiştir.

Bakan Yardımcımız ve AB Başkanı Büyükelçi Sayın Mehmet Kemal Bozay ile Belçika Dışişleri Bakanlığı İkili İşler Genel Müdürü (Bakan Yardımcısı seviyesindedir) Büyükelçi Jeroen Cooreman başkanlığında 13 Kasım 2023'te Brüksel'de düzenlenen siyasi istişarelerde, ikili ilişkilerimizin yanısıra Türkiye-AB ilişkileri ve güncel uluslararası konular hakkında görüş alışverişinde bulunulmuştur.

Birleşik Krallık (BK): Stratejik Ortaklık seviyesinde ilerleyen ve ticaret fazlası verdiğimiz az sayıdaki Avrupa ülkesinden biri olan müttefikimiz Birleşik Krallık ile üst düzey diyaloğumuz 2023 yılında da olumlu bir seyir izlemiştir.

Sayın Cumhurbaşkanımız, Başbakan Rishi Sunak'la 7 Şubat, 28 Mayıs, 7 Temmuz ve 16 Ekim 2023 tarihlerinde telefon görüşmeleri gerçekleştirmişlerdir.

Sayın Cumhurbaşkanımız ayrıca, Başbakan Sunak'la 11 Temmuz 2023 tarihinde NATO Liderler Zirvesi marjında Vilnius'ta görüşmüşlerdir.

Edinburg Dükü Prens Edward, Uluslararası Edinburg Dükü Gençlik Ödülü programı kapsamında 24-28 Eylül 2023 tarihlerinde ülkemizi ziyaret etmiş ve Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından kabul edilmiştir.

Sayın Bakanımız, dönemin BK Dışişleri Bakanı James Cleverly ile 21 Haziran 2023 tarihinde Ukrayna İyileştirme Konferansı vesilesiyle ziyaret ettiği Londra'da görüşme gerçekleştirmiş; Bakan Cleverly ayrıca, 13-14 Eylül 2023 ve 20-21 Ekim 2023 tarihlerinde ülkemizi ziyaret etmiştir.

Sayın Bakanımız, dönemin Dışişleri Bakanı Cleverly ile 9 Ekim 2023 tarihinde telefon görüşmesi gerçekleştirmiştir.

Sayın Bakanımız, İİT/ Arap Ligi Temas Grubu kapsamında Filistin-İsrail meselesini ele almak üzere 22 Kasım 2023 tarihinde Londra'ya gerçekleştirdiği ziyaret vesilesiyle Dışişleri Bakanı David Cameron ile görüşmüştür.

Sayın Bakanımız son olarak, 28 Kasım 2023 tarihinde NATO Dışişleri Bakanları Toplantısı marjında Dışişleri Bakanı Cameron ile Brüksel'de ikili görüşme gerçekleştirmiştir.

Bakan Yardımcımız ve AB Başkanı Büyükelçi Sayın Mehmet Kemal Bozay'ın BK Dışişleri Bakanlığı'nda Avrupa'dan sorumlu Devlet Bakanı Leo Docherty ile 9 Mart, 20 Temmuz (telekonferans yöntemiyle) ve 16 Kasım 2023 tarihlerinde yaptığı görüşmelerde ikili ilişkilerimiz ve bölgesel meseleler ele alınmıştır.

Bakan Yardımcımız Büyükelçi Sayın Burak Akçapar, BK Dışişleri Bakanlığı'nda Siyasi Direktör Christian Turner ile 19 Haziran 2023 tarihinde Ankara'da, 18 Eylül 2023 tarihinde ise BM Genel Kurulu marjında New York'ta görüşmüştür. Bahsekonu görüşmelerde bölgesel meseleler ele alınmıştır.

Fransa: NATO müttefikimiz ve önemli ticaret ortağımız Fransa'yla enerji, ekonomi ve savunma sanayi gibi alanlarda kayda değer ortaklığımız bulunmaktadır. Cumhurbaşkanları arasında ilişkileri pozitif gündem temelinde ilerletme yönündeki karşılıklı irade kapsamında, üst düzey diyalog 2023 yılında da devam ettirilmiş; bu çerçevede gerçekleştirilen temas ve ziyaretlerle ikili ve bölgesel istişareler ilişkilerimizde ilerleme kaydedilmesinde itici güç olmuştur.

Sayın Cumhurbaşkanımız, Cumhurbaşkanı Macron'la ülkemizde meydana gelen depremler çerçevesinde iki kez telefon/telekonferans yoluyla, 11 Temmuz 2023 tarihinde NATO Vilnius Zirvesi kapsamında ise yüzyüze görüşmüşlerdir. Cumhurbaşkanı Macron'la 9-10 Eylül tarihlerinde Yeni Delhi'de G20 Liderler Zirvesi ve 1 Aralık'ta Dubai'de COP28 marjında da görüşen Sayın Cumhurbaşkanımız, Cumhurbaşkanı Macron'la 13 Ekim 2023 tarihinde telefon görüşmesi gerçekleştirmişlerdir.

Sayın Bakanımız, Ukrayna İyileştirme Konferansı marjında Londra'da Fransa Avrupa ve Dışişleri Bakanı Catherine Colonna'yla 21 Haziran 2023 tarihinde biraraya gelmiş, 17 Ağustos 2023 tarihinde ve 17 Kasım 2023 tarihinde bölgesel konularda telefonla görüşmüştür.

İİT ve Arap Ligi heyetiyle birlikte Fransa'yı ziyaret eden Sayın Bakanımız, 22 Kasım'da Cumhurbaşkanı Macron tarafından kabul edilmiş ve Dışişleri Bakanı Colonna ile de biraraya gelmiştir.

Türkiye-Fransa Siyasi İstişareleri Bakan Yardımcımız ve AB Başkanı Büyükelçi Sayın Mehmet Kemal Bozay ile Fransa Dışişleri Bakanlığı Genel Sekreteri Anne-Marie Descôtes başkanlığında 4 Nisan 2023 tarihinde Ankara'da düzenlenmiştir. Bakan Yardımcımız ve AB

Başkanı Büyükelçi Sayın Mehmet Kemal Bozay, ayrıca 28-29 Ağustos 2023 tarihlerinde Slovenya'da düzenlenen Bled Forumu marjında Fransa Avrupa ve Dışişleri Bakanlığı nezdinde Avrupa'dan sorumlu Devlet Sekreteri Laurence Boone'la görüşmüştür.

Bakan Yardımcımız Büyükelçi Sayın Burak Akçapar, Fransa Dışişleri Bakanlığı Siyasi ve Güvenlik İşleri Genel Müdürü Frédéric Mondolini ile 9 Haziran 2023 tarihinde İstanbul'da düzenlenen XXL İstinye Toplantısı kapsamında, 22 Eylül 2023 tarihinde ise BM Genel Kurulu marjında New York'ta görüşmüştür. Bahsekonu görüşmelerde bölgesel meseleler ele alınmıştır. Bakan Yardımcımız Büyükelçi Sayın Ahmet Yıldız, 9 Kasım 2023 tarihinde Paris'te düzenlenen Gazze'deki Siviller için Uluslararası İnsani Konferans'a katılmış, 6 Aralık 2023 tarihinde de keza Fransa'nın evsahipliğinde çevrimiçi düzenlenen Gazze'deki Sivil Nüfus için İnsani Yardım Konferansı'na katılmıştır.

İrlanda: Dönemin Dışişleri Bakanı Sayın Mevlüt Çavuşoğlu, 10 Şubat 2023 tarihinde Başbakan Yardımcısı, Dışişleri ve Savunma Bakanı Micheal Martin ile bir telefon görüşmesi gerçekleştirmiştir.

Sayın Bakanımız, Bakan Martin ile 17 Eylül 2023 tarihinde BM Genel Kurulu marjında New York'ta biraraya gelmiş, ayrıca 27 Kasım 2023 tarihinde Akdeniz İçin Birlik 8. Bölgesel Forumu marjında Barselona'da görüşmüştür. Görüşmelerde Filistin-İsrail meselesi başta olmak üzere bölgesel ve ikili gelişmeler hakkında fikir alışverişinde bulunulmuştur.

İtalya: Stratejik ortaklık seviyesinde olan Türkiye-İtalya ilişkileri, NATO müttefikliği ve Akdenizlilik ortak paydasında geleneksel olarak olumlu seyretmekte, İtalya önde gelen ticari ortaklarımız arasında bulunmaktadır.

Sayın Cumhurbaşkanımız Başbakan Meloni ile 11 Temmuz 2023 tarihinde Vilnius'ta düzenlenen NATO Devlet ve Hükümet Başkanları Zirvesi'nde ve 19 Eylül 2023 tarihinde New York'ta gerçekleştirilen 78. BM Genel Kurulu çerçevesinde biraraya gelmiş, 15 Kasım 2023 tarihinde Filistin-İsrail ihtilafı konusunda bir telefon görüşmesi gerçekleştirmiş ve 1 Aralık 2023 tarihinde Dubai'de düzenlenen COP28 Dünya İklim Eylemi Zirvesi marjında görüşmüşlerdir.

Sayın Cumhurbaşkanımızın Başbakan Meloni'yle New York'taki görüşmelerinde düzensiz göçle mücadele konusunda işbirliğimizi güçlendirmek için ortak mekanizma kurulmasına yönelik vardıkları mutakabat doğrultusunda, İtalya Dışişleri Bakanlığı Genel Sekreteri Büyükelçi Riccardo Guariglia ve ilgili kurum yetkililerinden müteşekkil bir heyet, ilgili kurumlarımızla biraraya gelmek üzere 17-18 Ekim 2023 tarihlerinde Ankara'yı ziyaret etmiş, Büyükelçi Guariglia bu vesileyle Bakan Yardımcımız ve AB Başkanı Büyükelçi Sayın Mehmet Kemal Bozay ve Bakan Yardımcımız Büyükelçi Sayın Ahmet Yıldız tarafından kabul edilmiştir.

Sayın Bakanımız, İtalya Başbakan Yardımcısı ve Dışişleri ve Uluslararası İşbirliği Bakanı Antonio Tajani ile 14 Haziran 2023 tarihinde Milano'da gerçekleştirilen dönemin Başbakan Berlusconi'nin cenaze töreninde, 21 Haziran 2023 tarihinde Londra'da düzenlenen Ukrayna İyileştirme Konferansı marjında ve 23 Temmuz 2023 tarihinde Uluslararası Kalkınma ve Göç Konulu Roma Konferansında görüşmüştür. Sayın Bakanımız ayrıca, Bakan Tajani ile 8 Ağustos 2023 tarihinde bir telefon görüşmesi gerçekleştirmiş, 19 Eylül 2023 tarihinde New York'ta gerçekleştirilen 78. BM Genel Kurulu çerçevesinde biraraya gelmiş; bilahare 10 Ekim 2023

tarihinde bir telefon görüşmesi gerçekleştirmiştir. Sayın Bakanımız, Bakan Tajani ile son olarak 27 Kasım'da Barselona'da Akdeniz için Birlik 8. Küresel Forumu marjında görüşmüştür.

İspanya: İspanya, ikili ilişkilerimizin pozitif gündem üzerinden devam ettiği, AB üyeliğimizi destekleyen, önemli bir ticaret ortağımız ve Avrupalı müttefiklerimizdendir. İspanya'nın 1 Temmuz 2023 tarihi itibarıyla AB Konseyi Dönem Başkanlığı'nı devralmasıyla üst düzey temaslarımız hız kazanmıştır.

Sayın Cumhurbaşkanımız, 12 Temmuz 2023 tarihinde NATO Liderler Zirvesi marjında Vilnius'ta Hükümet Başkanı Pedro Sanchez'le, ikili ve bölgesel gelişmelerin ele alındığı bir görüşme gerçekleştirmişlerdir.

Keza, Sayın Cumhurbaşkanımız, Hükümet Başkanı Sanchez ile 15 Şubat, 28 Eylül ve 27 Kasım 2023'te telefon görüşmeleri gerçekleştirmişlerdir.

Dönemin Dışişleri Bakanı Sayın Mevlüt Çavuşoğlu, İspanya Dışişleri Bakanı José Manuel Albares'le 2 Mart 2023 tarihinde G20 Dışişleri Bakanları Toplantısı marjında Yeni Delhi'de biraraya gelmiştir.

Sayın Bakanımız, Dışişleri Bakanı Albares ile; 21 Eylül 2023 tarihinde BM 78. Genel Kurulu marjında New York'ta yüzyüze, 8 Ekim 2023 tarihinde telefonla, 27 Kasım 2023 tarihinde Akdeniz için Birlik 8. Bölgesel Forumu'na katılmak üzere ziyaret ettiği Barselona'da ikili bir görüşme gerçekleştirmiş; bilahare İslam İşbirliği Teşkilatı Temas Grubu kapsamında Filistin-İsrail meselesini ele almak üzere bir kez daha görüşmüştür.

Türkiye-İspanya istişareleri Bakan Yardımcımız ve AB Başkanı Büyükelçi Sayın Mehmet Kemal Bozay ile İspanya Dışişleri, AB ve İşbirliği Bakanlığı Devlet Sekreteri Pascual Navarro başkanlığında 23 Haziran 2023 tarihinde Madrid'de düzenlenmiştir. İstişarelerde Türkiye-AB ilişkileri ve ikili ilişkilerin yanısıra bölgesel meseleler ele alınmıştır.

Malta: Ülkemiz ile Malta arasında siyasi bir sorun bulunmamaktadır. Ülkemizin Malta'da ikinci en büyük yatırımcı olması, Malta'nın AB üyeliğimizi desteklemesi işbirliğimizi perçinleyen unsurlardır.

Sayın Cumhurbaşkanımız ile Malta Cumhurbaşkanı George Vella arasında depremlerin ardından 19 Şubat 2023 tarihinde telefon görüşmesi gerçekleşmiştir.

Malta Dışişleri, Avrupa İşleri ve Ticaret Bakanı Ian Borg'un 3 Haziran 2023 tarihinde Sayın Cumhurbaşkanımızın Göreve Başlama Töreni vesilesiyle gerçekleştirdiği Ankara ziyaretinde Sayın Bakanımız, adıgeçenle görüşmüştür.

Bakan Yardımcımız ve AB Başkanı Büyükelçi Sayın Mehmet Kemal Bozay ile Daimi Sekreter Cutajar arasında 16 Ekim 2023 tarihinde ikili siyasi istişareler düzenlenmiştir.

Portekiz: Türkiye-Portekiz siyasi ilişkileri olumlu bir seyir izlemektedir. NATO üyeliği, Akdenizli kimliği ve iki ülkenin Avrupa'nın iki ucunda yer alması gibi ortak paydaların, ikili ilişkilerimize olumlu yansımaları olmaktadır. İşbirliğimizin bir diğer önemli platformu ise, Portekiz'in eski sömürgelerinden oluşan 9 üye ile ülkemiz dahil 32 Ortak Gözlemci ülkenin yer aldığı Portekizce Konuşulan Ülkeler Topluluğu'dur.

Sayın Cumhurbaşkanımız, Cumhurbaşkanı Marcelo Rebelo De Sousa ile Şubat ayında ülkemizde meydana gelen depremler bağlamında bir telefon görüşmesi gerçekleştirmişlerdir.

Dönemin Dışişleri Bakanı Sayın Mevlüt Çavuşoğlu, Türkiye-Portekiz Ortak Ekonomi ve Ticaret Komitesi (ETOK/JETCO) toplantısı vesilesiyle 30 Ocak 2023 tarihinde Ankara'yı ziyaret eden Portekiz Dışişleri Bakanı João Gomes Cravinho ile ikili bir görüşmede bulunmuştur.

Sayın Bakanımız, Bakan Cravinho ile 16 Ekim 2023 tarihinde bir telefon görüşmesi gerçekleştirmiştir.

Vatikan: Papa Fransuva'nın Kudüs'ün statüsü, Filistin-İsrail ihtilafı ve Gazze'deki insani trajedi konularında sergilediği duyarlılık ülkemiz ile Vatikan arasındaki ilişkileri ve diyaloğu müspet yönde etkilemiştir. Bu çerçevede, Sayın Cumhurbaşkanımız ile Papa Fransuva 26 Ekim 2023 tarihinde Gazze konusunda bir telefon görüşmesi gerçekleştirmişlerdir.

Orta ve Kuzey Avrupa

Kapsamlı ve çok boyutlu ilişkilere sahip olduğumuz Orta ve Kuzey Avrupa ülkeleriyle ikili ilişkilerimizin her alanda geliştirilmesine yönelik çalışmalar sürmektedir. Bu çerçevede, 2023 yılında üst düzeyli temas ve ziyaretler ekonomik ve ticari işbirliği konularımız öncelenmek suretiyle yoğunluk kazanmıştır.

Almanya, Avusturya, Hollanda ve İsviçre ile ikili ilişkilerimiz 2023 senesinde yoğun bir seyir izlemiş ve bu amaçla çok sayıda karşılıklı ziyaret ve temas gerçekleştirilmiştir. Bu çerçevede 2023 yılında, en büyük ticaret ortaklarımızdan olan ve 3 milyonu aşkın Türk toplumunu barındıran Almanya, en büyük yatırım ortağımız Hollanda, kayda değer sayıda vatandaşımızın yaşadığı Avusturya ve İsviçre ile ortak çıkar ve anlayış temelinde ekonomik ve ticari ilişkilerimiz başta olmak üzere çok boyutlu ve kapsamlı işbirliğimiz gelişim kaydetmiştir.

Almanya Federal Cumhuriyeti (AFC): Sayın Cumhurbaşkanımız, AFC Şansölyesi ile NATO Vilnius Zirvesi marjında 11 Temmuz 2023 tarihinde Vilnius'ta ve G20 Liderler Zirvesi marjında 9 Eylül 2023 tarihinde Yeni Delhi'de görüşmüştür.

Sayın Cumhurbaşkanımız, 17 Kasım 2023 tarihinde AFC'ye gerçekleştirdikleri çalışma ziyareti kapsamında, AFC Cumhurbaşkanı Frank-Walter Steinmeier ve Şansölye Olaf Scholz ile biraraya gelmiştir.

Sayın Bakanımız; Alman mevkidaşıyla Ukrayna İyileştirme Konferansı marjında 21 Haziran 2023 tarihinde Londra'da, 17 Eylül 2023 tarihinde BM Genel Kurulu marjında New York'ta, 14 Ekim 2023 tarihinde Kahire'de, 2 Kasım 2023 tarihinde AB'ye üye ve aday ülkelerden temsilcilerin katılımıyla düzenlenen Bakanlar Konferansı çerçevesinde Berlin'de ve 28 Kasım 2023 tarihinde NATO Dışişleri Bakanları Toplantısı marjında Brüksel NATO Karargahı'nda görüşmüştür.

AFC Dışişleri Bakanı ile İçişleri ve Yurt Bakanı, 21 Şubat 2023 tarihinde deprem bölgesini (Kahramanmaraş ve Gaziantep) ziyaret etmişlerdir.

AFC Federal Meclis Başkan Yardımcısı 12-14 Nisan 2023 tarihleri arasında ülkemizi (İstanbul, Gaziantep, Kilis ve Hatay) ziyaret etmiştir.

Cumhurbaşkanlığı Dış Politika ve Güvenlik Başdanışmanı Büyükelçi Sayın Akif Çağatay Kılıç, 27 Eylül 2023 tarihinde KRV Eyalet Meclisi 1. Başkan Yardımcısı ve Türkiye-Almanya Dostluk Grubu Başkanı Rainer Schmeltzer'ın başkanlığındaki heyetle Ankara'da görüşmüştür.

Bakan Yardımcımız ve AB Başkanı Büyükelçi Sayın Mehmet Kemal Bozay ile AFC Dışişleri Bakanlığı Devlet Sekreteri Büyükelçi Thomas Bagger arasında 12 Ekim 2023 tarihinde Ankara'da Türkiye-Almanya siyasi istişareleri gerçekleştirilmiştir.

Avusturya: Sayın Bakanımız 14 Nisan 2023 tarihinde Viyana'ya bir ziyaret gerçekleştirmiştir.

Sayın Bakanımız Ukrayna İyileştirme Konferansı marjında 21 Haziran 2023 tarihinde Avusturya Dışişleri Bakanı Alexander Schallenberg'le Londra'da görüşmüştür.

Avusturya Şansölyesi 10 Ekim 2023 tarihinde Ankara'ya resmi bir ziyaret gerçekleştirmiştir.

Hollanda: Sayın Cumhurbaşkanımız, Hollanda Başbakanı ile NATO Vilnius Zirvesi marjında 12 Temmuz 2023 tarihinde Vilnius'ta görüşmüştür.

Sayın Bakanımız, Hollandalı mevkidaşıyla BM Genel Kurulu marjında 18 Eylül 2023 tarihinde New York'ta ve Akdeniz İçin Birlik 8. Bölgesel Forumu marjında 27 Kasım 2023 tarihinde Barselona'da görüşmüştür.

Bakan Yardımcımız ve AB Başkanı Büyükelçi Sayın Mehmet Kemal Bozay ile Hollanda Dışişleri Bakanlığı Avrupa İşbirliği Genel Direktörü Anita van den Ende arasında 31 Ağustos 2023 tarihinde Ankara'da Türkiye-Hollanda Siyasi İstişareleri gerçekleştirilmiştir.

İsviçre: Sayın Bakanımız, BM Genel Kurulu marjında 20 Eylül 2023 tarihinde İsviçre Dışişleri Bakanı Ignazio Cassis ile New York'ta görüşmüştür.

Vişegrad, Baltıklar ve İskandinavya

Vişegrad, Baltık ve Nordik ülkeleriyle ilişkilerimizin güçlendirilmesi ve çeşitlendirilmesi amacıyla karşılıklı ziyaretler ve temaslar 2023 yılında da yoğun bir şekilde devam etmiştir. İkili ticaret hacmimizin artırılması, savunma sanayi alanındaki işbirliğimizin geliştirilmesi ve ülkemizi ziyaret eden turist sayısında artış kaydedilmesi dahil olmak üzere ikili ilişkilerde olumlu neticeler elde edilmiştir

Çekya: Sayın Cumhurbaşkanımız, 14 Temmuz 2023 tarihinde Çekya Cumhurbaşkanı ile telefon görüşmesi gerçekleştirmiştir.

Sayın Bakanımız, 20 Haziran ve 6 Kasım 2023 tarihlerinde Çekya Dışişleri Bakanı ile telefon görüşmeleri yapmıştır.

Slovakya: Sayın Bakanımız, Slovakya Dışişleri ve Avrupa İşleri Bakanı ile 22 Mayıs 2023 tarihinde telefon görüşmesi gerçekleştirmiştir.

Sayın Bakanımız, 21 Eylül 2023 tarihinde Slovakya Dışişleri ve Avrupa İşleri Bakanı ile 78. BM Genel Kurulu marjında New York'ta görüşmüştür.

Macaristan: Sayın Cumhurbaşkanımız, Macaristan Başbakanı ile Türk Devletleri Teşkilatı Zirvesi marjında 16 Mart 2023 tarihinde Ankara'da, 2 Kasım 2023 tarihinde Astana'da görüşmüştür.

Sayın Cumhurbaşkanımız, Macaristan Devleti'nin Kuruluş Günü kutlamaları ve Macaristan'ın evsahipliğinde gerçekleştirilen Dünya Atletizm Şampiyonası kapsamındaki etkinlikler vesilesiyle 20 Ağustos 2023 tarihinde, Türkiye-Macaristan VI. YDSK Toplantısı vesilesiyle 18 Aralık 2023 tarihinde Macaristan'ı ziyaret etmiştir. Macaristan Cumhurbaşkanı, 29-31 Mart 2023 tarihlerinde ülkemizi ziyaret etmiştir.

Macaristan Başbakanı, Sayın Cumhurbaşkanımızın 3 Haziran 2023 tarihinde düzenlenen Göreve Başlama Törenine iştirak etmiştir.

Dönemin Dışişleri Bakanı Sayın Mevlüt Çavuşoğlu 31 Ocak 2023 tarihinde Macaristan'ı, Macaristan Dışişleri ve Dış Ticaret Bakanı, 27 Şubat 2023 tarihinde ülkemizi ziyaret etmiştir.

Sayın Bakanımız 28 Temmuz 2023 tarihinde Macaristan'ı ziyaret etmiş, ayrıca 22 Eylül 2023 tarihinde Macar karşıtı ile 78. BM Genel Kurulu marjında New York'ta, 3 Kasım 2023 tarihinde Türk Devletleri Teşkilatı Zirvesi marjında Astana'da ikili görüşmeler gerçekleştirmiştir.

Macaristan Avrupa Birliği Bakanı, 4 Aralık 2023 tarihinde ülkemizi ziyaret etmiştir.

Polonya: Sayın Cumhurbaşkanımız, Polonya Cumhurbaşkanı ile 78. BM Genel Kurulu marjında 18 Eylül 2023 tarihinde New York'ta görüşmüştür.

Sayın Bakanımız, Polonya Dışişleri Bakanı ile 6 Eylül 2023 tarihinde telefon görüşmesi gerçekleştirmiştir.

Estonya: Sayın Cumhurbaşkanımız, Estonya Başbakanı ile NATO Zirvesi marjında 11 Temmuz 2023 tarihinde Vilnius'ta görüşmüştür.

Sayın Bakanımız, 1 Şubat 2023 tarihinde Estonya'yı ziyaret etmiş, ayrıca Estonya Dışişleri Bakanı ile NATO Dışişleri Bakanları Toplantısı marjında 28 Kasım 2023 tarihinde Brüksel'de görüşmüştür.

Estonya Parlamentosu Dışişleri Komisyonu Başkanı, 30 Ekim 2023 tarihinde ülkemizi ziyaret etmiştir.

Letonya: Sayın Bakanımız, Letonya Dışişleri Bakanı ile 78. BM Genel Kurulu marjında 21 Eylül 2023 tarihinde New York'ta görüşmüştür.

Letonya Parlamentosu Dışişleri Komisyonu Başkanı, 30 Ekim 2023 tarihinde ülkemizi ziyaret etmiştir.

Litvanya: Litvanya Cumhurbaşkanı, 10 Mart 2023 tarihinde ülkemizi ziyaret etmiştir.

Bakan Yardımcımız ve AB Başkanı Büyükelçi Sayın Mehmet Kemal Bozay siyasi istişareler vesilesiyle 25 Eylül 2023 tarihinde Litvanya'yı ziyaret etmiştir.

Litvanya Parlamentosu Dışişleri Komisyonu Başkanı, 30 Ekim 2023 tarihinde ülkemizi ziyaret etmiştir.

Danimarka: Sayın Bakanımız, Danimarka Dışişleri Bakanı ile Ukrayna İyileştirme Konferansı marjında 21 Haziran 2023 tarihinde Londra'da görüşmüştür.

Danimarka Kalkınma İşbirliği ve Küresel İklim Politikası Bakanı, 1-3 Mart 2023 tarihlerinde ülkemizi ziyaret etmiştir.

Danimarka Dışişleri Bakanı 27 Ekim 2023 tarihinde, Göç ve Entegrasyon Bakanı ise 7-9 Kasım 2023 tarihlerinde ülkemizi ziyaret etmiştir.

Danimarka Parlamentosu Avrupa İşleri Komitesi heyeti 19-23 Kasım 2023 tarihlerinde ülkemizi ziyaret etmiştir.

Finlandiya: Finlandiya Cumhurbaşkanı, 16-17 Mart 2023 tarihlerinde ülkemizi ziyaret etmiştir.

Sayın Bakanımız, Finlandiya Cumhurbaşkanı'na ülkemizi ziyareti sırasında eşlik eden Finlandiya Dışişleri Bakanı ile 17 Mart 2023 tarihinde Ankara'da görüşmüştür.

Sayın Bakanımız, Finlandiya Dışişleri Bakanı ile 12 Temmuz 2023 tarihinde NATO Zirvesi marjında Vilnius'ta, 21 Eylül 2023 tarihinde 78. BM Genel Kurulu marjında düzenlenen Arabuluculuk Dostlar Grubu toplantısı vesilesiyle New York'ta biraraya gelmiştir.

İsveç: Sayın Cumhurbaşkanımız, İsveç Başbakanı ve NATO Genel Sekreteri ile NATO Zirvesi marjında 10 Temmuz 2023 tarihinde Vilnius'ta üçlü görüşme yapmıştır.

Sayın Bakanımız, İsveç Dışişleri Bakanı ile 78. BM Genel Kurulu marjında 21 Eylül 2023 tarihinde New York'ta görüşmüştür.

Sayın Bakanımız, İsveç Dışişleri Bakanı ile NATO Dışişleri Bakanları Toplantısı marjında 28 Kasım 2023 tarihinde Brüksel'de görüşmüştür.

Norveç: Sayın Bakanımız, Norveç Dışişleri Bakanı ile ASEAN Dışişleri Bakanları Toplantısı marjında 14 Temmuz 2023 tarihinde Cakarta'da, NATO Dışişleri Bakanları Toplantısı marjında 28 Kasım 2023 tarihinde Brüksel'de görüşmüştür.

Sayın Bakanımız, İslam İşbirliği Teşkilatı ve Arap Ligi Temas Grubu'nun Gazze'deki savaşın sona erdirilmesi ve kalıcı barışın sağlanmasına yönelik çalışmaları çerçevesinde 15 Aralık 2023 tarihinde Oslo'yu ziyaret etmiştir.

Genel Müdür düzeyinde Türkiye-Norveç siyasi istişareleri 29 Kasım 2023 tarihinde Ankara'da gerçekleştirilmiştir.

İzlanda: Sayın Bakanımız, İzlanda Dışişleri Bakanı ile NATO Dışişleri Bakanları Toplantısı marjında 5 Nisan 2023 tarihinde Brüksel'de görüşmüştür.

III. BALKAN ÜLKELERİ

Bir Balkan ülkesi olarak, bölgeye tarihsel, kültürel ve beşeri bağlarla güçlü şekilde bağlı olan Türkiye, stratejik önemi haiz Balkanlar'da barış ve istikrarın tesisine ve korunmasına büyük önem atfetmektedir. Ülkemizin bölgedeki mevcut sorunların çözümüne katkıda bulunmaya odaklanan yaklaşımı işbirliği ve diyalog ilkelerine dayanmaktadır. Balkan ülkeleriyle ilişkilerimizi iyi komşuluk, dostluk ve bazı bölge ülkeleriyle müttefiklik temelinde tanımlamak mümkündür.

Balkanlar'daki soydaşlarımız ve ülkemizde yaşayan Balkan kökenli vatandaşlarımız, halklar arasındaki ilişkileri güçlendirmekte, ilişkilerin daha da geliştirilmesi bakımından bir köprü vazifesi görmektedir. Gerek soydaşlarımız gerek ülkemizdeki Balkan kökenli vatandaşlarımız bölgeye yönelik politikamızın tesisinde de önemli role sahiptir. Bu çerçevede temel hedefimiz, bölgedeki güvenlik ortamını tehdit etme potansiyeli barındıran etnik, dini, toplumsal ve siyasi gerginliklerin önlenmesine katkıda bulunmaktadır.

Balkanlarla sahip olduğumuz son derece güçlü insani ilişkilerimiz çerçevesinde soydaşlarımızın huzur ve refahına yönelik çabalarımız devam etmektedir. Bu bağlamda ülkemiz, Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı, Türkiye Maarif Vakfı, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, Yunus Emre Enstitüsü, Diyanet İşleri Başkanlığı gibi kuruluşlarla soydaşlarımıza faydalı hizmetler sunmakta, bahsekonu hizmetlerden soydaşlarımızın yaşadığı ülkelerin vatandaşları da yararlanmaktadır.

Ülkemizin kültür ve eğitim alanında yürüttüğü çalışmalar, beşeri ilişkilerin derinleşmesine ve uzun vadeli bir barış ortamının inşasına hizmet etmektedir.

Ülkemizin Balkanlarda gerçekleştirdiği ekonomik ve ticari projeler ve yatırımlar, bölgede kalkınma ve ekonomik entegrasyonu desteklemektedir. Özellikle enerji, bağlantısallık ve altyapı alanındaki işbirlikleri bölge genelinde refah seviyesinin artmasına katkı sağlamaktadır. Bu çerçevede, başlıca projeyi halen yapımına devam edilen Belgrad-Saraybosna Otoyolu Projesi oluşturmaktadır.

Ülkemiz bölgedeki tüm aktörlerle dini veya etnik kökene bakmaksızın yapıcı ve açık diyalog kanallarına sahip ender ülkelerden biri olma konumundan istifadeyle bölgede aktif ve kapsayıcı politikasını sürdürmekte, bölgesel sahiplenme ilkesi temelinde Balkanlarda barış ve istikrarın muhafazası için ikili, bölgesel ve çoktaraflı platformlarda aktif çaba göstermektedir.

Bölgesel sahiplenme anlayışıyla ülkemizin girişimiyle hayata geçirilen Türkiye-Bosna-Hersek-Sırbistan ve Türkiye-Bosna-Hersek-Hırvatistan üçlü danışma mekanizmaları Balkanlarda kalıcı barış ve istikrarın tesisine hizmet etmektedir.

Ülkemiz bölgesel işbirliğine yönelik güçlü desteği temelinde, 13 Balkan ülkesini biraraya getiren tek platform niteliğini haiz Güneydoğu Avrupa İşbirliği Süreci (GDAÜ) bağlamında aktif konumuna devam etmekte, GDAÜ'nün operasyonel kolu olan Bölgesel İşbirliği Konseyi'nin (BİK) faaliyetlerine etkin şekilde iştirak etmekte ve desteklemektedir. GDAÜ, kendine has ve Balkan ülkelerinin tümünün yer aldığı kapsayıcı yapısıyla, bölgesel işbirliği bakımından başlıca platformlardan biri olma özelliğini sürdürmektedir.

Ülkemizin GDAÜ 2020-2021 Dönem Başkanlığı sırasında onaylanan Güneydoğu Avrupa 2030 Stratejisi, 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin bölgede uygulanmasını amaçlamakta ve

AB'nin 6 "Batı Balkan" ülkesini önceleyen tutumunun aksine ülkemiz dahil bölgenin tümüne odaklanmaktadır. Bu yönüyle, tüm bölgeyi kapsayan projeleri içeren Güneydoğu Avrupa 2030 Stratejisi'ne ülkemizce önem atfedilmekte ve ülkemizin aktif katılımıyla etkin bir şekilde uygulanmasının desteklenmesi bölgede daha dengeli politikalar izlenmesine katkı sağlamaktadır.

Ülkemiz, Bosna-Hersek'te (B-H) savaşı sonlandıran Dayton Barış Anlaşması'nın sivil yönlerinin uygulanmasından sorumlu olan Yüksek Temsilcilik Ofisinin siyasi yönlendirmesinin yapıldığı Barışı Uygulama Konseyi Yönlendirme Kurulunda (BUK YK) İslam İşbirliği Teşkilatı üyelerini temsilen yer almaktadır. Ülkemiz, BUK YK'nın Siyasi Direktörler düzeyinde yılda iki kez, Büyükelçiler düzeyinde ayda iki defa düzenlenen toplantılarına iştirak etmekte, toplantılarda B-H'nin birlik, toprak bütünlüğü ve egemenliğinin muhafazasına yönelik aktif tutum izlemektedir.

Arnavutluk: Türkiye-Arnavutluk Siyasi İstişareleri, 24 Ekim 2023 tarihinde Bakan Yardımcıları seviyesinde Ankara'da yapılmıştır. 2023 yılı, ülkemiz ile Arnavutluk arasındaki diplomatik ilişkilerin tesisinin 100. Yıldönümüdür. Anılan yıldönümü hem ülkemizde hem Arnavutluk'ta düzenlenen çeşitli etkinliklerle kutlanmıştır. 15 Aralık 2023 tarihinde Bakanlığımız ve Arnavutluk Avrupa ve Dışişleri Bakanlığı tarafından ortak bir açıklama yayımlanmıştır.

Bulgaristan: Dönemin Dışişleri Bakanı Sayın Mevlüt Çavuşoğlu, Ramazan-ı Şerif vesilesiyle soydaş ve vatandaşlarımızla biraraya gelmek üzere 12 Nisan 2023 tarihinde Bulgaristan'ı ziyaret etmiştir.

Bulgaristan Başbakan Yardımcısı ve Dışişleri Bakanı Mariya Gabriel ilk yurtdışı ikili resmi ziyaretini 22 Ağustos 2023 tarihinde ülkemize gerçekleştirmiştir. Görüşmede, ekonomiden ulaştırmaya, enerjiden savunma sanayine, kültürden eğitime ikili gündemimizdeki konular ile bölgesel ve uluslararası meseleler ele alınmıştır.

Bulgaristan'daki soydaş Hak ve Özgürlükler Hareketi'nin (HÖH) o dönemki Genel Başkanı Mustafa Karadayı 1-2 Ağustos 2023 tarihlerinde Sayın Bakanımızla görüşmek üzere ülkemizi ziyaret etmiştir.

Bulgaristan İçişleri Bakanı Kalin Stoyanov ve Başsavcı Vekili Borislav Sarafov 9-10 Ekim 2023 tarihlerinde ülkemizi ziyaret etmişlerdir.

Bosna-Hersek (B-H): Ülkemizde Şubat ayında yaşanan depremler sonrası B-H Dışişleri Bakanı Elmedin Konakoviç 15 Şubat 2023, B-H Devlet Başkanlığı Konseyi (DBK) üyesi Jelko Komşiç 17 Şubat 2023, DBK üyeleri ise 24 Şubat 2023 tarihinde ülkemize ziyaret gerçekleştirmişlerdir. Bakan Konakoviç ayrıca, 16 Kasım 2023 tarihinde ülkemize resmi bir ziyaret düzenlemiş olup anılan ziyaret çerçevesinde Sayın Bakanımızla bir görüşme gerçekleştirmiştir. B-H DBK üyeleri, 3 Haziran 2023 tarihinde düzenlenen Sayın Cumhurbaşkanımızın Göreve Başlama Törenine katılmıştır. Ülkemiz ile B-H arasındaki Siyasi İstişareler, 6 Kasım 2023 tarihinde Bakan Yardımcıları seviyesinde Ankara'da gerçekleştirilmiştir.

Hırvatistan: Ülkemiz ile Hırvatistan arasındaki Siyasi ve Balkan İstişareleri, 8 Kasım 2023 tarihinde Genel Müdür düzeyinde Ankara'da gerçekleştirilmiştir. Bakan Yardımcımız ve AB Başkanı Büyükelçi Sayın Mehmet Kemal Bozay, Hırvatistan'ın Dubrovnik kentinde

düzenlenen Dubrovnik Forumu'na katılmak üzere 7-8 Temmuz 2023 tarihlerinde Hırvatistan'a bir ziyaret gerçekleştirmiştir.

Kosova: Sayın Cumhurbaşkanımız, Kosova Başbakanı Albin Kurti'yi 3 Şubat 2023 tarihinde İstanbul'da kabul etmişlerdir. Sözkonusu görüşmede ikili ilişkilerimizin yanısıra bölgesel gelişmeler ele alınmıştır. Cumhurbaşkanı Vjosa Osmani-Sadriu, 3 Haziran 2023 tarihinde düzenlenen Sayın Cumhurbaşkanımızın Göreve Başlama Törenine katılmıştır. Cumhurbaşkanı Osmani-Sadriu ayrıca, 8 Aralık 2023 tarihinde TRT World Forum'a katılmak üzere ülkemize gelişi vesilesiyle Sayın Cumhurbaşkanımızla İstanbul'da ikili bir görüşme gerçekleştirmiştir.

Dönemin Dışişleri Bakanı Sayın Mevlüt Çavuşoğlu Kosova Demokratik Türk Partisi Genel Başkanı ve Kosova Bölgesel Kalkınma Bakanı Fikrim Damka ile 11 Mayıs 2023'te Antalya'da görüşmüştür. Sayın Bakanımız ile Bakan Damka, 6 Eylül 2023 tarihinde Ankara'da bir görüşme gerçekleştirmişlerdir. Bakan Yardımcımız ve AB Başkanı Büyükelçi Sayın Mehmet Kemal Bozay 13-15 Ağustos 2023 tarihleri arasında Priştine'yi ziyaret etmiş, Cumhurbaşkanı Osmani-Sadriu ve Başbakan Kurti başta olmak üzere çeşitli resmi temaslarda bulunmuştur.

Karadağ: Karadağ Cumhurbaşkanı Yakov Milatoviç, Sayın Cumhurbaşkanımızın 3 Haziran 2023 tarihindeki Göreve Başlama Törenine iştirak etmiştir.

Ayrıca, Sayın Bakanımız, GDAÜ Devlet ve Hükümet Başkanları Zirvesi'ne katılmak üzere 26-27 Haziran 2023 tarihlerinde Podgoritsa'yı ziyareti kapsamında dönemin Başbakanı ve Dışişleri Bakan Vekili Dritan Abazoviç'le Karadağ Türk Ticaret Odası'nın açılışını gerçekleştirmiş, Cumhurbaşkanı Milatoviç ve dönemin Başbakan Yardımcısı Ervin İbrahimoviç'le ikili görüşmeler yapmıştır.

Kuzey Makedonya: Cumhurbaşkanı Stevo Pendarovski, 3 Haziran 2023 tarihinde düzenlenen Sayın Cumhurbaşkanımızın Göreve Başlama Törenine katılmıştır. Ülkemizde Şubat ayında yaşanan depremler sonrası 20 Şubat 2023 tarihinde Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT) Dönem Başkanı Kuzey Makedonya Dışişleri Bakanı Bujar Osmani, AGİT Genel Sekreteri Helga Schmid ile beraber ülkemizi ziyaret etmiş, dönemin Dışişleri Bakanı Sayın Mevlüt Çavuşoğlu ile Ankara'da görüşmüştür. 15-16 Haziran 2023 tarihlerinde Kuzey Makedonya'nın Struga şehrinde düzenlenen Üçüncü Prespa Diyalog Forumu'na Sayın Bakanımızı temsilen İkili Siyasi İşler Genel Müdürü iştirak etmiştir.

Romanya: Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreteri Sayın Seyfullah Hacımüftüoğlu Romanya Cumhurbaşkanı Milli Güvenlik Danışmanı Ion Oprişor ile görüşmek üzere 30 Ağustos-2 Eylül 2023 tarihlerinde Romanya'yı ziyaret etmiştir.

Romanya Savunma Bakanı Angel Tilvar Milli Savunma Bakanı Sayın Yaşar Güler'in davetine icabetle 6 Ekim 2023 tarihinde ülkemizi ziyaret etmiştir. Sözkonusu ziyaret vesilesiyle "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Romanya Arasında Askeri Çerçeve Anlaşması" imzalanmıştır.

Sırbistan: Sırbistan Başbakan Birinci Yardımcısı ve Dışişleri Bakanı İvitsa Daçiç, Sayın Cumhurbaşkanımızın 3 Haziran 2023 tarihindeki Göreve Başlama Törenine iştirak etmiştir.

Bakan Yardımcımız ve AB Başkanı Büyükelçi Sayın Mehmet Kemal Bozay 9-12 Ağustos 2023 tarihleri arasında Belgrad'ı ziyaret etmiş, Cumhurbaşkanı Vuçiç ve Dışişleri Bakanlığı Devlet Sekreteri Goran Aleksiç başta olmak üzere çeşitli resmi temaslarda bulunmuştur.

Slovenya: Bakan Yardımcımız ve AB Başkanı Büyükelçi Sayın Mehmet Kemal Bozay Slovenya'nın Bled şehrinde düzenlenen 18. Bled Stratejik Forumu'na katılmak üzere 28-29 Ağustos 2023 tarihlerinde Slovenya'ya bir ziyaret gerçekleştirmiştir.

Bölgesel İşbirlikleri

Ülkemizce bölge ülkelerinin tümünü biraraya getiren yegâne bölgesel girişim olan Güneydoğu Avrupa İşbirliği Süreci (GDAÜ) ve GDAÜ'nün operasyonel kolu konumundaki Bölgesel İşbirliği Konseyi'nin (BİK) faaliyetleri etkin bir şekilde desteklenmektedir.

Sayın Bakanımız, Karadağ Dönem Başkanlığı'nda 27 Haziran 2023 tarihinde Podgoritsa'da düzenlenen GDAÜ Devlet ve Hükümet Başkanları Zirvesi'ne Sayın Cumhurbaşkanımızı temsilen katılmak üzere 26-27 Haziran 2023 tarihlerinde Karadağ'a bir ziyaret gerçekleştirmiştir.

Karadağ Dönem Başkanlığı tarafından 5 Haziran 2023 tarihinde düzenlenen GDAÜ Dışişleri Bakanları Toplantısı'na ülkemizi temsilen İkili Siyasi İşler Genel Müdürü iştirak etmiştir.

29 Mart, 17 Mayıs, 4 Haziran ve 26 Ekim 2023 tarihlerinde düzenlenen GDAÜ Siyasi Direktörler Toplantıları ile 7 Mart, 26 Haziran ve 28 Kasım tarihlerinde gerçekleştirilen Güneydoğu Avrupa 2030 Stratejisi'nin uygulanmasına ilişkin İzleme Komitesi Toplantılarına çeşitli düzeylerde iştirak edilmiştir.

Karadağ'ın ardından, 1 Temmuz 2023'te GDAÜ Dönem Başkanlığını Kuzey Makedonya devralmıştır. BM 78. Genel Kurulu marjında 21 Eylül 2023 tarihinde Kuzey Makedonya Dönem Başkanlığı tarafından New York'ta gerçekleştirilen GDAÜ Dışişleri Bakanları Gayrıresmi Toplantısı'na Sayın Bakanımızı temsilen Bakan Yardımcımız Büyükelçi Sayın Burak Akçapar katılmıştır.

2023 yılı boyunca, Bosna-Hersek Barışı Uygulama Konseyi Yönlendirme Kurulu'nun (BUK-YK) toplantılarına çeşitli düzeylerde aktif katılım sağlanmıştır.

IV. DOĞU AVRUPA, ORTA ASYA VE KAFKASYA CUMHURİYETLERİ

Doğu Avrupa

Rusya Federasyonu (RF): Ukrayna savaşı, Rusya'yla ilişkilerimiz bakımından en önemli sınama olmayı sürdürmüştür. Savaşın neden olduğu olumsuz koşullara rağmen, Rusya'yla ticaret, ekonomi, turizm ve enerji alanlarındaki işbirliğimiz yükselen bir çizgi izlemektedir.

2023 yılında ikili ticaret hacmimiz 56,5 milyar Dolar olarak kaydedilmiştir. 2023 yılında ülkemizi ziyaret eden Rus turist sayısı, bir önceki yıla göre %20,66 artışla 6,3 milyon olarak gerçekleşmiştir.

Rusya'yla siyasi düzeydeki diyaloğumuz en üst seviyede sürdürülmektedir.

Rusya Federasyonu Dışişleri Bakanı Sergey Lavrov, 6-7 Nisan 2023 tarihlerinde Ankara'yı, Sayın Bakanımız 31 Ağustos-1 Eylül 2023 tarihlerinde Moskova'yı ziyaret etmiştir.

Dönemin Dışişleri Bakanı Sayın Mevlüt Çavuşoğlu, Rusya Federasyonu, İran ve Suriye Dışişleri Bakanlarının katılımıyla 10 Mayıs'ta Moskova'da düzenlenen dörtlü toplantıya katılmak üzere 9-10 Mayıs 2023 tarihlerinde Rusya Federasyonu'nu ziyaret etmiştir.

Sayın Bakanımız 31 Ağustos-1 Eylül 2023 tarihlerinde Moskova'ya ziyarette bulunmuştur.

Sayın Cumhurbaşkanımız, 4 Eylül tarihinde Rusya'nın Soçi kentini ziyaret ederek Devlet Başkanı Putin'le biraraya gelmişlerdir.

Ticaret Bakanımız Sayın Ömer Bolat ve Rusya Federasyonu Başbakan Yardımcısı Aleksandr Novak Eş-Başkanlıklarında 25 Kasım 2023 tarihinde Ankara'da Türk-Rus Ekonomi ve Ticari İşbirliğine Dair Hükümetlerarası Karma Komisyonu (KEK) Toplantısı düzenlenmiş, toplantı sonunda KEK Protokolü imzalanmıştır.

Ukrayna: Rusya'nın 24 Şubat 2022'de Ukrayna'ya saldırmasıyla başlayan savaş, Ukrayna ile ikili ilişkilerimizin gündemini 2023 yılında da belirlemeye devam etmiştir. Ukrayna'nın 2023 Haziran ayında başlayan karşı taarruzu umut edilen başarıyı getirmemiş ve yılsonu itibarıyla cephede çıkmaza girildiği açıkça ifade edilir olmuştur.

Savaşın maliyetini gitgide daha çok hisseden Ukrayna'ya ülkemiz tarafından sağlanan kapsamlı yardımlar yıl boyunca devam etmiş; savunma sanayi başta olmak üzere farklı alanlarda işbirliğimiz derinleşmiştir. Savaşa rağmen ikili ticaret hacmimiz 7 Milyar Dolar'a yaklaşmış olup, 2022 yılında imzalanan Serbest Ticaret Anlaşması'nın güncellenmesine ilişkin müzakereler yıl boyunca devam etmiştir.

Ülkemiz savaşın başlamasının hemen akabinde Ukraynalı yetim çocukları ve refakatçilerini ağırlamayı kabul etmiştir. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımızın himaye ve koordinasyonu altında 2023 yıl sonu itibarıyla yaklaşık 1.900 Ukrayna vatandaşı Antalya ve Ankara'da misafir edilmiştir.

Savaş nedeniyle ikili ziyaretlerdeki ivme azalsa da, karşılıklı temaslar yıl boyunca yoğun biçimde devam etmiştir. Sayın Cumhurbaşkanımız, Ukrayna Cumhurbaşkanı Zelenskiy ile sekiz kez telefonda görüşmüş; ayrıca, Cumhurbaşkanı Zelenskiy 7 Temmuz'da İstanbul'a ziyaret gerçekleştirmiştir. Sayın Bakanımız 21-22 Haziran tarihlerinde Londra'da düzenlenen Ukrayna İyileştirme Konferansı'na katılarak Ukrayna'nın yeniden inşasına olan desteğimizi yinelemiş ve Ukraynalı muhatabıyla ilk görüşmesini gerçekleştirmiştir. Sayın Bakanımız ayrıca, 25 Ağustos 2023 tarihinde Kiev'e ilk resmi ziyaretini gerçekleştirmiştir.

Cumhurbaşkanı Başdanışmanı Büyükelçi Sayın Akif Çağatay Kılıç, Zelenskiy'nin 10 maddelik Barış Planı çerçevesinde 24 Haziran'da Kopenhag, 5 Ağustos'ta Cidde, 28 Ekim'de Malta'da düzenlenen Ulusal Güvenlik Danışmanları Toplantılarına katılmıştır.

Ukrayna tahılının ihraç edilememesinin ciddi boyutlara taşıdığı küresel gıda krizinin engellenmesi amacıyla, ülkemizin BM ile birlikte hayata geçirdiği Karadeniz Tahıl Girişimi 17 Temmuz'da taleplerinin yerine getirilmediği gerekçesiyle RF tarafından sonlandırılmıştır.

Girişim kapsamında yaklaşık 33 milyon ton tahıl ve gıda maddesinin dünya pazarlarına ulaştırılması sağlanmıştır. Ukrayna, RF'nin Girişim'den çekilmesi üzerine kendi tahılını ihraç etmek için Karadeniz'de Romanya ve Bulgaristan karasularından geçen bir deniz koridorunu hayata geçirmiştir.

Kırım Tatarları, Ukrayna ile ikili ilişkilerimizin önemli bir boyutunu teşkil etmeye devam etmektedir. Kırım'ın yasadışı ilhakının kınanması ve ilhaktan doğan durumlara daha etkin karşılık verilmesi amacıyla 2021 yılında Ukrayna öncülüğünde yeni bir uluslararası istişare ve eşgüdüm platformu olarak kurulan Kırım Platformu çerçevesinde, 2023 yılında yapılan liderler ve parlamento başkanları zirvelerine ülkemizce katılım sağlanmıştır.

Belarus: Belarus'la karşılıklı yarar ve saygı temelinde dostane ilişkilerimiz olumlu seyrini korumaktadır. İkili ticaret hacmimiz 2023 yılında 1,93 milyar Dolar'a ulaşmıştır.

Belarus Dışişleri Bakanı Sergei Aleinik 7-8 Kasım 2023 tarihlerinde ülkemizi ziyaret etmiştir. Dışişleri Bakanı Aleinik ziyareti çerçevesinde Sayın Bakanımızla temaslarda bulunmuş, ziyaret çerçevesinde 8 Kasım 2023 tarihinde Dışişleri Bakanı Aleinik ile Tarım ve Orman Bakanımız Sayın İbrahim Yumaklı Eş-Başkanlıklarında Türkiye-Belarus 11. Dönem Karma Ekonomik Komisyonu Toplantısı düzenlenmiştir.

Moldova: RF'nin Ukrayna'yı işgalinden çok etkilenen ülkelerden birisi olan Moldova ile siyasi ilişkilerimiz, ikili ve çoktaraflı platformlarda olumlu bir seyir izlemeye devam etmiştir. Ülkemiz tarafından stratejik ortağımız Moldova'ya sağlanan kalkınma yardımları ve insani yardımlar Ukrayna savaşı sonrasında da sürmüş olup, önümüzdeki dönemde özellikle sınır güvenliği alanında teknik destek sağlanması gündemdedir.

Moldova Meclis Başkanı Igor Grosu, 26 Ocak 2023 tarihinde ülkemize bir ziyaret gerçekleştirmiş ve Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından da kabul edilmiştir. Bakan Yardımcımız Sayın Yasin Ekrem Serim 17 Ekim 2023 tarihinde Moldova Destek Platformu 4. Bakanlar Konferansı'na katılmış ve Başbakan Yardımcısı, Dışişleri ve Avrupa ile Entegrasyon Bakanı Nicu Popescu ile görüşmüştür.

2023 yılında ticaret hacmimiz 1 milyar Dolar hedefine ulaşmıştır. Türkiye-Moldova Serbest Ticaret Anlaşması'nın güncellenmesine ilişkin müzakereler ise yıl boyunca devam etmiştir.

Moldova'da yaşayan Gagauzlar bu ülkeyle ilişkilerimizde özel bir bağ oluşturmaktadır. 14 Mayıs 2023 tarihinde ikinci turu düzenlenen başkanlık seçimini Evghenia Gutul kazanmıştır. Yeni GY Başkanı Gutul,15 Eylül 2023 tarihinde ülkemize bir ziyaret gerçekleştirmiş ve Sayın Bakanımız tarafından kabul edilmiştir. Ülkemiz Moldova ve Gagauz Özerk Yeri arasında yapıcı diyalog kanalları kurulmasını teşvik etmektedir.

Orta Asya Cumhuriyetleri

Ortak dil, tarih ve kültür bağlarına sahip olduğumuz, Orta Asya Cumhuriyetleriyle karşılıklı ilişki ve işbirliğimizin her alanda geliştirilmesi temel önceliklerimiz arasında yer almaktadır. Bölgedeki kardeş ülkelerin bir yandan siyasi ve ekonomik bakımdan istikrarlı ve müreffeh olmalarını, diğer yandan uluslararası toplumla bütünleşmelerini desteklemek, Orta Asya bölgesine yönelik politikamızın özünü teşkil etmektedir.

Bu bölge, ekonomik/ticari ilişkilerimiz açısından da önemli bir potansiyel barındırmaktadır. Ülkemiz, Orta Asya'daki ilk beş yatırım ve ticaret ortağından biridir. Bölgede yalnızca inşaat sektöründeki toplam yatırımımız 2000'e yakın proje ile 84 milyar Dolar'a ulaşmış, 2023 yılında bölge ülkeleriyle ticaret hacmimiz %20 artışla 18 milyar Dolar'ı aşmıştır.

Kardeş Orta Asya ülkeleri, 6 Şubat depremi sonrasında yardımımıza ilk koşan ülkeler arasında yer almıştır. Kazakistan ve Özbekistan yeniden imar faaliyetlerine de katkıda bulunmaktadır. Hem devlet kurumlarının hem sivil halkın gösterdiği destek ve dayanışma Türk milletinin hafızasında derin izler bırakmıştır.

Azerbaycan'ın önerisiyle 16 Mart 2023 tarihinde Ankara'da ülkemizle dayanışma göstermek amacıyla ve "Afet-Acil Durum Yönetimi ve İnsani Yardım" temasıyla toplanan Türk Devletleri Teşkilatı (TDT) Olağanüstü Zirvesi geçtiğimiz yılın en önemli etkinliklerinden birisi olmuştur. Zirve'de TDT bünyesinde bir Sivil Koruma Mekanizması kurulması kararlaştırılmış ve merkezi İstanbul'da olacak Türk Yatırım Fonu'nun Kuruluş Anlaşması imzalanmıştır. Zirve, KKTC'nin Cumhurbaşkanı seviyesinde temsil edildiği ilk TDT Zirvesi olması hasebiyle de ayrıca önem arzetmektedir.

Ayrıca, Orta Asya ülkeleriyle daha önceki yıllarda olduğu gibi, uluslararası ve bölgesel teşkilatlarda da dayanışma ve işbirliğimiz sürdürülmüştür.

Türk Devletleri Parlamenter Asamblesi (TÜRKPA) 12. Genel Kurul toplantısı, 27-28 Nisan 2023'te Ankara'da TBMM'nin evsahipliğinde "Daha Adil Bir Dünya İçin Parlamenter Diplomasi: Enerji, Göç, Gıda" temasıyla icra edilmiştir. Genel Kurul'un en önemli kazanımlarından biri; toplantıya misafir olarak katılan Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhuriyet Meclisinin TÜRKPA'ya gözlemci olarak kabul edilmesi olmuştur.

Sayın Cumhurbaşkanımızın 3 Haziran'da 2023 tarihinde gerçekleşen Göreve Başlama Törenine Orta Asya ülkelerinden Kazakistan Cumhurbaşkanı Kasım Cömert Tokayev, Kırgızistan Cumhurbaşkanı Sadır Japarov, Özbekistan Cumhurbaşkanı Şevket Mirziyoyev, Türkmenistan Devlet Başkanı Serdar Berdimuhamedov ve Tacikistan Başbakanı Kohir Rasulzoda iştirak etmiştir.

Türk Devletleri Teşkilatı (TDT) 10. Zirvesi, Kazakistan'ın evsahipliğinde 3 Kasım 2023 tarihinde Astana'da "TURKTIME-Türk Devri" temasıyla gerçekleştirilmiştir. Sayın Cumhurbaşkanımız ve Sayın Bakanımız TDT 10. Zirvesi'ne katılmış, Konsey toplantılarında hitapta bulunmuşlardır.

Bölge ülkeleriyle her alanda ilişkilerimiz pekişmeye devam etmekte; karşılıklı üst düzey ziyaretler, Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyleri, Ortak Stratejik Planlama Grupları, Karma Ekonomik Komisyonlar ve siyasi istişareler gibi mekanizmalar aktif şekilde işletilmektedir.

Kazakistan: Geliştirilmiş Stratejik Ortağımız Kazakistan'la ilişkilerimizin olumlu seyri devam etmektedir.

Dönemin Dışişleri Bakanı Sayın Mevlüt Çavuşoğlu, 3 Nisan 2023 tarihinde Kazakistan Başbakan Yardımcısı ve Dışişleri Bakanı olarak atanan Nurtleu ile 7 Nisan'da bir telefon görüşmesi gerçekleştirmiştir.

Sayın Cumhurbaşkanımız Kazakistan'ın Abay Bölgesi'nde 9 Haziran 2023'te yaşanan orman yangınlarına ilişkin taziye dileklerini iletmek üzere mevkidaşı Tokayev ile telefon görüşmesi gerçekleştirmiş, ayrıca taziye mektubu göndermiştir.

Sayın Bakanımız, Kazakistan Başbakan Yardımcısı ve Dışişleri Bakanı Nurtleu'nun davetlisi olarak 10-11 Eylül 2023 tarihlerinde Kazakistan'a resmi bir ziyaret gerçekleştirmiştir. Ziyaret sırasında Kazakistan Cumhurbaşkanı Tokayev tarafından kabul edilen Sayın Bakanımız, Kazak mevkidaşı ile ikili ve heyetlerarası görüşmeler gerçekleştirmiştir.

3 Kasım'da gerçekleştirilen Türk Devletleri Teşkilatı 10. Zirvesi'ne evsahipliği yapan Kazakistan, Teşkilatın dönem başkanlığını Özbekistan'dan devralmıştır. Astana'da gerçekleştirilen Zirve'ye Sayın Cumhurbaşkanımız ve Sayın Bakanımız iştirak etmiştir.

Kazakistan'la 2022 yılında yaklaşık 8,4 milyar Dolar olan ikili ticaret hacmimiz, 2023 yılında 10,1 milyar Dolar'a yükselmiştir.

Özbekistan: Kapsamlı Stratejik Ortağımız Özbekistan'la ikili ilişkilerimiz 2023 yılı içerisinde gerçekleştirilen karşılıklı ziyaretlerle daha da güçlenmiştir.

Dönemin Dışişleri Bakanı Sayın Mevlüt Çavuşoğlu, Taşkent'te düzenlenen Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (EİT) Dışişleri Bakanları Konseyi toplantısı marjında 24 Ocak 2023'te Özbekistan Cumhurbaşkanı Şevket Mirziyoyev tarafından kabul edilmiş ve Özbekistan Dışişleri Bakan Vekili Bahtiyor Saidov ile ikili görüşme gerçekleştirmiştir.

TBMM Dış İlişkiler Komisyonu Başkanı Sayın Fuat Oktay 13-14 Temmuz 2023 tarihlerinde ilk yurtdışı ziyaretini Özbekistan'a gerçekleştirmiştir. Sayın Oktay, ziyareti sırasında beraberindeki Komisyon üyeleriyle birlikte Özbekistan Ali Meclisi ve Senatosu Başkanlarıyla biraraya gelmiş, ayrıca Cumhurbaşkanı Mirziyoyev tarafından kabul edilmiştir. Sayın Oktay ayrıca, 14 Temmuz 2023'te yapılan Cumhurbaşkanı Yemin Törenine de iştirak etmiştir.

Sayın Cumhurbaşkanımız, 20 Ağustos 2023'te Macaristan ziyareti kapsamında, Özbekistan Cumhurbaşkanı Mirziyoyev ile Budapeşte'de bir görüşme gerçekleştirmiştir.

Özbekistan Dışişleri Bakanı Saidov, Sayın Bakanımızın davetine icabetle, Türkiye-Özbekistan Ortak Stratejik Planlama Grubu (OSPG) III. Toplantısına eş başkanlık etmek üzere 25-27 Eylül 2023 tarihlerinde ülkemizi ziyaret etmiştir. Ziyaret çerçevesinde konuk Bakan, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız ile Sayın TBMM Başkanımız tarafından kabul edilmiştir.

Sayın Cumhurbaşkanımız, Özbekistan'ın evsahipliğinde 8-9 Kasım 2023'te Taşkent'te düzenlenen Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (EİT) 16. Zirvesi'ne katılmıştır. Sayın Cumhurbaşkanımız, Zirve marjında Özbekistan Cumhurbaşkanı Mirziyoyev'le ikili görüşme gerçekleştirmiştir.

Sayın Cumhurbaşkanımız 1-2 Aralık 2023 tarihlerinde Dubai'de düzenlenen Dünya İklim Eylemi Zirvesi'nin ilk gününe katılımı sırasında, Cumhurbaşkanı Mirziyoyev ile ikili görüşme gerçekleştirmiştir.

Özbekistan'la 2023 yılında ikili ticaret hacmimiz 3,1 milyar Dolar olarak gerçekleşmiştir.

Türkmenistan: Türkmenistan'la ilişkilerimiz 2023 yılında gerçekleştirilen üst düzey ziyaretlerle gelişmeye devam etmiştir.

Sayın Bakanımız, Bakanlar Kurulu Başkan Yardımcısı ve Dışişleri Bakanı Raşid Meredov'un davetine icabetle, 10-11 Ekim 2023 tarihinde Türkmenistan'a resmi bir ziyaret gerçekleştirmiş,

ziyaret kapsamında Dışişleri Bakanı Meredov'la başbaşa ve heyetlerarası görüşmüş, ayrıca Devlet Başkanı Serdar Berdimuhamedov tarafından kabul edilmiştir.

2023 yılı içinde, Türkmenistan Halkının Milli Lideri ve Halk Maslahatı Başkanı Sayın Gurbangulu Berdimuhamedov Türk Devletleri Teşkilatı Olağanüstü Zirvesi vesilesiyle 16 Mart 2023'te Devlet Başkanı Sayın Serdar Berdimuhamedov ise 3 Haziran 2023'te Sayın Cumhurbaşkanımızın Göreve Başlama Töreni vesilesiyle ve bilahare 25-26 Ekim 2023 tarihlerinde Sayın Cumhurbaşkanımızın davetlisi olarak resmi ziyaret kapsamında ülkemizi ziyaret etmiştir. Devlet Başkanı Berdimuhamedov'un ülkemize resmi ziyareti vesilesiyle farklı alanlarda 13 anlaşma imzalanmıştır.

Cumhurbaşkanı Yardımcımız Sayın Cevdet Yılmaz, 5-6 Aralık 2023 tarihlerinde Aşkabat'ı ziyaret ederek Devlet Başkanı Serdar Berdimuhamedov ve Türkmenistan Bakanlar Kurulu Başkan Yardımcısı Batır Atdayev ile görüşmelerde bulunmuş, Atdavey ile beraber Eşbaşkanlığını yürüttüğü Ekonomik İşbirliğine Dair Hükümetlerarası Türk-Türkmen Komisyonu (HEK) 7. Dönem Toplantısı'na iştirak etmiş, ayrıca, Türkiye-Türkmenistan İş Forumu'na ve 10. Türk İhraç Ürünleri Fuarı'na katılmıştır.

2022 yılında 2,1 milyar Dolar olan ikili ticaret hacmimiz, 2023 yılında 2,6 milyar Dolar seviyesine yükselmiştir.

Tacikistan: Tacikistan'la ikili ilişkilerimiz 2023 yılında olumlu seyrini korumuştur. Tacikistan Başbakanı Kohir Rasulzoda, Sayın Cumhurbaşkanımızın 3 Haziran 2023'te düzenlenen Göreve Başlama Törenine iştirak etmiştir.

Tacikistan Savunma Bakanı Orgeneral Şerali Mirzo'nun 26 Temmuz 2023'te İstanbul'daki 16. Uluslararası Savunma Sanayii Fuarı'nı (IDEF 2023) ziyareti sırasında, "Tacikistan Cumhuriyeti ile Türkiye Cumhuriyeti Arasında Askeri Mali İşbirliği Anlaşması (AMİBA)" ve "Nakdi Yardım Uygulama Protokolü (NYUP)" imzalanmıştır.

Türkiye-Tacikistan 2. Askeri Diyalog Toplantısı 25-29 Eylül 2023 tarihlerinde Duşanbe'de yapılmıştır.

Dışişleri Bakanlıkları arasında Siyasi İstişareler, Genel Müdürler seviyesinde 18 Aralık 2023 tarihinde Ankara'da düzenlenmiştir.

İkili ilişkilerimizin başlıca unsurlarından biri olan karşılıklı ticaretimiz 2023 yılında 529 milyon Dolar olarak gerçekleşmiştir.

Kırgızistan: Kırgızistan ile 2023 yılında ilişkilerimiz olumlu ivmesini korumuştur.

3 Kasım 2023'te Astana'da gerçekleştirilen Türk Devletleri Teşkilatı 10. Zirvesi marjında Sayın Cumhurbaşkanımız Kırgızistan Cumhurbaşkanı Sadır Caparov'la ve Sayın Bakanımız, Kırgızistan Dışişleri Bakanı Ceenbek Kulubayev'le ikili görüşmeler gerçekleştirmişlerdir.

Türk Devletleri Teşkilatı bünyesinde 4 Ekim 2023'te İstanbul'da düzenlenen çoktaraflı siyasi istişareler marjında ülkemiz ile Kırgızistan arasında ikili siyasi istişareler gerçekleştirilmiştir. Bakan Yardımcımız Büyükelçi Sayın Burak Akçapar ile Kırgızistan Dışişleri Bakan Yardımcısı Aibek Moldogaziyev başkanlığında yapılan sözkonusu istişarelerde, Kırgızistan ile ikili ilişkilerimizin gündemindeki işbirliği konuları ele alınmıştır.

Bakan Yardımcımız Büyükelçi Sayın Burak Akçapar, Kırgız mevkidaşı Aibek Moldogaziyev ile Üsküp'te 30 Kasım – 1 Aralık 2023 tarihlerinde düzenlenen AGİT Dışişleri Bakanları Toplantısı marjında tekrar biraraya gelmiştir.

2022 yılında 1 milyar Dolar'ı aşan Kırgızistan'la ikili ticaret hacmimiz, 2023 yılında 1,6 milyar Dolar'ı geçmiştir.

Kafkasya Cumhuriyetleri

Azerbaycan: Dil, tarih, kültür ortaklığımız ve gönül bağımız bulunan Azerbaycan'la sahip olduğumuz müstesna ilişkilerimiz, "Bir Millet İki Devlet" şiarı temelinde her alanda çok yönlü; siyasi, askeri, savunma, güvenlik, ekonomi, enerji, ulaştırma, tarım, sağlık, eğitim, kültür, teknoloji ve bilim gibi son derece geniş bir alanı kapsamaktadır.

Sayın Cumhurbaşkanlarımız tarafından 15 Haziran 2021 tarihinde imzalanan Şuşa Beyannamesi'yle Azerbaycan'la ilişkilerimizi müttefiklik seviyesine yükseltme irademiz teyid edilmiştir. Kurum ve kuruluşlarımız bu çerçevede, birçok alanda işbirliğimizi artırmak için Şuşa Beyannamesi rehberliğinde çalışmalarını sürdürmektedir.

Azerbaycan'la kardeşlik ilişkilerimizin bir tezahürü olarak çok sayıda karşılıklı üst düzey ziyaretler ve sürekli temaslar, ilişkilerimizde yakaladığımız ivmenin korunmasını sağlamakta ve işbirliğimizin güçlendirilmesi yönündeki siyasi iradeyi teyid etmektedir. Bu çerçevede, 2023 yılında ikili ziyaretlerin yanısıra uluslararası ve çoktaraflı toplantılar ve etkinlikler vesilesiyle Azerbaycanlı üst düzey yetkililerle biraraya gelinmiştir.

6 Şubat 2023 tarihinde yaşanan Kahramanmaraş merkezli depremin ardından Azerbaycan, ülkemize destek ve yardım için tüm imkanlarını seferber etmiş, depremin yaralarını sarmak için kelimenin tam anlamıyla kardeş elini uzatmıştır. Bu çerçevede, Azerbaycan Dışişleri Bakanı Ceyhun Bayramov da 11 Şubat 2023 tarihinde dayanışma göstermek amacıyla ülkemizi ziyaret etmiş, deprem bölgesinde incelemelerde bulunmuştur.

Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev ve eşi Cumhurbaşkanı Birinci Yardımcısı Mehriban Aliyeva, Sayın Cumhurbaşkanımızın Göreve Başlama Törenine iştirak etmek üzere 3- 4 Haziran 2023 tarihlerinde ülkemizi ziyaret etmişlerdir.

Sayın Cumhurbaşkanımız, yeniden Cumhurbaşkanı seçildikten sonra ilk yurtdışı ziyaretini 12 Haziran 2023 tarihinde KKTC'ye yapmış, hemen ardından 13 Haziran 2023 tarihinde Azerbaycan'ı ziyaret etmiştir. Ziyaret vesilesiyle gerçekleştirilen görüşmelerde, ikili ilişkilerimiz tüm boyutlarıyla ele alınmış ve bölgesel gelişmeler hakkında görüş alışverişinde bulunulmuştur.

Sayın Cumhurbaşkanımız ayrıca 25 Eylül 2023 tarihinde Nahçıvan'a da bir ziyaret gerçekleştirmiştir. Sözkonusu ziyaret kapsamında Sayın Cumhurbaşkanımız, Iğdır-Nahçıvan Doğal Gaz Boru Hattı'nın temel atma törenine katılmış ve modernize edilen Nahçıvan Askerî Kompleksi'nin açılışını gerçekleştirmiştir. Ziyaret sırasında ayrıca, "Yenilenebilir Enerji Alanında İşbirliğine Dair Mutabakat Zaptı", "Kahramanmaraş İlinde Konut, İlköğretim Okulu, Anaokulu ve Kültür Merkezi Yapımı ile İlgili İşbirliği Anlaşması" ve "Kars-Nahçıvan Demiryolu Projesine İlişkin Niyet Protokolü" imzalanmıştır.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız, Cumhurbaşkanı Yardımcısı olarak Azerbaycan'a ilk ziyaretini 19-20 Aralık 2023 tarihlerinde gerçekleştirmiştir.

Sayın Bakanımız, Azerbaycan'a ilk ikili ziyaretini 14 Aralık 2023 tarihinde gerçekleştirmiştir. Sayın Bakanımız ayrıca, 5-6 Temmuz 2023 tarihlerinde Bakü'de gerçekleştirilen Bağlantısızlar Hareketi (NAM) Dışişleri Bakanları Toplantısına katılmak üzere, Azerbaycan'ın evsahipliğinde 10 Ekim'de Şuşa'da düzenlenen Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (EİT) 27. Bakanlar Konseyi Toplantısına (BKT) iştirak etmek üzere ve 25 Eylül 2023 tarihinde Sayın Cumhurbaşkanımızın Nahçıvan ziyaretine refakat etmek üzere Azerbaycan'ı ziyaret etmiştir. Azerbaycan Dışişleri Bakanı Ceyhun Bayramov ise 31 Temmuz 2023 tarihinde ülkemize resmi bir ziyaret gerçekleştirmiştir.

Parlamentolararası yakın işbirliği de Azerbaycan'la samimi ilişkilerimizin başka bir göstergesidir. Bu çerçevede, ülkemizdeki seçimlerin ardından TBMM Başkanımız Sayın Numan Kurtulmuş 11-12 Temmuz 2023 tarihlerinde Azerbaycan'ı ziyaret etmiştir. Keza, Azerbaycan Milli Meclis Başkanı Sahibe Gafarova; Ankara'da düzenlenen Türk Devletleri Parlamenter Asamblesi'ne (TÜRKPA) katılmak üzere 27 Nisan 2023 tarihinde, 25-27 Ekim 2023 tarihinde resmi ziyaret vesilesiyle ve Antalya'da gerçekleştirilen Asya Parlamenter Asamblesi (APA) İcra Konseyi Toplantısı'na iştirak etmek üzere 26-29 Kasım 2023 tarihlerinde ülkemizi ziyaret etmiştir. Bunun yanısıra, Meclis Dış İlişkiler Komisyonu Başkanlıkları ve Parlamentolararası Dostluk Grubu Başkanlıkları seviyesinde başta olmak üzere, Azerbaycan'la Meclislerimiz arasında çeşitli seviyelerde karşılıklı ziyaret ve temaslarımız 2023 yılında da devam etmiştir.

Azerbaycan'la askeri ve savunma alanındaki yakın işbirliğimiz çerçevesinde, Milli Savunma Bakanımız Sayın Yaşar Güler 26-27 Ağustos 2023 tarihlerinde Azerbaycan'a bir ziyaret gerçekleştirmiştir. Azerbaycan Savunma Bakanı Zakir Hasanov ise, 31 Ağustos'ta ülkemize bir ziyaret gerçekleştirmiştir. Bunun yanısıra, Genelkurmay Başkanlığı ve Kuvvet Komutanları seviyelerinde başta olmak üzere, Savunma Bakanlıkları arasında çeşitli seviyelerde karşılıklı ziyaretler gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, Cumhuriyetimizin Kuruluşunun 100. Yıldönümü vesilesiyle, 23-25 Ekim tarihlerinde Azerbaycan'da ülkemizle ortak "Mustafa Kemal Atatürk-2023" askeri tatbikatı düzenlenmiştir. Bunun yanısıra Azerbaycan'da düzenlenen çeşitli askeri tatbikatlara karşılıklı katılım sağlanmıştır.

Sanayi ve Teknoloji Bakanımız Sayın Mehmet Fatih Kacır, ülkemizin yerli ve milli otomobili olan TOGG Akıllı Cihazının Azerbaycan Cumhurbaşkanı Aliyev'e Teslim Töreni vesilesiyle 3-4 Nisan 2023 tarihlerinde Bakü'ye bir ziyaret gerçekleştirmiştir. Ayrıca, Sayın Ticaret Bakanımız, Sayın Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanımız ile Sayın Aile ve Sosyal Politikalar Bakanımız başta olmak üzere, çeşitli ikili ve uluslararası etkinlikler vesilesiyle diğer Bakanlıklarımızdan Bakan Yardımcılığı ve farklı seviyelerde Azerbaycan'la birçok ziyaret gerçekleştirilmiştir.

Güney Kafkasya'nın tüm bölge ülkelerini kapsayacak şekilde bir istikrar ve refah alanı olması ülkemizin başından beri temel politika önceliklerinden biri olmuştur. Bu çerçevede, Azerbaycan'ın 2020 yılındaki 44 günlük Vatan Muharebesi'nden sonra 19 Eylül 2023 tarihinde gerçekleştirdiği anti-terör operasyonunu takiben 30 yıldan fazla süredir işgal altında bulunan Karabağ'da egemenliğini tam olarak tesis etmesiyle, Güney Kafkasya'da kalıcı barış ve istikrar için tarihi bir fırsat ortaya çıkmıştır. Ülkemiz, ikili ve çoktaraflı tüm temaslarında, bu tarihi fırsatın değerlendirilmesine katkı sağlamak amacıyla gayret göstermiştir.

Bu amaçla, Sayın Cumhurbaşkanımız ve Azerbaycan Cumhurbaşkanı Aliyev'in girişimiyle başlatılan 3+3 formatındaki bölgesel işbirliği platformunun ikinci toplantısı 23 Ekim 2023'te Tahran'da düzenlenmiştir. Dışişleri Bakanları düzeyinde gerçekleştirilen toplantıya Sayın Bakanımız ile İran, Azerbaycan, Ermenistan ve Rusya Federasyonu'ndan mevkidaşları katılmış, toplantı marjında ikili görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Gürcistan: Komşumuz ve stratejik ortağımız Gürcistan'la ilişkilerimiz her alanda olumlu seyrini korumaktadır.

Ülkemizde Şubat 2023'te yaşanan depremlerin ardından, Gürcistan yardım elini uzatan ilk ülkelerden biri olmuştur. Gürcistan Başbakanı İrakli Garibaşvili de, Sayın Cumhurbaşkanımıza geçmiş olsun dileklerini şahsen sunmak ve ülkemizle dayanışmalarını göstermek üzere 23-24 Şubat 2023 tarihlerinde ülkemize bir ziyaret gerçekleştirmiştir. Başbakan Garibaşvili Ankara'da Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından kabul edilmiş, ertesi gün Gürcü arama-kurtarma ekibinin görev yaptığı Hatay'a geçerek incelemelerde bulunmuştur.

Gürcistan Başbakanı Garibaşvili ayrıca, Sayın Cumhurbaşkanımızın Göreve Başlama Törenine iştirak etmek üzere 3-4 Haziran 2023 tarihlerinde ülkemizi ziyaret etmiştir. Başbakan Garibaşvili'ye, ziyareti sırasında Dışişleri Bakanı İlia Darçiaşvili de eşlik etmiştir.

Sayın Cumhurbaşkanımız, Gürcistan Başbakanı Irakli Garibaşvili ile son olarak BM 78. Genel Kurulu marjında 26 Eylül 2023 tarihinde New York'ta biraraya gelmiştir.

Türkiye-Azerbaycan-Gürcistan Parlamentoları Dışişleri Komisyonları Üçlü Toplantılarının sekizincisi 6-7 Mart 2023 tarihlerinde Gürcistan Parlamentosunun evsahipliğinde Tiflis'te düzenlenmiştir. Türkiye-Gürcistan-Azerbaycan Savunma Bakanları 10. Toplantısı ise 27 Kasım 2023 tarihinde Bakü'de düzenlenmiştir.

Ayrıca, Gürcistan ile Dışişleri Bakan Yardımcıları düzeyinde 12 Eylül 2023'te İstanbul'da Siyasi İstişareler, 11 Aralık 2023'te Tiflis'te ise Konsolosluk İstişareleri gerçekleştirilmiştir.

Ermenistan: Bölgesel normalleşme ve iyi komşuluk ilişkilerinin tesisini teminen Ermenistan'la başlattığımız sürece ilişkin adımlar ile güven artırıcı önlemler, tedricen ve bölgesel gelişmeler ışığında değerlendirilmektedir. Bu çerçevede, Normalleşme Süreci Özel Temsilcileri bugüne dek yüzyüze dört görüşme gerçekleştirmişlerdir. Süreç bağlamında, 2 Şubat 2022 tarihinden itibaren İstanbul-Erivan doğrudan uçak seferleri başlamış, 1 Ocak 2023 tarihinden itibaren Ermenistan'la hava yolu ile kargo ticareti mümkün hale gelmiş ve diğer bazı adımlar hayata geçirilmiştir. Ayrıca ortak sınırın, üçüncü ülke vatandaşları ile iki ülkenin diplomatik pasaport hamillerinin geçişlerine açılması ve Ani ören yerindeki tarihi İpek Yolu Köprüsü'nün ortaklaşa restorasyonu hususlarında mutabakat sağlanmış olup, sözkonusu adımların da hayata geçirilebilmesini teminen teknik çalışmalar sürmektedir.

Normalleşme Sürecinin başlatılmasının ardından Sayın Cumhurbaşkanımız ile Ermenistan Başbakanı Nikol Paşinyan arasında 2022 yılında gerçekleştirilen bir dizi temasları takiben 2023 yılında Başbakan Paşinyan, 17 Şubat'ta Sayın Cumhurbaşkanımızı telefonla arayarak ülkemizde yaşanan depremler dolayısıyla taziyelerini iletmiş; ülkemizdeki seçimlerin ardından 29 Mayıs'ta Sayın Cumhurbaşkanımıza bir tebrik mektubu göndermiş ve Sayın Cumhurbaşkanımızın Göreve Başlama Törenine iştirak etmek üzere 3-4 Haziran 2023 tarihlerinde ülkemizi ziyaret etmiştir. Başbakan Paşinyan ayrıca, Karabağ'a ilişkin gelişmeleri ele almak amacıyla 11 Eylül 2023'te Sayın Cumhurbaşkanımızı arayarak bir telefon görüşmesi

gerçekleştirmiştir. Başbakan Paşinyan, son olarak, Ermenistan'ın "Barış Kavşağı" adlı projesi hakkında bilgi vermek amacıyla 20 Kasım 2023 tarihinde Sayın Cumhurbaşkanımıza bir mektup göndermiştir.

Ermenistan, ülkemizde Şubat 2023'te yaşanan deprem sonrasında uluslararası yardım çağrımıza ilk yanıt veren ülkelerden biri olmuş; öncelikle 28 kişiden müteşekkil bir arama-kurtarma ekibini 7 Şubat 2023 günü ülkemize göndermiş; bilahare 7 TIR'dan oluşan muhtelif insani yardım malzemesini ulaştırmıştır. Ermenistan Dışişleri Bakanı Ararat Mirzoyan da şahsen taziyelerini iletmek ve dayanışmalarını göstermek amacıyla 15 Şubat 2023 tarihinde ülkemizi ziyaret ederek, önce Ankara'da dönemin Dışişleri Bakanı Sayın Mevlüt Çavuşoğlu'yla görüşmüş, bilahare Ermeni arama-kurtarma ekibinin görev yaptığı Adıyaman'a geçerek incelemelerde bulunmuştur.

Dışişleri Bakanı Mirzoyan 5 Haziran'da Sayın Bakanımıza göreve atanması nedeniyle bir tebrik mektubu göndermiş, 7 Haziran'da da telefonla arayarak Sayın Bakanımızı Erivan'a davet etmiştir. Azerbaycan'ın Karabağ'da gerçekleştirdiği anti-terör operasyonun ardından 27 Eylül günü Sayın Bakanımız da Dışişleri Bakanı Mirzoyan ile bir telefon görüşmesi yapmıştır. Sayın Bakanımız, Dışişleri Bakanı Mirzoyan ile 23 Ekim 2023 tarihinde Tahran'da düzenlenen 3+3 Bölgesel İşbirliği Platformu toplantısı marjında bir ikili görüşme gerçekleştirmiştir.

Ermenistan Ulusal Meclis Başkanı Alen Simonyan, Karadeniz Ekonomik İşbirliği Parlamenter Asamblesi (KEİPA) toplantısı vesilesiyle 4 Mayıs 2023 tarihinde ülkemizi (Ankara) ziyaret etmiştir. Dönemin Gençlik ve Spor Bakanı Sayın Mehmet Muharrem Kasapoğlu, 2024 Avrupa Futbol Şampiyonası elemeleri kapsamında Türkiye ve Ermenistan A Milli Futbol Takımları arasında oynanan karşılaşmayı izlemek üzere, 25 Mart 2023 tarihinde Erivan'a günübirlik bir ziyarette bulunmuştur.

V. KIBRIS VE YUNANİSTAN, DENİZCİLİK, HAVACILIK VE HUDUT

Kıbrıs: Milli davamız Kıbrıs meselesinin, Ada'nın asli unsuru olan Kıbrıs Türk halkının haklarını koruyacak, güvenlik endişelerini karşılayacak, Kıbrıs Türklerinin özden gelen hakları olan egemen eşitliklerini ve eşit uluslararası statülerini esas alan bir çözüme kavuşturulması yönündeki çalışmalarımız 2023 yılında da kararlılıkla sürdürülmüştür.

Bu çalışmalarda KKTC tarafı ile yakın eşgüdüm ve işbirliği sağlamak üzere, KKTC ile karşılıklı ziyaretler gerçekleştirilmiştir. KKTC Dışişleri Bakanlığı'nın Kıbrıs Türk halkının haklı davasını daha iyi duyurabilmesi ve temsil kabiliyetinin artırılabilmesini teminen Dış Temsilcilik sayısının artırılması için ortak gayret gösterilmiştir.

Bu doğrultuda, KKTC tarafı ile işbirliği içerisinde, KKTC Cumhurbaşkanı Ersin Tatar'ın BM Genel Sekreteri Guterres'in evsahipliğinde, Ada'daki iki taraf ve üç garantör ülke Türkiye, Birleşik Krallık ve Yunanistan'ın katılımıyla 27-29 Nisan 2021 tarihlerinde Cenevre'de gerçekleştirilen Kıbrıs meselesine ilişkin gayrıresmi 5+BM toplantısında ortaya koyduğu "iki devletli çözüm" önerisi, ülkemiz tarafından güçlü bir şekilde desteklenmeye devam edilmiş, her vesilesiyle tüm muhataplarımızın dikkatine getirilmiştir.

Aynı paralelde, 2023 Mart ayında Nuakşot'ta düzenlenen İslam İşbirliği Teşkilatı Dışişleri Bakanları Komitesi toplantısında, Kıbrıs ile ilgili olarak 2022 yılında kabul edilen güncel kararın değişiklik yapılmadan yeniden kabulü sağlanmıştır.

Aynı anlayış doğrultusunda, KKTC Cumhurbaşkanının 2022 Temmuz ayında BM Genel Sekreterine yazılı olarak ilettiği, hidrokarbon kaynakları, elektrik hatlarının ülkemiz üzerinden AB'ye entegre edilmesi, yenilenebilir enerji, su, düzensiz göç ve kara mayınlarının temizlenmesi konularında Ada'daki iki tarafın egemen eşitliği temelinde işbirliği önerilerine tarafımızdan destek verilmiştir.

Kıbrıs Türklerinin özden gelen haklarının teyidi konusunda Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin eylemsizliği karşısında, Sayın Cumhurbaşkanımız, 2023 Eylül ayında Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'na hitabında uluslararası topluma KKTC'nin tanınması çağrısını yinelemiştir.

KKTC Cumhurbaşkanı Ersin Tatar, KKTC'nin Türk Devletleri Teşkilatı'na (TDT) gözlemci ülke olarak kabul edilmesinin ardından 16 Mart 2023 tarihinde ülkemizde düzenlenen TDT Olağanüstü Zirvesi'ne, Dışişleri Bakanı Tahsin Ertuğruloğlu da Dışişleri Bakanları Konseyi'ne katılmıştır. KKTC, başta ülkemizde gerçekleştirilenler olmak üzere TDT bünyesindeki çeşitli toplantı ve etkinliklere katılım sağlamaktadır.

KKTC Cumhurbaşkanı Ersin Tatar, 8-9 Kasım 2023 tarihlerinde Taşkent'te gerçekleştirilen Ekonomik İşbirliği Teşkilatı'nın (EİT) 16. Zirvesi'ne katılmıştır.

Uluslararası toplum nezdinde Kıbrıs Türk halkına uygulanan haksız kısıtlamaların kaldırılmasına yönelik girişimlerimiz de devam etmiştir. Türkiye, Kıbrıs Türk halkının güven, huzur ve refah içinde yaşaması yönünde kararlı adımlar atmayı sürdürmüştür. Ülkemizin her daim Kıbrıs Türkü'nün yanında olma ve tüm zorlukları birlikte aşma yönünde güçlü bir iradesi bulunmaktadır. Bu çerçevede, 2023 yılında da KKTC'nin ihtiyaç duyduğu alanlarda KKTC makamlarıyla bilistişare geliştirilen projelerin uygulanmasında Cumhurbaşkanı Yardımcılığı Kıbrıs İşleri Koordinatörlüğü başta olmak üzere ilgili kurumlarımızla eşgüdüm içinde çalışılmış, sözkonusu projelerin ivedilikle hayata geçirilebilmesi sürecinde imzalanan anlaşmaların yakın takibi yapılmıştır.

Yunanistan: Ülkemizde 2023 Şubat ayında meydana gelen depremler sonrasında, karşılıklı dayanışma diplomasisiyle Yunanistan'la ilişkilerimizde olumlu bir ivme oluşmuştur. Yunanistan'ın ülkemize gönderdiği insanî yardım malzemesini, 8 Şubat 2023 tarihinde Adana Havaalanında dönemin Yunanistan Sivil Koruma Bakanı Hristos Stilyanidis teslim etmiştir. Dönemin Dışişleri Bakanı Dendias da dayanışma göstergesi olarak 12 Şubat 2023 tarihinde Hatay ve Adana'yı ziyaret etmiş ve dönemin Dışişleri Bakanı Sayın Mevlüt Çavuşoğlu ile görüşmüştür. Öte yandan, Yunanistan Savunma Bakanı Panayotopulos ile dönemin Göç ve İltica Bakanı Mitarakis de 4 Nisan 2023 tarihinde Hatay'a gelerek deprem bölgelerini ziyaret etmiş ve dönemin Milli Savunma Bakanı Sayın Hulusi Akar ve dönemin İçişleri Bakanı Sayın Süleyman Soylu ile görüşmüşlerdir.

Yunanistan'daki genel seçim sürecinde geçici hükümette Dışişleri Bakanı olarak atanan Vassilis Kaskarelis, 3 Haziran 2023 tarihinde Sayın Cumhurbaşkanımızın Göreve Başlama Törenine katılmıştır.

İki ülke arasında son olarak 2021 yılında yapılan Siyasi İstişareler, Bakan Yardımcımız Büyükelçi Sayın Burak Akçapar ile Yunanistan Dışişleri Bakan Yardımcısı Büyükelçi Aleksandra Papadopulu arasında 17 Ekim 2023'te Atina'da gerçekleştirilmiştir.

Başta ekonomi olmak üzere çeşitli alanlarda işbirliğine yönelik olumlu gündem odaklı Ortak Eylem Planı'nın (OEP) Dördüncü Toplantısı, Bakan Yardımcımız Büyükelçi Sayın Burak Akçapar ile Yunanistan Dışişleri Bakan Yardımcısı Kostas Fragoyannis arasında 22 Mart 2023'te Ankara'da, Beşinci Toplantısı ise 16 Ekim 2023'te Atina'da düzenlenmiştir.

Bakan Yardımcımız ve AB Başkanı Büyükelçi Sayın Mehmet Kemal Bozay, 28-30 Nisan 2023'te Yunanistan'ı ziyaret ederek Delfi Ekonomik Forumunda Türkiye-AB ilişkileri hakkında bir konuşma yapmış ve forum marjında Yunanistan Dışişleri Bakan Yardımcısı Kostas Fragoyannis ile görüşmüştür.

Sayın Cumhurbaşkanımız, Yunanistan Başbakanı Kiryakos Miçotakis'i 12 Temmuz 2023 tarihinde Vilnius'taki NATO Zirvesi marjında kabul etmiş, görüşmede iki ülke Dışişleri Bakanları ve Dışişleri Başdanışmanları da yer almışlardır. İki lider, olumlu diyaloğun ve üst düzey temasların sürdürülmesi hususunda mutabık kalmışlardır.

Bakan Yardımcımız Büyükelçi Sayın Ahmet Yıldız, Batı Trakya Türk Azınlığının siyasi partisi Dostluk-Eşitlik-Barış (DEB)'in kurucu lideri Dr. Sadık Ahmet'in vefatının 28. yıldönümünde Gümülcine'de düzenlenen anma töreni vesilesiyle 24 Temmuz 2023 tarihinde Batı Trakya'yı ziyaret etmiş, sözkonusu ziyaret kapsamında İskeçe ve Gümülcine Müftüleri, İskeçe Türk Birliği yetkilileri, Dr. Sadık Ahmet'in ailesi, Gümülcine Türk Gençler Birliği yetkilileri ve Batı Trakya Türk Azınlığı Dayanışma Kurulu ile görüşmeler gerçekleştirmiştir.

Yunanistan Dışişleri Bakanı Yorgo Gerapetritis, Sayın Bakanımızın davetine icabetle 5 Eylül 2023 tarihinde Ankara'ya bir çalışma ziyareti gerçekleştirmiştir. İki Bakan arasındaki görüşmelerde, ikili ilişkileri geliştirme yönündeki irade teyid edilmiş ve önümüzdeki dönemde yapılması öngörülen toplantıların hazırlıkları ele alınmıştır.

Sayın Cumhurbaşkanımız, BM Genel Kurulu marjında 20 Eylül 2023 tarihinde Yunanistan Başbakanı Kiryakos Miçotakis'i Türkevi'nde kabul etmiş, görüşmede iki ülke Dışişleri Bakanları ve Dışişleri Başdanışmanları da yer almışlardır.

Yunanistan Göç ve İltica Bakanı Dimitris Keridis, Sayın İçişleri Bakanımızın davetine icabetle 23 Ekim 2023 tarihinde ülkemize bir ziyaret gerçekleştirmiş, düzensiz göçle mücadele alanında işbirliği olanakları ele alınmıştır.

Güven Artırıcı Önlemler Toplantısı, 13 Kasım 2023 tarihinde Bakan Yardımcımız Büyükelçi Sayın Burak Akçapar ve Yunanistan Savunma Bakanı Danışmanı Büyükelçi Haris Lalakos eşbaşkanlıklarında Ankara'da gerçekleştirilmiştir.

Türkiye-Yunanistan Yüksek Düzeyli İşbirliği Konseyi (YDİK) 5. Toplantısı, Sayın Cumhurbaşkanımız ve Yunanistan Başbakanı Kiryakos Miçotakis'in eşbaşkanlıklarında 7 Aralık 2023 tarihinde Atina'da gerçekleştirilmiştir. YDİK sırasında iki lider arasında Dostane İlişkiler ve İyi Komşuluk Hakkında Atina Bildirgesi imzalanmıştır. Öte yandan, ilgili Bakanlar ve kurum yöneticileri tarafından, ekonomi, ulaştırma, turizm, enerji, eğitim, bilim ve spor gibi çeşitli alanlarda 15 anlaşma/mutabakat zaptı/ortak açıklama imzalanmıştır. Sayın Cumhurbaşkanımız Atina ziyareti sırasında ayrıca, Batı Trakya Türk Azınlığı Danışma Kurulu Üyelerini ve Azınlığın siyasi partisi Dostluk-Eşitlik-Barış (DEB)'in kurucu lideri merhum Dr. Sadık Ahmet'in ailesini kabul etmişlerdir. Sayın Cumhurbaşkanımız, Azınlığın haklarının korunmasının önceliklerimizden biri olduğunu ve soydaşlarımıza desteğimizin devam edeceğini vurgulamıştır.

Denizcilik, Havacılık, Hudut

2023 yılında Bakanlığımızın görev alanına giren denizcilik, havacılık ve hudut konularında kapsamlı çalışmalar yürütülmüş; Yunanistan ile GKRY'nin maksimalist talepleri karşısında ülkemizin ve KKTC'nin Ege ve Doğu Akdeniz'deki hak ve çıkarları yakından takip edilerek korunmuştur. Sayın Cumhurbaşkanımızın 2020 yılında yaptığı Doğu Akdeniz konulu bir bölgesel konferans düzenlenmesi önerisi 2023 yılı boyunca ilgili ülkeler nezdinde gündeme getirilmiş, sözkonusu konferansa destek beklentimiz yinelenmiştir.

Yunanistan'ın 1923 Lozan ve 1947 Paris Barış Antlaşmaları hilafına Doğu Ege adalarının gayriaskeri statüsüne yönelik ihlalleri, tarafımızca hem Yunanistan nezdinde protesto edilmeye, hem de uluslararası teşkilatlar ve üçüncü ülkeler nezdinde gündeme getirilmeye devam edilmiştir.

Yunanistan Dışişleri Bakanlığının ve üst düzey Yunan Hükümet mensuplarının ülkemiz aleyhindeki açıklamalarına, Bakanlığımızın karşı açıklamaları ve Bakanlık Sözcümüzün ilgili sorulara verdiği yanıtlar suretiyle uygun şekilde karşılık verilmeye devam edilmiştir. Doğu Akdeniz'e dair tutum ve tezlerimiz hakkında BM, NATO ve AB gibi çoktaraflı platformlar dahil yabancı muhataplarımız nezdinde yoğun bilgilendirme çalışmaları yapılmış, muhataplarla temaslarda konu gündemin üst sıralarında tutulmuştur.

Mısır'ın, 2022 Aralık ayındaki Cumhurbaşkanlığı Kararı çerçevesinde Libya'yla deniz yan sınırını Birleşmiş Milletler'e (BM) bildirmesi üzerine, Libya Milli Birlik Hükümeti buna cevaben, 13 Şubat 2023 tarihli bir mektupla Mısır'la deniz yan sınırına ilişkin resmi pozisyonunu BM'ye bildirerek, Doğu Akdeniz'de tek taraflı hukuk dışı adımların sonuç vermeyeceğini, deniz yetki alanlarının sınırlandırılmasında ters tarafta kalan adalara etki verilemeyeceğini, bu durumda anakaraların esas alınması gerektiğini ve Libya ile kıta sahanlığımızın sınırlandırılmasına ilişkin 2019 yılında imzaladığımız Mutabakat Zaptı'nın baki olduğunu bir kez daha uluslararası kamuoyu nezdinde kayda geçirmiştir.

Somali açıklarında ülkemizin de içinde yer aldığı Birleşik Deniz Kuvveti (CMF) bünyesindeki Birleşik Görev Kuvveti- 151 (CTF-151) faaliyetlerini sürdürmektedir. Bu çerçevede, Türk Silahlı Kuvvetleri deniz unsurlarının Somali dahil, tüm bölge ülkelerinin karasuları dışında olmak üzere anılan bölgede 10 Şubat 2024 tarihinden itibaren bir yıl süreyle görevlendirilmesine ilişkin tezkere TBMM tarafından kabul edilmiştir.

Kuzey Buz Denizi'nde, Kuzey Kutbu ile Norveç arasında yer alan Svalbard takımadalarının statüsünü belirleyen Spitsbergen Antlaşması, 1925'ten beri yürürlüktedir. Sözkonusu Antlaşma çerçevesinde, Norveç'in adalar üzerindeki egemenliği tanınmakla beraber, Antlaşma'ya taraf üçüncü ülkelerin vatandaşları adalar üzerinde mülk edinme, ikamet etme, balıkçılık ve madencilik alanlarında ticari faaliyetlerde bulunma ve bilimsel araştırma gerçekleştirme hakkına sahiptir. TBMM Genel Kurulunun 4 Ekim 2023 tarihli oturumunda ülkemizce Spitsbergen Antlaşması'na taraf olunması onaylanmıştır. Spitsbergen Antlaşması'na katılmamız 29.12.2023 tarihli ve 8027 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile kararlaştırılmış olup, anılan Karar 29.12.2023 tarihli ve 32414 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

3. Ulusal Arktik Bilimsel Araştırma Seferi, TÜBİTAK Marmara Araştırma Merkezi bünyesindeki Kutup Araştırmaları Enstitüsü tarafından, Svalbard Adaları ve karasuları ile Norveç'in deniz yetki alanlarında, 4 Temmuz-2 Ağustos 2023 tarihlerinde icra edilmiştir.

Uluslararası deniz hukuku, deniz yetki alanları ve uluslararası içtihadın evrimi, seyrüsefer ve ticari denizcilik, çevre koruma ve balıkçılık gibi çeşitli konularda bilgi teatisi ve tecrübe paylaşımında bulunmak amacıyla muhtelif ülkelerle denizcilik istişareleri düzenlenmiştir.

Montrö Boğazlar Sözleşmesi'nin titizlikle tatbik edilmesine 2023 yılında da devam edilmiştir. Bu çerçevede, Rusya ile Ukrayna arasında savaşın başlamasıyla birlikte Sözleşme'nin 19. maddesi uygulanmış ve Türk Boğazları savaşan tarafların savaş gemilerine kapatılmıştır. Öte yandan, NATO müttefiklerimiz dahil üçüncü taraflara da Karadeniz'deki gerginliği tırmandırmamak adına Türk Boğazlarından savaş gemisi geçirmemeleri yönünde telkinlerde bulunulmuştur. Savaşın başladığı 24 Şubat 2022 tarihinden bu yana Boğazlardan savaş gemisi geçmemiştir.

Deniz çevresinin ve biyolojik çeşitliliğin korunmasına yönelik uluslararası ve bölgesel Sözleşmeler kapsamında yürütülen toplantılar Ege ve Doğu Akdeniz'de deniz yetki alanlarımız bağlamında takip edilmiş, Yunanistan ve GKRY'nin bu Sözleşmelerin sunduğu işbirliği ortamını maksimalist tezleri doğrultusunda istismar etmeleri engellenmiştir.

Gerek Bakanlığımızın gerek diğer Bakanlıkların düzenlediği çeşitli eğitim programları kapsamında deniz hukuku, Montrö Sözleşmesi, Ege ve Doğu Akdeniz konularına dair yabancı diplomatlara ve kamu personeline yönelik eğitimler verilmiştir. Denizcilik ve havacılık konularında Uluslararası Denizcilik Teşkilatı, Uluslararası Sivil Havacılık Teşkilatı gibi teşkilatların toplantı ve faaliyetleri imkanlar ölçüsünde izlenmiş; sahil güvenlik ve arama kurtarma faaliyetlerinde eşgüdüm, uluslararası deniz hukukundaki gelişmelerin takibi yapılmış, yurtiçi ve yurtdışında düzenlenen muhtelif toplantılara iştirak edilmiştir.

BM'nin denizcilik alanında uzman kuruluşu Uluslararası Denizcilik Teşkilatı'nın (IMO) Konsey seçimleri, IMO 33. Genel Kurulu marjında 1 Aralık 2023 tarihinde Londra'da gerçekleştirilmiştir. IMO'nun kurucu üyesi olarak, 1999 yılından bu yana aralıksız olarak Konsey üyesi seçilen ülkemiz, 1 Aralık'ta yapılan seçimlerde tarihindeki en yüksek oyu ve bulunduğu "C" kategorisindeki 24 aday arasında en yüksek ikinci oyu almıştır.

2023 yılında da ICAO başta olmak üzere EUROCONTROL, EASA ve ECAC gibi uluslararası örgütler bünyesindeki çalışmalar ile NATO nezdinde havacılık konulu toplantı ve gelişmeler yakından takip edilmiş ve ilgili kurum ve kuruluşlarımıza gelişmeler hakkında bilgi aktarılmıştır.

2023 Şubat ayında yaşanan depremlerin ardından ülkemize insani yardım ve arama-kurtarma ekipleri taşıyan uçakların uçuş izinleri alınmış ve ilgili kurumlarımızla eşgüdüm halinde yardımların ilgili havaalanlarına intikali sağlanmıştır.

BM Uzayın Barışçıl Amaçlarla Kullanılması Komitesi (UBAKK), Asya-Pasifik Uzay İşbirliği Teşkilatı (APSCO), Uydular Aracılığıyla Haberleşme Uluslararası Teşkilatı (ITSO), Avrupa Uzay Ajansı (ESA) ile ilişkiler takip edilmiştir.

Yunanistan tarafından Meriç Nehri bölgesinde inşasına başlanan çelik çit projesinin Türkiye-Yunanistan arasında 1926 yılında belirlenen kara hudut hattımızı ihlal etmemesini teminen başlattığımız girişimler sonucunda, iki ülkenin Dışişleri Bakanlıkları nezdindeki teknik heyetleri arasında Mayıs 2023'te Dedeağaç'ta toplantı gerçekleştirilmiştir. Sözkonusu toplantıda, Meriç Nehri'nin 1926'dan bu yana yatak değiştirmesi nedeniyle, ahdi hudut

hattımızın günümüzde kullanılan modern tekniklerle belirlenmesine yönelik fikir alışverişinde bulunulmuştur.

Türkiye-İran hududunun Esendere-Sero hudut kapıları bölgesindeki iki ülkenin yapılarının ahdi hudut hattına uygun hale getirilmesi; Ekmalouk Deresi bölgesinde hudut hattının belirlenmesi, Berdereşe Deresi ahdi yatağında iki ülkeye ait yapıların etkilerinin araştırılması amaçlarıyla Ekim 2023'te Türkiye ve İran topraklarında (Yüksekova ve Urumiye) hudut görüşmeleri gerçekleştirilmiştir.

Diğer yandan, Türkiye-İran hududu gerisinde Modüler Beton Duvar (MBD), Türkiye-Irak hududunun Habur ve Hezil Çaylarından geçen bölümlerinde sedde ve devriye yolu inşaatları konularında İller İdaresi Genel Müdürlüğü'nün eşgüdümünde yapılan toplantılara katılım sağlanmıştır.

VI. AFRİKA

2023 yılında Afrika Birliği ve Sahraaltı Afrika (SAA) ülkeleriyle başta siyasi olmak üzere ticaret, yatırımlar, güvenlik ve askeri işbirliği ile kalkınma projeleri gibi birçok alanda faaliyetler sürdürülmüştür.

2023 yılında gerçekleştirilen karşılıklı resmi ve çalışma ziyaretleri kıta ülkeleriyle ikili ilişkilerin birçok alanda geliştirilmesine katkı sağlamıştır. Gerçekleştirilen görüşmelerde, ikili ilişkilerimiz tüm veçheleriyle ele alınmış; yeni işbirliği imkanları üzerinde durulmuş ve güncel bölgesel konulara ilişkin görüş alışverişinde bulunulmuştur.

Dönemin Dışişleri Bakanı Sayın Mevlüt Çavuşoğlu Afrika turu kapsamında Güney Afrika Cumhuriyeti (GAC), Zimbabve ve Ruanda'yı 8-12 Ocak 2023 tarihleri arasında ziyaret etmiştir.

Şubat ayında ülkemizde yaşanan depremlerin ardından taziye dileklerini sunmak üzere Sierra Leone Cumhurbaşkanı Julius Maada Bio ve Gine Bissau Cumhurbaşkanı Umaro Sissoco Embalo ülkemizi ziyaret ederek Sayın Cumhurbaşkanımız ile biraraya gelmişlerdir.

Şubat ayında yaşanan depremler nedeniyle taziye dileklerini iletmek ve dayanışma göstermek üzere ülkemizi ziyaret eden Ekvator Ginesi Dışişleri Bakanı Simeon Oyono Esono Angue, Gine Dışişleri Bakanı Morissanda Kouyaté, Kongo Devlet Bakanı ve Cumhurbaşkanlığı Kabine Direktörü Florent Ntsiba ve dönemin Nijerya Federal Başkent Bölgesi Bakanı Mohamad Musa Bello dönemin Dışişleri Bakanı Sayın Mevlüt Çavuşoğlu tarafından kabul edilmiştir.

Bakan Yardımcımız ve AB Başkanı Büyükelçi Sayın Mehmet Kemal Bozay 16-17 Mart 2023'te Nuakşot'ta düzenlenen İslam İşbirliği Teşkilatı 49. Dışişleri Bakanlar Konseyi'ne katılmak üzere ziyaret ettiği Moritanya'da dönemin Fildişi Sahili Dışişleri Bakanı Kandia Camara ve dönemin Burkina Faso Dışişleri Bakanı Olivia Rouamba ile görüşmüştür.

Bakan Yardımcımız Büyükelçi Sayın Burak Akçapar Etiyopya Federal Demokratik Cumhuriyeti ve Afrika Birliği makamlarıyla görüşmelerde bulunmak üzere 1-4 Mayıs 2023 tarihlerinde Addis Ababa'ya çalışma ziyareti gerçekleştirmiştir.

Sayın Cumhurbaşkanımızın 3 Haziran 2023 tarihinde düzenlenen Göreve Başlama Törenine Kongo, Gine Bissau, Togo, Gabon, Gine Cumhurbaşkanı; Angola ve Ekvator Ginesi Cumhurbaşkanı Yardımcısı; Burkina Faso ve Sierra Leone Meclis Başkanı; Demokratik Kongo

Başbakan; Liberya, Çad, Burkina Faso ve Mali Dışişleri Bakanı; Gambiya ise Bakan düzeyinde katılım sağlamıştır.

Sudan Başbakan Vekili ve Kabine İşleri Bakan Vekili Osman Hussein Osman Elderderi'nin başkanlığındaki bir heyet 2-6 Ağustos tarihlerinde ülkemizi ziyaret etmiştir.

Dönemin Senegal Dışişleri Bakanı Aissata Tall Sall 28 Ağustos 2023'te Sayın Bakanımızla Ankara'da çalışma yemeğinde biraraya gelmiştir.

Egemenlik Konseyi (EK) Başkanı Abdulfettah Burhan başkanlığındaki Sudan heyeti 13 Eylül'de ülkemizi ziyaret etmiş; ziyaret kapsamında, EK Başkanı Burhan Sayın Cumhurbaşkanımızla başbaşa görüşmüş; akabinde Sayın Bakanımızın da yer aldığı heyetler arası çalışma yemeği gerçekleştirilmiştir. EK Başkanı Burhan'a ülkemizi ziyarette Dışişleri Bakan Vekili Ali Elsadig Ali de eşlik etmiştir.

Sayın Cumhurbaşkanımız, 19-26 Eylül 2023 tarihlerinde gerçekleşen Birleşmiş Milletler 78. Genel Kurulu vesilesiyle New York'u ziyareti sırasında GAC Cumhurbaşkanı Cyril Ramaphosa ile 20 Eylül 2023 tarihinde Türkevi'nde biraraya gelmiştir.

Mozambik Cumhurbaşkanı Kıdemli Danışmanı Francisco Ussene Mucanheia, 7 Ekim 2023 tarihinde Ankara'da düzenlenen "AK Parti Büyük Kongresi"ne Mozambik Cumhurbaşkanı Filipe Jacinto Nyusi'yi temsilen katılmıştır.

Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) ile Afrika konulu istişareler Bakan Yardımcımız Büyükelçi Sayın Ahmet Yıldız ile BAE Dışişleri Devlet Bakanı Shaikh Shakboot Nahayan Mabarak Al Nahyan başkanlığındaki heyetler arasında 10 Ekim 2023 tarihinde Ankara'da düzenlenmiştir.

Somali'de güvenlik inşasında kayda değer rolleri olan beş ülkenin (Türkiye, Birleşik Krallık, Amerika Birleşik Devletleri, Birleşik Arap Emirlikleri ve Katar) biraraya gelmesiyle oluşturulmuş olan Somali İstişare Grubu'nun (Quint Somalia) son toplantısı 11 Ekim 2023 tarihinde Ankara'da ülkemizin evsahipliğinde yapılmıştır. "Somali'de Güvenlik ve İstikrar" teması çerçevesinde kurumlararası düzenlenen toplantıya Somali Federal Hükümeti'nin temsilcileri de iştirak etmiştir.

Somali Dışişleri Devlet Bakanı Ali Omar Balad Quint Somalia toplantısı vesilesiyle ülkemizi ziyareti kapsamında 11 Ekim 2023 tarihinde Cumhurbaşkanı Yardımcımız Sayın Cevdet Yılmaz tarafından kabul edilmiş; Bakan Yardımcımız Büyükelçi Sayın Ahmet Yıldız ve Milli Savunma Bakan Yardımcısı Sayın Bilal Durdalı ile görüşmüştür.

Dördüncü Türkiye – Afrika Ekonomi ve İş Forumu (TABEF), "Sınamalar ve Fırsatlar: Daha Güçlü Türkiye-Afrika Ekonomik Ortaklıkları" başlığıyla, 12-13 Ekim 2023 tarihlerinde İstanbul'da düzenlenmiştir. Forum'a, Komorlar Birliği Devlet Başkanı ve Afrika Birliği Dönem Başkanı Azali Assoumani'nin yanısıra, Afrika Birliği Komisyonu (AUC) Ekonomik Kalkınma, Ticaret, Turizm, Sanayi ve Minerallerden Sorumlu Komiseri Albert M. Muchanga ve Afrikalı 26 bakan, iş dünyasından 39 dernek ve oluşumun temsilcisi ile diplomatlar ve iş insanlarından oluşan yaklaşık 3 bin kişi katılım göstermiş, Forum çerçevesinde Afrika'daki yatırım ve iş imkanlarıyla ilgili 9.800 görüşme yapılmıştır.

III. Türkiye-Afrika Ortaklık Zirvesi'nin sonuçlarının izlenmesine ve hayata geçirilmesine yönelik olarak yapılan periyodik değerlendirme toplantıları kapsamında, 15-18 Ekim 2023

tarihlerinde Afrika Birliği (AfB) Sağlık, İnsani İşler ve Sosyal Kalkınma Komiseri Minata Samaté Cessouma başkanlığındaki AfB heyeti ülkemize bir ziyaret gerçekleştirmiştir.

Sayın Cumhurbaşkanımız, Somali Cumhurbaşkanı Mahmud ile 26 Ekim 2023 tarihinde ülkemize gerçekleştirdiği çalışma ziyareti kapsamında İstanbul'da görüşmüştür.

Senegal Dışişleri ve Yurtdışındaki Senegalliler Bakanı nezdinde Yurtdışındaki Senegallilerden Sorumlu Bakan Annette Seck 21-27 Ekim 2023 tarihlerinde ülkemize çalışma ziyareti gerçekleştirmiştir.

Türkiye–Zambiya Siyasi İstişarelerinin üçüncü turu, Bakan Yardımcımız Büyükelçi Sayın Ahmet Yıldız ve Zambiya Dışişleri Bakanlığı Müsteşarı Etambuyu Anamela Gundersen başkanlığında 6 Kasım 2023 tarihinde Lusaka'da gerçekleştirilmiştir. Bakan Yardımcımız Büyükelçi Sayın Ahmet Yıldız Zambiya'yı ziyareti vesilesiyle Zambiya Cumhurbaşkanı Hakainde Hichilema tarafından da kabul edilmiştir.

Bakan Yardımcımız Büyükelçi Sayın Ahmet Yıldız, 12 Kasım 2023 tarihinde Nijer'in başkenti Niamey'de temaslarda bulunmuş, Türkiye-Nijer Dostluk Hastanesi'ni ve Türkiye-Nijer Dostluk Okulları'nı ziyaret etmiş, yatırımcılarımız, iş insanlarımız ve vatandaşlarımızla biraraya gelerek bilgi almıştır. Bakan Yardımcımızın ziyareti öncesinde Nijer tarafının talebi çerçevesinde Sağlık Bakanlığımızca tedarik edilen ilaç ve sağlık ürünlerinden oluşan insani yardım malzemesi 10 Kasım 2023 tarihinde Nijer Sağlık Bakanlığı'na teslim edilmiştir.

22-23 Kasım 2023 tarihlerinde Sanayi ve Teknoloji Bakan Yardımcısı Başkanlığında kurumlararası bir heyetimiz Mogadişu'yu ziyaret etmiştir.

Bakan Yardımcımız Büyükelçi Sayın Ahmet Yıldız, 27-28 Kasım 2023 tarihlerinde Dakar'da düzenlenen Afrika'da Barış ve Güvenlik 9. Uluslararası Dakar Forumu'na katılmıştır. Bu kapsamda, Bakan Yardımcımız, "Güvenlik Sınamalarına Ortak Yaklaşım" başlıklı ana oturumda hitapta bulunmuş ve Forum marjında Senegal Cumhurbaşkanı Macky Sall ve Senegal Dışişleri Bakanı İsmaila Madior Fall tarafından kabul edilmiştir.

Ziyaret vesilesiyle ayrıca, Bakan Yardımcımız Senegal'de yerleşik Türk toplumu ve Türkiye mezunları ile biraraya gelmiş, firmalarımızın üstlendiği projeleri yerinde görmüştür.

30 Kasım 2023'te Bakan Yardımcımız Büyükelçi Sayın Ahmet Yıldız'ın başkanlığında Ankara'da Birleşik Arap Emirlikleri ile Çad konulu istişareler gerçekleştirilmiştir.

Birleşik Darfur Valisi Arko Minni Minawi, beraberinde Darfurlu Bakanların olduğu heyetle birlikte, 1 Aralık 2023 tarihinde Ankara'da temaslarda bulunmuş, TİKA, MEB ve AFAD'ı ziyaret eden Minawi, Bakanlığımızda Bakan Yardımcımız Büyükelçi Sayın Ahmet Yıldız tarafından kabul edilmiştir.

12 Aralık 2023 tarihinde New York'ta Somali'nin gelecekteki güvenlik mimarisi konusunun ele alındığı "Somalia's Future Security Sector Development" başlıklı Konferans'a kurumlararası bir heyetle iştirak edilmiştir.

Sudan'dan vatandaşlarımızın tahliye işlemleri 1 Mayıs 2023 tarihinde tamamlanmıştır.
2023 yılında Polonya ve Finlandiya ile Genel Müdür düzeyinde Afrika konulu istişareler yapılmıştır.

Ülkemiz Sahraaltı Afrika'da, Büyük Göller Bölgesi'nde 12 devletin üyesi olduğu istikrar, refah ve güvenliğin tesisi bağlamında önemli bir rol üstlenmekte olan Büyük Göller Bölgesi Uluslararası Konferansı (ICGLR) adlı teşkilatın Dostlar ve Özel Temsilciler Grubu'na Mayıs 2023 itibarıyla katılmıştır.

VII. ORTA DOĞU VE KUZEY AFRİKA

Köklü tarihi, kültürel ve beşeri bağlara sahip olduğumuz Orta Doğu ve Kuzey Afrika ülkeleriyle ilişkilerimiz, ortak çıkarlar temelinde bölge istikrarını da gözeten ön alıcı adımlarla güçlü bir ivme kazanmıştır. Ülkemiz, bölgenin güvenlik ve istikrarına verdiği destek, barış ve diyaloğu önceleyen tutumu, ekonomik ve ticari ilişkiler bakımından müstesna kabiliyetleriyle tercih edilen bir ortak olarak bölgedeki önemini ve ağırlığını daha da artırmıştır.

Orta Doğu ve Kuzey Afrika bölgesi; barışı, istikrarı ve sürdürülebilir ekonomik kalkınmayı amaçlayan girişimci ve insani Türk Dış Politikasının öncelikli başlıkları arasında bulunmaya devam edecektir.

İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT) nezdinde aktif, yapıcı ve öncü girişimlerimiz devam etmektedir.

Orta Doğu

Suudi Arabistan: Suudi Arabistan ile ikili ilişkilerimiz, karşılıklı üst düzey ziyaretlerle ve bölgesel konularda sergilediğimiz ortak tutumlarla ileriye taşınmış, çeşitli alanlarda kurulan yeni işbirlikleriyle derinlik kazanmıştır. İlk toplantısı 2017 yılında gerçekleştirilen Türk-Suudi Koordinasyon Konseyi'nin ikinci toplantısının 2024 yılında düzenlenmesi planlanmaktadır.

Bakan Yardımcımız Büyükelçi Sayın Burak Akçapar, 10 Nisan 2023 tarihinde iki ülke arasındaki siyasi istişarelere eşbaşkanlık etmek üzere, Suudi Arabistan Dışişleri Bakan Yardımcısı Velid El-Hureyci'nin davetine icabetle Riyad'a bir ziyaret gerçekleştirmiştir.

Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde, Sayın Bakanımızın da bulunduğu geniş bir heyetin 17-20 Temmuz 2023 tarihlerinde gerçekleştirdiği Körfez turu kapsamında, Suudi Arabistan ziyareti de gerçekleştirilmiştir. 17-18 Temmuz 2023 tarihlerinde gerçekleştirilen Cidde ziyaretinde, çok sayıda ikili ve heyetlerarası görüşmenin neticesinde iki ülke arasında iletişim, yatırımlar, enerji ve savunma alanlarında toplamda 5 işbirliği belgesi imzalanmış, ikili ilişkilerimizin ahdi zemini güçlendirilmiştir.

Sayın Bakanımız, Filistin-İsrail'deki gelişmeler bağlamında 18 Ekim 2023 tarihinde Cidde'de düzenlenen Filistin konulu İslam İşbirliği Teşkilatı Olağanüstü İcra Komitesi Toplantısına katılım sağlamıştır.

Sayın Cumhurbaşkanımız, İsrail'in Gazze'ye saldırılarına karşı 11 Kasım 2023 tarihinde, Suudi Arabistan'ın evsahipliğinde Riyad'da toplanan "İslam İşbirliği Teşkilatı ve Arap Ligi Olağanüstü Ortak Zirvesi"ne katılmıştır. Zirve kapsamında, Sayın Cumhurbaşkanımızın, Suudi Arabistan Veliaht Prensi Muhammed bin Selman'la, Sayın Bakanımızın ise Suudi muhatabı Prens Faysal bin Farhan ile gerçekleştirdikleri görüşmelerde, bölgesel güvenlik ve istikrarın tesisi ve Gazze'de ateşkesin sağlanması adına atılabilecek adımlar ele alınmıştır.

Katar: Katar ile ilişkilerimiz karşılıklı güven temelinde tesis edilen stratejik ortaklık çerçevesinde, mükemmel seviyede seyretmektedir. 2023 yılında gerçekleştirilen üst düzey ziyaretler ve toplantılar ile stratejik ortaklığımız yeni bir boyut kazanmıştır.

Katar Emiri Şeyh Temim, Kahramanmaraş merkezli depremler sonrasında ikili işbirliği imkanlarını değerlendirmek üzere 10 Şubat 2023 tarihinde ülkemize bir ziyaret gerçekleştirmiştir.

Katar Başbakanı ve Dışişleri Bakanı Şeyh Muhammed bin Abdulrahman Al Thani, 28 Şubat 2023 ve 22 Haziran 2023 tarihlerinde ülkemize çalışma ziyaretleri gerçekleştirmiştir.

Dönemin Dışişleri Bakanı Sayın Mevlüt Çavuşoğlu, En Az Gelişmiş Ülkeler (EAGÜ) Toplantısına katılmak üzere 4-5 Mart 2023 tarihlerinde Doha'yı ziyaret etmiştir.

Cumhurbaşkanı Yardımcımız Sayın Cevdet Yılmaz, 9 Temmuz 2023 tarihinde Katar'ı ziyaret ederek, Katar Emiri Şeyh Temim ile görüşmüş ve Katar-Türk Birleşik Müşterek Kuvvet Komutanlığı'nı ziyaret etmiştir.

Sayın Cumhurbaşkanımız liderliğinde, Sayın Bakanımızın da bulunduğu geniş bir heyetin 17-20 Temmuz 2023 tarihlerinde gerçekleştirdiği Körfez turu kapsamında, 18 Temmuz'da Katar ziyareti de gerçekleştirilmiştir.

Sayın Bakanımız, 24-25 Ekim 2023 tarihlerinde Katar'ı ziyaret ederek, Katarlı mevkidaşıyla 9. Yüksek Stratejik Komite'nin (YSK) hazırlıklarını gözden geçirmiş, ayrıca Filistin-İsrail'deki son gelişmeleri ele almıştır. Sayın Bakanımız Katar Emiri Şeyh Temim tarafından da kabul edilmiştir.

9. YSK toplantısı Sayın Cumhurbaşkanımız ile Katar Emiri Şeyh Temim'in başkanlıklarında 4 Aralık 2023 tarihinde Doha'da gerçekleştirilmiştir. Toplantı kapsamında 1 Ortak Bildiri ve farklı alanlarda 12 anlaşma imzalanmıştır. Böylece, bugüne kadar yapılan dokuz toplantı sonucunda toplam 99 anlaşma ve 9 ortak bildiri imzalanmıştır.

Kuveyt: İki ülke liderlikleri arasında tesis edilen güçlü siyasi irade, ilişkilerin farklı veçhelerinin sağlam bir temelde ilerlemesini mümkün kılmıştır. Sayın Cumhurbaşkanımız ve Sayın Bakanımız, öncelikle İsrail'in Gazze'ye saldırılarını ele almak üzere, Kuveytli muhataplarıyla telefon görüşmeleri gerçekleştirmişlerdir.

Sayın Bakanımız, 5 Temmuz 2023 tarihinde, Bakü'de düzenlenen Bağlantısızlar Hareketi Koordinasyon Bürosu Bakanlar Toplantısı kapsamında Kuveyt Dışişleri Bakanı Şeyh Salem Abdullah Al-Jaber Al-Sabah ile bir görüşme gerçekleştirmiştir.

Sayın Bakanımız, 18 Ekim 2023 tarihinde gerçekleştirilen İslam İşbirliği Teşkilatı Açık Katılımlı İcra Komitesi toplantısında da Kuveytli muhatabıyla görüşmüştür.

Kuveyt Emiri Şeyh Navaf'ın 16 Aralık 2023 tarihinde vefatının ardından, Sayın Cumhurbaşkanımız yeni Emir ilan edilen Şeyh Meşal'le ve Sayın Bakanımız Kuveytli mevkidaşıyla telefon görüşmeleri gerçekleştirmişlerdir. Ayrıca, TBMM Başkanımız Sayın Numan Kurtulmuş 18 Aralık 2023 tarihinde Kuveyt'e bir taziye ziyaretinde bulunmuştur.

Bakan Yardımcımız Büyükelçi Sayın Burak Akçapar, 10-11 Nisan 2023 tarihlerinde Kuveyt'te, Kuveyt Dışişleri Bakan Yardımcısı Mansour Ayyad Alotaibi'yle siyasi istişareler gerçekleştirmiştir.

Umman: İkili ilişkilerimizin dostane şekilde ilerlediği Umman ile diplomatik temaslarımız, Filistin-İsrail'e ilişkin son gelişmelerle hız kazanmıştır. Hem Sayın Cumhurbaşkanımız hem de Sayın Bakanımız bölgemizdeki güvenlik sınamaları ve insanlık dramlarına ilişkin Ummanlı muhataplarıyla telefon görüşmeleri gerçekleştirmiştir.

Umman'ın, Suudi Arabistan'la birlikte Yemen'de oynadığı arabuluculuk rolü ülkemiz tarafından desteklenmektedir.

Bahreyn: 11-15 Mart 2023 tarihlerinde Bahreyn'in evsahipliğinde gerçekleştirilen Parlamentolararası Birlik (PAB) 146. Genel Kurulu'na TBMM PAB Türk Delegasyonu katılmıştır.

Birleşik Arap Emirlikleri (BAE): Son yıllarda, ülkemiz ile Birleşik Arap Emirlikleri arasında karşılıklı üst düzey ziyaretler vesilesiyle kazanılan ivme, 2023 yılında da artarak devam etmiştir. Sayın Cumhurbaşkanımızın Temmuz ayında gerçekleştirdiği BAE ziyareti sırasında, ülkemiz ile BAE arasında Yüksek Düzeyli Stratejik Konsey kurulması kararı alınmış ve sözkonusu işbirliği mekanizması nota teatisi yoluyla tesis edilmiştir. Konsey'in ilk toplantısının 2024 yılında gerçekleştirilmesi öngörülmektedir.

Ülkemizde yaşanan depremlerin ardından, BAE Dışişleri Bakanı Şeyh Abdullah bin Zayed Al Nahyan, 12 Şubat 2023 tarihinde Kahramanmaraş'ı ziyaret etmiştir.

BAE Devlet Başkanı Şeyh Muhammed bin Zayed Al Nahyan, beraberindeki geniş katılımlı heyetle birlikte 10 Haziran 2023'te ülkemize bir çalışma ziyareti gerçekleştirerek, Sayın Cumhurbaşkanımızla görüşmüştür.

Cumhurbaşkanı Yardımcımız Sayın Cevdet Yılmaz ile Hazine ve Maliye Bakanımız Sayın Mehmet Şimşek, 21-22 Haziran 2023 tarihlerinde BAE'ye bir çalışma ziyareti gerçekleştirerek, BAE Devlet Başkanı Şeyh Muhammed bin Zayed Al Nahyan'la görüşmüşlerdir.

Sayın Cumhurbaşkanımız 18-20 Temmuz 2023 tarihlerinde Abu Dabi'yi ziyaret etmiş, BAE Devlet Başkanı Şeyh Muhammed bin Zayed Al Nahyan'la görüşmüştür. Türk-BAE İş Forumu'nun da düzenlendiği ziyaret vesilesiyle, BAE ile ülkemiz arasında ağırlıklı olarak yatırım ve ekonomi konularında olmak üzere toplam 13 anlaşma/mutabakat zaptı akdedilmiştir.

Sayın Bakanımız 23-24 Ekim 2023 tarihlerinde BAE'yi ziyaret etmiş; ziyaret vesilesiyle BAE Devlet Başkanı Şeyh Muhammed bin Zayed Al Nahyan tarafından da kabul edilmiştir.

Son olarak, Sayın Cumhurbaşkanımız, BAE'nin evsahipliğinde 1-2 Aralık 2023 tarihlerinde Dubai'de gerçekleşen Birleşmiş Milletler (BM) İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi 28. Taraflar Konferansı'na (COP28) katılmıştır.

Körfez İşbirliği Konseyi (KİK): Sayın Cumhurbaşkanımız, KİK Dönem Başkanı Katar Emiri Şeyh Temim'in davetine icabetle, 5 Aralık 2023 tarihinde Doha'da gerçekleştirilen Körfez İşbirliği Konseyi 44. Liderler Zirvesi'ne onur konuğu olarak katılmıştır. Böylece ilk defa bir Türk Cumhurbaşkanı KİK Zirvesi'ne iştirak etmiştir. Bahsekonu Zirve'ye Sayın Cumhurbaşkanımızın katılımı, stratejik diyalog ortağımız KİK'le ilişkilerimizin daha da güçlendirilmesi bakımından önemli bir kilometre taşı olmuştur.

Bakan Yardımcımız Büyükelçi Sayın Burak Akçapar, Suudi Arabistan'la siyasi istişareler için 10 Nisan 2023 tarihinde gerçekleştirdiği Riyad ziyareti kapsamında, KİK Genel Sekreteri Jassem Muhammed Albudaiwi'yle de bir görüşme gerçekleştirmiştir.

Yemen: Ülkemiz, her platformda Yemen'in toprak bütünlüğü ve egemenliğini desteklemeye devam etmektedir. Sağlık, güvenlik ve altyapı gibi önemli alanlarda ciddi zorluklarla karşılaşan Yemen'e TİKA, AFAD, Kızılay ve diğer kurumlarımızca sağlanan yardımlar sürdürülmektedir.

Bakan Yardımcımız Büyükelçi Sayın Burak Akçapar, Suudi Arabistan ile siyasi istişareler için 10 Nisan 2023 tarihinde gerçekleştirdiği Riyad ziyareti kapsamında, Yemen Dışişleri Bakanlığı Siyasi İşler Müsteşarı Mansour Baggash'la da bir siyasi istişare toplantısı gerçekleştirmiştir.

Filistin: Türkiye, Filistin-İsrail ihtilafına müzakereler yoluyla adil, kapsamlı ve kalıcı bir çözüm getirilmesini ve İsrail'in 5 Haziran 1967 tarihindeki işgali öncesinde mevcut sınırlar temelinde, başkenti Doğu Kudüs olan bağımsız, egemen ve coğrafi bütünlüğe sahip bir Filistin Devleti'nin kurulmasını hedeflemektedir.

Ülkemiz ayrıca, Filistinli gruplar arasında süregiden uzlaşmazlığın Filistin davasını zayıflattığını vurgulamaya devam ederek, tarafların uzlaşıya varmaları yönünde tüm girişim ve süreçleri desteklemektedir.

Filistin Devlet Başkanı Mahmud Abbas, 25-26 Temmuz 2023 tarihlerinde ülkemize bir ziyaret gerçekleştirmiştir. Filistin Dışişleri Bakanı Riad Malki de heyette yer almış ve Sayın Bakanımızla görüşmüştür.

Filistin Ulusal Konseyi Başkanı Ravhi Fattuh, TBMM Başkanımız Sayın Numan Kurtulmuş'un davetine icabetle 8-10 Kasım 2023 tarihlerinde ülkemize ikili bir ziyaret gerçekleştirmiştir.

Sayın Bakanımızın ve Filistin Devlet Başkanı Riad Malki'nin de bulunduğu İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT) ve Arap Ligi (AL) Temas Grubu, Filistin-İsrail ihtilafına yönelik kalıcı barış çabalarına katkıda bulunmak üzere Akdeniz için Birlik 8. Bölgesel Forumu için ziyaret ettiği Barselona'da İspanya Dışişleri Bakanı Albares'le biraraya gelmiştir.

Sayın Bakanımız, Gazze'deki gelişmelerin ele alındığı, 29 Kasım 2023 tarihli BM Güvenlik Konseyi oturumuna katılmak üzere New York'u ziyaret etmiş, ziyareti vesilesiyle, İİT- Arap Ligi Olağanüstü Ortak Zirvesi'nde alınan kararların takibi amacıyla oluşturulan grubun diğer üyeleriyle birlikte ÇHC Dışişleri Bakanı ve BM Genel Sekreteri'yle görüşmeler gerçekleştirmiştir.

Sayın Bakanımız, sözkonusu ortak girişim çerçevesinde 8 Aralık 2023'te Vaşington'u ziyaret ederek ABD Dışişleri Bakanı Blinken'la; 9 Aralık 2023'te ise Ottava'yı ziyaretle Kanada Başbakanı Trudeau ve Dışişleri Bakanı Joly'le görüşmeler gerçekleştirmiştir.

Sayın Bakanımız İİT-AL Temas Grubu üyesi mevkidaşlarıyla birlikte 15 Aralık 2023'te Oslo'yu ziyaret ederek, Norveç Dışişleri Bakanı Espen Barth Eide'nin evsahipliğinde; Belçika, Danimarka, Hollanda, İsveç, İzlanda, Lüksemburg ve Finlandiya Dışişleri Bakanlarıyla ortak toplantıda biraraya gelmiştir. Görüşmede, Gazze'de ivedilikle tam ateşkesin sağlanması ve iki devletli çözüm için harekete geçilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Sözkonusu toplantıya, Norveç Başbakanı Jonas Gahr Store de iştirak etmiştir.

İsrail: İsrail Başbakanı Netanyahu'nun 28 Temmuz 2023 tarihinde ülkemize bir ziyaret gerçekleştirerek Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından kabulü öngörülmüş, ancak Netanyahu'nun sağlık sorunları nedeniyle sözkonusu ziyaret gerçekleşmemiştir.

Sayın Cumhurbaşkanımız, BM 78. Genel Kurul toplantıları marjında 19 Eylül 2023 tarihinde İsrail Başbakanı Netanyahu'yla görüşmüşlerdir.

Aynı kapsamda, Sayın Bakanımız ise İsrailli mevkidaşı Eli Cohen'le 22 Eylül 2023 tarihinde Türkevi'nde görüşmüşlerdir.

Ürdün: Tarihi ve kültürel bağlarımızın olduğu Ürdün ile ilişkilerimiz gayet olumlu seyretmekte, çeşitli kurumlar arasında ziyaretler düzenlenmekte ve uluslararası adaylıklar konusunda da iki ülke mümkün olduğunca işbirliği yapmaktadır.

Ürdün Başbakan Yardımcısı ve Dışişleri Bakanı Ayman Safadi, 15 Şubat 2023 tarihinde ülkemizde yaşanan depremlerden dolayı taziye dileklerini iletmek üzere Ankara'yı ziyaret etmiştir.

Bakan Safadi ayrıca, 3 Haziran 2023 tarihinde Sayın Cumhurbaşkanımızın Göreve Başlama Törenine katılmış ve 3-4 Temmuz 2023 tarihlerinde de ülkemize bir ziyaret gerçekleştirmiştir.

Lübnan: Lübnan ile ilişkilerimiz her alanda iyi bir seviyede seyretmektedir. Lübnan'ın son yıllarda yaşadığı sayısız kriz ortamında ülkemizin göstermiş olduğu dostane yaklaşım ve devam eden insani yardımlarımız, Lübnan'daki her kesim tarafından takdirle karşılanmaktadır. Askerlerimizin de bulunduğu UNIFIL Görev Gücünün süresi 2023 yılında da 1 sene süreyle uzatılmıştır.

Lübnan Dışişleri Bakanı Abdallah Bouhabib ve Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Ali Hamie ülkemizde Şubat ayında meydana gelen depremler sonrasında dayanışma sergilemek amacıyla Ankara'yı ziyaret etmiştir.

Lübnan Başbakanı Necip Mikati Sayın Cumhurbaşkanımızın Göreve Başlama Törenine eşiyle birlikte iştirak etmiştir.

Sayın Bakanımız 17 Ekim 2023 tarihinde Beyrut'a bir çalışma ziyaretinde bulunmuştur.

Kuzey Afrika

Cezayir: Cezayir'le son üç yılda karşılıklı üst düzey temas ve ziyaretlerle ilişkilerde her alanda önemli ilerlemeler sağlanmıştır.

Cezayir Millet Konseyi Başkanı Salah Goudjil, Sayın Cumhurbaşkanımızın 3 Haziran 2023 tarihinde gerçekleştirilen Göreve Başlama Törenine katılmıştır.

Cezayir Cumhurbaşkanı Abdülmecid Tebbun, Çin dönüşü 21-22 Temmuz 2023 tarihlerinde ülkemize bir çalışma ziyareti gerçekleştirmiştir.

Dönemin TBMM Başkanı Sayın Mustafa Şentop, İİT Üyesi Ülkeler Parlamentolar Birliği (İSİPAB) 17. Genel Kurulu Toplantısı'na katılmak üzere 28-30 Ocak 2023 tarihleri arasında Cezayir'i ziyaret etmiştir.

İlk toplantısı 15-16 Mayıs 2022 tarihlerinde Ankara'da gerçekleştirilen Türkiye-Cezayir Yüksek Düzeyli İşbirliği Konseyi (YDİK) sonuçlarının uygulama sürecini izlemekle sorumlu Ortak Planlama Grubu'nun (OPG) İkinci Toplantısı, Sayın Bakanımız ve Cezayirli mevkidaşı Ahmed Attaf'ın eşbaşkanlıklarında ilgili Bakanlık ve kurum temsilcilerinin katılımıyla 7 Eylül 2023 tarihinde Ankara'da düzenlenmiştir.

OPG İkinci Toplantısı bulguları ışığında, Cezayir Cumhurbaşkanı Abdülmecid Tebbun'un daveti üzerine 21 Kasım 2023 tarihinde Cezayir'de Sayın Cumhurbaşkanımızın eşbaşkanlığında YDİK İkinci Toplantısı düzenlenmiştir.

Sayın Cumhurbaşkanımızın YDİK İkinci Toplantısı vesilesiyle Tebbun'la yaptıkları ikili görüşme ve diğer heyetlerarası görüşmelerin yanısıra, Türkiye-Cezayir İş Forumu düzenlenmiş, ikili ilişkilerin stratejik seviyeye taşınması kararlaştırılmış, toplam 12 anlaşma ile Ortak Bildiri imzalanmıştır.

Ulaştırma ve Altyapı Bakanımız Sayın Abdulkadir Uraloğlu, 21-22 Eylül 2023 ve 13-14 Kasım 2023 tarihlerinde Cezayir'i ziyaret etmiştir.

Tunus: 2023 yılında Tunus'la ekonomik ve askeri işbirliğimiz ivme kazanmıştır.

Tunus Dışişleri Bakanı Nabil Ammar, Sayın Cumhurbaşkanımızın 3 Haziran 2023 tarihinde gerçekleştirilen Göreve Başlama Törenine katılmıştır.

Tunus tarafının talebi doğrultusunda 2023 yılına ertelenen ve Genelkurmay Başkanlığı ile koordineli ve paralel şekilde icra edilmesi hedeflenen 7. Askeri Diyalog Toplantısı (ADT) ile Savunma Sanayii İşbirliği (SSİ) 26. Toplantısı 9-10 Ekim 2023 tarihleri arasında ülkemizde düzenlenmiştir.

Tunus Ticaret ve İhracatın Geliştirilmesi Bakanı Kalthoum Ben Rejeb Guezzah, Ticaret Bakanımız Sayın Ömer Bolat'ın evsahipliğinde 12-13 Ekim 2023 tarihlerinde İstanbul'da düzenlenen 4. Türkiye-Afrika Ekonomi ve İş Forumu'na iştirak etmiştir.

Ayrıca, ülkemiz ile Tunus arasındaki Serbest Ticaret Anlaşması'nın (STA) tadili çalışmaları kapsamında, Türkiye-Tunus STA Ortak Komite Toplantısı 16-17 Kasım 2023 tarihleri arasında Ankara'da Ticaret Bakanlığımızın evsahipliğinde gerçekleştirilmiştir.

Fas: Fas Temsilciler Meclisi Başkanı Rachid Talbi Alami, Sayın Cumhurbaşkanımızın 3 Haziran 2023 tarihinde gerçekleştirilen Göreve Başlama Törenine katılmıştır.

İki ülke arasındaki üst düzeyli ziyaret takvimine ivme kazandırmaya matuf çabalarımız sürmektedir.

Mısır: Sayın Cumhurbaşkanımızın Mısır Cumhurbaşkanı Sisi ile 20 Kasım 2022 tarihinde Katar'daki Dünya Kupası açılışında yaptıkları görüşmeyle ikili ilişkilerde yeni bir sayfa açılmıştır. Cumhurbaşkanları ilişkilerin mümkün olan tüm alanlarda geliştirilmesi yönünde mutabık kalmışlardır. İzleyen dönemde Dışişleri Bakanları düzeyinde dört görüşme (27 Şubat 2023-Adana, Mersin, Hatay, 18 Mart 2023-Kahire, 13 Nisan 2023-Ankara ve 13-14 Ekim 2023-Kahire) gerçekleşmiş ve sözkonusu mutabakat teyid edilmiştir.

Mısır Dışişleri Bakanı Sameh Shoukry, Sayın Cumhurbaşkanımızın 3 Haziran 2023 tarihinde gerçekleştirilen Göreve Başlama Törenine katılmıştır.

4 Temmuz 2023'te karşılıklı Büyükelçi atanması yönünde açıklamayla ilişkilerde yeni bir döneme girilmiştir. Sayın Cumhurbaşkanımız Yeni Delhi'deki G20 Zirvesi marjında Mısır Cumhurbaşkanı Sisi ile 10 Eylül 2023 tarihinde, bilahare Olağanüstü İİT-AL Ortak Zirvesi'nde 11 Kasım 2023 tarihinde yüzyüze görüşmeler gerçekleştirmişlerdir.

Mısır'ın Savunma Bakanlığı'ndan Genel Müdür düzeyinde bir heyet, 25-28 Temmuz 2023 tarihlerinde ülkemizce düzenlenen 16. Uluslararası Savunma Sanayii Fuarı'na (IDEF) katılmıştır.

Mısır Ticaret ve Sanayi Bakanı Ahmed Samir Saleh'in 1-3 Ağustos 2023 tarihlerinde ülkemize gerçekleştirdiği ziyarette, halihazırda 10 milyar Dolar civarında gerçekleşen ticaret hacminin 5 yıl içerisinde 15 milyar Dolar'a çıkarılması hedef olarak belirlenmiş; iki ülke arasındaki mevcut Serbest Ticaret Anlaşmasının geliştirilmesini teminen Ortak Komite Toplantısının yapılması konusunda anlaşılmış; karşılıklı yatırımların artması ve yatırımcılara gerekli kolaylığın sağlanması için güçlü bir işbirliği kurulmasında uzlaşma sağlanmıştır.

Sayın Bakanımız, 13-14 Ekim 2023 tarihlerinde Kahire'ye gerçekleştirdiği ziyaret kapsamında Mısır Cumhurbaşkanı Abdelfettah El-Sisi tarafından kabul edilmiş, AL Genel Sekreteri Aboul Gheit ve Mısır Dışişleri Bakanı Sameh Shoukry ile görüşmeler yapmış, Mısır'da mukim Türk iş insanlarıyla biraraya gelmiştir.

Sayın Bakanımız anılan ziyareti müteakip, Gazze'de yaşanan gelişmeler ile Filistin-İsrail ihtilafında gerginliğin tırmanması muvacehesinde Mısır'ın çağrısıyla 21 Ekim 2023 tarihinde tertiplenen Kahire Barış Zirvesi'ne iştirak etmiştir.

Ticaret Bakanımız Sayın Ömer Bolat Uluslararası İmalat Kongresi ve Fuarı'na katılımı çerçevesinde 28-29 Ekim 2023 tarihlerinde Kahire'yi ziyaret etmiş, temasları kapsamında Mısır Başbakanı Mustafa Madbouly ile de bir görüşme yapılmıştır.

Türkiye-Mısır İş Konseyi'nin 16. Dönem toplantısı 10 yıl aradan sonra, Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK) ve Mısır İşadamları Birliği (EBA) tarafından 29 Ekim 2023 tarihinde Kahire'de gerçekleştirilmiştir.

Sağlık Bakanımız Sayın Fahrettin Koca, Filistinli yaralılara sunulan sağlık ve tıbbi hizmetlerin incelenmesi ve tıbbi yardımların Filistin'e ulaştırılmasının takibi amacıyla 15 Kasım 2023 tarihinde Mısır'ı ziyaret etmiş, Mısır Sağlık Bakanı Dr. Kahled Abdelgaffar ile görüşmüştür.

Bakan Yardımcımız Sayın Yasin Ekrem Serim, beraberinde İçişleri Bakan Yardımcısı Münir Karaloğlu ile 26-27 Kasım 2023 tarihlerinde Kahire ve El-Ariş'i ziyaret ederek, Mısır Dışişleri Bakanlığı, Mısır Sağlık ve Nüfus Bakanlığı ile Mısır Kızılayı yetkilileriyle temas etmiş, ikili konsolosluk konularını ve Gazze'ye yapmakta olduğumuz insani yardımların koordinasyonu hususlarını ele almıştır. Sayın Bakan Yardımcımız ayrıca, Katar Uluslararası İşbirliğinden Sorumlu Devlet Bakanı ile Gazze'ye yönelik yardımların eşgüdümüne ve bu bağlamda yapılabilecek ikili işbirliğine yönelik bir görüşme gerçekleştirmiştir.

Savunma Sanayii Başkanımız Sayın Haluk Görgün, savunma sanayi şirketlerimizin üst düzey yöneticileriyle birlikte, 30-31 Ekim 2023 tarihlerinde Mısır'a bir ziyaret gerçekleştirmiştir.

Sayın Görgün ziyaret sırasında, Savunma Bakanlığı, Askeri Üretim Bakanlığı ve Arap Sanayileşme Kurumu yetkilileriyle temaslarda bulunmuştur.

4-7 Aralık 2023 tarihlerinde Kahire'de düzenlenen ve açılışını Mısır Cumhurbaşkanı Sisi'nin yaptığı 3. Mısır Uluslararası Savunma Sanayii Fuarı'na (Egypt Defense Expo-EDEX 2023) Milli Savunma Bakan Yardımcısı Sayın Celal Sami Tüfekçi başkanlığındaki ve Savunma Sanayii Başkanlığı temsilcilerinin de yer aldığı heyetimiz katılmıştır. Mısır Askeri Üretimden Sorumlu Devlet Bakanı Salah El Din'in davetine icabetle, anılan fuara iştirak eden savunma sanayi şirketlerimiz 22 stand açmıştır.

Libya: 2023 yılında Libya'da sahada sükunetin korunması ve ülkede bir an önce hür, adil ve muteber seçimler düzenlenmesine yönelik çabalara destek verilmiş; ülkemizin Akdeniz ve Kuzey Afrika'daki çıkarlarının korunmasına yönelik olarak Libya tarafıyla işbirliği içerisinde çalışmalar sürdürülmüştür.

Şubat 2022'den bu yana, uluslararası aktörlerin ve BM'nin katılımıyla yapılan ve Libya'daki güncel gelişmeler hakkında gayriresmi bir görüş alışverişi platformu teşkil eden Temas Grubu Toplantıları'na iştirak edilmiştir. Bu çerçevede, 22-23 Şubat 2023 tarihlerinde Vaşington'da ABD evsahipliğinde düzenlenen toplantı ile 19 Eylül 2023 tarihindeki BM 78. Genel Kurul Toplantısı vesilesiyle ABD evsahipliğinde New York'ta düzenlenen toplantılara katılım sağlanmıştır.

Ülkemiz ile Libya arasında yoğun temas ve ziyaret trafiği, Libya'nın tüm kesimleriyle diyaloğumuz devam etmiştir.

Sayın Cumhurbaşkanımız, Milli Birlik Hükümeti Başbakanı Abdulhamid Dibeybe'yle, adıgeçenin 2023 Şubat ayındaki depremler nedeniyle taziye ziyareti çerçevesinde 18 Şubat 2023'te, TEKNOFEST'e katılımı vesilesiyle 29 Nisan 2023'te İstanbul'da, Sayın Cumhurbaşkanımızın Göreve Başlama Törenine katılımı vesilesiyle 3 Haziran 2023'te Ankara'da, Şampiyonlar Ligi Final Maçına katılımı kapsamında 10 Haziran 2023'te İstanbul'da görüşmüşlerdir. Sayın Cumhurbaşkanımız, özel bir vesileyle İstanbul'u ziyaret eden Milli Birlik Hükümeti Başbakanı Abdülhamid Dibeybe'yi 20 Ekim 2023 tarihinde tekrar İstanbul'da kabul etmişlerdir. Sayın Cumhurbaşkanımız, 6 Ağustos 2023 tarihinde Yüksek Devlet Konseyi Başkanlığına seçildikten sonra ilk yurtdışı parlamenter ziyaretini ülkemize gerçekleştiren Muhammed Miftah Takala'yı 1 Kasım'da 2023 tarihinde, aynı şekilde ülkemize resmi ziyaret gerçekleştiren Temsilciler Meclisi Başkanı Agila Salih'i ise 13 Aralık 2023 tarihinde Ankara'da kabul etmişlerdir.

Cumhurbaşkanı Yardımcımız Sayın Cevdet Yılmaz, Libya'da yaşanan sel felaketi nedeniyle taziyelerini iletmek için Başkanlık Konseyi Başkanı Muhammed Yunus El-Menfi ile 12 Eylül 2023 tarihinde bir telefon görüşmesi gerçekleştirmiştir.

Dönemin Dışişleri Bakanı Sayın Mevlüt Çavuşoğlu, dönemin Yüksek Devlet Konseyi Başkanı Halid Meşri ile 9 Şubat 2023'te, dönemin Milli Birlik Hükümeti Dışişleri ve Uluslararası İşbirliği Bakanı Necla Manguş'la 13 Şubat 2023'te, adıgeçenlerin ülkemizde yaşanan depremler nedeniyle gerçekleştirdiği taziye ziyaretleri çerçevesinde Ankara'da görüşmüştür.

Sayın Bakanımız, dönemin Yüksek Devlet Konseyi Başkanı Halid Meşri ile 9 Haziran 2023 tarihinde, Libya Merkez Bankası Başkanı Sıddık Kebir ile 19 Haziran 2023 Ankara'da görüşmüştür. Sayın Bakanımız, Stokholm'deki Irak Büyükelçiliği önünde Kur'an-ı Kerim'e

yönelik gerçekleştirilen saldırı çerçevesinde, Milli Birlik Hükümeti Başbakanı Abdülhamid Dibeybe ile 20 Temmuz 2023'te telefonda görüşmüştür.

Sayın Bakanımız, dönemin Milli Birlik Hükümeti Dışişleri ve Uluslararası İşbirliği Bakanı Necla Manguş'la 26 Temmuz 2023'te, göreve geldikten sonra ilk yurtdışı ziyaretini ülkemize gerçekleştiren Yüksek Devlet Konseyi Başkanı Muhammed Miftah Takala ile 30 Ağustos 2023'te Ankara'da, Milli Birlik Hükümeti Başbakanı Abdülhamid Dibeybe ile 22 Ekim 2023'te İstanbul'da görüşmüştür. Sayın Bakanımız, BM Genel Sekreteri'nin Libya Özel Temsilcisi Abdoulaye Bathily'i ise 12 Ekim 2023'te Ankara'da kabul etmiştir.

Bakan Yardımcımız Büyükelçi Sayın Ahmet Yıldız, 29 Ekim-1 Kasım 2023 tarihlerindeki Libya ziyareti çerçevesinde, Başkanlık Konseyi Başkanı Muhammed Yunus El-Menfi, Milli Birlik Hükümeti Başbakanı Abdülhamid Dibeybe, Yüksek Devlet Konseyi Başkanı Muhammed Miftah Takala ve Merkez Bankası Başkanı Sıddık Kebir ile 29-30 Ekim 2023 tarihlerinde ayrı ayrı görüşmeler gerçekleştirmiştir. Sayın Bakan Yardımcımız, BM Genel Sekreteri'nin Libya Özel Temsilcisi Abdoulaye Bathily ve Yüksek Seçim Kurulu'nun davetine icabeten ülkemizi ziyaret eden Libya Ulusal Seçimler Yüksek Komisyonu (HNEC) heyeti ile 12 Ekim 2023'te Bakanlığımızda görüşmüştür.

Libya'nın doğusuyla da temaslarımız, artış gösteren ivmesini korumuştur. Bu çerçevede, Trablus Büyükelçimizin, 12-15 Haziran 2023'te "Libya Türk İhraç Ürünleri Fuarı" kapsamında Bingazi'yi 1,5 yıl aradan sonra ilk kez ziyareti, önemli bir dönüm noktası olmuştur. Güvenlik Çalışma Grubu Toplantısı'na katılmak üzere 16-17 Temmuz 2023'te de Bingazi'yi ziyaretinin ardından Trablus Büyükelçimiz, 10-11 Eylül 2023 tarihlerinde meydana gelen ve özellikle ülkenin doğu kesimlerini etkileyen Daniel Kasırgası sonrası yaşanan sel felaketi kapsamında, deprem yardımlarının eşgüdümünü sağlamak ve yerel makamlarla görüş alışverişinde bulunmak için 12 Eylül, 20 Eylül ve 30 Eylül 2023'te toplam üç kez afetten etkilenen bölgeyi ziyaret etmiş ve sahada incelemelerde bulunmuştur.

Keza Bakan Yardımcımız Büyükelçi Sayın Ahmet Yıldız da 29 Ekim-1 Kasım 2023 tarihlerinde gerçekleştirdiği Libya ziyareti kapsamında doğu bölgesini ziyaret etmiş ve yerel makamlarla afetin ardından yapılabilecek yeniden imar çalışmalarını ele almak üzere görüşmeler gerçekleştirmiştir. Sözkonusu ziyaretin ardından, Bingazi Başkonsolosluğumuzun yeniden faaliyete geçirilmesi için ilgili makamlardan gerekli onayların alınması süreci nihayetlendirilmiştir. Afet sonrası bölgenin yeniden imarı için 1-2 Kasım 2023 tarihlerinde Derne'de düzenlenen uluslararası konferans, Trablus Büyükelçiliğimiz Ticaret Müşaviri aracılığıyla takip edilmiştir.

Temsilciler Meclisi Başkanı Agila Salih, TBMM Başkanımızın davetine icabetle 11-14 Aralık 2023 tarihlerinde ülkemizi ziyaret etmiş, ziyaret kapsamında Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından kabul edilmiş ve Sayın Bakanımızla da görüşmüştür.

Türkiye-Libya ikili ticaret hacmi 2023 yılında 3,5 milyar Dolar olarak gerçekleşmiştir.

VIII. SURİYE

Ülkemizin Suriye politikasının temel hedefleri; sınır bölgesinin terörist unsurlardan temizlenmesi ve vatandaşlarımızın güvenliğinin muhafazası, ülkedeki ihtilafın siyasi bir çözüm çerçevesinde Suriye halkının meşru taleplerinin karşılanması suretiyle sonlandırılması, ülkenin

toprak bütünlüğü ile birliğinin korunması, ülkedeki insani durumun iyileştirilmesi, gönüllü-güvenli-onurlu geri dönüşler için gerekli koşulların oluşturulmasıdır.

İhtilafa kalıcı çözüm bulunmasına yönelik çabalar kapsamında, BM ile Astana garantörleri (Türkiye, Rusya Federasyonu (RF) ve İran) arasında yürütülen yoğun temas ve işbirliği sonucunda ilk toplantısı 2019 yılında gerçekleştirilen Anayasa Komitesi, 2022 yılında yapılan toplantıların sekizinci turu sonrasında bir duraksamaya girmiştir. Ülkemiz, Suriye ihtilafına BMGK'nın 2254 sayılı kararı temelinde siyasi süreçle sürdürülebilir bir çözüm sağlanabileceğine olan inancıyla, Anayasa Komitesi'nin çalışmalarına destek vermiş ve sözkonusu tıkanıklığın aşılmasına dönük çabalarını sürdürmüştür.

Sahada sükunetin sağlanması ve siyasi süreçte mesafe alınabilmesi amacıyla Astana platformu bünyesinde RF ve İran ile tesis edilen işbirliği ve eşgüdüm 2023 yılında da sürdürülmüştür. Bu çerçevede, Astana formatlı yüksek düzeyli toplantıların Astana'da 20-21 Haziran 2023 tarihlerinde gerçekleştirilen 20. turuna Bakanlığımız başkanlığında ilgili kurumlarımızdan müteşekkil bir heyetle iştirak edilmiş, 22 Eylül 2023 tarihinde BM 78. Genel Kurulu marjında New York'ta gerçekleştirilen Astana formatındaki 9. Dışişleri Bakanları Toplantısına ise Sayın Bakanımız katılmıştır.

RF ile 5 Mart 2020 tarihinde imzalanan "İdlip Gerginliği Azaltma Bölgesi'ndeki Durumun İstikrarlaştırılmasına İlişkin Muhtıraya Ek Protokol"ün uygulanmasını teminen yürütülen çabalar çerçevesinde rejimin saldırılarıyla yerlerinden edilen Suriyelilerin bir kısmı İdlip'teki evlerine geri dönebilmiştir. Fırat Kalkanı, Zeytin Dalı ve Barış Pınarı Harekatlarımız sayesinde terörden arındırılan bölgelerde Suriye Geçici Hükümeti tarafından yürütülen istikrarlaştırma çabalarına desteğimiz sürmüştür. Bu bölgelerde mayın temizliğinden asayiş tesisine, yerel yönetim ve güvenlik kurumlarının oluşturulmasından sağlığa, eğitimden adalete kadar pek çok farklı alanda destek olunan istikrarlaştırma projeleri yoluyla ülkemizdeki sığınmacıların dönüş yolu açılmıştır. Bu yöndeki çalışmalar sürmektedir.

Ülkemiz, insani yardımların ihtiyaç sahibi sivillere kesintisiz bir şekilde ulaştırılmasını teminen 2023 yılında yürütülen çabalarda ön planda yer almaya devam etmiştir.

Terör örgütü PKK/YPG'nin ulusal güvenliğimizi, Suriyeli sivilleri ve ülkenin toprak bütünlüğünü hedef alan eylemleri karşısında, sahada yürütülen kararlı mücadeleye ilave olarak siyasi ve diplomatik çabalar da yoğun şekilde devam etmiştir.

1 Ekim 2023 tarihinde Ankara'da gerçekleşen terör saldırısı sonrasında, meşru müdafaa hakkımız doğrultusunda Irak ve Suriye'de PKK/YPG terör hedeflerine yönelik olarak kapsamlı operasyonlar yapılmıştır. Bu çerçevede, Suriye'nin kuzeyindeki bölücü terör örgütünün yetenekleri ve gelir kaynakları hedef alınmıştır. Diğer taraftan, bölücü gündemini ilerletmek amacıyla terör örgütünün Arap çoğunluğa uyguladığı şiddet ve ihlallerin uluslararası düzlemde ifşa edilmesine yönelik çabalar sürdürülmüştür.

Türkiye ayrıca, kuruluşundan bu yana DEAŞ'la Mücadele Uluslararası Koalisyonu'nun (DMUK) aktif bir üyesidir. Bu doğrultuda, Suriye ve Irak'ta yaklaşık 4.500 DEAŞ teröristi etkisiz hale getirilmiştir. Sonuncusu 8 Haziran 2023'te Riyad'da düzenlenen DMUK Bakanlar Toplantısı başta olmak üzere, DMUK bünyesinde çeşitli düzeydeki toplantı ve Çalışma/Odak Gruplarına katılım sağlanmıştır.

Suriye'nin toprak bütünlüğü ve birliğinin korunması temelinde Suriye ihtilafına siyasi çözüm bulunması, terör unsurlarının ortadan kaldırılması, Suriyelilerin gönüllü-güvenli-onurlu bir şekilde ülkelerine geri dönüşlerinin sağlanması amaçlarına yönelik olarak Suriye rejimi ile yürütülen angajman sürecinde RF'nin kolaylaştırıcılığı ve evsahipliğinde Bakan ve Bakan Yardımcısı düzeyinde toplantılar düzenlenmiştir.

IX. IRAK, İRAN VE GÜNEY ASYA

Irak: 2023 yılında Irak'la ilişkilerimizde Irak'ın siyasi birliği ile toprak bütünlüğünün korunması, PKK başta olmak üzere terör örgütleriyle mücadelede işbirliği tesisi, DEAŞ'ın yenilgiye uğratılmasının ardından ülkede kalıcı siyasi istikrarın ve güvenliğin sağlanması, karşılıklı ticaretimizin güçlendirilmesi, Irak'taki yatırımlarımızın artırılması, Türk şirketlerinin haklarının korunması, Irak toplumunun tüm kesimleriyle yakın ilişki tesisi ve Iraklı Türkmen soydaşlarımızın haklarının ve çıkarlarının muhafaza edilmesi hususlarına odaklanılmıştır.

2023 yılında Irak'ta oluşan nispi istikrar ortamı ve siyasi belirsizliğin kısmen azalmasıyla birlikte ikili temaslarımızda belirgin bir artış yaşanmıştır. İlişkilerimize kayda değer ivme kazandıran gelişme, Başbakan Muhammed Sudani'nin Sayın Cumhurbaşkanımızın vaki davetine icabetle 21-22 Mart 2023 tarihlerinde ülkemize yaptığı resmî ziyaret olmuştur. Ziyarette, terörle mücadelede işbirliği ve ticaretimizin önündeki engellerin kaldırılması başta olmak üzere, ikili gündemimizdeki tüm konular ve bölgesel meseleler ele alınmış; ziyaretin ana gündem maddesi olan Kalkınma Yolu Projesi'ne müşterek desteğin beyan edildiği Ankara Bildirisi kabul edilmiştir.

Sayın Bakanımız 22-24 Ağustos 2023 tarihlerinde Irak'ı ziyaret etmiş, Bağdat'ta ve Erbil'de yoğun temaslarda bulunmuştur. Ziyaret vesilesiyle, Irak'la ortak gündemimizdeki bütün konular kapsamlı şekilde ele alınmıştır. PKK'nın Irak'taki mevcudiyetiyle mücadele bağlamındaki beklentimiz bu vesileyle bir kez daha en açık şekilde vurgulanmıştır. İkili ahdi zeminin güçlendirilmesi için onay bekleyen ya da müzakereleri süren anlaşmalarla ilgili süreçlerin hızlandırılması hususunda da mutabık kalınmıştır.

Ticaret Bakanımız Sayın Ömer Bolat 28-29 Ağustos 2023 tarihlerinde, Sayın Cumhurbaşkanımızın Irak'ın Su Sorunundan Sorumlu Özel Temsilcisi Sayın Veysel Eroğlu 30 Ağustos 2023 tarihinde, Ulaştırma ve Altyapı Bakanımız Sayın Abdulkadir Uraloğlu 30 Eylül 2023 tarihinde Irak'ı ziyaret etmişlerdir.

Türkiye-Irak Karma Ekonomik ve Teknik İşbirliği Komitesi 19. Dönem Toplantısı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanımız Sayın Alparslan Bayraktar'ın başkanlığındaki heyetimizin katılımıyla 21- 22 Kasım 2023 tarihlerinde Bağdat'ta düzenlenmiştir. Toplantıda, ticaret ve yatırımlar, özel sektör işbirliği, müteahhitlik sektörü, bankacılık ve finans, gümrükler, ulaştırma, tarım, çevre ve kentsel gelişim, haberleşme, sanayi ve teknoloji, enerji, sağlık, eğitim, kültür, su ve turizm alanlarındaki ilişkilerimiz ele alınmıştır.

Irak'la ticaret hacmimiz, 2022 yılında ulaşılan 24,15 milyar Dolar'lık tarihi zirvenin ardından, 2023 yılında 19,9 milyar Dolar olarak gerçekleşmiştir.

Irak'ta faaliyet gösteren yatırımcı firmalarımızın 33 milyar Dolar'a yaklaşan taahhütleri de artmaya devam etmektedir. Irak'ın yeniden imarında en önemli projelerden birisi olan ve 9 Ağustos 2022 tarihinde imzalanan sözleşmeyle Türk şirketlerine emanet edilen Musul Havalimanı'nın onarımı projesinin tamamlanmasına yönelik çalışmalar devam etmektedir.

2022 yılında 1.208.895 Irak vatandaşı ülkemize seyahat etmişken, 2023 yılında 1.051.721 Iraklı ülkemizi ziyaret etmiştir.

Çok boyutlu ilişkilere ve ortak çıkarlara sahip olduğumuz Irak'la PKK'ya karşı mücadelede de yakın işbirliği tesis edilmesi hedeflenmektedir. Bu doğrultuda, PKK'ya karşı somut adımlar atılmasına dair beklentimiz Irak ve IKBY makamları nezdinde sürekli gündemde tutulmaktadır.

Türkmen soydaşlarımızın huzuru ve bekası, dış politika önceliklerimizden biridir. Irak'ın üçüncü büyük unsuru olan ve Irak ile aramızda bir dostluk köprüsü olarak gördüğümüz Türkmenlerin güvenliklerinin ve refahlarının temini ile haklarının ve menfaatlerinin korunmasına ülkemizce büyük önem atfedilmektedir. Türkmenlerin Irak siyasetinde ve devlet mekanizmalarında uygun şekilde temsil edilmeleri ülkemizin öncelikli beklentileri arasındadır.

İran: İran'la ilişkilerimizin iyi komşuluk ve halkların menfaati temelinde geliştirilmesine yönelik gayretler 2023 yılı boyunca devam etmiştir. Gazze Krizi'nin de etkisiyle karşılıklı üst düzey temaslar ivme kazanmıştır.

Yüksek Düzeyli İşbirliği Konseyi (YDİK) İran'la ilişkilerimizin kurumsal çerçevesini oluşturmaktadır. Bu kapsamda, İran Cumhurbaşkanı İbrahim Reisi'nin Ocak 2024'te ülkemizi ziyareti vesilesiyle Türkiye-İran 8. YDİK toplantısının düzenlenmesi ve ulaştırma, eğitim, kültür, iletişim, medya gibi farklı alanlarda çok sayıda anlaşmanın imzalanması öngörülmektedir.

Sayın Cumhurbaşkanımız, Ekonomik İşbirliği Teşkilatı 16. Liderler Zirvesi sebebiyle ziyaret ettiği Taşkent'te İran Cumhurbaşkanı İbrahim Reisi'yle 9 Kasım 2023 tarihinde ikili ve bölgesel konuların ele alındığı bir görüşme gerçekleştirmiştir.

Sayın Bakanımız, 3 Eylül 2023 tarihinde Tahran'ı ziyaret etmiş; İran Dışişleri Bakanı Hüseyin Emir Abdullahiyan, 17 Ocak, 8 Mart ve 1 Kasım 2023 tarihlerinde ülkemize ziyaret gerçekleştirmiştir.

Türkiye-İran Konsolosluk İstişareleri, Bakan Yardımcımız Sayın Yasin Ekrem Serim ve İran Dışişleri Bakan Yardımcısı Alireza Bigdeli eşbaşkanlıklarında 15 Ocak 2023 tarihinde Tahran'da gerçekleştirilmiştir.

Bakan Yardımcımız Büyükelçi Sayın Ahmet Yıldız, Türkiye-İran Siyasi İstişareleri kapsamında 20 Aralık 2023 tarihinde İran Dışişleri Bakan Yardımcısı Ali Bageri Keni ve 22 Aralık 2023 tarihinde İran Dışişleri Bakan Yardımcısı Mehdi Seferi'yle Tahran'da biraraya gelmiştir.

Türkiye-İran Protokol İstişareleri, Protokol Genel Müdürü başkanlığındaki Bakanlığımız heyetinin katılımıyla 12 Aralık 2023 tarihinde Tahran'da gerçekleştirilmiştir.

Güney Asya

Güney Asya'yla ilişkilerimizin, bölgenin yükselen öneminin yanısıra bölgesel ve küresel istikrara ülkemizce katkı sağlanması temelinde geliştirilmesi önem arz etmektedir. Nitekim 2019 yılında ilan ettiğimiz "Yeniden Asya" girişimi çerçevesinde Güney Asya ülkeleriyle siyasi ve ekonomik entegrasyonu artırmak hedefiyle temaslarımız 2023 yılında da yoğun olarak sürdürülmüştür.

Afganistan: Ülkemiz, tarihi Türk-Afgan dayanışması çerçevesinde ikili düzeyde ve çoktaraflı platformlarda Afganistan'a destek vermeye 2023 yılında da devam etmiştir.

Bu çerçevede ülkemiz, Kızılay, AFAD, Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı (TİKA) ve STK'larımızla sahadaki yardım faaliyetlerini güçlü bir şekilde sürdürmektedir.

Milli Savunma Bakanlığımızca Afganistan'a hibe edilen 18 ton tıbbi malzeme 18 Eylül 2023 tarihinde Afganistan'a teslim edilmiştir.

Herat'ta meydana gelen depremler sonrasında, Afgan makamlarının talebi üzerine, 9-10 Ekim 2023'te AFAD Başkanlığı personel ve yardım malzemelerini taşıyan Hava Kuvvetlerimizin kargo uçakları Herat'a hareket etmiştir. 9 Ekim'deki uçak, depremin ardından Afganistan'a ulaşan ilk yardım uçağıdır. Bilahare ülkemiz, Afgan makamlarının talebi üzerine yardım ulaştırmak amacıyla, AFAD Başkanlığı eşgüdümünde 26 STK'nın katkısıyla 31 vagon ve 508 tonluk 8. İyilik Trenini Afganistan'a göndermiştir.

Afganistan genelinde Türkiye Maarif Vakfı (TMV) tarafından işletilen 45 okul ve 7 eğitim merkezinde 4366 öğrenci eğitim görmektedir. TMV tarafından sekiz vilayette işletilen okullarda 21 Türk personel görev yapmaktadır.

Afganistan, Türkiye Burslarından en fazla yararlanan ülke konumundadır. 2023 yılında Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB) tarafından burs verilen Afganistanlı öğrenci sayısı 211 olmuştur.

Ülkemiz, Taliban'ın Ağustos 2021'de yönetimi ele geçirmesinden sonra Afganistan'da teşkil edilen Geçici Hükümetle kademeli ve pratik bir angajman yürütmektedir. Sözkonusu pratik angajman kapsamında, Geçici Hükümet üyelerinin ülkemizi ziyaret talepleri olumlu karşılanmaktadır. Bu ziyaretler vesilesiyle, kapsayıcılık ile kız çocuklarının eğitimi ve kadın hakları gibi alanlarda mesajlarımız doğrudan iletilebilmektedir.

Bu çerçevede, Ekonomiden Sorumlu Başbakan Yardımcısı V. Baradar, 4-15 Ağustos 2023 tarihleri arasında ülkemizi ziyaret etmiş, Sayın Bakanımız ve Sayın Ticaret Bakanımız tarafından kabul edilmiştir. Adıgeçen, İstanbul'da Türk ve Afgan iş insanlarıyla da görüşmeler yapmıştır.

Sayın Bakanımız, tedavi amacıyla ülkemize özel bir ziyarette bulunan Afganistan Dışişleri Bakanı V. Amir Khan Muttaqi'yi, adıgeçenin talebi üzerine, 30 Ekim 2023'te kabul etmiştir.

Afganistan Enerji ve Su Bakan V. Abdul Latif Mansur başkanlığındaki heyet, Tacikistan'la enerji nakli alanında teknik müzakereler yürütmek amacıyla 5-13 Ocak 2023 tarihleri arasında ülkemizi ziyaret etmiştir. Afganistan Mesleki İşlerden Sorumlu Göç ve Geri Dönüşler Bakan Yardımcısı V. Abdul Rahman Rashid 10-15 Nisan 2023 tarihleri arasında özel seyahat kapsamında ülkemizi ziyaret etmiş, ziyaret vesilesiyle Göç İdaresi Başkanlığı yetkililerimizle de görüşmüştür. Tarım, Sulama ve Hayvancılık Bakanı V. Ataullah Ömeri başkanlığında bir heyet 4-11 Nisan 2023 tarihleri arasında ülkemizi ziyaret etmiş ve iş insanlarımızla biraraya gelmiştir.

Uluslararası alanda da Afganistan konusunda faaliyetlerimiz sürmektedir. Bu kapsamda, Bakan Yardımcımız Büyükelçi Sayın Ahmet Yıldız, ABD'nin Afganistan Özel Temsilcisi Thomas West ve ABD'nin Afgan Kadınları, Kız Çocukları ve İnsan Hakları Özel Temsilcisi Rina

Amiri'yi, 78. BM Genel Kurulu çerçevesinde 21 Eylül 2023'te New York'ta kabul etmiştir. Görüşmede Afganistan'daki güncel durum ve Türkiye-Afganistan ilişkileri ele alınmıştır.

Ayrıca, BM Genel Sekreteri Guterres başkanlığında 1-2 Mayıs 2023 tarihlerinde Doha'da düzenlenen Afganistan Özel Temsilciler Toplantısı, 27 Haziran 2023 tarihlerinde Brüksel'de düzenlenen Afganistan Koordinasyon Grubu Kıdemli Memurlar Toplantısı ve 13 Eylül 2023 tarihinde Brüksel'de düzenlenen Afganistan İnsani İşler Kıdemli Memurlar Toplantısına Genel Müdür düzeyinde katılım sağlanmıştır.

Afganistan'da halihazırda, Kabil Büyükelçiliğimiz ile Mezar-ı Şerif ve Herat Başkonsolosluklarımız faaliyet göstermeye devam etmektedir.

Pakistan: Pakistan'ın bağımsız bir devlet olarak kurulduğu 14 Ağustos 1947 tarihinden itibaren yakın dostluk ve kardeşlik anlayışı temelinde şekillenmiş olan ilişkilerimiz mükemmel düzeydedir.

Ülkemizde 2023 Şubat ayında yaşanan depremler sonrasında Pakistan'dan ilk arama-kurtarma ekibi 7 Şubat sabahı Adana'ya intikal etmiş, Başbakan Şahbaz Şerif'in talimatıyla Pakistan tarafından toplam 70.000 çadır hibe edilmiştir.

Türkiye ve Pakistan arasında Yüksek Düzeyli İşbirliği Konseyi (YDİK) 2009 yılında ihdas edilmiş, daha sonra Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi (YDSK) seviyesine yükseltilmiştir. Sözkonusu mekanizma, iki ülke arasındaki ilişkilerin her alanda daha ileri seviyeye taşınmasına yönelik ortak iradenin göstergesini teşkil etmektedir. YDSK'nin 7. toplantısının önümüzdeki dönemde gerçekleştirilmesi öngörülmektedir.

Ülkemiz ile Pakistan arasında karşılıklı temaslar, 2023 yılında yoğun şekilde sürmüştür. Şubat ayında yaşanan depremler sonrasında 16-17 Şubat 2023 tarihlerinde ülkemizi ziyaret eden dönemin Pakistan Başbakanı Şerif, Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından 16 Şubat'ta kabul edilmiş ve 17 Şubat'ta Adıyaman'da incelemelerde bulunmuştur. Başbakan Şerif, yeniden Cumhurbaşkanı seçilmeleri münasebetiyle Sayın Cumhurbaşkanımızla 29 Mayıs 2023'te gerçekleştirdiği telefon görüşmesinde tebriklerini iletmiştir. Sayın Cumhurbaşkanımızın Göreve Başlama Törenine katılmak üzere ülkemizi bir kez daha ziyaret eden dönemin Başbakanı Şerif, 3 Haziran 2023 tarihinde Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından kabul edilmiştir. Sayın Cumhurbaşkanımız, Kurban Bayramı vesilesiyle dönemin Pakistan Başbakanı Şerif'le 28 Haziran 2023'te telefon görüşmesi gerçekleştirmiştir.

Sayın Bakanımız, Kurban Bayramı vesilesiyle dönemin Pakistan Dışişleri Bakanı Bhutto Zardari'yle 22 Haziran 2023 tarihinde bir telefon görüşmesi gerçekleştirmiştir. Sayın Bakanımızın, Pakistan Dışişleri Bakanı Jalil Abbas Jilani'yle, Ekonomik İşbirliği Teşkilatı 27. Bakanlar Konseyi Toplantısı vesilesiyle 10 Ekim 2023'te Şuşa'da gerçekleştirdiği görüşmede, ikili ilişkilerimiz ve bölgesel konular ele alınmıştır. Sayın Bakanımız, Pakistan Dışişleri Bakanı Jalil Abbas Jilani'yle, 16 Ekim 2023'te güncel bölgesel gelişmelere ilişkin bir telefon görüşmesi yapmıştır.

Bakan Yardımcımız Büyükelçi Sayın Burak Akçapar ve Pakistan Dışişleri Bakanlığı Müsteşarı Büyükelçi Asad Majeed Khan başkanlığındaki heyetler arasında siyasi istişareler 5 Temmuz 2023 tarihinde Ankara'da gerçekleştirilmiştir.

Pakistan'la askeri ve savunma sanayi alanındaki işbirliğimiz, son dönemde ilişkilerimizin önemli sacayaklarından biri haline gelmiştir. Ülkelerimiz, karşılıklı ziyaretler ve temaslar ile MİLGEM başta olmak üzere, pek çok ortak proje geliştirmektedir.

İkili Siyasi İşler Genel Müdürü, Pakistan Dışişleri Bakanlığı Müsteşarıyla Afganistan Temas Grubu kurulmasına dair 10 Ekim 2023'te İslamabad'da bir istişare gerçekleştirmiştir.

Ülkemizi ziyaret eden Pakistan Kara Kuvvetleri Komutanı Syed Asim Munir, Sayın Cumhurbaşkanımız ve Sayın Bakanımız tarafından 13 Eylül 2023 tarihinde kabul edilmiştir.

Cumhurbaşkanı Yardımcımız Sayın Cevdet Yılmaz MİLGEM Projesi kapsamında ortak üretilen PNS Tarıq'ın Karaçi Tersanesindeki denize indirilme törenine katılmak üzere 2 Ağustos 2023 tarihinde Pakistan'ı ziyaret etmiştir. Pakistan MİLGEM Projesi kapsamında üretilen dört gemiden ilki olan PNS-Babür gemisinin "Hizmete Giriş töreni" 23 Eylül 2023 tarihinde İstanbul'da yapılmış olup, törene Pakistan Savunma ve Savunma Üretimi Bakanı Hyder ile Deniz Kuvvetleri Komutanı Oramiral Amjad Khan Niazi katılmıştır.

Hindistan: Gelişen ekonomisi ve nüfusuyla bölgesel ve küresel düzeyde etkinliğini arttırmakta olan Hindistan'la aramızdaki geniş işbirliği fırsatları, karşılıklı fayda temelinde değerlendirilmeye müsaittir.

Sayın Cumhurbaşkanımız ve Hindistan Başbakanı Modi'nin 16 Eylül 2022 tarihinde ŞİT Liderler Zirvesi kapsamında Semerkant'ta biraraya gelmeleri ilişkilerde yeni bir ivme yaratmış; dönemin Dışişleri Bakanı Sayın Mevlüt Çavuşoğlu'nun Hint Dışişleri Bakanı Jaishankar'la BM 77. Genel Kurulu marjında 21 Eylül 2022'de görüşmeleri bu olumlu havayı perçinlemiştir.

G20 Dışişleri Bakanları toplantısına katılmak üzere Yeni Delhi'yi ziyaret eden dönemin Dışişleri Bakanı Sayın Mevlüt Çavuşoğlu; 28 Şubat 2023'te Hindistan Dışişleri Bakanı Subrahmanyam Jaishankar'la görüşme gerçekleştirmiştir. Sözkonusu görüşmede anılan ülkeyle ikili ilişkilerimiz ve bölgesel konular ele alınmıştır.

Sayın Cumhurbaşkanımız, Hindistan Başbakanı Modi'yi 9-10 Eylül 2023'te Yeni Delhi'de gerçekleştirilen G-20 Liderler Zirvesi kapsamında kabul etmiştir.

TBMM Başkanımız Sayın Numan Kurtulmuş, 13-14 Ekim 2023 tarihlerinde Yeni Delhi'de düzenlenen G20 Dokuzuncu Parlamento Başkanları Zirvesi (P20) kapsamında 13 Ekim 2023'te Hindistan Cumhurbaşkanı Yardımcısı ve Eyaletler Konseyi (Rajya Sabha) Başkanı Jagdeep Dhankar ve 14 Ekim 2023 tarihinde Hindistan Halk Meclisi (Lok Sabha) Başkanı Om Birla ile görüşmüştür.

Türkiye ve Hindistan arasındaki siyasi istişareler, 16 Ocak 2023'te Ankara'da, Genel Müdürler düzeyinde gerçekleştirilmiştir.

Sri Lanka: Sri Lanka ülkemize müzahir, uluslararası teşkilatlara adaylıklarımıza çoğunlukla destek veren, uluslararası platformlarda terörizmle mücadele konusunda sunduğumuz karar tasarılarına ortak sunucu olan bir ülkedir. Türkiye-Sri Lanka diplomatik ilişkilerinin tesisinin 75. yıldönümü vesilesiyle, tanıtımı 8 Aralık 2023 Aralık tarihinde her iki ülkede eşzamanlı yapılan bir hatıra pulu basılmıştır.

Sri Lanka Meclis Başkanı Mahinda Yapa Apeywardana, 3 Haziran 2023 tarihinde Cumhurbaşkanımızın Göreve Başlama Törenine iştirak etmiştir.

Sayın Cumhurbaşkanımız, Sri Lanka Cumhurbaşkanı Ranil Wickremesinghe'yle karşı tarafın talebi üzerine 4 Temmuz 2023 tarihinde bir telefon görüşmesi gerçekleştirmiştir. Keza, Sayın Bakanımız 15 Haziran 2023'te Sri Lanka Dışişleri Bakanı Ali Sabry ile karşı tarafın talebi üzerine bir telefon görüşmesi gerçekleştirmiştir.

Dönemin Dışişleri Bakanı Sayın Mevlüt Çavuşoğlu, Dışişleri Bakanı Ali Sabry'yle 2 Mart 2023'te Raisina Dialogue kapsamında Yeni Delhi'de biraraya gelmiştir.

Bangladeş: Bangladeş'le son yıllarda özellikle askeri, ticari ve savunma sanayii alanlarında ilişkilerimiz yoğunlaşmaktadır.

Bangladeş Cumhurbaşkanı Mohammed Shahabuddin, Sayın Cumhurbaşkanımızın 3 Haziran 2023 tarihinde düzenlenen Göreve Başlama Törenine iştirak etmiştir.

Maldivler: Ülkelerimiz arasındaki coğrafi uzaklık ve ticaretin sınırlı olması nedeniyle, Maldivler'le ilişkilerimiz genelde İİT ve BM'deki temaslarla ve uluslararası teşkilatlarda geliştirilen işbirliğiyle sınırlı kalmaktadır.

Bununla birlikte, son yıllarda gerçekleşen karşılıklı ziyaret ve temaslar, ikili ilişkilere içerik kazandırılmasında etkili olmuştur.

Dönemin Maldivler Cumhurbaşkanı Yardımcısı Faisal Naseem, Sayın Cumhurbaşkanımızın 3 Haziran 2023 tarihindeki Göreve Başlama Törenine iştirak etmiştir.

Cumhurbaşkanı Muizzu'nun 17 Kasım'da gerçekleşen yemin törenine, ülkemizi temsilen Kültür ve Turizm Bakanımız Sayın Mehmet Nuri Ersoy iştirak etmiştir.

Cumhurbaşkanı Mohamed Muizzu, 17 Kasım'da göreve geldikten sonraki ilk ziyaretini 26-29 Kasım 2023 tarihleri arasında ülkemize yapmıştır. Ayrıca, Muizzu'nun ziyareti, ülkelerimiz arasında Devlet Başkanı düzeyinde gerçekleşen ilk ziyarettir.

Gelişen ikili ilişkilerimiz çerçevesinde, Maldivler hükümeti 10 Aralık'ta düzenlenen Bakanlar Kurulu toplantısında Ankara'da bir Büyükelçilik açılması kararı almıştır. Ülkemizce de Male'de Büyükelçilik açılmasına yönelik çalışmalar sürdürülmektedir.

THY, Kasım 2023 itibarıyla başkent Male'ye doğrudan uçuş başlatma kararı almıştır.

Nepal: Nepal'le siyasi ilişkilerimiz uzun yıllar uluslararası teşkilatlarda karşılıklı destek talepleriyle sınırlı kalmıştır. Son dönemde gerçekleşen temas ve ziyaretler, ilişkilerimize muhteva kazandırmıştır.

Ülkemiz tarafından Nepal'in başkenti Katmandu'da bir Büyükelçilik açılması hususunda çalışmalar bulunmaktadır. Nepal ilgili makamlarından muvafakat 20 Ekim 2022'de alınmış, gerekli Cumhurbaşkanlığı Kararı ise 6 Mayıs 2023 tarihinde yayımlanmıştır.

Butan: Butan'la genelde uluslararası teşkilatlardaki üyeliklerimizde karşılıklı destek talepleri çerçevesinde süren mevcut ilişkilerimizin geliştirilmesine yönelik çalışmalarımız 2023 yılında da sürdürülmüş olup, önümüzdeki dönemde devamı sağlanacaktır.

X. DOĞU ASYA, GÜNEYDOĞU ASYA VE PASİFİK BÖLGESİ

Doğu Asya

Çin Halk Cumhuriyeti (ÇHC): Çin Halk Cumhuriyeti ile ilişkilerimiz milli menfaatlerimiz temelinde sürdürülmektedir.

Çin Komünist Partisi (ÇKP) Merkez Komitesi Politbüro Üyesi, Dışişleri Merkez Komisyonu Direktörü ve Dışişleri Bakanı Wang Yi 26 Temmuz 2023 tarihinde ülkemize bir ziyaret gerçekleştirmiştir. Sayın Bakanımız ile yapılan görüşmelerde ikili ilişkiler ele alınmış, bölgesel ve küresel konularda görüş alışverişinde bulunulmuştur. Konuk Bakan ayrıca, Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından kabul edilmiştir.

Sayın Bakanımız, ÇHC Hükümeti Orta Doğu Sorunu Özel Temsilcisi Zhai Jun'u 13 Kasım 2023 tarihinde Ankara'da kabul etmiştir. Görüşmede Filistin-İsrail ihtilafına ilişkin gelişmeler ele alınmıştır.

Ülkemiz etnik, kültürel ve dini bağlara sahip olduğu Uygur Türklerinin durumunu yakından takip etmekte, huzur, güvenlik ve refahlarına özel önem atfetmektedir. 2023 yılında da Uygur Türklerinin temel hak ve özgürlüklerinin gözetilmesi, dini ve kültürel kimliklerinin korunmasına dair hassasiyet ve beklentilerimiz gerek Çin'le ikili temaslarımızda gerek başta BM olmak üzere uluslararası platformlarda güçlü biçimde vurgulanmıştır.

Japonya: 130 yılı aşan tarihi dostluğa dayanan ilişkilerimizi 2013 yılında stratejik ortaklık seviyesine yükseltilmiş olduğumuz Japonya'yla işbirliğimiz her alanda artarak sürmektedir.

Sayın Cumhurbaşkanımız, Japonya Başbakanı Kishida ile G-20 Liderler Zirvesi marjında 8 Eylül 2023 tarihinde Yeni Delhi'de, 28. Taraflar Konferansı (COP28) marjında ise 1 Aralık 2023 tarihinde Dubai'de biraraya gelmiştir.

Dönemin Dışişleri Bakanı Sayın Mevlüt Çavuşoğlu, 4 Nisan 2023 tarihinde NATO Dışişleri Bakanları Toplantısı (FMM) marjında Japonya Dışişleri Bakanı Hayashi Yoshimasa ile görüşmüştür. Sayın Bakanımız, ASEAN 56. Dışişleri Bakanları Toplantısı marjında 14 Temmuz 2023 tarihinde Japonya Dışişleri Bakanı Hayashi'yle bir görüşme gerçekleştirmiştir.

Japonya Dışişleri Bakan Yardımcısı Yamada Kenji, 10-11 Mart 2023 tarihlerinde depremden etkilenen Kahramanmaraş ve Gaziantep'i ziyaret ederek, afet bölgesinde temaslarda bulunmuştur.

Kore Cumhuriyeti (Güney Kore): 2012 yılından itibaren stratejik ortaklık düzeyinde devam eden ve tarihi Kore Savaşı'na uzanan dostluk bağını temel alan Kore Cumhuriyeti ile ilişkilerimiz karşılıklı üst düzey temaslarla gelişmeye devam etmektedir.

Sayın Cumhurbaşkanımız, son olarak G-20 Liderler Zirvesi marjında mevkidaşı Yoon ile 9 Eylül 2023 tarihinde Yeni Delhi'de biraraya gelmiştir.

Kore Cumhurbaşkanlığı Gelecek Stratejilerinden Sorumlu Kıdemli Sekreteri ve Cumhurbaşkanı Özel Temsilcisi Jang Sung Min 20-21 Şubat 2023 tarihlerinde ülkemizi ziyaret etmiştir. Ziyaret sırasında İçişleri Bakan Yardımcısı Sayın Tayyip Sabri Erdil ile dönemin AFAD Başkanı Vali Sayın Yunus Sezer'le 20 Şubat 2023 tarihinde, dönemin Cumhurbaşkanlığı Sözcüsü Büyükelçi Sayın İbrahim Kalın'la 21 Şubat 2023 tarihinde görüşmeler gerçekleştirmiş; aynı gün dönemin Dışişleri Bakanı Sayın Mevlüt Çavuşoğlu tarafından da kabul edilmiştir. Ziyaret sırasındaki temaslarda deprem nedeniyle Kore'nin ülkemize yardımları ile önümüzdeki dönemde afet bölgesinin yeniden imarı çalışmalarında sağlanabilecek destek hakkında görüş alışverişinde bulunulmuştur.

Kore Dışişleri Bakanı Park Jin, 28-29 Temmuz 2023 tarihlerinde ülkemizi ziyaret etmiştir. Ziyaret sırasında "Dinamik Türkiye-Kore Ortaklığı İçin Yol Haritası" imzalanmıştır. Konuk Bakan ayrıca, Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından İstanbul'da Uluslararası Savunma Sanayii Fuarı (IDEF) marjında kabul edilmiştir.

Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti (Kuzey Kore): Türkiye, Doğu Asya Bölgesi'ndeki barış, güvenlik ve istikrarın korunmasına da önem atfetmektedir. Bu çerçevede, Kore Savaşı sırasında BM Güçlerine önemli katkı vermiş bir ülke olarak Türkiye, Kore Yarımadası'ndaki gelişmeleri yakından izlemekte, Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti'nin (Kuzey Kore) BM Güvenlik Konseyi kararları ve diğer uluslararası yükümlülüklerine aykırı olarak sürdürdüğü nükleer programının bölgesel ve küresel istikrara olumsuz etkisini dikkate alarak, bölgede kalıcı barışın ancak uluslararası toplumun desteğiyle yürütülecek diyalog sonucu sağlanabileceğine inanmaktadır.

Ülkemiz, Kuzey Kore'ye yönelik BM Güvenlik Konseyi yaptırımlarını titizlikle uygulamakta olup, 27 Aralık 2020 tarihinde TBMM'de kabul edilen 7262 sayılı "Kitle İmha Silahlarının Yayılmasının Finansmanının Önlenmesine İlişkin Kanun" bu doğrultuda atılmış önemli bir adımı teşkil etmiştir.

Moğolistan: Ülkemiz ile Moğolistan arasındaki ilişkiler 2004 yılından bu yana "kapsamlı ortaklık" seviyesinde sürdürülmektedir. Moğolistan'la işbirliğimizin geliştirilmesi hedeflerimiz arasında yer almakta olup, ortak tarihi mirasımıza sahip çıkmak ve ticari/ekonomik ilişkilerimizi ilerletmek amacıyla çalışmalarımız 2023'te de devam etmiştir.

Moğolistan Dışişleri Bakanı Batmunkh Battsetseg 13-14 Mart 2023 tarihlerinde ülkemizi ziyaret etmiştir.

Güneydoğu Asya ve Pasifik

Brunei Darusselam: Tarihi olarak dostane ilişkilere sahip olduğumuz Brunei Darusselam ile ikili ilişkilerimiz 2023 yılında ivme kazanmıştır. Brunei Darusselam Sultanı Bolkiah, 11 yıl aradan sonra 6-9 Mart 2023 tarihlerinde ülkemize resmi ziyaret gerçekleştirmiştir. Sultan'ın ziyareti vesilesiyle; arşiv, eğitim, savunma sanayi, kültür ve diplomasi alanlarında işbirliği öngören 5 belge imzalanmıştır.

Brunei Darusselam Dışişleri İkinci Bakanı Dato Erywan Yusof, Brunei Sultanı'nın ziyareti öncesinde, 3-4 Mart 2023 tarihlerinde ülkemize çalışma ziyaretinde bulunmuştur.

Sayın Bakanımız Cakarta'da ASEAN Dışişleri Bakanları toplantısı marjında Dışişleri İkinci Bakanı Yusof ile 14 Temmuz 2023 tarihinde görüşmüştür.

Endonezya: Endonezya ile tarihi olarak dostane seyreden ilişkilerimiz, 14 Kasım 2022 tarihinde Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi'nin (YDSK) tesisi ile ivme kazanmıştır.

Sayın Cumhurbaşkanımız, 11 Kasım 2023 tarihinde Riyad'da düzenlenen İİT-Arap Ligi Ortak Olağanüstü Zirvesi marjında Endonezya Cumhurbaşkanı Joko Widodo ile görüşmüştür.

Sayın Bakanımız Beşinci ASEAN-Türkiye Sektörel Diyalog Ortaklığı Üçlü Toplantısı'na katılmak ve Endonezya Dışişleri Bakanı Retno L.P. Marsudi'nin davetine icabetle ikili temaslarda bulunmak üzere 13-15 Temmuz 2023 tarihlerinde Endonezya'yı ziyaret etmiştir. Sayın Bakanımız ziyaret sırasında Endonezyalı mevkidaşının yanısıra Endonezya Savunma Bakanı Prabowo Subianto ile de görüşme gerçekleştirmiştir.

Sayın Bakanımız, 2023 yılında ASEAN ve MIKTA dönem başkanlıklarını yürüten Endonezyalı mevkidaşıyla çoktaraflı platformlar marjında da çeşitli temaslar gerçekleştirmiştir.

Endonezya Temsilciler Meclisi Başkanı Puan Maharani 9 Mart 2023 tarihinde düzenlenen MIKTA 9. Parlamento Başkanları Zirvesi vesilesiyle ülkemizi ziyaret etmiş, İstanbul'da dönemin TBMM Başkanı Sayın Mustafa Şentop ile ikili görüşme gerçekleştirmiştir.

TBMM Başkanımız Sayın Numan Kurtulmuş, Yeni Delhi'de 13-14 Ekim 2023 tarihlerinde düzenlenen P20 Zirvesi marjında 14 Ekim'de Başkan Maharani ile görüşmüştür. TBMM Başkanımız Sayın Kurtulmuş son olarak 19-21 Kasım 2023 tarihlerinde Cakarta'da "Çoktaraflılığın Güçlendirilmesi, Nesillerarası Sınamalara Karşılık Verilmesi" temalı MIKTA 9. Parlamento Başkanları Toplantısına katılarak Endonezyalı muhataplarıyla görüşmüştür.

Endonezya Parlamentosu'nun Hukuk, Mevzuat, İnsan Hakları ve Güvenlik İşlerinden sorumlu III. Komisyon Başkan Yardımcısı Ahmad Sahroni başkanlığındaki heyet 6-7 Kasım 2023 tarihleri arasında ülkemizi ziyaretle, TBMM İçişleri Komisyonu Başkanı Sayın Süleyman Soylu, Türkiye-Endonezya Parlamentolararası Dostluk Grubu Kurucular Kurulu Başkanı Sayın Ayşe Böhürler ile Göç ve Uyum Alt Komisyonu Başkanı Sayın Atay Uslu ile temaslarda bulunmuştur.

Endonezya Siyasi, Hukuki ve Güvenik İşlerinden sorumlu Koordinatör Bakanı Mohamed Mahfud 23-25 Ağustos 2023 tarihlerinde ülkemizi ziyaret etmiştir. Ziyaret vesilesiyle 23 Ağustos günü "Güvenlik Alanında İşbirliği Anlaşması" imzalanmıştır.

Filipinler: Filipinler'le ikili ilişkilerimiz 2023 yılında da gelişmeye devam etmiş olup, savunma sanayi öncelikli işbirliği alanlarındandır.

Bakan Yardımcımız Sayın Yasin Ekrem Serim, deprem sonrasında ülkemizi ziyaret eden Filipinler Dışişleri Bakanlığı Göçmen İşçilerden Sorumlu Bakan Yardımcısı V. Eduardo Vega'yla 6 Mart 2023 tarihinde görüşmüştür. Sözkonusu görüşmede; depremler, arama-kurtarma faaliyetleri, Filipin uyruklu kişilerin durumu ve diğer konular ele alınmıştır.

Ülkemiz, Güney Filipinler Barış Süreci kapsamında Mindanao adasında kalıcı barış ve istikrarı hedefleyen uluslararası çalışmalara katkıda bulunmaya 2023 yılında da devam etmiştir. Bu çerçevede, Filipinler Hükümeti ile MILF arasında devam eden normalleşme süreci kapsamında 2014 yılında oluşturulan Uluslararası Bağımsız Silah Bırakma Organı'nın (IDB) başkanlığını, kurulduğu tarihten bu yana yürütmektedir.

Kamboçya: Kamboçya ile olumlu seyreden ikili ilişkilerimiz çerçevesinde son yıllarda karşılıklı üst düzey ziyaretler ve temaslar da artmıştır. Dönemin Başbakan Yardımcısı ve Dışişleri ve Uluslararası İşbirliği Bakanı Prak Sokhon, 3 Haziran 2023 tarihinde Sayın Cumhurbaşkanımızın Göreve Başlama Törenine iştirak etmiştir.

Karma Ekonomik Komisyon (KEK) Toplantılarının üçüncü turu 10-12 Ocak 2023 tarihlerinde Punom Pen'de yapılmıştır.

27. Dönem TBMM Türkiye-Kamboçya Dostluk Grubu Başkanı İstanbul Milletvekili Sayın Serap Yaşar, 10-12 Ocak 2023 tarihlerinde gerçekleştirdiği Punom Pen ziyareti vesilesiyle Kamboçya 6. Dönem Ulusal Meclisi Türkiye-Kamboçya Dostluk Grubu Başkanı Kittisethabindit Cheam Yeap ve Dostluk Grubu üyeleriyle görüşmüştür.

Kamboçya Ulusal Meclisi Başkanvekili Vong Sauth, TBMM'nin dönem başkanı olduğu Asya Parlamenter Asamblesi toplantısına (Antalya, 26-29 Kasım 2023) iştirak etmiş, TBMM Başkanımız Sayın Numan Kurtulmuş ile görüşmüştür.

Malezya: 2023 yılı, Kapsamlı Stratejik Ortağımız Malezya'yla ikili ilişkilerimizde üst düzey ziyaret ve temasların daha da arttığı bir yıl olmuştur.

Başbakan Enver İbrahim, Şubat 2023'te ülkemizde meydana gelen depremler kapsamında dayanışma sergilemek üzere, 15 Şubat 2023'te ülkemize bir çalışma ziyareti gerçekleştirmiştir. Gaziantep'te görev yapan Malezyalı arama-kurtarma ekibini ziyaret eden Başbakan, aynı gün Ankara'ya geçerek Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından kabul edilmiştir. Dönemin Savunma Bakanı Mohamad Bin Haji Hasan 19-21 Mart 2023'te ülkemizi ziyaret ederek, deprem bölgesinde incelemelerde bulunmuş, ayrıca dönemin Milli Savunma Bakanı Sayın Hulusi Akar'la görüşmüştür.

Sayın Cumhurbaşkanımız Başbakan Enver İbrahim ile 5 Ağustos 2023 tarihinde videokonferans yöntemiyle; 20 Eylül 2023 tarihinde BM 78. Genel Kurulu marjında New York'ta görüşmüştür. Sayın Cumhurbaşkanımız, Başbakan Enver İbrahim ile ayrıca 9 Ekim 2023 tarihinde Filistin'de yaşanan gelişmeler hakkında telefon görüşmesi gerçekleştirmiş, son olarak ülkemize çalışma ziyaretinde bulunan Başbakan Enver İbrahim'i 22 Ekim 2023 tarihinde kabul etmiştir.

Sayın Bakanımız, dönemin Dışişleri Bakanı Zambry Abd Kadir'le 5-6 Temmuz 2023 tarihlerinde Bakü'de düzenlenen Bağlantısızlar Hareketi (NAM) Koordinasyon Bürosu Bakanlar Toplantısı marjında görüşme gerçekleştirmiş, daha sonra 15-16 Temmuz 2023 tarihlerinde Malezya'ya (Penang) ilk ikili ziyaretinde bulunmuştur. Ziyaret vesilesiyle Sayın Bakanımız, Başbakan Enver İbrahim ve Başbakan Yardımcısı Zahid Hamidi tarafından kabul edilmiş, Dışişleri Bakanı Zambry'le görüşmelerde bulunmuştur.

Sayın Bakanımız, dönemin Malezya Dışişleri Bakanı Zambry ile Irak'a gerçekleştirdiği resmi ziyaret sırasında 23 Ağustos 2023 tarihinde Bağdat'ta görüşmüş; talebi üzerine adıgeçenle, 15 ve 30 Ekim 2023 tarihlerinde Filistin-İsrail'de son dönemde yaşanan gelişmeler hakkında telefon görüşmeleri gerçekleştirmiştir.

Sayın Bakanımız ayrıca, Malezya Başbakanı Enver İbrahim ile 22 Ekim 2023 tarihinde İstanbul'da görüşmüş; 7 Kasım 2023 tarihinde ise Filistin'deki gelişmeler konulu Olağanüstü İİT Zirvesi bağlamında telefon görüşmesi gerçekleştirmiştir.

Sayın Cumhurbaşkanımızın Refikaları Sayın Emine Erdoğan Hanımefendi, 31 Ekim Dünya Şehirler Günü Etkinliği kapsamında ülkemizi ziyaret eden Malezya Kraliçesi ile 2 Kasım 2023 tarihinde görüşmüş, Kraliçe etkinlik sırasında Küresel Sıfır Atık İyi Niyet Beyanı'nı imzalamıştır. Malezya Kraliçesi Tunku Azizah son olarak, 15 Kasım 2023 tarihinde İstanbul'da düzenlenen "Filistin İçin Tek Yürek" Zirvesi'ne katılmıştır.

Malezya ile savunma sanayi alanında da kapsamlı işbirliğimiz devam etmektedir.

Myanmar: Myanmar'da 2021 Şubat ayında gerçekleşen askeri darbe sonrasında askeri rejim ile muhalif gruplar arasındaki silahlı mücadele 2023 yılında artarak devam etmiştir. Bugüne kadar Myanmar Ordusu'nun Rakhayn Eyaleti'nde gerçekleştirdiği askeri operasyonlar nedeniyle ülkeyi terk etmek zorunda kalan Rohingaların sayısı bir milyonu aşmıştır.

Ülkemiz, Rohingaların sorunlarının çözülmesine yönelik çabalarını sürdürmüştür.

Singapur: 2014 yılında "Stratejik Ortaklık" seviyesine yükseltilen ilişkilerimiz çerçevesinde ikili işbirliği sahalarımızın geliştirilmesine yönelik çalışmalar 2023 yılında da devam etmiştir.

TBMM 27. Dönem Parlamentolararası Dostluk Grubu Başkanı Denizli Milletvekili Sayın Nilgün Ök başkanlığındaki heyet 15-19 Ocak 2023 tarihlerinde Singapur'u ziyaret etmiştir.

Tayland: 2023 yılı Tayland ile ilişkilerimizin ivme kazandığı bir yıl olmuştur. 25-27 Ocak 2023 tarihlerinde Tayland Başbakan Yardımcısı ve Dışişleri Bakanı Don Pramudwinai, yaklaşık 20 yıl aradan sonra düzenlenen Türkiye-Tayland Karma Ekonomik Komisyon (KEK) 4. Dönem Toplantısı'na katılmak amacıyla ülkemizi ziyaret etmiştir. Ziyaret kapsamında Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız tarafından kabul edilmiş ve Sayın Bakanımızla da görüşme gerçekleştirmiştir. Sayın Bakanımızla görüşme sonrasında, "Türkiye Cumhuriyeti ile Tayland Krallığı Arasında İkinci Ortak Eylem Planı (2023-2028)" ile Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı (TİKA) ile Tayland Uluslararası İşbirliği Ajansı (TICA) arasında işbirliği protokolü imzalanmıştır.

Vietnam: 2023 yılı Vietnam'la ilişkilerimizin olumlu seyrettiği bir yıl olmuştur. Vietnam Başbakanı Chinh Pham Minh, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımızın davetine icabetle diplomatik ilişkilerin tesisinin 45. yıldönümü vesilesiyle 28-30 Kasım 2023 tarihlerinde ülkemizi ziyaret etmiştir. Sözkonusu ziyaret Başbakan düzeyinde anılan ülkeden ülkemize gerçekleştirilen ilk ziyarettir.

29 Kasım 2023 tarihinde Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından kabul edilen Vietnam Başbakanı Chinh Pham Minh, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız ve Sayın TBMM Başkanımız ile görüşmüş, ayrıca Sayın Ticaret, Sanayi ve Teknoloji ile Hazine ve Maliye Bakanlarımızla temaslarda bulunmuştur.

Sayın Bakanımız, 14 Temmuz 2023 tarihinde Cakarta'da düzenlenen ASEAN 56. Dışişleri Bakanları Toplantısı marjında Vietnam Dışişleri Bakanı Bui Thanh Son ile bir görüşme gerçekleştirmiştir.

Vietnam Komünist Partisi Merkezi Teorik Konseyi Daimi Başkan Yardımcısı Ta Ngoc Tan başkanlığındaki bir heyet 15-22 Kasım 2023 tarihlerinde ülkemizi ziyaret ederek, TBMM Anayasa Komisyonu Başkanı Sayın Yusuf Beyazıt, Parlamentolararası Dostluk Grubu Başkanı Hatay Milletvekili Sayın Hüseyin Yayman'la temaslarda bulunmuştur.

Avustralya ve Yeni Zelanda: Avustralya ve Yeni Zelanda ile ilişkilerimiz Çanakkale Savaşları sonrasında oluşan dostluk bağları temelinde sürdürülmektedir. Ülkemizde her yıl düzenlenen Çanakkale Savaşlarını Anma Törenlerine her iki ülkeden üst düzeyde katılım olmakta ve bu ziyaretler ilişkilerimizin geliştirilmesine imkan tanımaktadır.

Çanakkale Kara Savaşlarının 2023 yılındaki 108. yıldönümü Anma Törenleri'ne Yeni Zelanda'dan dönemin Savunma Bakanı Andrew Little, Avustralya'dan ise Gazi İşleri Bakanı Matt Keogh katılmıştır.

Pasifik Adaları Forumu: Pasifik Adaları Forumunun (PAF) 52. Dönem Zirve toplantıları 6-10 Kasım 2023 tarihlerinde Cook Adalarında gerçekleştirilmiştir. Zirve marjında 10 Kasım günü PAF Diyalog Ortakları toplantısı da yapılmıştır. Ülkemizi temsilen Wellington Büyükelçiliğimizin katıldığı toplantıda, PAF mekanizması ve üye ülkelere yönelik yaklaşımımız ortaya konulmuştur.

Yeniden Asya Girişimi

Asya ülkeleriyle ilişkilerimizin bütüncül ve kapsamlı bir strateji temelinde, alt bölgeler ve ülkeler özelinde yaklaşımlar da geliştirilerek, daha sistematik ve istikrarlı biçimde güçlendirilmesine yönelik Yeniden Asya Girişimi dördüncü yılını doldurmuştur.

Asya ülkeleriyle ilişkilerimize dinamizm kazandıran girişimin ilk aşamadaki hedeflerine ulaşılmıştır. Bu çerçevede, çok sayıda kıta ülkesiyle ikili ilişkilerin ahdi altyapısı kuvvetlendirilmiş; ortak işbirliği mekanizmalarına işlerlik kazandırılmış; ilişkilerin kapsamı genişletilmiştir. Yeniden Asya coğrafyasındaki ülkelerle üst düzeyli siyasi diyalog, ikili işbirliği konularının yanısıra, ülkemizi yakından ilgilendiren bölgesel ve küresel meseleleri de içerecek şekilde artarak sürdürülmüştür.

Girişim, sahada ilişkilerin siyasi-askeri, ekonomik, sosyo-kültürel ve bölgesel boyutlarında Büyükelçiliklerimiz ve ilgili kurumlarımızla belirlediğimiz ve düzenli olarak güncellediğimiz ikişer yıllık eylem unsurları temelinde hayata geçirilmektedir. 2023 yılı içinde, 2024-2026 döneminde öncelikli olarak gerçekleştirilmesinde yarar görülen faaliyetleri içeren eylem unsurları listesinin hazırlıkları yürütülmüştür.

Yeniden Asya ülkeleriyle ilişkilerimizdeki gelişmelerin bütüncül ve karşılaştırmalı biçimde takibi amacıyla tasarlanan Yeniden Asya Veri Platformuna, ilgili Dış Temsilciliklerimizce düzenli veri girişlerinin sağlanmasına yönelik olarak güncelleme çalışmaları yapılmıştır.

Kamuda yer alan bilgi sistemlerindeki verilerin entegrasyonunu sağlamak, mükerrer ve çelişen verilerin oluşmasını engellemek, veri aidiyetini saptamak, bilgi sistemlerinde dil birliğini ve standartlaşmayı sağlamak amacıyla 2019 yılında Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi tarafından başlatılan "Ulusal Veri Sözlüğü" çalışmaları kapsamında, Yeniden Asya Veri Platformunda yer alan konu başlıklarının Ulusal Veri Sözlüğünde tanımlanmasına yönelik çalışmalar tamamlanmıştır.

Yeniden Asya Girişiminin görünürlüğünün ve genç kuşaklarda Asya çalışmalarına yönelik ilgi ve farkındalığın artırılmasına yönelik olarak yerli ve yabancı muhataplarla görüşmeler gerçekleştirilmiş, öğrencilere yönelik bilgilendirme toplantıları yapılmaya devam edilmiştir.

Yeniden Asya Girişimi çerçevesinde, Asya coğrafyasındaki bölgesel gelişmeler, coğrafyanın barındırdığı jeopolitik sınamalar ve sunduğu geniş işbirliği fırsatları bakımından yakından takip edilmeye devam edilmiştir.

Yeniden Asya ülkelerinin kendi aralarında ve üçüncü ülkelerle gerçekleştirdikleri faaliyet, ziyaret ve bölgedeki önemli gelişmelerin bütüncül yaklaşımla takip edilmesi amacıyla her ay hazırlanan ve ilgili merkez birimlerimiz ve Dış Temsilciliklerimizle paylaşılan aylık gelişmeler raporunun ilgili kurum ve kuruluşlarımıza dağıtımına başlanmıştır.

Asya Ülkelerinin Dahil Olduğu Uluslararası Teşkilatlar

2023 yılında ülkemiz, Asya ülkelerinin dahil olduğu uluslararası teşkilatlar ile işbirliğini geliştirmeye yönelik faaliyetlerini etkin bir şekilde sürdürmüştür.

Bu kapsamda, 2017 yılında sektörel diyalog ortaklığı tesis ettiğimiz **Güneydoğu Asya Uluslar Birliği (ASEAN)** ile mevcut projelerin uygulamaya geçirilmesine ve yeni projeler geliştirilebilecek işbirliği alanlarına dair eşgüdümün sağlanmasına devam edilmiştir. ASEAN ile sektörel diyalog ortaklığımızın mevcut durumunu ve gelecek dönemde işbirliği yapılabilecek konuları ele almak üzere her yıl düzenlenen Türkiye-ASEAN Sektörel Diyalog Ortaklığı Üçlü Toplantısı'nın Beşincisi Sayın Bakanımız, ASEAN Dönem Başkanı Endonezya Dışişleri Bakanı Retno Marsudi ve ASEAN Genel Sekreteri Kao Kim Hourn'un katılımıyla 15 Temmuz 2023 tarihinde ASEAN Dışişleri Bakanları 56. Toplantısı marjında Cakarta'da gerçekleştirilmiştir. 29 Kasım 2023 tarihinde Cakarta'da Beşincisi düzenlenen ASEAN-Türkiye Ortak Sektörel İşbirliği Komite Toplantısı'nda ASEAN ile sektörel diyalog ortaklığımızın yol haritası niteliğindeki 2024-2028 Pratik İşbirliği Alanları Belgesi kabul edilmiştir. Ülkemiz, bu yıl ilk kez, ASEAN Zirvesi marjında düzenlenen İş Forumuna davet edilmiş ve üst düzeyli temsilcilerimizin yanısıra, iş insanlarımızdan oluşan bir heyetle katılım sağlamıştır. TBMM'nin yıl içinde ASEAN Parlamentolararası Asambleye gözlemci üye olarak katılması da, ülkemizin ASEAN ile siyasi diyaloğunu güçlendiren bir gelişme olmuştur.

Asya İşbirliği Diyaloğu (ACD) 18. Bakanlar Toplantısı, "Pandemi Ertesinde Sürdürülebilir İyileşme" temasıyla, BM Genel Kurulunun 78. Oturumu Yüksek Düzeyli Haftası marjında, 20 Eylül 2023 tarihinde New York'ta düzenlenmiştir. Önceki Dönem Başkanı sıfatıyla Troyka üyesi olan ülkemizi toplantıda Bakan Yardımcımız Büyükelçi Sayın Burak Akçapar temsil etmiştir.

Dokuz yıl aradan sonra, Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (EİT) Dönem Başkanı Azerbaycan ile 2024 Ocak ayında ASEAN'ın Dönem Başkanlığını devralacak Laos'un Dışişleri Bakanlarının eşbaşkanlığında 22 Eylül 2023 tarihinde New York'ta düzenlenen **Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (EİT)-ASEAN 15. Bakanlar Toplantısı**'na ülkemizi temsilen Bakan Yardımcımız Büyükelçi Sayın Burak Akçapar katılım sağlamıştır.

Kurucu üyesi olduğumuz ve tam teşekküllü bir uluslararası teşkilata dönüşüm sürecini desteklediğimiz **Asya'da İşbirliği ve Güven Artırıcı Önlemler Konferansı (CICA)** çalışmalarına, başta CICA'nın temel işlevi olan güven artırıcı önlemler kültürünün korunması ve güçlendirilmesi olmak üzere, ülkemizin hedef ve beklentileriyle uyumlu katkılarda bulunulmuştur. Ülkemiz, CICA bünyesinde "askeri-siyasi" boyutun ve "küçük ve orta ölçekli işletmeler" ile "ticaret ve yatırım" öncelik alanlarının eş-koordinatörlüğünü, "yeni sınamalar ve tehditler" öncelik alanının koordinatörlüğünü yürütmüştür. CICA Gayrıresmi Dışişleri Bakanları Toplantısı, BM Genel Kurulunun 78. Oturumu Yüksek Düzeyli Haftası marjında, 21

Eylül 2023 tarihinde New York'ta çalışma yemeği formatında düzenlenmiştir. Ülkemizi Bakan Yardımcımız Büyükelçi Sayın Burak Akçapar'ın temsil ettiği toplantıda CICA'nın uluslararası teşkilata dönüşüm sürecine dair yol haritası kabul edilmiştir.

2018 yılında Diyalog Ortaklığı tesis ettiğimiz **Hint Okyanusuna Kıyıdaş Ülkeler Birliği (IORA)** ile işbirliğimiz 2023 senesindeki aktif çabalarımızla ilerletilmiştir. Bu çerçevede, Dönem Başkanı Sri Lanka'nın evsahipliğinde 10-11 Ekim 2023 tarihinde Kolombo'da düzenlenen 23. IORA Bakanlar Konseyi Toplantısı'na Sayın Bakanımızı temsilen Çok Taraflı Siyasi İşler Genel Müdürü katılım sağlamıştır.

Keza diyalog ortağı olduğumuz **Şanhay İşbirliği Teşkilatı** üyesi ülkelerle jeopolitik konumumuzun gerektirdiği çok yönlü diyalog ve işbirliğimiz, teşkilatın gündeminde bulunan ve Türkiye'nin de önceliğini teşkil eden terörizm ve sınır aşan suçlarla mücadele, enerji ve bölgesel bağlantısallık gibi konularda Teşkilat bünyesindeki görüş alışverişine sağladığımız katılım ve katkılarla pekiştirilmiştir.

2017 yılından bu yana Dönem Başkanlığı'nı yürüttüğümüz **Asya Parlamenter Asamblesi**'nin 13. Genel Kurul Toplantısı 8-10 Ocak 2023 tarihlerinde TBMM evsahipliğinde Antalya'da gerçekleştirilmiş, toplantıya Bakanlığımızdan da katılım sağlanmıştır. APA Dönem Başkanlığımız TBMM Başkanımız Sayın Numan Kurtulmuş'un başkanlığında 26-29 Kasım 2023 tarihlerinde Antalya'da gerçekleştirilen APA 2. İcra Konseyi Toplantısı'nda Azerbaycan'a devredilmiştir.

CICA, ACD ve IORA'nın yıl boyunca gerçekleştirilen kıdemli memurlar ve teknik düzeyli toplantılarına aktif katılım ve katkı sağlanmıştır.

1.3. ULUSLARARASI İŞBİRLİĞİNİN VE KAMU DİPLOMASİSİNİN GELİŞTİRİLMESİ FAALİYETLERİ

I. DIŞ POLİTİKA ANALİZ VE EŞGÜDÜM FAALİYETLERİ

Uluslararası ortamın, küresel ve bölgesel gelişmelerin tahlil edilmesi, orta ve uzun vadede karşılaşılabilecek sınamalar ve fırsatlar hakkında değerlendirmelerde ve öngörülerde bulunulması, dış politikamızın bu öngörülere hazırlık kapasitesinin artırılması amacıyla planlama ve eşgüdüm çalışmaları yapılmaktadır.

Bu çerçevede, ikili ve çoktaraflı platformlarda siyaset planlama istişareleri düzenlenmekte; arabuluculuk, çatışma çözümü ve stratejik öngörü yöntemlerinin kullanımı gibi alanlarda faaliyetler yürütülmektedir. Strateji, tutum, politika çalışmaları belgeleri hazırlanması ve bunların uygulanma süreçlerinin takibi sağlanmaktadır.

Bakanlık işleyişine ilişkin plan ve prensip çalışmaları eşgüdüm halinde yürütülmektedir. Bakanlık çalışmalarını ortaya koyan faaliyet raporları ve periyodik raporların ilgili birimlerle koordineli olarak hazırlanması sağlanmaktadır.

Uluslararası gelişmelerin Dış Politika, Analiz ve Eşgüdüm Genel Müdürlüğümüz kapsamında 2023 yılı içerisinde teşkil edilen Durum İzleme Merkezi aracılığıyla takibi ve Makamın bilgilendirilmesine ilaveten, raporlama ve analiz faaliyetleri de sürdürülmektedir.

Ayrıca üst düzey devlet ricalinin dış politikayla ve milli güvenliğimizle ilgili çalışmalarına katkı sunulmaktadır.

Ülkemiz, arabuluculuk konusunda farkındalık ve kapasite yaratılması çalışmalarına küresel ölçekte öncü bir rol oynayarak katkı sağlamakta; BM, AGİT ve İİT bünyesinde yer alan arabuluculuk gruplarındaki eşbaşkan konumumuz sürdürülmektedir.

Nitekim, eşbaşkanlığını üstlendiğimiz BM Arabuluculuk Dostlar Grubu'nun 13. Bakanlar Toplantısı, Finlandiya'nın evsahipliğinde ve Sayın Bakanımız ile Finlandiyalı mevkidaşının eşbaşkanlıklarında 21 Eylül 2023 tarihinde BM Genel Kurulu Yüksek Düzeyli Haftası kapsamında New York'ta düzenlenmiştir. Ayrıca, İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT) üyesi ülkelerin genç diplomatlarına yönelik Barış için Arabuluculuk Sertifika Programı'nın dördüncüsü 23-27 Ekim 2023 tarihlerinde Ankara'da gerçekleştirilmiştir. AGİT Arabuluculuk Dostlar Grubu'nun diğer eşbaşkanları İsviçre ve Finlandiya ile birlikte 17 Kasım 2023'te Viyana'da düzenlenen "The Role of Women and Youth in Peace Processes - which opportunities for the OSCE to promote meaningful inclusion?" başlıklı toplantıya iştirak edilmiştir.

Öte yandan, diplomasinin uluslararası ilişkilerin sürekli değişen ortamına uyum sağlamasını teminen, geleceğin dış politikasını şekillendirecek politikalar geliştirilmektedir. Bu çerçevede, "Bilim ve Teknoloji Diplomasisi Girişimi" gibi yenilikçi girişimlerimiz bulunmaktadır. Ayrıca, 14. Büyükelçiler Konferansı "Türkiye Yüzyılı'nda Dış Politikamız" temasıyla 5-9 Ağustos 2023 tarihlerinde Ankara'da düzenlenmiştir.

II. DİPLOMASİ AKADEMİSİ

Diplomasi Akademimizin eğitim programları içerik ve katılımcılar bakımından gelişen bir seyir takip etmektedir. Diplomasi Akademimizin hizmetlerini, Bakanlık mensuplarına verilen hizmetiçi eğitim, diğer kamu kurum ve kuruluşlarının personeline yönelik eğitim faaliyetleri ve işbirliğimiz çerçevesinde yabancı diplomatlara verilen eğitimler olmak üzere üç gruba ayırmak mümkündür.

2023 yılında 465 mensubumuza hizmetiçi eğitim verilmiştir. Buna ilaveten, hizmetiçi eğitim kapsamında, 2023 yılında, Bakanlık mensuplarımızın mevcut yabancı dillerini geliştirmeleri ve Bakanlıkça ihtiyaç duyulan diğer dilleri öğrenmeleri amacıyla toplam 104 mensubumuz için Fransızca, İspanyolca ve Osmanlı Türkçesi kursları düzenlenmiştir. 2024 yılında bu dillere ilaveten Almanca, Rusça, Çince, Arapça ve Farsça kursları düzenlenmesi planlanmaktadır. 2023 yılında Akademimizin diğer kamu kurumlarına yönelik faaliyetleri çerçevesinde 3.381 kişiye 47 program dahilinde eğitim sunulmuştur. 2023 yılında çeşitli ülkelerle ve uluslararası teşkilatlarla işbirliğimiz, ayrıca Bakanlığımıza ulaşan talepler çerçevesinde eğitim verilen yabancı diplomat sayısı 163 olmuştur. Bu sayılarla beraber Akademimizin kuruluşundan bu yana eğitim verdiği yabancı diplomat sayısı 3.636'ya ulaşmıştır.

Diplomasi Akademimiz 2023 yılı içerisinde Özbekistan ve Vietnam'dan muhatap kurumlarla işbirliği yapılması amacıyla Mutabakat Zaptı imzalamıştır.

III. ANTALYA DİPLOMASİ FORUMU

Sayın Cumhurbaşkanımızın himayelerinde düzenlenen Antalya Diplomasi Forumu (ADF), 2021 ve 2022 yıllarındaki ilk iki organizasyonunda sunulan zengin içerik ve ulaşılan katılımcı sayısıyla uluslararası faaliyetler arasında prestijli bir konum elde etmiştir. Küresel ve bölgesel

meselelerin kapsayıcı, yenilikçi ve barışçıl bir diyalog ortamında ele alınmasını sağlayan Forum aynı zamanda, Türk Dış Politikasının fikri boyutuna katkı sağlamakta ve ülkemizin uluslararası alandaki etkinlik ve itibarının vurgulanmasına vesile olmaktadır.

"Diplomasiyi Yeniden Kurgulamak" ana temasıyla 11-13 Mart 2022 tarihlerinde düzenlenen ADF 2022'ye 17 Devlet ve Hükümet Başkanı, 80 Bakan, 40 uluslararası teşkilat üst düzey yetkilisi dahil olmak üzere 75 ülkeden 3.260 yerli ve yabancı konuk katılmış, organizasyonu 27 ülkeden 585 medya mensubu takip etmiştir.

Daha önce 10-12 Mart 2023 tarihlerinde düzenlenmesi planlanan, ancak, Şubat ayında meydana gelen depremler nedeniyle ertelenen III. ADF'nin 1-3 Mart 2024 tarihlerinde düzenlenmesi kararlaştırılmıştır.

IV. TEMSİL VE AĞIRLAMA FAALİYETLERİ

Uluslararası gündemin yoğun seyrettiği, ülkemizin ikili düzeydeki temasları ile zirve, konferans ve benzeri faaliyetlerdeki görünürlüğünün artarak devam ettiği 2023 yılında üst düzey devlet ricalince yurtdışına gerçekleştirilen ziyaret sayısı ve ülkemizi ziyaret eden üst düzey konuk sayısı artış göstermiştir.

2023 yılında resmi ziyaretler kapsamında toplam 32 Devlet ve Hükümet Başkanı ülkemizde ağırlanmış ve Sayın Cumhurbaşkanımızın 18, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımızın ise 7 yurtdışı ziyareti gerçekleştirilmiştir.

Öte yandan, 3 Haziran 2023 tarihinde düzenlenen Sayın Cumhurbaşkanımızın Göreve Başlama Töreni vesilesiyle 27'si Devlet/Hükümet Başkanı, 7'si Meclis Başkanı ve 40'ı Bakan düzeyinde olmak üzere, 100'ün üzerinde yabancı konuk; Sayın Cumhurbaşkanımızın Refikaları Sayın Emine Erdoğan Hanımefendi'nin evsahipliğinde 15 Kasım 2023 tarihinde gerçekleştirilen "Filistin İçin Tek Yürek" konulu Zirve vesileyle 14 ülkeden Devlet ve Hükümet Başkanlarının eşleri ile özel temsilcileri ülkemizde ağırlanmıştır.

Düzenlenen tören, zirve ve ziyaretlerin tüm hazırlıkları Bakanlığımızca yürütülmüş, diğer kurumlarla eşgüdüm sağlanmıştır.

V. PROTOKOL FAALİYETLERİ / DİPLOMATİK İŞLEMLER

Cumhuriyetimizin 100. yılı kapsamında Cumhuriyet Bayramı ve Zafer Bayramı; 10 Kasım Atatürk'ü Anma Töreni, eski Cumhurbaşkanlarımızın vefat yıldönümleri gibi önemli günler ile 18 Mart Şehitler Günü ve 15 Temmuz Demokrasi ve Milli Birlik Günü gibi etkinliklerin protokol ve organizasyon düzenlemeleri yürütülmüştür.

2023 yılında Sayın Cumhurbaşkanımız, Sayın Cumhurbaşkanımızın Refikaları, Sayın TBMM Başkanımız, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız ve Sayın Bakanımız adına alınan ve gönderilen mesaj sayısı toplam 4.451'dir.

Diğer taraftan, Ankara'da mukim veya akredite Büyükelçiler ile Maslahatgüzarların ve eşlerinin yerel makamlarla randevu taleplerine ilişkin 616 işlem yapılmıştır. Yıl içerisinde işleme konulan, üst düzeyli yabancı yetkili ve heyetlerin havaalanlarımızdaki VIP salonlarını kullanma taleplerinin sayısı 12.114'tür.

2023 yılı sonu itibarıyla ülkemizde 138 Büyükelçilik, 103 Başkonsolosluk ve Konsolosluk, 61 Uluslararası Kuruluş Ofisi, 1 Daimi Temsilcilik (KEİ) ve 1 Ticaret Ofisi (Taipei) olmak üzere toplam 304 temsilcilik bulunmaktadır.

Ülkemizde kain yabancı misyonlarda görevli 15.345 yabancı personel ve aile fertlerinin diplomatik işlemleri Bakanlığımızca yürütülmektedir.

Yıl içinde ülkemizde yerleşik veya ülkemize akredite olan 28 Büyükelçinin agreman işlemleri sonuçlandırılmış; yeni göreve başlayan 23 Büyükelçinin Sayın Cumhurbaşkanımıza Güven Mektubu sunma törenleri ve ardından Anıtkabir törenleri gerçekleştirilmiştir. Öte yandan, yurtdışındaki misyonlarımıza atamaları gerçekleşen 17 Büyükelçimizin agreman süreci ile 3 Daimi Temsilcimizin göreve başlama süreçleri tamamlanmıştır.

2023 yılında, Cezayir, Kosta Rika, Moğolistan ve Zimbabve ile Protokol Alanında İşbirliği Mutabakat Muhtırası imzalanmıştır.

2023 yılında yurtiçine yönelik 35, yurtdışına yönelik 4 olmak üzere toplamda 39 protokol, davranış ve nezaket kuralları eğitimi tertiplenmiştir.

VI. ENFORMASYON VE KAMU DİPLOMASİSİ

2023 yılında, dış politikamızı ilgilendiren konularda Bakanlığımızca 321 açıklama yapılmış, 13 soruya ise cevap verilmiştir. Dışişleri Bakanı düzeyinde 37'si ülkemizde olmak üzere, 55 ortak basın toplantısı düzenlenmiş; yurtiçinde ve yurtdışında 11 basını bilgilendirme faaliyeti gerçekleştirilmiş, başlıca ulusal ve uluslararası medya organlarına toplam 20 sözlü ve yazılı mülakat verilmiş, ayrıca ulusal ve uluslararası basında 4 farklı makale yayımlanmıştır.

Geçtiğimiz yıllarda olduğu gibi, 2023 yılında da yaygın olarak kullanılan sosyal medya platformlarındaki aktif mevcudiyetimiz devam etmiştir. Türkçe, İngilizce, Arapça ve Fransızca dillerinde kullanılan X (eski adıyla Twitter), İngilizce ve Türkçe dillerinde kullanılan Facebook, yalnızca Türkçe hizmet veren Instagram ve YouTube hesaplarımızın takipçi ve abone sayıları düzenli olarak artmıştır. Önemli kamu diplomasisi araçlarımızdan biri olan Bakanlığımız internet sitesi de yüksek ziyaret ve görüntülenme trafiğini sürdürmüştür.

Bakanlığımızın Türkçe X hesabının takipçi sayısı önceki yıla göre % 6,83 artarak 1 milyon 771 bine ulaşmıştır. Bakanlığımızın X hesabı, takipçi sayısı bakımından Avrupa'da birinci sıradadır. İngilizce X hesabımızın takipçi sayısı önceki yıla göre %25 artarak 168 bine, Arapça X hesabımızın takipçi sayısı %8 artarak 50 bine, Fransızca X hesabımızın takipçi sayısı ise %7 artarak 10 bin 400'e ulaşmıştır.

Bakanlığımızın Türkçe Facebook sayfası 332 bin, İngilizce Facebook sayfası ise 70 binden fazla kişi tarafından takip edilmektedir. Bakanlığımız Instagram hesabı ise giderek artan bir ilgi görmekte olup, takipçi sayısı önceki yıla göre %76 oranında artarak 120 bini aşmıştır. Faaliyete geçtiği Mart 2012'den bu yana 834 video yayınlanan Bakanlığımız YouTube kanalı 13 bin 850 aboneye ulaşmış olup, toplam 2 milyon 388 bin 181 kullanıcı tarafından ziyaret edilmiştir. Bakanlığımız internet sitesini ziyaret eden kişi sayısı 9,5 milyon civarındadır. Sitemiz yıl boyunca 13 milyon 142 bin kez görüntülenmiştir. Bakanlığımıza iletilen CİMER başvuru sayısı 40.470 olmuştur.

VII. DİPLOMATİK ARŞİV FAALİYETLERİ

Fiziki arşivimiz, kompakt arşiv dolaplarıyla donatılı 29 depoda uluslararası standartlarda muhafaza edilmektedir. 2014 yılı sonu itibarıyla başlatılan Arşiv Otomasyon Projesi kapsamında, arşiv belgeleri ile Millî Mücadele döneminden bu yana akdedilen ve arşivimizde bulunan anlaşmalar sayısallaştırılmış, 545.466 Osmanlıca belge / 93.711.447 karakter Türk alfabesine uyarlanmıştır. Ayrıca, 2023 yılında Türkçe ve Fransızca dillerinde 144.795 belge / 488.372 sayfa işlem görmüştür.

Gizliliği Kaldırma Komisyonları kurulmak suretiyle 2023 yılı içerisinde 122.446 belge hakkında karar verilmiştir. 2023 yılı sonu itibarıyla 1919-1958 döneminde 74 ülkeyle ilişkilerimize dair 865.468 sayfa belge, Devlet Arşivleri Belge Tarama Sisteminde (BETSİS) araştırmacılara açılmıştır.

2023 yılında ***"Türk Diplomatik Arşivi Belgelerinde Filistin: 1922-1948"*** isimli kitap yayımlanmıştır. Anılan kitap, "Diplomatik Arşiv Yayınları" çalışmaları kapsamında hazırlanan ve yayımı yapılan yedinci kitaptır.

VIII. DIŞ POLİTİKA ALANINDA DESTEKLEYİCİ AKADEMİK FAALİYETLER

Bakanlığımız Stratejik Araştırmalar Merkezi (SAM) 2023 yılında da stratejik düşünce ve araştırma odaklı faaliyetlerine devam etmiştir. Ülkemizden ve yurtdışından akademisyenler ve düşünce kuruluşu temsilcileriyle Bakanlığımız personelini biraraya getiren çeşitli formatlarda toplantılara katılım sağlanarak, ülkemizin dış politikasına ve çalışmalarımıza yönelik sunumlar yapılmış; diğer ülkelerin muadil kuruluşlarıyla değerlendirme toplantıları düzenlenmiş, üniversite yetkilileriyle düzenli temaslar kurulmuş ve üniversite öğrencilerine yönelik olarak 19 bilgilendirme toplantısı yapılmıştır.

2023 yılında Bakanlığımız merkez teşkilatında ve Dış Temsilciliklerimizde 285 öğrenciye staj imkanı sağlanmıştır. Ayrıca, Kahramanmaraş merkezli depremlerden etkilenen üniversitelerde eğitim gören 40 öğrenci için özel bir staj programı düzenlenmiştir. YÖK'le işbirliği halinde depremden etkilenen 114 öğrenci için 8-18 Mayıs 2023 tarihlerinde çevrimiçi diplomasi seminerleri düzenlenmiştir.

2023 yılı içerisinde ulusal veya uluslararası nitelikte Türk ve yabancı heyetlerin katılımıyla çeşitli formatlarda 35 toplantıya katılım sağlanmıştır. "İsrail-Filistin Savaşı ve Garantörlük Modeli" konusuyla ilgili kordiplomatik ve basından geniş katılımla gerçekleştirilen bir panel icra edilmiş, "Bakanlığımızın doğal afetler politikası" ve "uyuşmazlıkların çözümü ve arabuluculuk" konularında çalıştaylar düzenlenmiştir. Ankara ve İstanbul'da bulunan üniversitelerin Uluslararası İlişkiler bölüm başkanlarıyla sırasıyla 9 Kasım 2023 ve 9 Aralık 2023 tarihlerinde istişare toplantıları gerçekleştirilmiştir.

SAM'ın uluslararası süreli akademik yayını olan "Perceptions: Journal of International Affairs"in 2023 yılında 2 sayısı, "SAM Papers"ın da 3 sayısı yayımlanmıştır. Ayrıca 90 ulusal ve uluslararası makale özeti serisi Dışnet sistemi üzerinden Bakanlığımızın istifadesine sunulmuştur.

Program Adı	Dış Politika
Alt Program Adı	Dış Politikanın Yürütülmesi ve Konsolosluk Hizmetlerinin Geliştirilmesi
Alt Program Hedefi	Dış Temsilciliklerimizin sayısının ülkemize yakışır şekilde geliştirilmesi, Temsilcilikler vasıtasıyla sunulan hizmetlere yurtdışındaki vatandaşlarımızın erişiminin daha da kolaylaştırılması ve ülkemizin tanınırlığının ve kamu diplomasisi alanındaki etkinliğinin artırılması.
Faaliyet Adı	Büyükelçilik, Daimi Temsilcilik ve Başkonsolosluk Faaliyetleri
Faaliyet Açıklaması	Bulundukları ülke ve akredite oldukları uluslararası teşkilatlar nezdinde, ilişkilerimizin tüm yönleriyle geliştirilmesi, bu ülkeler ve teşkilatlardaki gelişmelerin takip edilmesi ve raporlanması, karşılıklı temaslar veya uluslararası teşkilatlarda düzenlenen toplantılar için gerekli hazırlıkların yapılması, yerel siyaset, akademi çevreleri ve kamuoylarının ülkemiz politikaları ve öncelikleri hakkında doğru şekilde bilgilendirilmesi faaliyetlerini kapsamaktadır. Dış Temsilciliklerimiz faaliyetlerini merkezin talimatıyla yürütmektedir. Büyükelçiliklerimizce, Daimi Temsilciliklerimizce ve Başkonsolosluklarımızca yürütülen siyasi içerikli faaliyetlere Dış Politika-Dış İlişkiler-İkili Dış İlişkiler bölümünde yer verilmiştir.
Faaliyet Adı	Konsolosluk Faaliyetleri
Faaliyet Açıklaması	Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarına ve uyrukluğunu taşıyan tüzel kişilere yönelik konsolosluk işlemlerinin yürütülmesi ve konsolosluk himayesinin sağlanması, yabancılara yönelik vize işlemlerinin yürütülmesi ve vize ita edilmesi, 1963 tarihli Konsolosluk İlişkileri Hakkında Viyana Sözleşmesinde sayılan diğer görevlerin ifa edilmesi, konsolosluk ilişkilerinin geliştirilmesi amacıyla diğer ülkelerle görüşmelerin yürütülmesi ve koordinasyonun sağlanması faaliyetlerini kapsamaktadır.

1.4. KONSOLOSLUK FAALİYETLERİ

I. KONSOLOSLUK HİZMETLERİ

Dış politikamızın temel sacayaklarından biri, yurtdışındaki vatandaşlarımızın çıkarlarını korumak ve konsolosluk hizmetlerinin etkin ve hızlı bir şekilde muhataplarına ulaşmasını temin etmektir.

Vatandaş odaklı bu yaklaşımın doğal bir sonucu olarak, yurtdışında yaşayan vatandaşlarımıza sunulan konsolosluk hizmetleri, ihtiyaçlara en iyi şekilde yanıt vermek adına teknolojik imkanlar kullanılarak kayda değer oranda çeşitlendirilmiş; bu doğrultuda işlem sayıları önemli ölçüde artırılmıştır.

Dış Temsilciliklerimizce, 2023 yılında toplam 3 milyon 298 bin 087 konsolosluk işlemi gerçekleştirilmiştir. Bakanlığımız Tasdik Şubesi'nde ise 47.371 kişinin toplam 140.095 adet evrakına tasdik işlemi gerçekleştirilmiştir.

Ayrıca, Dış Temsilciliklerimizin bulunduğu şehirlere uzak yerlerde ikamet eden vatandaşlarımıza yönelik Gezici Konsolosluk hizmetleri son yıllarda yaygın bir şekilde verilmektedir. Bu çerçevede, 2023 yılında 59 farklı şehirde toplam 74 Gezici Konsolosluk Hizmeti verilmiştir.

Yurtdışındaki vatandaşlarımızın sağlık ve esenliğinin korunması temel önceliğimizdir. Vatandaşlarımızın kriz bölgelerinden güvenli bir şekilde tahliyesine verdiğimiz özel önem bu yaklaşımın bir tezahürüdür. Pandemi döneminde 142 ülkeden vatandaşlarımızın ülkemize dönüşünün sağlanması ile Libya, Yemen, Afganistan, Kazakistan, Etiyopya ve Ukrayna'dan gerçekleştirilen başarılı tahliye operasyonları, vatandaşlarımıza sunulan konsolosluk hizmetlerinin etkinliğinin test edilmesi bakımından önemli bir vesile olmuştur. 2023 yılında, Sudan'daki gelişmeler üzerine vatandaşlarımız ülkemize tahliye edilmiş, Temmuz ayında Nijer'de gerçekleşen darbe sonrasında özel izinle düzenlenen THY seferiyle vatandaşlarımızın ülkemize nakli sağlanmıştır.

Gazze'deki olayların başlangıcından 31 Aralık 2023 tarihine kadar vatandaşımız, KKTC vatandaşı ve bunların aile yakınları olmak üzere toplam 1.210 kişi Gazze'den tahliye edilmiştir.

2023 yılında ayrıca, bulunduğu ülkelerde tedavilerinin yapılması mümkün olmayan 132 kişi Dış Temsilciliklerimizin koordinasyonunda Sağlık Bakanlığı tarafından ambulans uçakla ülkemize getirilerek daha ileri tedavi imkanlarına kavuşturulmuştur. İlaveten, çeşitli ülkelerde mağdur durumda kalan 76 vatandaşımızın ülkemize dönüşü sağlanmıştır.

Türkiye-İran Konsolosluk İstişareleri 15 Ocak 2023 tarihinde Tahran'da, Türkiye-Yemen Konsolosluk İstişareleri 19 Ocak 2023 tarihinde Ankara'da, Türkiye-Gürcistan Konsolosluk İstişareleri 11 Aralık 2023 tarihinde Tiflis'te Bakan Yardımcısı seviyesinde, Türkiye-Romanya Konsolosluk İstişareleri 8 Aralık 2023'te Bükreş'te Genel Müdür seviyesinde gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, Bakan Yardımcımız Sayın Yasin Ekrem Serim başkanlığında 23 Ocak 2023 ve 24 Nisan 2023 tarihlerinde Almanya'da, 26 Nisan 2023 tarihinde Birleşik Krallık'ta ve 18 Mayıs 2023 tarihinde Fransa'da Başkonsoloslar Toplantısı düzenlenmiştir.

Cumhurbaşkanı ve 28. Dönem Milletvekili Genel Seçimi kapsamında, yurtdışında yaşayan vatandaşlarımızın oy kullanabilmelerini teminen, 73 ülkedeki 151 Temsilciliğimizde ve 16 şehirde 167 noktada, seçimlerin I. turundaki 13 günlük oy kullanma süresi boyunca toplam 5.114, II. turunda 5 gün boyunca 3.455 sandık kurulmuştur.

Bakanlığımızın Konsolosluk Çağrı Merkezi (KÇM) 2023 yılında 7 gün 24 saat boyunca, Türkçe'nin yanısıra sekiz dilde (İngilizce, Almanca, Felemenkçe, Fransızca, İtalyanca, Rusça, Arapça ve Uluslararası İşaret Dilinde) hizmet vermeye devam etmiş ve 2023 yılında KÇM'ye gelen çağrı sayısı 947.450 olmuştur. "Konsolosluk.gov.tr" üzerinden sunulan "Canlı Destek" uygulaması, Chatbot (Hızır) uygulaması, KÇM WhatsApp hattı uygulaması 2023 yılında da etkin şekilde kullanılan uygulamalar olmuştur.

II. GÖÇ VE VİZE FAALİYETLERİ

2023 yılında göç alanında (göç çalışma grubu toplantılarından, vize alanındaki teknik toplantılara kadar) geniş bir yelpazede çok sayıda ikili ve uluslararası toplantıya katılım sağlanmıştır.

Ayrıca, vatandaşlarımızın seyahat özgürlüğünü genişletecek çalışmalara 2023 yılında da devam edilmiştir. Bu amaçla, çeşitli ülkelerle vize muafiyeti anlaşmaları akdedilmiş, aynı şekilde yabancıların da ülkemize seyahatlerini kolaylaştırmak için çalışmalarda bulunulmuştur.

Vatandaşlarımız halihazırda 76 ülkeye vizesiz, 5 ülkeye (Azerbaycan, KKTC, Gürcistan, Ukrayna ve Moldova) kimlikle seyahat edebilmektedir. 2023 yılında 2.416.641 adet e-Vize, 1.200.000 adet etiket vize olmak üzere toplamda 3.616.641 adet vize ita edilmiştir.

Program Adı	Milli Kültür
Alt Program Adı	Yurtdışında Türk Kültür Varlığını Koruma ve Tanıtma
Alt Program Hedefi	Yurtdışındaki vatandaşlarımızın ve soydaşlarımızın kültürel bağlarının korunması, güçlendirilmesi ve Bakanlıklararası Ortak Kültür Komisyonu tarafından görevlendirilen din görevlilerimiz aracılığıyla dini konularda aydınlatılması ile ülkemizin tarihi, kültürel ve sanatsal zenginliklerinin yurtdışında tanıtılmaya devam edilmesi, tanınırlığının artırılması.
Faaliyet Adı	Yurtdışında Türk Kültür Varlığının Korunması ve Tanıtılması
Faaliyet Açıklaması	Ülkemizin tanınırlığının kültürel diplomasi aracılığıyla artırılmasına, ülkemizdeki ilgili kurum ve kuruluşların işbirliği ile diğer ülkeler ve uluslararası kuruluşlarla kültür, eğitim, bilim, spor ve benzeri alanlarda ikili ve çoktaraflı ilişkilerin ve işbirliğinin yürütülmesine, ülkemizin kültürel mirasının dünya çapında tanınmasına yönelik faaliyetleri kapsamaktadır.
Faaliyet Adı	Yurtdışında Yaşayan Vatandaşlara Yönelik Diğer Faaliyetler
Faaliyet Açıklaması	Yurtdışında yaşayan vatandaşlarımızın, soydaşlarımızın ve akraba toplulukların kültürel bağlarının korunması ve güçlendirilmesi amacıyla yürütülen faaliyetleri kapsamaktadır.
Faaliyet Adı	Yurtdışında Yaşayan Vatandaşların Manevi Değerlerinin Korunmasına Yönelik Faaliyetler
Faaliyet Açıklaması	Yurtdışındaki vatandaşlarımızın ve soydaşlarımızın ülkemizle olan kültürel bağlarının korunması ve güçlendirilmesi için yurtdışına din görevlilerinin görevlendirilmesi de dahil olmak üzere yürütülen faaliyetleri kapsamaktadır.

1.5. YURTDIŞINDA TÜRK KÜLTÜR VARLIĞININ KORUNMASI VE TANITILMASI

I. KÜLTÜREL DİPLOMASİ FAALİYETLERİ

Cumhuriyetimizin kuruluşunun 100. Yıldönümü vesilesiyle 2023 yılı boyunca pek çok etkinlik gerçekleştirilmiştir. Dünyanın dört bir yanındaki tüm diplomatik temsilciliklerimizce 600'e yakın kültürel faaliyet münhasıran 100. Yıl teması ile yapılmıştır. Dış Temsilciliklerimizin sözkonusu faaliyetlerinin yanısıra; Bakanlığımızca, ilgili kurumlarımızla işbirliği halinde,

yurtdışındaki 70'ten fazla uluslararası nitelikli kültürel ve sanatsal etkinliğe ülkemizden sanatçıların katılımları desteklenerek Türk sanatı geniş bir yelpazede farklı dallarıyla izleyicilerin beğenisine sunulmuştur.

Türkiye'nin bir gastronomi ülkesi olarak konumlandırılması, Türkiye mutfak markasının güçlendirilmesi, böylece uluslararası kamuoyunda ülkemiz hakkındaki olumlu algının pekiştirilmesi amacıyla ilan edilen Türk Mutfağı Haftası (21-27 Mayıs) kapsamında 75 ülkedeki 90 Dış Temsilciliğimiz etkinlikler gerçekleştirmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucu senedi Lozan Barış Antlaşması'nın imzalanmasının 100. yıldönümü vesilesiyle Antlaşma hakkında yerli ve yabancı kamuoyunda farkındalığı artırmak amacıyla Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu; Atatürk Araştırma Merkezi; Türk Tarih Kurumu ile işbirliği halinde 17 Temmuz 2023 tarihinde Ankara'da bir sempozyum, 24 Temmuz 2023 tarihinde Lozan'da bir panel düzenlenmiştir. Bakanlığımızın önerisi üzerine, PTT tarafından 24 Temmuz 2023 tarihinde "Lozan Barış Antlaşması'nın 100. Yılı" konulu özel pul tedavüle sunulmuştur.

Kültür, eğitim, kütüphanecilik, gençlik, spor, arşiv, bilim ve teknoloji alanlarında ikili işbirliğini hukuki zemine kavuşturmak veya mevcut zemini güçlendirmek için, 2023 yılında 11 ülkeyle toplam 21 işbirliği anlaşması imzalanmıştır.

Kardeş şehir ilişkilerinin kültürel diplomasimizdeki yerinin güçlendirilmesine yönelik çalışmalar çerçevesinde 2023 yılında belediyelerimiz tarafından 68 yeni kardeş şehir ilişkisi tesis edilmiş, toplam kardeş kent sayısı 2.147'ye ulaşmıştır.

Yunus Emre Enstitüsü (YEE) tarafından 2023 yılında Umman, Venezuela, Tayland ve Nepal'da Yunus Emre Türk Kültür Merkezleri açılmış; YEE yurtdışında toplam 65 ülkede 87 temsilcilik sayısına ulaşmıştır. Belgrad, Aşkabat, Bağdat, Tel Aviv, Batum ve Frankfurt'ta doğrudan Bakanlığımıza bağlı kültür merkezleri de yurtdışındaki Türkçe eğitimine destek sağlamaktadır.

Türkiye'nin yüksek öğretim alanında dünyada bir cazibe merkezine dönüştürülmesi stratejisine destek sağlanmaktadır. YÖK Başkanlığı 2023 yılında altı yabancı muadil kurumla imzaladığı anlaşmayla yükseköğretim alanındaki İşbirliği Protokolleri sayısını 100'e çıkarmıştır. İstanbul'da yerleşik Türk-Japon Bilim ve Teknoloji Üniversitesinin açılışı Ekim 2023'te yapılmış; Bakü'de kurulması öngörülen Azerbaycan-Türkiye Üniversitesinin anlaşması Kasım 2023'te paraflanmıştır.

Türk Devletleri Teşkilatı bünyesinde çalışmalarını yürüten ve 19 üniversitemizin üye olduğu "Türk Konseyi Türk Üniversiteler Birliği"ne (TürkÜniB) 2023 yılında on üniversitemiz daha üyelik başvurusunda bulunmuştur.

Uluslararası sportif faaliyetlerin ülkemizde gerçekleştirilmesi kültürel diplomasimizin önemli unsurlarından birini teşkil etmektedir. Bu itibarla, ilgili spor kurumlarımız tarafından açıklanan 2032 Avrupa Futbol Şampiyonası (Türkiye ve İtalya'nın ortak adaylığı kabul edilmiştir.) gibi adaylıklara güçlü destek verilmeye devam edilmiş, ayrıca sporcularımıza ve takımlarımıza yurtdışındaki müsabakalarında gereken her türlü yardım ve destek sunulmuştur. Ekim 2023'te Antalya'da düzenlenen Altıncı Etnospor Kültür Festivaline keza gereken destek verilmiştir.

2024 Türkiye-Macaristan Karşılıklı Kültür Yılı'nın açılış töreni Türkiye-Macaristan Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi toplantısı vesilesiyle Macaristan'ı ziyaret eden Sayın Cumhurbaşkanımızın teşrifleriyle ve Macaristan Cumhurbaşkanı Katalin Novak'ın ve Macaristan Başbakanı Viktor Orban'ın katılımıyla 18 Aralık 2023 tarihinde Budapeşte'de gerçekleştirilmiştir.

2023 yılında ayrıca, Türkiye-Sri Lanka diplomatik ilişkilerinin tesisinin 25. yıldönümü, Katar, Birleşik Arap Emirlikleri ve Bahreyn'le diplomatik ilişkilerimizin tesisinin 50. yılı, Arnavutluk ve Polonya'yla diplomatik ilişkilerimizin 100. yılı kutlanmıştır.

Kahramanmaraş Onikişubat Belediye Başkanlığı evsahipliğinde düzenlenen ve açılışı 14 Ekim 2023 tarihinde gerçekleştirilen Onikişubat Kahramanmaraş Bahçe Bitkileri Fuarı'na (Uluslararası Süs Bitkileri ve Bahçecilik EXPO'su) uluslararası katılım teşvik edilmiştir.

II. ÇOKTARAFLI KÜLTÜREL İLİŞKİLER (UNESCO VE DİĞER TEŞKİLATLAR)

Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilatındaki (UNESCO) güçlü varlığımız her geçen yıl daha da görünür hale gelmektedir. 2017-2021 dönemi üyeliğimizin ardından 2021-2025 dönemi için yeniden seçildiğimiz UNESCO Yürütme Kurulundaki aktif tutumumuz 2023 yılında da sürdürülmüştür. UNESCO Yürütme Kurulu 2025-2029 dönemi üyeliğine adaylığımız da açıklanmış ve kampanyamız başlatılmıştır.

Ülkemiz, Kasım 2023'te aday olduğu açık sandalye kategorisinde 137 oyla en yüksek oyu alarak 2023-2027 dönemi için UNESCO Dünya Miras Komitesi üyeliğine seçilmiştir.

"Gordion Antik Kenti" ve "Anadolu'nun Orta Çağ Dönemi Ahşap Hipostil Camiileri"nin kaydıyla UNESCO Dünya Miras Listesindeki alanlarımızın sayısı 21'e yükseltilmiş; ilaveten "Mey/Balaban Zanaatı", "Sedef Kakma", "İftar", "Tezhip" ve "Zeytin Yetiştiriciliği" dosyalarımızın da kaydıyla UNESCO İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirası Listesindeki toplam unsur sayımız 30'a çıkartılmıştır. Ülkemiz böylece listede en fazla unsuru bulunan ikinci ülke konumuna yükselmiştir.

Türk dünyasının kültür kuruluşları Uluslararası Türk Kültürü Teşkilatı/ TÜRKSOY (Ankara), Türk Akademisi (TA) (Astana) ve Türk Kültür ve Miras Vakfı (TKMV) (Bakü) da diplomasimizin sunduğu katkılarla 2023 yılında uluslararası platformlardaki etkinliklerini artırmış, görünürlüklerini güçlendirmeye devam etmişlerdir. Ülkemizden TA'ya bir Başkan Yardımcısı, TKMV'ye ise bir Proje Yöneticisi ve bir Araştırma Uzmanı görevlendirilmiştir.

TÜRKSOY'un yurtiçi ve yurtdışında düzenlediği etkinliklere destek sağlanmış, ayrıca TÜRKSOY'un kuruluşunun 30. yıl kutlamalarına da katkıda bulunulmuştur.

Almanya merkezli "Doğu Batı Dostluk ve Barış Rallisi Derneği" tarafından Ağustos–Eylül 2023 döneminde düzenlenen İkinci Tuna'dan Orhun'a İpek Yolu Rallisine Bakanlığımızca gereken destek sağlanmıştır.

1.6. YURTDIŞINDA YAŞAYAN VATANDAŞLARA YÖNELİK DİĞER FAALİYETLER

Yurtdışında yaşayan vatandaşlarımızın yerel makamlarla ilişkilerinde hukuki konularda ihtiyaç duydukları yönlendirmeyi sağlamak üzere 34 Dış Temsilciliğimizde ücretsiz hukuk

danışmanlığı; ailevi konular, sosyal uyum, madde bağımlılığı ve bilhassa velayet sorunlarıyla ilgili olarak destek talep eden vatandaşlarımıza yardımcı olmak üzere ise 14 Dış Temsilciliğimizde aile ve sosyal destek danışmanlığı hizmeti verilmektedir.

Almanya, Fransa ve İsveç'teki Türk ailelerin çocuklarının çeşitli sebeplerle koruyucu ailelerin velayeti altına alınması sebebiyle vatandaşlarımızın yaşadığı sorunlar Büyükelçiliklerimiz ve Başkonsolosluklarımızla eşgüdüm halinde takip edilmiştir.

Batı Avrupa'da vatandaşlarımızın ve mensubu oldukları sivil toplum kuruluşlarının, derneklerin, camilerin yıl içinde maruz kalabildiği ırkçı, ayrımcı, İslam karşıtı, yabancı düşmanı eylem ve söylemlere karşı Büyükelçiliklerimiz ve Başkonsolosluklarımızca ilgili makamlar nezdinde gerekli girişimlerde bulunulmuştur.

Danimarka, İsveç ve Hollanda'da Büyükelçiliklerimiz önünde yapılan Kur'an-ı Kerim yakma eylemleri karşısındaki tepkimiz ilgili ülke makamlarına her fırsatta iletilmiş, Birleşmiş Milletler'de sözkonusu menfur eylemlerin dini nefret ve uluslararası hukukun ihlali olarak tanımlayan kararların alınmasına katkıda bulunulmuştur.

Bakanlıklararası Ortak Kültür Komisyonu (BAOKK) marifetiyle yurtdışına tayin edilen 3.250 öğretmen, okutman ve din görevlisinin maaşları Bakanlığımız bütçesinden karşılanmaktadır. Bakanlığımızın BAOKK koordinasyonu görevini layıkıyla sürdürmesi ve işlemlerde kolaylık sağlanması amacıyla maaş ödemeleri bir yazılım aracılığıyla elektronik sistem üzerinden gönderilmektedir. Sözkonusu programa 2023 yılında da ekleme ve güncellemeler yapılmıştır.

Ülkemiz ile Tunus Cumhuriyeti Hükümeti arasında 19 Nisan 2023'te Nota teatisi yoluyla Sosyal Güvenlik Anlaşmasının Uygulanmasına Dair İdari Anlaşma imzalanmıştır.

Ülkemiz ile Endonezya Cumhuriyeti arasındaki çalışma, istihdam ve mesleki eğitim alanlarında işbirliğini öngören 2019 tarihli İşbirliği Anlaşması 22 Kasım 2023 tarihinde yenilenerek imzalanmıştır.

2023 yılında, Bahreyn, Kamerun, Gana, Mali, Cezayir, Bosna-Hersek, Japonya, Tunus, Bahreyn, Özbekistan, Kırgızistan, Cibuti, Zambiya, Ürdün, Belçika, Bahreyn, Kore Cumhuriyeti ve Slovenya ile sosyal güvenlik ve sosyal hizmetler alanlarındaki anlaşmaların müzakereleri sürdürülmüştür.

1.7. YURTDIŞINDA YAŞAYAN VATANDAŞLARIN MANEVİ DEĞERLERİNİN KORUNMASINA YÖNELİK FAALİYETLER

Bakanlıklararası Ortak Kültür Komisyonu (BAOKK) marifetiyle 2023 yılında yurtdışında görev yapan din görevlisi sayısı 1.507 olmuştur.

Program Adı	Şehit Yakını ve Gaziler
Alt Program Adı	Şehitliklere Yönelik Hizmetler
Alt Program Hedefi	Yurtdışı ve yurtiçi Türk Şehitliği Anıtları'nın yapılması, korunması ve gelecek nesillere bırakılması.
Faaliyet Adı	Yurtdışındaki Türk Şehitliği Anıtlarının Yapımı ve Bakımı
Faaliyet Açıklaması	Yurtdışında Türk şehitliği anıtlarının yapılması, korunması ve gelecek nesillere bırakılmasına yönelik proje ve faaliyetleri kapsamaktadır.

1.8.YURTDIŞINDA TÜRK ŞEHİTLİĞİ ANITLARININ YAPIMI VE BAKIMI

Halihazırda 33 ülkede (Almanya, Arnavutluk, Avusturya, Azerbaycan, Bosna-Hersek, Bulgaristan, Çekya, Estonya, Fransa, Güney Kore, Hindistan, Irak, İngiltere, İsrail, İtalya, Japonya, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Letonya, Litvanya, Lübnan, Macaristan, Malta, Mısır, Myanmar, Polonya, Romanya, Rusya Federasyonu, Slovakya, Suriye, Ukrayna, Ürdün, Yunanistan, Yemen) şehitliğimiz bulunmaktadır.

Bükreş'teki Türk Şehitliğimizin anıt ve yürüyüş yolunda ziyaretler ve çevre koşulları nedeniyle meydana gelen hasarlar giderilmiştir.

Yol yapım çalışması gerekçesiyle Kahire'de bulunan Mahmut Muhtar Paşa'nın kabrinin yıkım ve taşınmasına ilişkin Mısır makamları tarafından alınan karar, Kahire Büyükelçiliğimizin girişimleri neticesinde durdurulmuştur.

Yunanistan'daki Pire Şehitliğimizin mülkiyeti devletimiz adına tescil edilmiştir. Korfu Şehitliğimizin mülkiyetinin devletimiz adına tescili ve kadastro kayıtlarının düzeltilmesine ilişkin mahkeme süreci devam etmektedir.

Lahey'de vefat eden Osmanlı Büyükelçisi Murat Efendi'nin Lahey St. Petrus Banden Katolik Mezarlığı'nda bulunan kabrinin 30 yıllığına kiralanması ve bakımının yaptırılması için mezarlık yönetimiyle sözleşme imzalanmıştır.

Ukrayna'nın Vinnitsa şehri yakınlarındaki Strijavka köyünde şehit düşen Türk askerleri adına yapılmış olan dikilitaş anıtının restorasyonu tamamlanmıştır.

Malta'daki Marsa Türk Şehitliğimizin çevre güvenliği için kamera sistemi kurulumuna ilişkin çalışma başlatılmış olup, kısa sürede tamamlanması öngörülmektedir.

Lübnan'ın Trablus şehrinde inşa edilmesi planlanan "Türk Şehitliği Anıtı" ile ilgili Beyrut-Trablus Belediyesi arasında akdedilmesi öngörülen mutabakat zaptı ile ilgili görüşmeler devam etmekte olup, inşaata ilişkin proje çalışmaları başlatılmıştır.

Basılması planlanan ''Yurtdışındaki Türk Şehitlikleri'' kitabının içeriğine güncelleme yapılması ihtiyacı hasıl olmuş, bu konuda ilave çalışmalar yapılmıştır.

2023 yılında ayrıca, şehitliklerimizin genel bakım-onarım faaliyetleri sürdürülmüştür.

Program Adı	Uluslararası Eğitim İşbirlikleri ve Yurtdışı Eğitim
Alt Program Adı	Eğitim İşbirlikleri ve Yurtdışı Eğitim
Alt Program Hedefi	Yurtdışında yaşayan vatandaşlara Türkçe öğretilmeye devam edilmesi.
Faaliyet Adı	Yurtdışında Yaşayan Vatandaşlara Yönelik Diğer Eğitim Faaliyetleri
Faaliyet Açıklaması	Yurtdışındaki vatandaşlarımızın ve soydaşlarımızın Türk dilini muhafaza etmelerine yönelik eğitim faaliyetlerini kapsamaktadır.
Faaliyet Adı	Yurtdışında Yaşayan Vatandaşlara Yönelik İlköğretim Hizmetleri Yurtdışında Yaşayan Vatandaşlara Yönelik Ortaoğretim Hizmetleri
Faaliyet Açıklaması	Türk kültürünün yurtdışında tanıtılması, yayılması ve korunması, yurtdışındaki vatandaşlarımızın ve soydaşlarımızın kültürel bağlarının güçlendirilmesi, Türk dilinin öğretilmesi amacına yönelik faaliyetleri ve bu amaçla yurtdışında görevlendirilen Türk dili ve branş öğretmenlerine yönelik faaliyetleri kapsamaktadır.
Faaliyet Adı	Yurtdışında Yaşayan Vatandaşlara Yönelik Üniversite ve Yükseköğretim Hizmeti Veren Kurumlarda Verilen Hizmetler
Faaliyet Açıklaması	Yabancı ülkeler tarafından Türk vatandaşlarına yönelik olarak tahsis edilen lisans, yüksek lisans ve doktora düzeyindeki burslarla ilgili işlemlerin Milli Eğitim Bakanlığı ile bilistişare yürütülmesi, yurtdışında veya yurtiçinde ortak üniversite projelerinin yürütülmesi, yurtdışındaki kürsüler ve enstitülere yönelik çalışmaların yürütülmesi, Türk dilinin öğretilmesi amacıyla Dış Temsilciliklerimiz nezdinde üniversitelerde okutman görevlendirilmesi faaliyetlerini kapsamaktadır.

1.9. ULUSLARARASI EĞİTİM İŞBİRLİKLERİ VE YURTDIŞI EĞİTİM

Türkiye Maarif Vakfı'nın yurtdışındaki eğitim-öğretim, ziyaret ve temaslarına gereken destek verilmektedir.

Yurtdışında yaşayan vatandaşlarımızın anadil eğitim ihtiyacını karşılamak amacıyla Bakanlıklararası Ortak Kültür Komisyonu (BAOKK) kararıyla 2023 yılında yurtdışında görev yapan öğretmen sayısı 1.610 ve okutman sayısı 133 olmuştur.

Yurtdışında Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ve Bakanlığımız ile eşgüdüm içerisinde 13 ülkede 56 eğitim kurumu (ilkokul, ortaokul, lise, Türkiye Türkçesi Öğretim Merkezi) faaliyet göstermektedir.

Program Adı	Yönetim ve Destek Programı
Alt Program Adı	-
Alt Program Hedefi	-
Faaliyet Adı	Teftiş, Denetim ve Danışmanlık Hizmetleri Üst Yönetim, İdari ve Mali Hizmetler
Faaliyet Açıklaması	Bakanlığımızın verilen bütçe ödenekleri çerçevesinde mevzuatımıza uygun şekilde faaliyetlerini yürütmesine destek sağlanması amacıyla gerçekleştirilen faaliyetleri kapsamaktadır.

1.10. TEFTİŞ, DENETİM VE DANIŞMANLIK HİZMETLERİ

Teftiş Kurulu Başkanlığı, 2023 yılı Olağan Denetim Programı çerçevesinde 21 Büyükelçilik ve 7 Başkonsolosluk olmak üzere toplam 28 Dış Temsilciliğimizin olağan denetimini gerçekleştirmiştir. Ayrıca, Bakanlığımıza intikal eden başvurular çerçevesinde yapılan olağanüstü denetimler (araştırma, inceleme, değerlendirme ve soruşturma) sonucunda 11 adet rapor düzenlemiştir.

Andlaşmalar Genel Müdürlüğü'nün Türkiye Cumhuriyeti adına hazırlanması, akdedilmesi, uygulanması, değiştirilmesi ve sona erdirilmesi konularında değerlendirme yaptığı, görüş bildirdiği ikili ve çoktaraflı düzeyde 105 anlaşmanın onay süreci 2023 yılında tamamlanarak Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Ayrıca 56 uluslararası anlaşmanın yürürlüğe giriş tarihleri tespit edilmiştir. Onay işlemleri kapsamında 277 anlaşma Cumhurbaşkanlığına sevk edilmiştir.

Hukuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 2023 yılında Bakanlığımızın taraf olduğu 80 ceza davası, 1.864 idari davası ve 498 hukuk davasının adli ve idari yargı süreçlerinin takibini yürütmüştür.

Uluslararası Hukuk Genel Müdürlüğü tarafından, 2023 yılında çoktaraflı uluslararası hukuk belgeleri incelenmiş; diplomasi hukuku, insan hakları hukuku, insancıl hukuk, ceza hukuku gibi sair uluslararası hukuk meselelerinde Bakanlık birimlerinin ihtiyacı doğrultusunda görüş bildirilmiş; Uluslararası Adalet Divanı, Uluslararası Ceza Mahkemesi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi gibi uluslararası mahkemeler içtihadı takip edilmiş ve Avrupa Konseyi Devletler Hukuku Hukuk Müşavirleri Komitesi (CAHDI), Birleşmiş Milletler 6. Komite, NATO Müttefik Hukuk Danışmanları toplantılarına iştirak edilmiştir.

Tercüme Dairesi Başkanlığı 2023 yılı içinde; yabancı devletler ve uluslararası teşkilatlar ile akdedilen andlaşmalar, mutabakat zaptları ve niyet mektupları başta olmak üzere, dış politikamızın yürütülmesi çerçevesinde Bakanlığımızca ihtiyaç duyulan nota ve resmî mektup gibi diplomatik dokümanlar ile makale, zirve/toplantı bildirileri, açıklama ve benzeri çeşitli belge ve metinlerin tercümesini gerçekleştirmiştir. Bu çerçevede, İngilizce, Fransızca, İspanyolca, Almanca, Arapça, Rusça ve Portekizce dillerinde yaklaşık 1.088.406 kelime (2721 sayfa) tercüme edilmiş ve çeviri kontrolü gerçekleştirilmiştir. Öte yandan, coğrafi yer isimlerinin uluslararası standardizasyonu alanında Birleşmiş Milletler bünyesindeki Jeo-Mekansal Bilgi Yönetimi Uzmanlar Komitesi (UN-GGIM) çalışmalarına iştirak edilmiş, Coğrafi Adlar Uzmanlar Grubu (UNGEGN) faaliyetlerine katkı sağlanmış, üyesi olduğumuz Avrupa Devletleri Çeviri Birimleri Konferansına (COTSOES) katılım sağlanmış, ayrıca devlet kurumlarımız arasında dil birliği sağlanması için terminoloji alanındaki çalışmalara katkı sunulmuştur. Tercüme Dairesi Başkanlığı aynı zamanda üniversite öğrencilerine kısa süreli staj imkanları da sunmaktadır.

1.11. ÜST YÖNETİM, İDARİ VE MALİ HİZMETLER

I. YÖNETİM HİZMETLERİ FAALİYETLERİ

I.A. Personel Yönetimi Alanında Atılan Adımlar

Ülkemizin diplomatik temsil ağının genişletilmesine yönelik çalışmalarımız sürmektedir. Bu kapsamda, 1 Ocak 2023 tarihinde Çengdu (Çin Halk Cumhuriyeti) Başkonsolosluğumuz, 1 Şubat 2023 tarihinde Necef (Irak) ve Oran (Cezayir) Başkonsolosluklarımız, 6 Kasım 2023 tarihinde ise Türkistan (Kazakistan) Başkonsolosluğumuz faaliyete geçmiş ve toplam Dış Temsilcilik sayımız 261'e ulaşmıştır.

Bakanlığımızın artan nitelikli personel ihtiyacının karşılanmasını teminen "Dışişleri Bakanlığı Sınav Yönetmeliği"nde değişiklikler yapılmıştır. "Dışişleri Bakanlığı Disiplin Amirleri Yönetmeliği", "Dışişleri Bakanlığı Memurlarının Yurtdışına Sürekli Görevle Atanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik" ve "Diplomatik Kariyer Memurlarının Görevde Yükselme Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik" de hizmet gerekleri doğrultusunda güncellenmiştir.

2023 yılında Bakanlığımıza tahsis edilen açıktan atama izni kapsamında 110 aday meslek memuru istihdamı için 16-17 Eylül 2023 tarihlerinde yazılı sınav ve 13-30 Kasım 2023 tarihleri arasında sözlü sınav; 110 aday konsolosluk ve ihtisas memuru alımına ilişkin ise 30 Eylül-1 Ekim 2023 tarihlerinde yapılan yazılı sınavın ardından 4-22 Aralık 2023 tarihleri arasında sözlü sınav gerçekleştirilmiştir.

2023 yılında Bakanlığımıza tahsis edilen açıktan atama izni kapsamında yazılı aşaması 11 Mart 2023 tarihinde, sözlü aşaması ise 26-27 Nisan 2023 tarihlerinde yapılan sınav sonucunda 15 dışişleri uzman yardımcısı istihdam edilmiştir.

Dışişleri Bakanlığı Sınav Yönetmeliği'nde 2023 yılı Ağustos ayında yapılan değişiklikle, sınavlara İngilizce, Fransızca ve Almanca haricindeki dillerde yabancı dil sınavı puanı yerine Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) denkliği bulunan yabancı üniversitelerden mezuniyet notu ortalamasıyla başvuru imkanı getirilmiştir.

2023 Eylül ayı itibarıyla Bakanlığımızın yurtdışı teşkilatında görevli sözleşmeli personel pozisyonlarının ücretleri Cumhurbaşkanlığı Kararıyla yeniden belirlenerek, yüzde 5 ila yüzde 20 arasında değişen oranlarda ücret artışı yapılmıştır.

2023 yılında 2022/2-KPSS ile 18 bilgisayar işletmeni, 1 mühendis, 1 şoför, 4 teknisyen, 10 hizmetli; E-KPSS ile 1 bilgisayar işletmeni; 2828 sayılı Kanun kapsamında 3 teknisyen; Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Büyük Ölçekli Bilgi İşlem Birimlerinde Sözleşmeli Bilişim Personeli İstihdamına İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmelik kapsamında 9 sözleşmeli bilişim personeli; 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 4/B maddesi uyarınca Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esaslar kapsamında ise 30 sözleşmeli dışişleri hukuk uzmanı Bakanlığımızda göreve başlamıştır.

Diğer yandan, 2023 KPSS/1 ile Bakanlığımıza yerleştirilen ve atamalarına ilişkin işlemleri devam eden 8 bilgisayar işletmeni, 2 avukat, 1 teknisyen bulunmaktadır.

Ayrıca, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 60. maddesi çerçevesinde 2022 yılı Mali Hizmetler Uzman Yardımcılığı Özel Yarışma Sınavında başarılı olan 3 mali hizmetler hzman yardımcısı Bakanlığımıza atanmış ve bilahare göreve başlamışlardır.

Diğer 16 Bakanlıkla birlikte üyesi olduğumuz Türk Ağır Sanayii ve Hizmet Sektörü Kamu İşverenleri Sendikası (TÜHİS) ile Bakanlığımızda 275 üyeye sahip HAK-İŞ'e bağlı Büro, Eğitim, Güzel Sanatlar, Ticaret ve Kooperatif İşçileri Sendikası (ÖZ BÜRO-İŞ) arasındaki görüşmeler neticesinde toplam 319 işçimizi ilgilendiren işyeri toplu iş sözleşmesi yürürlük tarihi 01.08.2023-31.01.2025 tarihlerini kapsayacak şekilde imzalanmıştır. Bu kapsamda, personelimizin sosyal ve özlük haklarında ilave iyileştirmeler sağlanmıştır.

I.B. Fiziki Yapının İyileştirilmesine Yönelik Faaliyetler

Avrupa Konseyi Nezdinde Daimi Temsilciliğimizin (Fransa), Lome (Togo), Viyana (Avusturya), Tokyo (Japonya) ve Kahire (Mısır) Büyükelçiliklerimizin; Cape Town (Güney Afrika), Gazimağusa (KKTC), Herat (Afganistan), Krasnodar (Rusya Federasyonu) ve Montreal (Kanada) Başkonsolosluklarımızın kançılarya binalarının ve Kahire Büyükelçiliğimiz ikametgah binasının onarım çalışmaları tamamlanmıştır. Muhtelif onarım işleri kapsamında 87 Dış Temsilciliğimizde çeşitli büyüklükte onarımlar gerçekleştirilmiştir.

Bakü (Azerbaycan), Bissau (Gine-Bissau), Kahire (Mısır), Lefkoşa (KKTC), Montevideo (Uruguay), Santiago (Şili), San Salvador (El Salvador) ve Rabat (Fas) Büyükelçiliklerimizin; Çengdu (Çin Halk Cumhuriyeti), Manchester (Birleşik Krallık), Oran (Cezayir) ve Urumiye (İran) Başkonsolosluklarımızın ve Niş (Sırbistan) Konsolosluk Büromuzun kançılarya binalarına ilişkin onarım projelendirme ve ihale çalışmaları devam etmektedir.

İslam İşbirliği Teşkilatı Nezdinde Daimi Temsilciliğimiz, Cidde (Suudi Arabistan) Başkonsolosluğumuz ile Pekin (Çin Halk Cumhuriyeti) Büyükelçiliğimizin kançılarya, ikametgah ve memur konutu binalarının projelendirme çalışmaları devam etmektedir.

Proje çalışmaları tamamlanan Erbil (Irak) Başkonsolosluğumuz yeni binaları inşaatına ilişkin ihale hazırlıklarına devam edilmiştir.

I.C. Bilgi Teknolojileri ve Bilişim Altyapısının İyileştirilmesine Yönelik Faaliyetler

Yurtdışında sayıları 7 milyona yaklaşan vatandaşlarımıza konsolosluk hizmeti sunduğumuz Konsolosluk.Net uygulaması üzerinden işbirliği yaptığımız kurum sayısı 13'e yükselmiştir. 2023 yılı içinde mevzuat kaynaklı ihtiyaçlar ve ilgili paydaşlardan gelen talepler doğrultusunda, Konsolosluk.Net uygulamasına yeni modül ilaveleri yapılmıştır.

Dışişleri Bilgi Sistemi adı verilen Dışnet portalında "Yabancı Düşmanlığı Vaka Bildirimi", "Üst Düzey Görüşmeler", "Yurtdışı Geçici Görev", "Yemekhane Rezervasyon" ve "Diplomasinin Görsel Tarihi" gibi yeni modüller geliştirilerek Bakanlığımız personelinin ve Dış Temsilciliklerimizin kullanımına sunulmuştur.

Teknolojinin genel bilişim ve haberleşme altyapımızda daha ileri bir düzeyde kullanılmasına yönelik çalışmalara 2023 yılında da devam edilmiş, yeni açılan Dış Temsilciliklerimizin bilişim ve haberleşme altyapıları tesis edilmiş, donanım ihtiyaçları karşılanmıştır. Bu çerçevede, yeni açılan temsilciliklerimizden Banja Luka Başkonsolosluğumuz ve Semerkant Başkonsolosluğumuz 2023 yılında çevrimiçi sisteme dahil edilmiştir.

Türk Standartları Enstitüsü (TSE) tarafından gerçekleştirilen denetimler neticesinde Bakanlığımızca ISO/IEC27001 Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemi sertifikasyonu alınmış olup, Bakanlık personeline "Bilgi Güvenliği Farkındalık Eğitimleri" verilmiştir.

Ayrıca, Bakanlığımızda dijitalleşme ve dijital dönüşümü gerçekleştirmek üzere gerekli altyapının oluşturulması, uzman personel desteği sağlanması, donanım ve yazılım teminleri için gerekli çalışmalar yapılmaya devam edilmiştir.

Birimlerimizin talepleri doğrultusunda idari, mali ve konsolosluk işleri gibi alanlarda veri raporlamaları gerçekleştirilmiştir. Bunun yanısıra, Bakanlığımız bünyesinde toplanan büyük verinin daha ayrıntılı şekilde raporlanabilmesi ve karar alıcılara daha anlaşılır şekilde raporlar sunulabilmesi amacıyla kurumsal bir iş zekası platformu oluşturulmasına yönelik çalışmalarımız sürdürülmüştür.

Bakanlığımız binalarındaki elektronik tabanlı güvenlik sistemlerinin (güvenlik kamera ve erişim kontrol sistemleri) standartlarının güncellenmesine devam edilmiş, sistem güvenliğini artırıcı önlemler uygulamaya konulmuş ve on Dış Temsilciliğimizdeki sistemler tamamen veya kısmen yenilenmiştir.

Coğrafi bilgi sistemleri ve haritacılık konularının takibi ve eşgüdümünden sorumlu olmak üzere kurulan dairenin personel, yazılım ve donanım ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik çalışmalar sürdürülmüştür.

II. STRATEJİ GELİŞTİRME FAALİYETLERİ

2023 yılı buyunca, stratejik yönetim ve planlama fonksiyonu kapsamındaki görevler doğrultusunda, Bakanlığımızın stratejik yönetim anlayışının geliştirilmesi için çalışmalar yürütülmüştür. Ayrıca, Bakanlığımızın bütçe ve mali yönetim konularındaki iş ve işlemleri gerçekleştirilmiş, paydaş kurumlarla gerekli temaslarda bulunulmuştur.

Bu bağlamda, Bakanlığımızın 2024-2028 dönemine ilişkin Stratejik Plan hazırlık sürecine 2023 Ocak ayında başlanmıştır. İlgili mevzuata uygun olarak süreç katılımcı yöntemlerle ve tüm birimlerimizin desteğiyle yürütülmüştür. Bu çerçevede hazırlanan Taslak Stratejik Planımız Kasım ayında değerlendirilmek üzere Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı'na iletilmiştir. Anılan Başkanlık tarafından Aralık ayında iletilen "Değerlendirme Raporu" doğrultusunda Stratejik Planımız güncellenerek nihai hale getirilmiştir.

2023 yılı içinde Orta Vadeli Program'a (2024-2026) ve 2024 Yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı'na Bakanlığımız katkısı sunulmuştur.

12. Kalkınma Planı Taslağı Bakanlığımızın görev ve sorumlukları kapsamında incelenmiştir. Taslak Planda yer alan politika ve tedbir önerileri hakkında ilgili birimlerimizin görüşleri doğrultusunda oluşturulan Bakanlığımız katkısı Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı'na iletilmiştir.

2023 Yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı'nda Bakanlığımızın sorumluluğunda bulunan 21 faaliyet/tedbir yer almış olup, bunlara dair gerçekleşme bilgilerinin, ilgili birimlerimizce üçer aylık dönemlerde Cumhurbaşkanlığı Plan Program İzleme ve Değerlendirme Sistemi'ne (CPPİDS) işlenmesi sağlanmıştır.

2024 Yılı Performans Programı, 2019-2023 Stratejik Planı'na ve Bakanlığımız bütçesine uyumlu olacak şekilde hazırlanarak Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı ile Sayıştay Başkanlığı'na iletilmiş ve kamuoyunun bilgisine sunulmuştur.

2022 Yılı İdare Faaliyet Raporu tamamlanarak TBMM ve Sayıştay Başkanlığı'na gönderilmiş, ayrıca Bakanlığımız internet sayfasında yayımlanarak kamuoyunun bilgisine sunulmuştur.

Sayıştay'ın 2022 Yılı Taslak İdare Denetim Raporu'ndaki tespitler/bulgular konusunda, Sayıştay Denetçileri ve Bakanlığımız ilgili birimleri arasında eşgüdüm sağlanmış, bulgularla ilgili diğer kurumlarla bilistişare gerekli idari ve mevzuata yönelik çalışmalar gerçekleştirilmiştir.

Mayıs ayında başlatılan süreçle Bakanlığımızın 2024 Yılı Bütçe Teklifi merkez birimlerimiz ve Dış Temsilciliklerimizin katkılarıyla hazırlanmış, Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı'na teslim edilmiştir. Öte yandan, Bakanlığımız 2022 Yılı Kesin Hesabı hazırlanarak zamanlıca Hazine ve Maliye Bakanlığı'na iletilmiştir.

Bakanlığımızın 2024 Yılı Bütçe Teklifi ve 2022 Yılı Kesin Hesabı 20 Kasım 2023'te Türkiye Büyük Millet Meclisi Plan ve Bütçe Komisyonu'nda, 21 Aralık 2023'te Genel Kurul'da görüşülerek kabul edilmiştir.

Ayrıca, 2023 yılı bütçe işlemleri ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde gerçekleştirilerek Bakanlığımız harcama birimlerinin faaliyetlerini sürdürebilmesi için ilave ödenek temin edilmiştir.

Cumhuriyetimizin 100. ve Hariciye Teşkilatımızın 500. Yıldönümü etkinliklerinin Dış Temsilciliklerimizce kapsamlı biçimde gerçekleştirilmesini teminen gerekli mali kaynağın etkin biçimde kullanılması için eşgüdüm sağlanmıştır.

Yurtdışı teşkilatımızın (261 Dış Temsilcilik) ödenekleri düzenli olarak gönderilmiş, yıl içerisinde mahsup evrakının zamanlıca tamamlanması, kontrolünün yapılması ve mahsuba sevk edilmesi sağlanmıştır.

Dış Temsilciliklerimizde ve merkez birimlerimizde gerekli altyapı çalışmaları tamamlanarak, Bakanlığımız mali yazılım sistemi (Analitik.Net) ile Hazine ve Maliye Bakanlığının Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Bilişim Sistemi (BKMYBS) arasındaki entegrasyon çalışmaları 2023 Ocak ayında pilot uygulama aşamasına getirilmiştir.

Bu kapsamda, 2023 Ocak ayında Viyana'daki 4 Misyonumuzda, Haziran ayında Almanya'daki 8 Misyonumuzda pilot uygulama başlatılmıştır. Pilot uygulama çerçevesindeki ödenek gönderimi ve mahsup işlemleri sürecinde misyonlarımız ile merkez birimlerimiz arasında eşgüdüm sağlanmıştır.

Bu çalışmayla, mahsup evrakının fiziki dolaşımının dijital ortama taşınması böylece, posta maliyeti, kaybolma, gecikme gibi risklerin önlenmesi, personel ve zaman tasarrufu sağlanmakta, kamunun dijitalleşme ve teknolojiden azami faydalanma hedeflerine katkıda bulunulmaktadır.

Bakanlığımızca gerçekleştirilmesi planlanan yatırımlar ile merkez ve yurtdışı harcama birimlerinin yapmış oldukları satın alma ve ihale işlemleriyle ilgili uygulamada karşılaşılan sorunların çözümüne yönelik olarak görüş verilmiştir.

Türk Devletleri Teşkilatı'nın idari ve mali konularının ele alındığı Türk İşbirliği Teşkilatları Bütçe ve Mali Konular Çalışma Grubu ile diğer ilgili birimlerin çalışmalarına aktif katılım sağlanmıştır.

2. PERFORMANS SONUÇLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

2.1. ALT PROGRAM HEDEF VE GÖSTERGELERİ GERÇEKLEŞME SONUÇLARI VE DEĞERLENDİRMELER

Tablo 6. Form 1. Performans Göstergesi Gerçekleşmeleri İzleme Formu (3 Aylık)

Yıl:	2023
Programın Adı:	DIŞ POLİTİKA
Alt Programın Adı:	DIŞ İLİŞKİLER
Alt Program Hedefi:	Komşu ve yakın coğrafyalar başta olmak üzere, ikili ilişkilerimiz ile uluslararası ve bölgesel teşkilatlarla işbirliğinin geliştirilmesi, terörizmle uluslararası alanda etkin mücadeleye devam edilmesi, Türkiye'nin uluslararası işbirliği altyapısının hukuki ve stratejik çerçevesinin geliştirilmesi.

Sıra	Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Son Gerçekleşme		Hedeflenen Gösterge Değeri	Yılsonu Gerçekleşme Tahmini	Gerçekleşme						
			Yılı	Değeri			1. Üç Aylık	2. Üç Aylık	3. Üç Aylık	4. Üç Aylık	Yılsonu Değeri	Gerçekleşme Oranı (%)	Gerçekleşme Durumu
1	Dışişleri Bakanı ve Bakan Yardımcıları tarafından gerçekleştirilen ikili ve çoktaraflı yurtdışı ziyaretlerin sayısı	Sayı	2022	130	206	137	23	48	46	50	167	81	Ulaşıldı
2	Dışişleri Bakanlığınca ikili düzeyde yurtdışına gerçekleştirilen diğer ziyaret, toplantı ile siyasi ve konsolosluk istişare sayısı	Sayı	2022	240	280	202	29	78	65	85	257	92	Ulaşıldı
3	Dışişleri Bakanı ve Bakan Yardımcıları düzeyinde ülkemize gerçekleştirilen ikili ve çoktaraflı ziyaretlerin sayısı	Sayı	2022	137	123	140	59	17	18	32	126	103	Aşıldı

Yıl:	2023
Programın Adı:	DIŞ POLİTİKA
Alt Programın Adı:	DIŞ İLİŞKİLER
Alt Program Hedefi:	Komşu ve yakın coğrafyalar başta olmak üzere, ikili ilişkilerimiz ile uluslararası ve bölgesel teşkilatlarla işbirliğinin geliştirilmesi, terörizmle uluslararası alanda etkin mücadeleye devam edilmesi, Türkiye'nin uluslararası işbirliği altyapısının hukuki ve stratejik çerçevesinin geliştirilmesi.

Sıra	Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Son Gerçekleşme		Hedeflenen Gösterge Değeri	Yılsonu Gerçekleşme Tahmini	Gerçekleşme						
			Yılı	Değeri			1. Üç Aylık	2. Üç Aylık	3. Üç Aylık	4. Üç Aylık	Yılsonu Değeri	Gerçekleşme Oranı (%)	Gerçekleşme Durumu
4	Yüksek Düzeyli (Stratejik) İşbirliği Konseyleri kapsamında gerçekleştirilen toplantı sayısı	Sayı	2022	8	23	13	1	-	-	3	4	18	Kısmen Ulaşıldı
5	Üyesi olunan uluslararası ve bölgesel teşkilat sayısı	Sayı	2022	115	122	126	123	124	124	124	124	102	Aşıldı
6	Uluslararası ve bölgesel teşkilatların merkezleri ile bağlı ofis ve ajanslarında her seviyede görev yapan Türk vatandaşlarının sayısı	Sayı	2022	1.764	1.683	1.933	1.759	1.887	1.887	1887	1.887	112	Aşıldı
7	Üyelik aidatı, katkı ödemesi ve yardım yapılan uluslararası ve bölgesel teşkilatların sayısı	Sayı	2022	123	117	117	28	33	33	40	134	114	Aşıldı
8	Uluslararası teşkilatlarda sunucusu olduğumuz karar sayısı	Sayı	2022	122	104	104	16	10	42	36	104	100	Ulaşıldı

Yıl:	2023
Programın Adı:	DIŞ POLİTİKA
Alt Programın Adı:	DIŞ İLİŞKİLER
Alt Program Hedefi:	Komşu ve yakın coğrafyalar başta olmak üzere, ikili ilişkilerimiz ile uluslararası ve bölgesel teşkilatlarla işbirliğinin geliştirilmesi, terörizmle uluslararası alanda etkin mücadeleye devam edilmesi, Türkiye'nin uluslararası işbirliği altyapısının hukuki ve stratejik çerçevesinin geliştirilmesi.

Sıra	Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Son Gerçekleşme		Hedeflenen Gösterge Değeri	Yılsonu Gerçekleşme Tahmini	Gerçekleşme						
			Yılı	Değeri			1. Üç Aylık	2. Üç Aylık	3. Üç Aylık	4. Üç Aylık	Yılsonu Değeri	Gerçekleşme Oranı (%)	Gerçekleşme Durumu
9	Uluslararası teşkilatlar tarafından imzaya açılan sözleşmelere katılım sayısı	Sayı	2022	4	6	8	1	1	3	1	6	100	Ulaşıldı
10	Merkezi İstanbul'da bulunan uluslararası-bölgesel teşkilat sayısı	Sayı	2022	16	17	17	18	18	18	18	18	106	Aşıldı
11	İkili düzeyde imzalanan ve onay süreci tamamlanan anlaşma sayısı	Sayı	2022	165	165	165	17	23	33	30	103	63	Kısmen Ulaşıldı
12	Çoktaraflı olarak imzalanan ve onay süreci tamamlanan anlaşma sayısı	Sayı	2022	25	15	15	1	7	6	4	18	120	Aşıldı

Yıl:	2023
Programın Adı:	DIŞ POLİTİKA
Alt Programın Adı:	DIŞ İLİŞKİLER
Alt Program Hedefi:	Komşu ve yakın coğrafyalar başta olmak üzere, ikili ilişkilerimiz ile uluslararası ve bölgesel teşkilatlarla işbirliğinin geliştirilmesi, terörizmle uluslararası alanda etkin mücadeleye devam edilmesi, Türkiye'nin uluslararası işbirliği altyapısının hukuki ve stratejik çerçevesinin geliştirilmesi.

Sıra	Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Son Gerçekleşme		Hedeflenen Gösterge Değeri	Yılsonu Gerçekleşme Tahmini	Gerçekleşme						
			Yılı	Değeri			1. Üç Aylık	2. Üç Aylık	3. Üç Aylık	4. Üç Aylık	Yılsonu Değeri	Gerçekleşme Oranı (%)	Gerçekleşme Durumu
13	Onaylanarak Resmi Gazete'de yayımlanan uluslararası anlaşmalar	Sayı	2022	158	180	100	14	24	33	34	105	60	Kısmen Ulaşıldı
14	Uluslararası planda terörizmin finansmanını engellemeye yönelik etkin işletilen eşgüdüm mekanizmalarının sayısı	Sayı	2022	15	10	10	3	2	3	2	10	100	Ulaşıldı
15	Ülkemizi hedef alan terör örgütleri hakkında uluslararası planda yayımlanan muteber akademik yayınlar ile yazılı ve görsel basında çıkan haberlerin sayısı	Sayı	2022	320	300	300	50	75	75	80	280	93	Ulaşıldı
16	Misyon şeflerinin atama belgeleri (Cumhurbaşkanı kararı) ile yabancı konsolosların buyrultu belgelerinin sayısı	Sayı	2022	197	120	120	39	44	66	29	178	148	Aşıldı

Yıl:	2023
Programın Adı:	DIŞ POLİTİKA
Alt Programın Adı:	DIŞ İLİŞKİLER
Alt Program Hedefi:	Komşu ve yakın coğrafyalar başta olmak üzere, ikili ilişkilerimiz ile uluslararası ve bölgesel teşkilatlarla işbirliğinin geliştirilmesi, terörizmle uluslararası alanda etkin mücadeleye devam edilmesi, Türkiye'nin uluslararası işbirliği altyapısının hukuki ve stratejik çerçevesinin geliştirilmesi.

Sıra	Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Son Gerçekleşme		Hedeflenen Gösterge Değeri	Yılsonu Gerçekleşme Tahmini	Gerçekleşme						
			Yılı	Değeri			1. Üç Aylık	2. Üç Aylık	3. Üç Aylık	4. Üç Aylık	Yılsonu Değeri	Gerçekleşme Oranı (%)	Gerçekleşme Durumu
17	Diplomasi Akademisi tarafından düzenlenen ikili/çoktaraflı eğitim programlarına katılan yabancı diplomatların sayısı	Sayı	2022	184	190	127	5	77	70	36	188	98	Ulaşıldı
18	Antalya Diplomasi Forumu ve buna bağlı etkinlik sayısı	Sayı	2022	9	8	5	1	1	1	1	4	50	Kısmen Ulaşıldı
19	Diplomasi Akademisi tarafından diğer kamu kurum/ kuruluşlarının dış ilişkilerle görevli personeline verilen eğitim sayısı	Sayı	2022	3.672	420	2.400	671	256	2.402	1.557	4.886	1.163	Aşıldı
20	İkili eğitim programları çerçevesinde eğitim verilen yabancı diplomat sayısı	Sayı	2022	129	170	100	25	68	36	34	163	95	Ulaşıldı

Yıl:	2023
Programın Adı:	DIŞ POLİTİKA
Alt Programın Adı:	DIŞ İLİŞKİLER
Alt Program Hedefi:	Komşu ve yakın coğrafyalar başta olmak üzere, ikili ilişkilerimiz ile uluslararası ve bölgesel teşkilatlarla işbirliğinin geliştirilmesi, terörizmle uluslararası alanda etkin mücadeleye devam edilmesi, Türkiye'nin uluslararası işbirliği altyapısının hukuki ve stratejik çerçevesinin geliştirilmesi.

Sıra	Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Son Gerçekleşme		Hedeflenen Gösterge Değeri	Yılsonu Gerçekleşme Tahmini	Gerçekleşme						
			Yılı	Değeri			1. Üç Aylık	2. Üç Aylık	3. Üç Aylık	4. Üç Aylık	Yılsonu Değeri	Gerçekleşme Oranı (%)	Gerçekleşme Durumu
21	Yabancı heyetlere verilen eğitim sayısı	Sayı	2022	11	19	12	2	4	7	4	17	90	Ulaşıldı

DEĞERLENDİRME:

Dış Politika" programı altında "Dış İlişkiler" ve "Dış Politikanın Yürütülmesi ve Konsolosluk Hizmetlerinin Geliştirilmesi" alt programları yer almaktadır. "Dış İlişkiler" alt programı 21 performans göstergesiyle ilişkilendirilmiştir. Anılan performans göstergelerinden 8'inde hedeflenen değer aşılmış, 9'unda hedeflenen değere ulaşılmış, 4'ünde hedeflenen değere kısmen ulaşılmıştır.

Bu itibarla, hedeflenen alt program gösterge değerlerinin %38'inde hedeflenen değerin aşıldığı, % 43'ünde hedeflenen değere ulaşıldığı, % 19'unda ise kısmen ulaşıldığı görülmüştür.

Uluslararası teşkilatlar tarafından imzaya açılan sözleşmelere katılım sayısındaki değişiklikler; dış politika kararlarımızın yanısıra, üyesi olduğumuz uluslararası teşkilatların uluslararası konularda karar alma kapasitesine ve iradesine de bağlıdır.

10-12 Mart 2023 tarihlerinde düzenlenmesi öngörülen III. ADF, Şubat ayında yaşanan depremler nedeniyle 1-3 Mart 2024 tarihine ertelenmiştir.

Yıl:	2023
Programın Adı:	DIŞ POLİTİKA
Alt Programın Adı:	DIŞ POLİTİKANIN YÜRÜTÜLMESİ VE KONSOLOSLUK HİZMETLERİNİN GELİŞTİRİLMESİ
Alt Program Hedefi:	Dış Temsilciliklerimizin sayısının ülkemize yakışır şekilde geliştirilmesi, Temsilcilikler vasıtasıyla sunulan hizmetlere yurtdışındaki vatandaşlarımızın erişiminin daha da kolaylaştırılması ve ülkemizin tanınırlığının ve kamu diplomasisi alanındaki etkinliğinin artırılması.

Sıra	**Gösterge Adı**	**Ölçü Birimi**	**Son Gerçekleşme**		**Hedeflenen Gösterge Değeri**	**Yılsonu Gerçekleşme Tahmini**	**Gerçekleşme**						
			Yılı	**Değeri**			**1. Üç Aylık**	**2. Üç Aylık**	**3. Üç Aylık**	**4. Üç Aylık**	**Yılsonu Değeri**	**Gerçekleşme Oranı (%)**	**Gerçekleşme Durumu**
1	Dış Temsilciliklerimizdeki konsolosluk hizmeti işlem sayısı	Sayı	2022	3.412.123	2.500.000	3.450.000	919.740	862.914	842.647	670.925	3.296.226	132	Aşıldı
2	Konsolosluk Çağrı Merkezi'ne başvuran vatandaş sayısı	Sayı	2022	844.082	800.000	801.000	258.409	305.563	216.961	166.517	947.450	118	Aşıldı
3	Gezici konsolosluk hizmeti sayısı	Sayı	2022	27	50	47	51	4	4	15	74	148	Aşıldı
4	Vizesiz seyahat edilen yabancı ülke sayısı	Sayı	2022	75	76	76	75	75	75	76	76	100	Ulaşıldı
5	E-Vize sistemi üzerinden ita edilen vize sayısı	Sayı	2022	1.993.435	1.700.000	2.000.000	363.796	707.505	877.683	467.657	2.416.641	142	Aşıldı

Yıl:	2023
Programın Adı:	DIŞ POLİTİKA
Alt Programın Adı:	DIŞ POLİTİKANIN YÜRÜTÜLMESİ VE KONSOLOSLUK HİZMETLERİNİN GELİŞTİRİLMESİ
Alt Program Hedefi:	Dış Temsilciliklerimizin sayısının ülkemize yakışır şekilde geliştirilmesi, Temsilcilikler vasıtasıyla sunulan hizmetlere yurtdışındaki vatandaşlarımızın erişiminin daha da kolaylaştırılması ve ülkemizin tanınırlığının ve kamu diplomasisi alanındaki etkinliğinin artırılması.

Sıra	**Gösterge Adı**	**Ölçü Birimi**	**Son Gerçekleşme**		**Hedeflenen Gösterge Değeri**	**Yılsonu Gerçekleşme Tahmini**	**Gerçekleşme**						
			Yılı	**Değeri**			**1. Üç Aylık**	**2. Üç Aylık**	**3. Üç Aylık**	**4. Üç Aylık**	**Yılsonu Değeri**	**Gerçekleşme Oranı (%)**	**Gerçekleşme Durumu**
6	Çeşitli ülkelerde mağdur durumda kalan ve ülkemize dönüşü sağlanan vatandaş sayısı	Sayı	2022	84	120	67	33	21	13	1	68	57	Kısmen Ulaşıldı
7	Dış Temsilciliklerimizde görevlendirilen hukuk danışmanları sayısı	Sayı	2022	39	47	39	37	38	39	34	34	87	Kısmen Ulaşıldı
8	Dış Temsilciliklerimizde profesyonel hukuki yönlendirmeden faydalanan vatandaş sayısı	Sayı	2022	25.027	27.500	27.500	6.701	6.480	6.016	5.898	25.095	91	Ulaşıldı
9	Koordinasyonu yapılan sosyal güvenlik ve istihdam alanında ikili işbirliği anlaşmalarının sayısı	Sayı	2022	27	15	23	15	23	27	29	29	193	Aşıldı
10	Dış Temsilciliklerimizce yerel basına verilen mülakatlar, düzenlenen basın toplantısı ve yayımlatılan makale/haber sayısı	Sayı	2022	1.544	1.500	1.500	646	361	227	343	1.577	105	Aşıldı

Yıl:	2023
Programın Adı:	DIŞ POLİTİKA
Alt Programın Adı:	DIŞ POLİTİKANIN YÜRÜTÜLMESİ VE KONSOLOSLUK HİZMETLERİNİN GELİŞTİRİLMESİ
Alt Program Hedefi:	Dış Temsilciliklerimizin sayısının ülkemize yakışır şekilde geliştirilmesi, Temsilcilikler vasıtasıyla sunulan hizmetlere yurtdışındaki vatandaşlarımızın erişiminin daha da kolaylaştırılması ve ülkemizin tanınırlığının ve kamu diplomasisi alanındaki etkinliğinin artırılması.

Sıra	**Gösterge Adı**	**Ölçü Birimi**	**Son Gerçekleşme**		**Hedeflenen Gösterge Değeri**	**Yılsonu Gerçekleşme Tahmini**	**Gerçekleşme**						
			Yılı	**Değeri**			**1. Üç Aylık**	**2. Üç Aylık**	**3. Üç Aylık**	**4. Üç Aylık**	**Yılsonu Değeri**	**Gerçekleşme Oranı (%)**	**Gerçekleşme Durumu**
11	Dış Temsilciliklerimizin sayısı	Sayı	2022	258	255	260	260	260	260	261	261	102	Aşıldı
12	Dış Temsilciliklerimiz için satın alınan ve kiralanan bina sayısı	Sayı	2022	452	464	465	456	458	460	460	460	99	Ulaşıldı
13	Yurtdışına atanan personelimize yönelik düzenlenen eğitimlere katılanların sayısı	Sayı	2022	264	110	600	296	109	140	94	639	580	Aşıldı

DEĞERLENDİRME:

"Dış Politikanın Yürütülmesi ve Konsolosluk Hizmetlerinin Geliştirilmesi" alt programında 13 performans göstergesi yer almaktadır. Bahsekonu performans göstergelerinden 8'inde hedeflenen değer aşılmış, 3'ünde hedeflenen değere ulaşılmış, 2'sinde hedeflenen değere kısmen ulaşılmıştır. Bu itibarla, alt programda yer alan performans göstergelerine ait hedeflerden %62'sinde hedeflenen değerin aşıldığı, %23'ünde hedeflenen değere ulaşıldığı, %15'inde hedeflenen değere kısmen ulaşıldığı görülmüştür.

Çeşitli ülkelerde mağdur durumda kalan vatandaşlarımızın ülkemize dönüş talepleri mevzuatımız kapsamında borç senedi yoluyla karşılanmaya devam edilmektedir. 6 numaralı göstergedeki hedefe ulaşılmasında vatandaşlarımızca Dış Temsilciliklerimize bu yönde yapılan mevzuata uygun başvuru sayısı esas teşkil etmektedir.

"Dış Politikanın Yürütülmesi ve Konsolosluk Hizmetlerinin Geliştirilmesi" alt program hedeflerine dair Bakanlığımızın performansının hedeflenenin üzerinde olduğu sonucuna varılmaktadır.

Yıl:	2023
Programın Adı:	MİLLİ KÜLTÜR
Alt Programın Adı:	YURTDIŞINDA TÜRK KÜLTÜR VARLIĞINI KORUMA VE TANITMA
Alt Program Hedefi:	Yurtdışındaki vatandaşlarımızın ve soydaşlarımızın kültürel bağlarının korunması, güçlendirilmesi ve Bakanlıklararası Ortak Kültür Komisyonu tarafından görevlendirilen din görevlilerimiz aracılığıyla dini konularda aydınlatılması ile ülkemizin tarihi, kültürel ve sanatsal zenginliklerinin yurtdışında tanıtılmaya devam edilmesi, tanınırlığının artırılması.

Sıra	Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Son Gerçekleşme		Hedeflenen Gösterge Değeri	Yılsonu Gerçekleşme Tahmini	Gerçekleşme						
			Yılı	Değeri			1. Üç Aylık	2. Üç Aylık	3. Üç Aylık	4. Üç Aylık	Yılsonu Değeri	Gerçekleşme Oranı (%)	Gerçekleşme Durumu
1	Dış Temsilciliklerimizce milli değerlerin ve Türk kültürünün yurtdışında korunmasına ve tanıtımına yönelik gerçekleştirilen proje ve faaliyetlerin sayısı	Sayı	2022	238	110	120	9	8	30	90	137	125	Aşıldı
2	Yurtdışında görevlendirilen din görevlisi sayısı	Sayı	2022	1.538	1.500	1.497	1.538	1.567	1.513	1.507	1.507	101	Aşıldı

DEĞERLENDİRME:

“Milli Kültür” programı altındaki “Yurtdışında Türk Kültür Varlığını Koruma ve Tanıtma” alt programına bağlı 2 performans göstergesi yer almaktadır. Anılan performans göstergelerinin tamamında hedeflenen değerin aşıldığı görülmüş, başarı oranı %100 olarak izlenmiştir.

Yıl:	2023
Programın Adı:	ŞEHİT YAKINI VE GAZİLER
Alt Programın Adı:	ŞEHİTLİKLERE YÖNELİK HİZMETLER
Alt Program Hedefi:	Yurtdışı ve yurtiçi Türk Şehitliği Anıtları'nın yapılması, korunması ve gelecek nesillere bırakılması.

Sıra	**Gösterge Adı**	**Ölçü Birimi**	**Son Gerçekleşme**		**Hedeflenen Gösterge Değeri**	**Yılsonu Gerçekleşme Tahmini**	**Gerçekleşme**						
			Yılı	**Değeri**			**1. Üç Aylık**	**2. Üç Aylık**	**3. Üç Aylık**	**4. Üç Aylık**	**Yılsonu Değeri**	**Gerçekleşme Oranı (%)**	**Gerçekleme Durumu**
1	Yurtdışında bakım, onarım ve koruması sağlanan ve/veya mutat cari masraflarının karşılanmasına katkıda bulunulan Türk Şehitlikleri ve Anıtları'nın sayısı	Sayı	2022	23	28	24	18	23	24	26	26	93	Ulaşıldı
2	Yurtdışında yeni Türk Şehitliği Anıtı projelerinin sayısı	Sayı	2022	0	1	1	1	1	1	1	1	100	Ulaşıldı

DEĞERLENDİRME:

"Şehit Yakını ve Gaziler" programı altındaki "Şehitliklere Yönelik Hizmetler" alt programında 2 performans göstergesi bulunmaktadır. Anılan performans göstergelerinin tamamında hedeflenen değere ulaşıldığı görülmüş, başarı oranı % 100 olarak izlenmiştir.

Yıl:	2023
Programın Adı:	ULUSLARARASI EĞİTİM İŞBİRLİKLERİ VE YURTDIŞI EĞİTİM
Alt Programın Adı:	EĞİTİM İŞBİRLİKLERİ VE YURTDIŞI EĞİTİM
Alt Program Hedefi:	Yurtdışında yaşayan vatandaşlara Türkçe öğretilmeye devam edilmesi.

Sıra	Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Son Gerçekleşme		Hedeflenen Gösterge Değeri	Yılsonu Gerçekleşme Tahmini	Gerçekleşme						
			Yılı	Değeri			1. Üç Aylık	2. Üç Aylık	3. Üç Aylık	4. Üç Aylık	Yılsonu Değeri	Gerçekleşme Oranı (%)	Gerçekleşme Durumu
1	Türkçe öğretmek için görevlendirilen öğretmen sayısı	Sayı	2022	870	950	871	1.018	1.032	873	997	997	115	Aşıldı
2	Yurtdışındaki MEB'e bağlı okullarda görevlendirilen öğretmen sayısı	Sayı	2022	583	770	504	581	579	493	613	613	80	Kısmen Ulaşıldı
3	Yurtdışındaki okullarda görevlendirilen okutman sayısı	Sayı	2022	116	150	113	122	127	113	133	133	87	Kısmen Ulaşıldı

DEĞERLENDİRME:

"Uluslararası Eğitim İşbirlikleri ve Yurtdışı Eğitim" programı altında "Eğitim İşbirlikleri ve Yurtdışı Eğitim" alt programı yer almaktadır. Sözkonusu alt program 3 performans göstergesiyle ilişkilendirilmiştir.

"Eğitim İşbirlikleri ve Yurtdışı Eğitim" alt programında yer alan 1 numaralı performans göstergesinde hedeflenen değer aşılmış, 2 ve 3 numaralı göstergelerde ise belirlenen değerlere kısmen ulaşılmıştır.

2.2. PERFORMANS DENETİM SONUÇLARI

Tablo 7. Form 2: Performans Göstergesi Sonuçları Formu

Program	Alt Program	Alt Program Hedefi	Performans Göstergesi	Hedeflenen Gösterge Değeri	Yılsonu Gerçekleşme Değeri	Gerçekleşme Durumu
DIŞ POLİTİKA	DIŞ İLİŞKİLER	Komşu ve yakın coğrafyalar başta olmak üzere, ikili ilişkilerimiz ile uluslararası ve bölgesel teşkilatlarla işbirliğinin geliştirilmesi, terörizmle uluslararası alanda etkin mücadeleye devam edilmesi, Türkiye'nin uluslararası işbirliği altyapısının hukuki ve stratejik çerçevesinin geliştirilmesi.	Dışişleri Bakanı ve Bakan Yardımcıları tarafından gerçekleştirilen ikili ve çoktaraflı yurtdışı ziyaretlerin sayısı	206	167	Ulaşıldı
			Dışişleri Bakanlığınca ikili düzeyde yurtdışına gerçekleştirilen diğer ziyaret, toplantı ile siyasi ve konsolosluk istişare sayısı	280	257	Ulaşıldı
			Dışişleri Bakanı ve Bakan Yardımcıları düzeyinde ülkemize gerçekleştirilen ikili ve çoktaraflı ziyaretlerin sayısı	123	126	Aşıldı
			Yüksek Düzeyli (Stratejik) İşbirliği Konseyleri kapsamında gerçekleştirilen toplantı sayısı	23	4	Kısmen Ulaşıldı
			Üyesi olunan uluslararası ve bölgesel teşkilat sayısı	115	124	Aşıldı

Program	Alt Program	Alt Program Hedefi	Performans Göstergesi	Hedeflenen Gösterge Değeri	Yılsonu Gerçekleşme Değeri	Gerçekleşme Durumu
DIŞ POLİTİKA	DIŞ İLİŞKİLER	Komşu ve yakın coğrafyalar başta olmak üzere, ikili ilişkilerimiz ile uluslararası ve bölgesel teşkilatlarla işbirliğinin geliştirilmesi, terörizmle uluslararası alanda etkin mücadeleye devam edilmesi, Türkiye'nin uluslararası işbirliği altyapısının hukuki ve stratejik çerçevesinin geliştirilmesi.	Uluslararası ve bölgesel teşkilatların merkezleri ile bağlı ofis ve ajanslarında her seviyede görev yapan Türk vatandaşlarının sayısı	1.683	1.887	Aşıldı
			Üyelik aidatı, katkı ödemesi ve yardım yapılan uluslararası ve bölgesel teşkilatların sayısı	117	134	Aşıldı
			Uluslararası teşkilatlarda sunucusu olduğumuz karar sayısı	104	104	Ulaşıldı
			Uluslararası teşkilatlar tarafından imzaya açılan sözleşmelere katılım sayısı	6	6	Ulaşıldı
			Merkezi İstanbul'da bulunan uluslararası-bölgesel teşkilat sayısı	17	18	Aşıldı
			İkili düzeyde imzalanan ve onay süreci tamamlanan anlaşma sayısı	165	103	Kısmen Ulaşıldı
			Çoktaraflı olarak imzalanan ve onay süreci tamamlanan anlaşma sayısı	15	18	Aşıldı

Program	Alt Program	Alt Program Hedefi	Performans Göstergesi	Hedeflenen Gösterge Değeri	Yılsonu Gerçekleşme Değeri	Gerçekleşme Durumu
DIŞ POLİTİKA	DIŞ İLİŞKİLER	Komşu ve yakın coğrafyalar başta olmak üzere, ikili ilişkilerimiz ile uluslararası ve bölgesel teşkilatlarla işbirliğinin geliştirilmesi, terörizmle uluslararası alanda etkin mücadeleye devam edilmesi, Türkiye'nin uluslararası işbirliği altyapısının hukuki ve stratejik çerçevesinin geliştirilmesi.	Onaylanarak Resmi Gazete'de yayımlanan uluslararası anlaşmalar	180	105	Kısmen Ulaşıldı
			Uluslararası planda terörizmin finansmanını engellemeye yönelik etkin işletilen eşgüdüm mekanizmalarının sayısı	10	10	Ulaşıldı
			Ülkemizi hedef alan terör örgütleri hakkında uluslararası planda yayımlanan muteber akademik yayınlar ile yazılı ve görsel basında çıkan haberlerin sayısı	300	280	Ulaşıldı
			Misyon şeflerinin atama belgeleri (Cumhurbaşkanı kararı) ile yabancı konsolosların buyrultu belgelerinin sayısı	120	178	Aşıldı
			Diplomasi Akademisi tarafından düzenlenen ikili/çoktaraflı eğitim programlarına katılan yabancı diplomatların sayısı	190	188	Ulaşıldı
			Antalya Diplomasi Forumu ve buna bağlı etkinlik sayısı	8	4	Kısmen Ulaşıldı

Program	Alt Program	Alt Program Hedefi	Performans Göstergesi	Hedeflenen Gösterge Değeri	Yılsonu Gerçekleşme Değeri	Gerçekleşme Durumu
DIŞ POLİTİKA	DIŞ İLİŞKİLER	Komşu ve yakın coğrafyalar başta olmak üzere, ikili ilişkilerimiz ile uluslararası ve bölgesel teşkilatlarla işbirliğinin geliştirilmesi, terörizmle uluslararası alanda etkin mücadeleye devam edilmesi, Türkiye'nin uluslararası işbirliği altyapısının hukuki ve stratejik çerçevesinin geliştirilmesi.	Diplomasi Akademisi tarafından diğer kamu kurum/ kuruluşlarının dış ilişkilerle görevli personeline verilen eğitim sayısı	420	4.886	Aşıldı
			İkili eğitim programları çerçevesinde eğitim verilen yabancı diplomat sayısı	170	163	Ulaşıldı
			Yabancı heyetlere verilen eğitim sayısı	19	17	Ulaşıldı
DIŞ POLİTİKA	DIŞ POLİTİKANIN YÜRÜTÜLMESİ VE KONSOLOSLUK HİZMETLERİNİN GELİŞTİRİLMESİ	Dış Temsilciliklerimizin sayısının ülkemize yakışır şekilde geliştirilmesi, Temsilcilikler vasıtasıyla sunulan hizmetlere yurtdışındaki vatandaşlarımızın erişiminin daha da kolaylaştırılması ve ülkemizin tanınırlığının ve kamu diplomasisi alanındaki etkinliğinin artırılması.	Dış Temsilciliklerimizde konsolosluk hizmeti işlem sayısı	2.500.000	3.296.226	Aşıldı
			Konsolosluk Çağrı Merkezi'ne başvuran vatandaş sayısı	800.000	947.450	Aşıldı
			Gezici konsolosluk hizmeti sayısı	50	74	Aşıldı
			Vizesiz seyahat edilen yabancı ülke sayısı	76	76	Ulaşıldı
			E-Vize sistemi üzerinden ita edilen vize sayısı	1.700.000	2.416.641	Aşıldı
			Çeşitli ülkelerde mağdur durumda kalan ve ülkemize dönüşü sağlanan vatandaş sayısı	120	68	Kısmen Ulaşıldı

Program	Alt Program	Alt Program Hedefi	Performans Göstergesi	Hedeflenen Gösterge Değeri	Yılsonu Gerçekleşme Değeri	Gerçekleşme Durumu
DIŞ POLİTİKA	DIŞ POLİTİKANIN YÜRÜTÜLMESİ VE KONSOLOSLUK HİZMETLERİNİN GELİŞTİRİLMESİ	Dış Temsilciliklerimizin sayısının ülkemize yakışır şekilde geliştirilmesi, Temsilcilikler vasıtasıyla sunulan hizmetlere yurtdışındaki vatandaşlarımızın erişiminin daha da kolaylaştırılması ve ülkemizin tanınırlığının ve kamu diplomasisi alanındaki etkinliğinin artırılması.	Dış Temsilciliklerimizde görevlendirilen hukuk danışmanları sayısı	47	34	Kısmen Ulaşıldı
			Dış Temsilciliklerimizde profesyonel hukuki yönlendirmeden faydalanan vatandaş sayısı	27.500	25.095	Ulaşıldı
			Koordinasyonu yapılan sosyal güvenlik ve istihdam alanında ikili işbirliği anlaşmalarının sayısı	15	29	Aşıldı
			Dış Temsilciliklerimizce yerel basına verilen mülakat, düzenlenen basın toplantısı ve yayımlatılan makale/haber sayısı	1.500	1.577	Aşıldı
			Dış Temsilciliklerimizin sayısı	255	261	Aşıldı
			Dış Temsilciliklerimiz için satın alınan ve kiralanan bina sayısı	464	460	Ulaşıldı
			Yurtdışına atanan personelimize yönelik düzenlenen eğitimlere katılanların sayısı	110	639	Aşıldı

Program	Alt Program	Alt Program Hedefi	Performans Göstergesi	Hedeflenen Gösterge Değeri	Yılsonu Gerçekleşme Değeri	Gerçekleşme Durumu
MİLLİ KÜLTÜR	YURTDIŞINDA TÜRK KÜLTÜR VARLIĞINI KORUMA VE TANITMA	Yurtdışındaki vatandaşlarımızın ve soydaşlarımızın kültürel bağlarının korunması, güçlendirilmesi ve Bakanlıklararası Ortak Kültür Komisyonu tarafından görevlendirilen din görevlilerimiz aracılığıyla dini konularda aydınlatılması ile ülkemizin tarihi, kültürel ve sanatsal zenginliklerinin yurtdışında tanıtılmaya devam edilmesi, tanınırlığının artırılması.	Dış Temsilciliklerimizce milli değerlerin ve Türk kültürünün yurtdışında korunmasına ve tanıtımına yönelik gerçekleştirilen proje ve faaliyetlerin sayısı	110	137	Aşıldı
			Yurtdışında görevlendirilen din görevlisi sayısı	1.500	1.507	Aşıldı

Program	Alt Program	Alt Program Hedefi	Performans Göstergesi	Hedeflenen Gösterge Değeri	Yılsonu Gerçekleşme Değeri	Gerçekleşme Durumu
ŞEHİT YAKINI VE GAZİLER	ŞEHİTLİKLERE YÖNELİK HİZMETLER	Yurtdışı ve yurtiçi Türk Şehitliği Anıtları'nın yapılması, korunması ve gelecek nesillere bırakılması.	Yurtdışında bakım, onarım ve koruması sağlanan ve/veya mutat cari masraflarının karşılanmasına katkıda bulunulan Türk Şehitlikleri ve Anıtları'nın sayısı	28	26	Ulaşıldı
			Yurtdışında yeni Türk Şehitliği Anıtı projelerinin sayısı	1	1	Ulaşıldı
ULUSLARARASI EĞİTİM İŞBİRLİKLERİ VE YURTDIŞI EĞİTİM	EĞİTİM İŞBİRLİKLERİ VE YURTDIŞI EĞİTİM	Yurtdışında yaşayan vatandaşlara Türkçe öğretilmeye devam edilmesi.	Türkçe öğretmek için görevlendirilen öğretmen sayısı	950	997	Aşıldı
			Yurtdışındaki MEB'e bağlı okullarda görevlendirilen öğretmen sayısı	770	613	Kısmen Ulaşıldı
			Yurtdışındaki okullarda görevlendirilen okutman sayısı	150	133	Kısmen Ulaşıldı

3. STRATEJİK PLANIN DEĞERLENDİRİLMESİ

STRATEJİK AMAÇ: 1

Amaç 1: Ulusal çıkarlarımız doğrultusunda bölgemizde ve ötesinde girişimci ve insani dış politika yürütülmesi ve dış politikamızın etkinliğinin artırılması.

Hedef 1.1.: Komşularımız, yakın coğrafyamız ve ötesinde tüm kıtalarla siyasi, ekonomik, ticari, sosyal ve kültürel alanlardaki ilişkilerimizin ve işbirliğimizin güçlendirilmesi için çalışmalara devam edilecektir.

Bu hedef altında 4 performans göstergesi bulunmaktadır. Her birinin hedefe etkisi %25'tir.

PG1.1.1. PG1.1.2. ve PG1.1.3.'e ilişkin değerlendirme sonuçlarına işbu raporun "Performans Sonuçlarının Değerlendirilmesi" bölümünde yer verildiğinden, ayrıca tablo oluşturulmamıştır.

PG1.1.4. (İkili Düzeyde İmzalanan ve Onay Süreci Başlatılan Anlaşma Sayısı) Performans Programımızın "Dış İlişkiler" Alt Programı'nda yer alan "İkili düzeyde imzalanan ve onay süreci tamamlanan anlaşma sayısı" performans göstergesiyle aynı amaçla oluşturulmuştur. Bu performans göstergesine ilişkin değerlendirme sonucuna işbu raporun "Performans Sonuçlarının Değerlendirilmesi" başlığı altında Tablo 6'da yer verildiğinden ayrıca tablo düzenlenmemiştir.

Bu hedefte gerçekleşme oranı %64 olmuştur.

A1	Ulusal çıkarlarımız doğrultusunda Türkiye'nin bölgesinde ve ötesinde girişimci ve insani dış politika yürütülmesi ve etkinliğinin artırılması.
H1.2	Uluslararası ve bölgesel teşkilatlardaki etkinliğimiz artırılacaktır.
Amacın İlgili Olduğu Program / Alt Program Adı	Dış Politika/Dış İlişkiler
Amacın İlişkili Olduğu Alt Program Hedefi	Komşu ve yakın coğrafyalar başta olmak üzere, ikili ilişkilerimiz ile uluslararası ve bölgesel teşkilatlarla işbirliğinin geliştirilmesi, terörizmle uluslararası alanda etkin mücadeleye devam edilmesi, Türkiye'nin uluslararası işbirliği altyapısının hukuki ve stratejik çerçevesinin geliştirilmesi.
H1.2 Performansı	%100
Sorumlu Birim	Çok Taraflı Siyasi İşler Genel Müdürlükleri, Çok Taraflı Ekonomik İşler Genel Müdürlüğü, Uluslararası Güvenlik İşleri Genel Müdürlüğü

Performans Göstergesi	Hedefe Etkisi (%)	Plan Dönemi (2018) Başlangıç Değeri	2023 Yıl Sonu Hedeflenen Değer	2023 Yılı Gerçekleşme Değeri	Performans (%)
PG1.2.1: Üyesi bulunduğumuz uluslararası-bölgesel teşkilatlar bağlamında düzenlenen zirve konferans ve komite vb. toplantılara katılım sayısı	50	51	56	217	100

Hedefe İlişkin Değerlendirmeler

PG1.2.2 ve PG1.2.3 göstergesine ilişkin veriler "Performans Sonuçlarının Değerlendirilmesi" başlığı altındaki Tablo 6'da yer almaktadır.

"Ulusal çıkarlarımız doğrultusunda Türkiye'nin bölgesinde ve ötesinde girişimci ve insani dış politika yürütülmesi ve etkinliğinin artırılması" amacı kapsamındaki performans göstergelerinde belirlenen hedef değerlere ulaşılmıştır.

Amaç 1: Ulusal çıkarlarımız doğrultusunda bölgemizde ve ötesinde girişimci ve insani dış politika yürütülmesi ve dış politikamızın etkinliğinin artırılması.

Hedef 1.3.: Dış politikanın daha etkin ve yaygın biçimde yürütülebilmesi için Dış Temsilcilik sayısı artırılacak, Temsilciliklerimizin işlevi çeşitlendirilecek ve çalışmaları daha etkin hale getirilecektir.

Bu hedef altında bir performans göstergesi yer almaktadır.

PG1.3.1. (Açılması öngörülen temsilcilik sayısı) Performans Programımızın "Dış Politikanın Yürütülmesi ve Konsolosluk Hizmetlerinin Geliştirilmesi" Alt Programı'nda yer alan "Dış Temsilciliklerimizin Sayısı" performans göstergesiyle aynı amaçla oluşturulmuştur. Anılan performans göstergesine ilişkin değerlendirme sonucuna işbu raporun "Performans Sonuçlarının Değerlendirilmesi" bölümünde yer verildiğinden ayrıca tablo oluşturulmamıştır.

Bu hedefte gerçekleşme oranı %102 olmuştur.

STRATEJİK AMAÇ: 2

Amaç 2: Terörizmle etkin mücadele edilmesi.

Hedef 2.1.: Terörizmin finansmanıyla mücadelede uluslararası eşgüdüm güçlendirilecektir.

Bu hedef altında bir adet Performans Göstergesi bulunmaktadır**.**

PG2.1.1. "Uluslararası planda terörizmin finansmanını engellemeye yönelik etkin işletilen eşgüdüm mekanizmalarının sayısı" Performans Programımızın Dış İlişkiler Alt Programı'nda da yer almaktadır. Anılan performans göstergesine ilişkin değerlendirme sonucuna işbu raporun "Performans Sonuçlarının Değerlendirilmesi" bölümünde yer verildiğinden ayrıca tablo oluşturulmamıştır.

Bu hedefte gerçekleşme oranı %100 olmuştur.

Hedef 2.2.: Terör örgütlerinin propagandasına karşı uluslararası düzeyde etkin mücadeleye devam edilecektir.

Bu hedef altında bir adet Performans Göstergesi bulunmaktadır.

PG2.2.1. "Ülkemizi hedef alan terör örgütleri hakkında uluslararası planda muteber akademik yayınlar ile yazılı ve görsel basında çıkan haberlerin sayısı" Performans Programımızın Dış İlişkiler Alt Programı'nda da yer almaktadır. Anılan performans göstergesine ilişkin değerlendirme sonucuna işbu raporun "Performans Sonuçlarının Değerlendirilmesi" bölümünde yer verildiğinden ayrıca tablo oluşturulmamıştır.

Bu hedefte gerçekleşme oranı %93 olmuştur.

STRATEJİK AMAÇ: 3

Amaç 3: İnsan odaklı dış politikamız çerçevesinde başta yakın bölgemiz olmak üzere tüm kıtalarda güvenlik, istikrar ve kalkınmanın desteklenmesi.

Hedef 3.1.: Yakın bölgemizde güvenlik ve istikrara katkı çabalarına devam edilecektir.

Bu hedef altında yer alan Performans Göstergesi, Performans Programımızda bulunan "Üyelik aidatı, katkı ödemesi ve yardım yapılan uluslararası ve bölgesel teşkilatların sayısı" göstergesiyle aynı amaçla oluşturulmuştur. Anılan göstergeye ilişkin değerlendirme sonucuna, "Performans Sonuçlarının Değerlendirilmesi" bölümünde yer verilmiştir.

Bu hedefte gerçekleşme oranı %134 olmuştur.

A3	İnsan odaklı dış politikamız çerçevesinde başta yakın bölgemiz olmak üzere tüm kıtalarda güvenlik, istikrar ve kalkınmanın desteklenmesi.
H3.2	Afrika'nın güvenlik ve istikrarına katkı sağlanması çabalarına devam edilecektir.
Amacın İlgili Olduğu Program /Alt Program Adı	Dış Politika/Dış İlişkiler
Amacın İlişkili Olduğu Alt Program Hedefi	Komşu ve yakın coğrafyalar başta olmak üzere, ikili ilişkilerimiz ile uluslararası ve bölgesel teşkilatlarla işbirliğinin geliştirilmesi, terörizmle uluslararası alanda etkin mücadeleye devam edilmesi, Türkiye'nin uluslararası işbirliği altyapısının hukuki ve stratejik çerçevesinin geliştirilmesi.
H3.2 Performansı	%94
Sorumlu Birim	İkili Siyasi İşler Genel Müdürlüğü

Performans Göstergesi	**Hedefe Etkisi (%)**	**Plan Dönemi (2018) Başlangıç Değeri**	**2023 Yıl Sonu Hedeflenen Değer**	**2023 Yılı Gerçekleşme Değeri**	**Performans (%)**
PG3.2.1. Afrika Birliği'ne gönüllü katkı payı (ABD Doları)	35	1 milyon Dolar	1 milyon Dolar	1 milyon Dolar	100
PG3.2.3. Afrika ülkelerine kalkınma ve acil yardım desteği (ABD Doları)	30	-	1,5 milyon Dolar	1,2 milyon Dolar	80

Hedefe İlişkin Değerlendirmeler

PG3.2.2. kapsamında Afrika'da bölgesel güvenlik ve kalkınma konularında siyasi eşgüdüm sağlamak amacıyla ülkemiz 2019 yılında G5 Sahil Ortak Gücü'ne (Moritanya, Mali, Çad, Burkina Faso, Nijer) maddi katkıda bulunmuştur.

STRATEJİK AMAÇ: 4

A4	Bakanlığımızın kurumsal kapasitesinin geliştirilmesi ve güçlendirilmesi.
H4.1	Bakanlık birimlerinin ihtiyaçları doğrultusunda Bakanlık personelinin nitelikleri artırılacaktır.
Amacın İlgili Olduğu Program /Alt Program Adı	-
Amacın İlişkili Olduğu Alt Program Hedefi	-
H4.1 Performansı	%100
Sorumlu Birim	Diplomasi Akademisi Başkanlığı

Performans Göstergesi	**Hedefe Etkisi (%)**	**Plan Dönemi (2018) Başlangıç Değeri**	**2023 Yıl Sonu Hedeflenen Değer**	**2023 Yılı Gerçekleşme Değeri**	**Performans (%)**
PG4.1.1. Tüm kategorilerdeki hizmetiçi eğitim verilen personel sayısı	100	477	550	569	100

Hedefe İlişkin Değerlendirmeler

2023 yılı boyunca; ilk kez misyon şefi olarak atanan mensuplarımıza, anılan yıl içinde Bakanlığımıza intisap eden aday memurlarımıza, yurtdışına ilk kez sürekli görevle atanan memurlarımıza, Dış Temsilciliklerimizde çalışan sözleşmeli personelimize hizmetiçi eğitim verilmiş, Bakanlık mensuplarımızın mevcut dillerini geliştirmeleri ve Bakanlıkça ihtiyaç duyulan diğer dilleri öğrenmeleri amacıyla dil kursları düzenlenmiştir.

A4	Bakanlığımızın kurumsal kapasitesinin geliştirilmesi ve güçlendirilmesi.
H4.2	Bakanlığımız merkez ve yurtdışı teşkilatına ait binaların fiziki altyapısı iyileştirilecektir.
Amacın İlgili Olduğu Program /Alt Program Adı	-
Amacın İlişkili Olduğu Alt Program Hedefi	-
H4.2 Performansı	%100
Sorumlu Birim	Destek Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Performans Göstergesi	**Hedefe Etkisi (%)**	**Plan Dönemi (2018) Başlangıç Değeri**	**2023 Yıl Sonu Hedeflenen Değer**	**2023 Yılı Gerçekleşme Değeri**	**Performans (%)**
PG4.2.1. Sözleşmeye bağlanmış inşaatı veya büyük onarımı yapılacak olan Dış Temsilcilik bina sayısı	100	4	28	31	100

Hedefe İlişkin Değerlendirmeler

2023 yılı için hedeflenen değer aşılmış, gerçekleşme değeri 31'e ulaşmıştır.

A4	Bakanlığımızın kurumsal kapasitesinin geliştirilmesi ve güçlendirilmesi.
H4.3	Bakanlığımız merkez ve yurtdışı teşkilatının bilişim ve teknolojik altyapısı geliştirilecektir.
Amacın İlgili Olduğu Program /Alt Program Adı	Yönetim ve Destek Programı
Amacın İlişkili Olduğu Alt Program Hedefi	-
H4.3 Performansı	%100
Sorumlu Birim	Bilgi Teknolojileri Genel Müdürlüğü

Performans Göstergesi	Hedefe Etkisi (%)	Plan Dönemi (2018) Başlangıç Değeri	2023 Yıl Sonu Hedeflenen Değer	2023 Yılı Gerçekleşme Değeri	Performans (%)
PG4.3.1. Güncel donanım ve yazılım temini (Adet / kümülatif yıllık toplam)	50	15.500	24.900	30.470	100
PG4.3.2. BİLD personeline bilişim güvenliği kapsamında verilen eğitim sayısı (Kümülatif yıllık toplam)	20	6	15	15	100
PG4.3.3. Bilişim sistemlerinin arızalanma sıklığı ve arızanın giderilme süresinin kontrol edilmesi (Kümülatif yıllık toplam)	30	12	12	12	100

Hedefe İlişkin Değerlendirmeler

2023 yılı boyunca Dış Temsilciliklerimizin bilişim sistemleri ihtiyaçları zamanlıca karşılanmaya devam edilmiştir. Stoklar kullanılarak ve donanımlarda güncellenme yapılarak acil ihtiyaçların karşılanmasına öncelik verilmiştir.

Gelişen teknolojiler yakından takip edilmek suretiyle merkez ve yurtdışı teşkilatımızın bilişim altyapısının son teknoloji ürünleriyle donatılması yönünde çalışmalar yürütülmüştür.

A4	Bakanlığımızın kurumsal kapasitesinin geliştirilmesi ve güçlendirilmesi.
H4.4	Çeviri faaliyetlerinde etkinlik ve koordinasyon güçlendirilecek ve çeviri kalitesi artırılacaktır.
Amacın İlgili Olduğu Program /Alt Program Adı	Yönetim ve Destek Programı
Amacın İlişkili Olduğu Alt Program Hedefi	-
H4.4 Performansı	%100
Sorumlu Birim	Tercüme Dairesi Başkanlığı

Performans Göstergesi	Hedefe Etkisi (%)	Plan Dönemi (2018) Başlangıç Değeri	2023 Yıl Sonu Hedeflenen Değer	2023 Yılı Gerçekleşme Değeri	Performans (%)
PG4.4.1. Çevirisi yapılan/yaptırılan kelime sayısı (Yıllık kümülatif toplam)	50	740.029	750.000	805.985	100
PG4.4.2. Revize edilen kelime sayısı (Yıllık kümülatif toplam)	25	227.649	237.000	295.177	100
PG4.4.3. Mütercimlerin mesleki kurslara, seminerlere ve toplantılara katılım sayısı (Yıllık kümülatif toplam)	25	4	8	13	100

Hedefe İlişkin Değerlendirmeler

Hedefe etkisi %25 olan PG4.4.3. kapsamında mütercimlerin mesleki kurslara, seminerlere ve toplantılara katılımı artarak sürdürülmüştür. Ayrıca, Tercüme Dairesi Başkanlığımızda görevli tüm personelimize bilgisayar destekli çeviri (CAT-Computer-Assisted Translation) yazılımının kullanımına yönelik eğitim verilmiştir.

STRATEJİK AMAÇ: 5

Amaç 5: Yurtdışında yaşayan vatandaşlarımıza verilen konsolosluk hizmetleri ve ihtiyaç duyan yabancılara verilen vize hizmetlerinin daha da etkin biçimde sunulması.

Hedef 5.1.: Konsolosluk Çağrı Merkezi tarafından 7/24 verilen hizmetler daha da geliştirilecektir.

Bu hedef altında bir performans göstergesi bulunmaktadır.

PG5.1.1. "Konsolosluk Çağrı Merkezi tarafından hizmet verilen vatandaş sayısı" Performans Programımızda yer alan "Konsolosluk Çağrı Merkezi'ne başvuran vatandaş sayısı" performans göstergesiyle aynı amaçla oluşturulmuştur. Anılan göstergeye ilişkin değerlendirme sonucuna "Performans Sonuçlarının Değerlendirilmesi" bölümünde yer verilmiştir.

Bu hedefte gerçekleşme oranı %118 olmuştur.

Hedef 5.2.: Konsolosluk Çağrı Merkezi bünyesine dahil edilen E-Vize'ye ilişkin çağrılar kapsamında 7/24 verilen hizmetler daha da geliştirilecektir.

Bu hedef altında bir performans göstergesi bulunmaktadır.

PG5.2.1. "E-Vize Çağrı Merkezi tarafından hizmet verilen yabancı sayısı" Performans Programımızda yer alan "E-Vize sistemi üzerinden ita edilen vize sayısı" performans göstergesiyle aynı amaçla oluşturulmuştur. Anılan göstergeye ilişkin değerlendirme sonucuna "Performans Sonuçlarının Değerlendirilmesi" bölümünde yer verilmiştir.

Bu hedefte gerçekleşme oranı %142 olmuştur.

STRATEJİK AMAÇ: 6

Amaç 6: Ülkemizin tanınırlığının ve kamu diplomasisi alanındaki etkinliğinin artırılması.

Hedef 6.1.: Dış Temsilciliklerimizde, ülkemizin tanıtımına yönelik, kültürel, sanatsal ve sosyal etkinlikler artırılarak sürdürülecektir.

Bu hedef altında bir performans göstergesi yer almaktadır.

PG6.1.1. "Düzenlenecek kültürel ve sanatsal etkinlik sayısı" Performans Programımızda yer alan "Dış Temsilciliklerimizce milli değerlerin ve Türk kültürünün yurtdışında korunmasına ve tanıtımına yönelik gerçekleştirilen proje ve faaliyetlerin sayısı" göstergesiyle aynı amaçla oluşturulmuştur. Anılan göstergeye ilişkin değerlendirme sonucuna "Performans Sonuçlarının Değerlendirilmesi" bölümünde yer verilmiştir.

Bu hedefte gerçekleşme oranı %100'ün üzerindedir.

A6	Ülkemizin tanınırlığının ve kamu diplomasisi alanındaki etkinliğinin artırılması.
H6.2	Bakanlığımızın diplomasi eğitimi alanındaki kapasitesi artırılacak ve diğer ülke Dışişleri Bakanlıkları ve farklı kamu kurum ve kuruluşlarıyla paylaşılacaktır.
Amacın İlgili Olduğu Program /Alt Program Adı	Dış Politika / Dış İlişkiler
Amacın İlişkili Olduğu Alt Program Hedefi	Komşu ve yakın coğrafyalar başta olmak üzere, ikili ilişkilerimiz ile uluslararası ve bölgesel teşkilatlarla işbirliğinin geliştirilmesi, terörizmle uluslararası alanda etkin mücadeleye devam edilmesi, Türkiye'nin uluslararası işbirliği altyapısının hukuki ve stratejik çerçevesinin geliştirilmesi.
H6.2 Performansı	%99
Sorumlu Birim	Diplomasi Akademisi Başkanlığı

Performans Göstergesi	**Hedefe Etkisi (%)**	**Plan Dönemi (2018) Başlangıç Değeri**	**2023 Yıl Sonu Hedeflenen Değer**	**2023 Yılı Gerçekleşme Değeri**	**Performans (%)**
PG6.2.2. Diğer kamu kurum ve kuruluşlarına verilen eğitimlere katılan sayısı	40	1.360	1.472	3.672	100

Hedefe İlişkin Değerlendirmeler

PG6.2.1. “Diplomasi Akademimizin programlarına katılan yabancı diplomatların sayısı” göstergesi ile aynı amaçla oluşturulan “Diplomasi Akademisi tarafından düzenlenen ikili/çoktaraflı eğitim programlarına katılan yabancı diplomatların sayısı” göstergesine ilişkin verilere “Performans Sonuçlarının Değerlendirilmesi” bölümünde yer verilmiştir.

4. PERFORMANS BİLGİ SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Strateji Geliştirme Başkanlığı tarafından; Bakanlığımız Performans Programı'nda bulunan performans göstergelerine yönelik gerçekleşme bilgileri, üçer aylık dönemler itibarıyla sorumlu harcama birimlerinden toplanmış ve Program Bütçe Yönetim Enformasyon Sistemine (e-bütçe) kaydedilmiştir.

Göstergelere ilişkin ilerleme durumu ve değerlendirmeyi içeren konsolide raporlar hazırlanmıştır.

Performans Programı'na ilişkin bilgiler İdare Faaliyet Raporu aracılığıyla kamuoyuna duyurulmuştur.

IV. KURUMSAL KABİLİYET VE KAPASİTENİN DEĞERLENDİRİLMESİ

A. Üstünlükler

- Kurum kültürü
- Köklü diplomasi geleneği
- Nitelikli, tecrübeli ve yetkin personelin varlığı
- Mesleğin kişisel gelişime sağladığı katkı
- Takım çalışması anlayışı
- Gelişime açık, vizyoner dış politika anlayışı
- Dış Temsilciliklerimizin sayısı bakımından dünyadaki konumumuz

B. Güçlendirilmesi Gereken Yönler

- Fiziki altyapı
- Sosyal imkanlar
- Teknolojik altyapı ve donanım

C. Değerlendirme

Bakanlığımızın yurtdışı teşkilatı son on beş yılda büyük bir genişleme sürecinden geçmiştir. 2023 yılı sonu itibarıyla 261 Dış Temsilcilikle ülkemiz dünyanın en geniş beşinci temsil ağına sahip durumdadır.

Bakanlığımızın 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesi içerisindeki payı binde 3,75 olmuştur. Bakanlığımıza tahsis edilen ödenekler etkin biçimde kullanılmıştır. Tahsis edilen ödeneklerin yaklaşık %60'ı yurtdışı teşkilatımız, %40'ı ise uluslararası teşkilatlara yapılan zorunlu katkı ödemeleri ve merkez birimlerimizin faaliyetleri için ayrılmıştır.

Dış Temsilciliklerimizin harcamalarının ve uluslararası teşkilatlara katkı ödemelerinin döviz kurları esas alınarak yapılması nedeniyle ödeneklerimiz yıl içerisinde uyarlanmış ve gerekli düzenlemeler zamanlıca yapılmıştır.

Bu çerçevede, işbu Rapor'da da kayıtlı olduğu üzere, 2019-2023 dönemi Stratejik Planı ve 2023 Yılı Performans Programı'nda belirlenen amaç ve hedeflerimize ulaşılması yönündeki faaliyetlerimiz, mali disiplin ilkelerine ve tasarruf tedbirlerine azami ölçüde riayet edilerek gerçekleştirilmiştir.

V. ÖNERİ VE TEDBİRLER

Bakanlığımızın mali kaynakları; personel giderleri, mal ve hizmet alımları, uluslararası teşkilatlara yapılan ödemeler ve yatırım harcamaları için tahsis edilen ödeneklerden ibarettir.

Ayrıca, 6004 sayılı Dışişleri Bakanlığı Personeline İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun'un Ek 1. maddesi gereğince, aracı kuruluşlar/firmaların vize başvuru hizmetlerinden elde ettikleri gelirlerin bir bölümü "Özel Ödenek" olarak bütçemize kaydedilmekte ve Dış Temsilciliklerimizin ihtiyaçları için kullanılabilmektedir.

Öte yandan, Bakanlığımız yurtdışı teşkilatı genişlemekte ve faaliyetleri yoğunlaşmaktadır.

Dış politikamızın saygın ve başarılı bir şekilde uygulamaya konulmasında, Bakanlığımızın fiziki ve mali imkanlarının ihtiyaçlar çerçevesinde daha da güçlendirilmesinin önemli olduğu düşünülmektedir.

EKLER

EK- 1

İÇ KONTROL GÜVENCE BEYANI

Üst Yönetici olarak yetkim dahilinde;

Bu raporda yer alan bilgilerin güvenilir, tam ve doğru olduğunu beyan ederim.

Bu raporda açıklanan faaliyetler için bütçe ile tahsis edilmiş kaynakların, planlanmış amaçlar doğrultusunda ve iyi mali yönetim ilkelerine uygun olarak kullanıldığını ve iç kontrol sisteminin işlemlerinin yasallık ve düzenliliğine ilişkin yeterli güvenceyi sağladığını bildiririm.

Bu güvence, üst yönetici olarak sahip olduğum bilgi ve değerlendirmeler, iç kontroller, iç denetçi raporları ile Sayıştay raporları gibi bilgim dahilindeki hususlara dayanmaktadır.

Burada raporlanmayan, idarenin menfaatlerine zarar veren herhangi bir husus hakkında bilgim olmadığını beyan ederim. 5/2/2024

Yasin Ekrem SERİM
Bakan Yardımcısı

EK- 2

MALİ HİZMETLER BİRİM YÖNETİCİSİNİN BEYANI

Mali hizmetler birim yöneticisi olarak yetkim dahilinde;

Bu idarede, faaliyetlerin mali yönetim ve kontrol mevzuatı ile diğer mevzuata uygun olarak yürütüldüğünü, kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde kullanılmasını temin etmek üzere iç kontrol süreçlerinin işletildiğini, izlendiğini ve gerekli tedbirlerin alınması için düşünce ve önerilerimin zamanında üst yöneticiye raporlandığını beyan ederim.

İdaremizin 2023 yılı Faaliyet Raporunun "III/A-Mali Bilgiler" bölümünde yer alan bilgilerin güvenilir, tam ve doğru olduğunu teyit ederim. 5/2/2024

Haldun KOÇ
Büyükelçi
Strateji Geliştirme Başkanı

EK-3 BİLANÇO

BİLANÇO .

Kamu İdaresi Kodu 11 **Yıl:**2023

Kamu İdaresi Adı DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI

	AKTİF HESAPLAR	2021 YILI	2022 YILI	2023 YILI
1	DÖNEN VARLIKLAR	2.006.357.241,28	3.946.196.922,01	7.188.792.639,81
10	HAZIR DEĞERLER	1.611.632.523,29	3.263.150.861,91	5.960.951.738,42
102	BANKA HESABI	2.315.327,46	52.748.549,16	36.747.530,45
105	DÖVİZ HESABI	69.325,96	65.481,98	65.481,98
107	ELÇİLİK VE KONSOLOSLUK NEZDİNDEKİ PARALAR HESABI	1.609.247.869,87	3.210.336.830,77	5.924.138.725,99
12	FAALİYET ALACAKLARI	1.397.700,80	3.191.976,44	7.625.854,21
126	VERİLEN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR HESABI	1.397.700,80	3.191.976,44	7.625.854,21
13	KURUM ALACAKLARI	1.631.530,55	2.714.075,86	3.739.944,30
132	KURUMCA VERİLEN BORÇLARDAN ALACAKLAR HESABI	428.076,59	717.789,72	853.461,44
137	TAKİPTEKİ KURUM ALACAKLARI HESABI	1.203.453,96	1.996.286,14	2.886.482,86
14	DİĞER ALACAKLAR	42.880.317,97	66.899.861,83	119.159.663,41
140	KIŞILERDEN ALACAKLAR HESABI	42.880.317,97	66.899.861,83	119.159.663,41
15	STOKLAR	77.101.708,35	123.878.294,97	246.911.217,14
150	İLK MADDE VE MALZEME HESABI	77.101.708,35	123.878.294,97	246.911.217,14
16	ÖN ÖDEMELER	192.905.042,96	359.963.109,24	656.557.615,15
162	BUTÇE DIŞI AVANS VE KREDİLER HESABI	192.905.042,96	359.963.109,24	656.557.615,15
18	GELECEK AYLARA AİT GİDERLER VE GELİR TAHAKKUKLARI	78.808.417,36	126.398.741,76	193.846.607,18
180	GELECEK AYLARA AİT GİDERLER HESABI	78.808.417,36	126.398.741,76	193.846.607,18
2	DURAN VARLIKLAR	120.187.785.750,76	117.666.023.222,51	1.044.632.156.851,68
22	FAALİYET ALACAKLARI	19.096.813,81	15.266.025,27	16.012.928,93
226	VERİLEN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR HESABI	19.096.813,81	15.266.025,27	16.012.928,93
25	MADDİ DURAN VARLIKLAR	120.168.688.936,95	117.650.057.197,24	1.044.616.143.922,75
250	ARAZİ VE ARSALAR HESABI	1.453.305.867,00	1.453.305.867,00	13.384.947.035,07
252	BİNALAR HESABI	122.996.288.352,43	124.616.170.678,84	1.132.352.531.049,08
253	TESİS, MAKİNE VE CİHAZLAR HESABI	34.707.239,53	47.174.124,76	76.899.075,64
254	TAŞITLAR HESABI	304.340.308,07	357.887.429,07	570.839.957,96
255	DEMİRBAŞLAR HESABI	417.067.499,84	544.742.673,24	906.228.675,20
257	BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR VE DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ KARŞILIĞI HESABI (-)	-6.547.575.960,20	-9.369.468.776,96	-102.680.695.636,38
258	YAPILMAKTA OLAN YATIRIMLAR HESABI	1.510.555.630,28	245.201,29	5.393.766,18
26	MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR	0,00	0,00	0,00

	PASİF HESAPLAR	2021 YILI	2022 YILI	2023 YILI
3	KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	892.563.836,55	1.884.657.631,62	4.664.577.943,92
32	FAALİYET BORÇLARI	25.969.987,37	1.877.488,24	87.983.059,63
320	BÜTÇE EMANETLERİ HESABI	12.331.208,98	1.876.967,23	83.979.826,69
325	NAKİT TALEP VE TAHSİSLERİ HESABI	13.638.778,39	521,01	4.003.232,94
33	EMANET YABANCI KAYNAKLAR	850.903.324,42	1.854.515.572,56	4.518.187.915,05
330	ALINAN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR HESABI	5.056.910,90	4.462.731,89	6.086.567,84
333	EMANETLER HESABI	845.845.970,67	1.850.052.840,67	4.512.101.347,21
338	KONSOLOSLUK CARİ HESABI	442,85	0,00	0,00
36	ÖDENECEK DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLER	15.663.229,97	28.264.570,82	58.406.969,24
361	ÖDENECEK SOSYAL GÜVENLİK KESİNTİLERİ HESABI	15.634.106,74	28.234.153,40	58.390.177,70
362	FONLAR VEYA DİĞER KAMU İDARELERİ ADINA YAPILAN TAHSİLAT HESABI	29.123,23	30.417,42	16.791,54
37	BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI	27.294,79	0,00	0,00
372	KIDEM TAZMİNATI KARŞILIĞI HESABI	27.294,79	0,00	0,00
4	UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	82.015.331,86	112.431.042,62	86.348.301,61
43	DİĞER BORÇLAR	49.300.387,09	52.150.422,63	16.681.921,73
430	ALINAN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR HESABI	49.300.387,09	52.150.422,63	16.681.921,73
47	BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI	32.714.944,77	60.280.619,99	69.666.379,88
472	KIDEM TAZMİNATI KARŞILIĞI HESABI	32.714.944,77	60.280.619,99	69.666.379,88
5	ÖZ KAYNAKLAR	121.219.563.823,63	119.615.131.470,28	1.047.070.023.245,96
50	NET DEĞER	124.607.383.482,87	124.522.620.751,97	123.843.977.859,06
500	NET DEĞER HESABI	124.607.383.482,87	124.522.620.751,97	123.843.977.859,06
51	DEĞER HAREKETLERİ	17.150.331.367,23	22.098.246.747,12	29.327.293.477,46
519	DEĞER HAREKETLERİ SONUÇ HESABI	17.150.331.367,23	22.098.246.747,12	29.327.293.477,46
57	GEÇMİŞ YILLAR OLUMLU FAALİYET SONUÇLARI	3.017.626.384,39	4.318.197.605,23	956.674.373.055,33
570	GEÇMİŞ YILLAR OLUMLU FAALİYET SONUÇLARI HESABI	3.017.626.384,39	4.318.197.605,23	956.674.373.055,33
58	GEÇMİŞ YILLAR OLUMSUZ FAALİYET SONUÇLARI	-17.064.399.231,29	-22.502.661.777,17	-29.853.093.575,89
580	GEÇMİŞ YILLAR OLUMSUZ FAALİYET SONUÇLARI HESABI (-)	-17.064.399.231,29	-22.502.661.777,17	-29.853.093.575,89
59	DÖNEM FAALİYET SONUÇLARI	-6.491.378.179,57	-8.821.271.856,87	-32.922.527.570,00
590	DÖNEM OLUMLU FAALİYET SONUCU HESABI	1.300.571.220,84	2.747.757.868,95	5.425.944.775,70
591	DÖNEM OLUMSUZ FAALİYET SONUCU HESABI (-)	-7.791.949.400,41	-11.569.029.725,82	-38.348.472.345,70

29/02/2024 10:35:49

** Rapor 29/02/2024 - 05:31:45 tarihli bilgileri içermektedir

Sayfa 1 / 2

BİLANÇO .

Kamu İdaresi Kodu 11 **Yıl:**2023

Kamu İdaresi Adı DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI

AKTİF HESAPLAR		2021 YILI	2022 YILI	2023 YILI
260	HAKLAR HESABI	125.273.594,30	165.824.830,74	387.211.261,61
264	ÖZEL MALİYETLER HESABI	82.257.584,13	122.568.442,09	196.809.352,17
267	DİĞER MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR HESABI	219.714,32	219.714,32	219.714,32
268	BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR VE DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ KARŞILIĞI HESABI (-)	-207.750.892,75	-288.612.987,15	-584.240.328,10
28	GELECEK YILLARA AİT GİDERLER VE GELİR TAHAKKUKLAR	0,00	700.000,00	0,00
280	GELECEK YILLARA AIT GIDERLER HESABI	0,00	700.000,00	0,00
29	DİĞER DURAN VARLIKLAR	0,00	0,00	0,00
294	ELDEN ÇIKARILACAK STOKLAR VE MADDİ DURAN VARLIKLAR HESABI	112.837.515,23	117.433.523,23	121.616.207,81
299	BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR HESABI (-)	-112.837.515,23	-117.433.523,23	-121.616.207,81

AKTİF TOPLAMI	122.194.142.992,04	121.612.220.144,52	1.051.820.949.491,4	PASİF TOPLAMI	122.194.142.992,04	121.612.220.144,52	1.051.820.949.491,49

Bilanço Dipnotları :		2021 YILI	2022 YILI	2023 YILI
910	ALINAN TEMINAT MEKTUPLARI HESABI	205.205.090,90	46.206.061,75	68.114.440,63
911	ALINAN TEMINAT MEKTUPLARI EMANETLERİ HESABI	205.205.090,90	46.206.061,75	68.114.440,63
920	GİDER TAAHHUTLERİ HESABI	16.011.801,28	9.610.030,15	43.053.788,72
921	GİDER TAAHHUTLERİ KARŞILIGI HESABI	16.011.801,28	9.610.030,15	43.053.788,72
948	BAŞKA BİRİMLER ADINA İZLENEN ALACAKLAR HESABI	4.309.747,34	3.429.403,34	4.059.306,17
949	BAŞKA BİRİMLER ADINA İZLENEN ALACAK EMANETLERİ HESABI	4.309.747,34	3.429.403,34	4.059.306,17
998	DİGER NAZIM HESAPLAR HESABI	32.190.830,60	35.280.732,63	41.130.215,02
999	DIGER NAZIM HESAPLAR KARŞILIGI HESABI	32.190.830,60	35.280.732,63	41.130.215,02

EK-4 FALİYET SONUÇLARI TABLOSU

FAALİYET SONUÇLARI TABLOSU

Kamu İdaresi Kodu 11 **Mali Yıl:**2023

Kamu İdaresi Adı DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI

Hesap Kodu	Yardımcı Hesap		GİDERİN TÜRÜ	2021 YILI	2022 YILI	2023 YILI
	Kod1	Kod2				
630	00	00	GİDERLER HESABI	8.872.908.817,79	13.358.068.455,54	41.178.684.212,22
630	01	00	Personel Giderleri	2.861.312.984,84	5.024.726.221,15	7.930.682.787,48
630	01	01	Memurlar	1.723.819.441,19	3.046.880.401,45	4.717.469.199,40
630	01	02	Sözleşmeli Personel	1.100.714.514,53	1.897.032.548,99	3.098.608.841,44
630	01	03	İşçiler	36.052.196,76	79.731.997,14	111.660.079,15
630	01	04	Geçici Süreli Çalışanlar	726.832,36	1.081.273,57	2.944.667,49
630	02	00	Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	199.522.675,97	341.258.556,09	619.808.765,46
630	02	01	Memurlar	55.227.065,35	90.433.874,07	163.466.689,85
630	02	02	Sözleşmeli Personel	138.554.225,92	240.018.254,22	434.668.344,59
630	02	03	İşçiler	5.741.384,70	10.806.427,80	21.236.218,78
630	02	99	Sosyal Güvenlik Primi Ödemeleri Gecikme Cezası ve Zamları	0,00	0,00	437.512,24
630	03	00	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	1.004.288.505,61	1.851.288.917,65	2.834.994.026,70
630	03	01	Üretime Yönelik Mal ve Malzeme Alımları	21.000,00	21.000,00	0,00
630	03	02	Tüketime Yönelik Mal ve Malzeme Alımları	94.591.470,41	291.953.909,02	346.493.032,12
630	03	03	Yolluklar	208.597.357,00	394.560.194,81	718.423.076,68
630	03	04	Görev Giderleri	4.468.724,34	11.111.509,39	50.688.112,12
630	03	05	Hizmet Alımları	566.757.015,17	981.284.720,76	1.413.746.229,25
630	03	06	Temsil ve Tanıtma Giderleri	75.747.041,50	85.328.389,92	162.895.229,34
630	03	07	Menkul Mal, Gayrimaddi Hak Alım, Bakım ve Onarım	19.851.588,24	34.767.648,47	60.547.512,11
630	03	08	Gayrimenkul Mal Bakım ve Onarım Giderleri	10.205.776,83	13.772.773,69	22.627.816,58
630	03	09	Tedavi ve Cenaze Giderleri	24.048.532,12	38.488.771,59	59.573.018,50
630	05	00	Cari Transferler	2.018.865.189,86	3.139.580.935,74	4.571.234.415,41
630	05	03	Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlara Yapılan Transferler	8.555.460,00	11.727.560,00	24.210.626,00
630	05	04	Hanehalkı ve İşletmelere Yapılan Transferler	378.335,14	1.337.907,86	1.483.329,65
630	05	06	Yurtdışına Yapılan Transferler	2.009.931.394,72	3.126.515.467,88	4.545.540.459,76
630	07	00	Sermaye Transferleri	30.344,23	0,00	0,00
630	07	01	Kurum, İşletme ve Hanehalkına Yapılan Sermaye Transferleri	30.344,23	0,00	0,00
630	11	00	Değer ve Miktar Değişimleri Giderleri	5.935,39	29.666,88	6.591,09
630	11	01	Döviz Mevcudunun Değerlemesinden Oluşan Olumsuz Kur Farkları	0,00	28.658,48	0,00
630	11	04	Kur Değişikliği Dışındaki Değer ve Miktar Değişiml	0,00	0,00	6.589,91

Hesap Kodu	Yardımcı Hesap		GELİRİN TÜRÜ	2021 YILI	2022 YILI	2023 YILI
	Kod1	Kod2				
600	00	00	GELİRLER HESABI	2.396.526.266,35	4.537.853.619,35	8.256.969.500,28
600	01	00	Vergi Gelirleri	1.265.158.297,02	3.081.626.169,48	4.903.753.638,87
600	01	01	Gelir ve Kazanç Üzerinden Alınan Vergiler	227.885.743,62	324.016.100,27	612.216.942,23
600	01	03	Dahilde Alınan Mal ve Hizmet Vergileri	8.135.034,46	9.091.684,66	16.469.390,96
600	01	05	Damga Vergisi	13.761.135,62	21.427.972,06	39.977.608,12
600	01	06	Harçlar	1.015.376.383,32	2.727.090.412,49	4.235.089.697,56
600	03	00	Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	166.920.982,37	203.441.061,43	381.904.048,23
600	03	01	Mal ve Hizmet Satış Gelirleri	153.441.044,66	178.181.185,53	346.363.630,11
600	03	06	Kira Gelirleri	13.479.937,71	25.259.875,90	35.540.418,12
600	04	00	Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	114.484.680,38	223.925.151,53	313.489.855,01
600	04	01	Yurt Dışından Alınan Bağış ve Yardımlar	0,00	616.165,73	0,00
600	04	04	Kurumlardan ve Kişilerden Alınan Yardım ve Bağışla	3.271.680,43	13.634.642,82	6.574.212,29
600	04	06	Özel Gelirler	111.212.999,95	209.674.342,98	306.915.642,72
600	05	00	Diğer Gelirler	849.320.213,54	1.028.406.969,26	2.655.195.490,92
600	05	01	Faiz Gelirleri	1.649.759,52	2.092.911,92	6.088.397,00
600	05	02	Kişi ve Kurumlardan Alınan Paylar	255.363,29	274.761,49	312.671,98
600	05	03	Para Cezaları	7.194.922,75	12.206.879,75	34.425.952,31
600	05	09	Diğer Çeşitli Gelirler	840.220.167,98	1.013.832.416,10	2.614.368.469,63
600	11	00	Değer ve Miktar Değişimleri Gelirleri	528.344,74	454.267,65	651.188,20
600	11	01	Döviz Mevcudunun Değerlemesinden Oluşan Olumlu Kur Farkları	0,00	40.320,88	0,00
600	11	04	Maddi Duran Varlıkların Değerlemesinden Oluşan Olumlu Farklar	528.278,42	413.946,77	651.188,20
600	11	99	Diğer Değer ve Miktar Değişimleri Gelirleri	66,32	0,00	0,00
600	25	00	Kamu İdarelerinden Bedelsiz Olarak Alınan Mali Olmayan Varlıklardan Elde Edilen Gelirler	113.748,30	0,00	1.975.279,05
600	25	01	Genel Bütçe Kapsamındaki Kamu İdarelerinden Bedelsiz Olarak Alınan Mali Olmayan Varlıklardan Elde Edilen Gelirler	113.748,30	0,00	1.975.279,05
GELİRLER TOPLAMI (B)				2.396.526.266,35	4.537.853.619,35	8.256.969.500,28

29/02/2024 11:01:47 ** Rapor 29/02/2024 05:52:08 tarihli bilgileri içermektedir Sayfa 1 / 3

FAALİYET SONUÇLARI TABLOSU

Kamu İdaresi Kodu 11 **Mali Yıl:**2023

Kamu İdaresi Adı DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI

Hesap Kodu	Yardımcı Hesap Kod1	Yardımcı Hesap Kod2	GİDERİN TÜRÜ	2021 YILI	2022 YILI	2023 YILI
630	11	99	Diğer Değer ve Miktar Değişimleri Giderleri	5.935,39	1.008,40	1,18
630	13	00	Amortisman Giderleri	2.717.430.058,69	2.905.705.724,81	24.815.735.254,21
630	13	01	Maddi Duran Varlıkların Amortisman Giderleri	2.652.450.859,14	2.824.842.679,37	24.520.107.853,19
630	13	02	Maddi Olmayan Duran Varlıkların Amortisman Giderleri	64.826.455,05	80.862.094,40	295.627.340,95
630	13	03	Diğer Duran Varlıkların Amortisman Giderleri	152.744,50	951,04	60,07
630	14	00	İlk Madde ve Malzeme Giderleri	56.052.128,08	68.598.137,33	121.289.013,65
630	14	01	Kırtasiye Malzemeleri	14.746.991,93	17.918.379,82	34.054.548,20
630	14	02	Beslenme/Gıda Amaçlı ve Mutfakta Kullanılan Tüketim Malzemeleri	531.298,72	627.004,07	1.150.512,18
630	14	03	Tıbbi ve Laboratuvar Sarf Malzemeleri	3.379.769,78	1.167.703,64	1.765.797,68
630	14	04	Yakıtlar, Yakıt Katkıları ve Katkı Yağlar	7.559.671,01	11.894.831,78	21.264.786,93
630	14	05	Temizleme Ekipmanları	6.851.341,61	8.229.823,82	14.961.583,94
630	14	06	Giyecek, Mefruşat ve Tuhafiye Malzemeleri	948.780,71	527.495,89	4.196.432,43
630	14	07	Yiyecek	2.015.735,41	3.362.225,69	2.902.105,44
630	14	08	İçecek	4.992.058,84	6.041.759,02	7.358.141,61
630	14	09	Canlı Hayvanlar	148,63	0,00	0,00
630	14	10	Zirai Maddeler	315.263,49	739.395,08	1.045.989,11
630	14	11	Yem	14.315,48	32.789,08	46.707,48
630	14	12	Bakım Onarım ve Üretim Malzemeleri	5.381.038,11	3.561.117,33	10.457.434,94
630	14	13	Yedek Parçalar	5.567.587,24	2.680.986,40	6.845.223,34
630	14	14	Nakil Vasıtaları Lastikleri	2.303.131,84	5.879.901,44	11.528.936,78
630	14	15	Değişim, Bağış ve Satış Amaçlı Yayınlar	122.770,15	3.501.112,02	349.173,52
630	14	16	Spor Malzemeleri Grubu	1.452,60	0,00	3.734,70
630	14	17	Basınçlı Ekipmanlar	136.722,50	75.315,51	479.520,26
630	14	99	Diğer Tüketim Amaçlı Malzemeler	1.184.050,03	2.358.296,74	2.878.385,11
630	15	00	Karşılık Giderleri	5.653,10	0,00	0,00
630	15	05	4632 S.K. BES Devlet Katkısı Karşılıkları	5.653,10	0,00	0,00
630	20	00	Silinen Alacaklardan Kaynaklanan Giderler	3.389,56	17.071,36	3.291,09
630	20	02	Kişilerden Alacaklardan Silinenler	3.389,56	17.071,36	3.291,09
630	25	00	Kamu İdarelerine Bedelsiz Olarak Devredilen Mali Olmayan Varlıklardan Kaynaklanan Giderler	7.749,00	0,00	1.975.279,05

Hesap Kodu	Yardımcı Hesap Kod1	Yardımcı Hesap Kod2	İNDİRİM, İADE VE İSKONTONUN TÜRÜ	2021 YILI	2022 YILI	2023 YILI
610	00	00	INDIRIM, IADE VE ISKONTOLAR HESABI	14.995.628,13	1.057.020,68	812.858,06
610	01	00	Vergi Gelirleri	14.446.251,63	710.468,33	17.410,72
610	01	01	Gelir ve Kazanç Üzerinden Alınan Vergiler	14.431.191,01	701.911,81	9.324,01
610	01	03	Dahilde Alınan Mal ve Hizmet Vergileri	8.069,79	0,00	693,45
610	01	05	Damga Vergisi	4.316,31	2.292,71	1.436,89
610	01	06	Harçlar	2.674,52	6.263,81	5.956,37
610	03	00	Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	114.091,04	291.967,70	730.925,54
610	03	01	Mal ve Hizmet Satış Gelirleri	182,20	1.312,90	298,81
610	03	06	Kira Gelirleri	113.908,84	290.654,80	730.626,73
610	04	00	Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	27.774,50	1.410,52	0,00
610	04	06	Özel Gelirler	27.774,50	1.410,52	0,00
610	05	00	Diğer Gelirler	407.510,96	53.174,13	64.521,80
610	05	03	Para Cezaları	0,00	0,00	34.664,70
610	05	09	Diğer Çeşitli Gelirler	407.510,96	53.174,13	29.857,10
İNDİRİM,İADE VE İSKONTO TOPLAMI (C)				14.995.628,13	1.057.020,68	812.858,06

29/02/2024 11:01:47

** Rapor 29/02/2024 05:52:08 tarihli bilgileri içermektedir

Sayfa 2 / 3

FAALİYET SONUÇLARI TABLOSU

Kamu İdaresi Kodu 11

Kamu İdaresi Adı DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI

Mali Yıl:2023

Hesap Kodu	Yardımcı Hesap		GİDERİN TÜRÜ	2021 YILI	2022 YILI	2023 YILI
	Kod1	Kod2				
630	25	01	Genel Bütçe Kapsamındaki Kamu İdarelerine Bedelsiz Olarak Devredilen Varlıklardan Kaynaklanan Giderler	7.749,00	0,00	1.975.279,05
630	30	00	Proje Kapsamında Yapılan Cari Giderler	11.310.878,21	24.845.307,63	17.128.143,72
630	30	06	Proje Kapsamında Yapılan Cari Giderler	11.310.878,21	24.845.307,63	17.128.143,72
630	99	00	Diğer Giderler	4.073.325,25	2.017.916,90	265.826.644,36
630	99	99	Yukarıda Tanımlanmayan Diğer Giderler	4.073.325,25	2.017.916,90	265.826.644,36
GİDERLER TOPLAMI (A)				8.872.908.817,79	13.358.068.455,54	41.178.684.212,22

	2021 YILI	2022 YILI	2023 YILI		2021 YILI	2022 YILI	2023 YILI
GİDERLER TOPLAMI (A)	8.872.908.817,79	13.358.068.455,54	41.178.684.212,22	NET GELİR (D= (B-C)	2.381.530.638,22	4.536.796.598,67	8.256.156.642,22
GELİRLER TOPLAMI (B)	2.396.526.266,35	4.537.853.619,35	8.256.969.500,28	ENFLASYON DÜZELTMESİ (E)	0,00	0,00	0,00
İNDİRİM İADE İSKONTO TOPLAMI (C)	14.995.628,13	1.057.020,68	812.858,06	FAALİYET SONUCU [((D+E) - A](+/-)	-6.491.378.179,57	-8.821.271.856,87	-32.922.527.570,00

EK-5 BÜTÇELENEN VE GERÇEKLEŞEN TUTARLARIN KARŞILAŞTIRMA TABLOSU

BÜTÇELENEN VE GERÇEKLEŞEN TUTARLARIN KARŞILAŞTIRMA TABLOSU

Kamu İdaresi Kodu: 11 — Yıl: 2023

Kamu İdaresi Adı: DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI

	Bütçelenen Tutarlar		Gerçekleşen Tutar
	Bütçe Ödeneği / Gelir Tahmini	Nihai Ödenek	
TAHSİLATLAR			
Vergi Gelirleri	0,00	0,00	4.903.753.074,57
Sosyal Güvenlik Gelirleri	0,00	0,00	0,00
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	0,00	0,00	381.904.048,23
Alınan Bağış ve Yardımlar İle Özel Gelirler	0,00	0,00	306.915.642,72
Diğer Gelirler	0,00	0,00	2.595.909.448,24
Sermaye Gelirleri	0,00	0,00	671.188,20
Alacaklardan Tahsilat	0,00	0,00	425.056,23
Red ve İadeler (-)	0,00	0,00	812.858,06
Toplam Tahsilatlar	0,00	0,00	8.188.765.600,13
ODEMELER			
Personel Giderleri	7.132.718.000,00	7.926.956.848,24	7.921.297.027,59
Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	483.241.000,00	633.322.000,00	619.808.765,46
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	2.590.777.000,00	3.352.406.733,68	3.108.207.903,89
Faiz Giderleri	0,00	0,00	0,00
Cari Transferler	6.064.276.000,00	4.809.404.000,00	4.595.283.665,38
Sermaye Giderleri	1.042.945.000,00	1.113.307.915,55	1.057.719.848,71
Sermaye Transferleri	0,00	0,00	0,00
Borç Verme	1.626.000,00	2.429.943,13	1.483.077,65
Yedek Ödenekler	0,00	0,00	0,00
Toplam Ödemeler	17.315.583.000,00	17.837.827.440,60	17.303.800.288,68
NET TAHSİLATLAR/ÖDEMELER			0,47

29/02/2024 11:46:58

G.Y.M.Y. Örnek:24

** Rapor 29/02/2024 05:37:17 tarihli bilgileri içermektedir

Sayfa 1 / 1